

Programmabegroting 2018

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
2	Bestuur	
2.A.	College van Burgemeester en wethouders	6
2.B.	Bestuurlijke structuur	7
3	Programma's	
3.1	Programma Veilig leefklimaat	10
3.2	Programma Aantrekkelijke gemeente	32
3.3	Programma Maatschappelijke ontwikkeling en zelfredzaamheid	46
3.4	Programma Klantgerichte organisatie en bestuur	72
4	Beleidsindicatoren	
	Beleidsindicatoren	84
5	Paragrafen	
5.1	Weerstandsvermogen en risicobeheersing	87
5.2	Onderhoud Kapitaalgoederen	91
5.3	Financiering	94
5.4	Bedrijfsvoering	96
5.5	Verbonden partijen	98
5.6	Grondbeleid	106
5.7	Lokale heffingen	108
6	Overzicht van baten en lasten 2018	111
7	Financiële positie	119
8	Meerjarenraming 2019 - 2021	122
9	Bijlagen	
A.	Investeringslijsten 2018 - 2021	125
B.	EMU-saldo begroting 2018	127
C.	Staat van reserves en voorzieningen begroting 2018 - 2021	128
D.	Overzicht taakvelden	136
E.	Lijst met verklaring afkortingen Programmabegroting 2018	138
F.	Overzicht subsidies 2018 die niet in subsidieplafond zijn opgenomen	140

1. Inleiding

Hierbij presenteert het college de programmabegroting 2018. In deze samenvatting treft u aan de belangrijkste punten van de programmabegroting 2018. In deze begroting is de Berap 2017 en de Kadernota 2018 verwerkt met inbegrip van de door uw raad aangenomen amendementen en moties.

De samenleving verandert en veranderingen volgen elkaar steeds sneller op. Als we alleen al kijken naar de technologische ontwikkelingen, zien we enorme veranderingen. Ook opgaven worden complexer. Het gaat niet meer om zelfstandig een probleem op te lossen, maar er zijn vaak meerdere partijen nodig om vraagstukken aan te pakken. Dit vraagt om een veranderende rol van de gemeente. In ons bestuursakkoord 2014-2018 'Samen Zorgen & Samen Werken' omschrijven wij de rol van de gemeente als "het stimuleren, coördineren en faciliteren in plaats van eenzijdig bepalen wat er gebeurt."

A. Algemeen

Hierbij bieden wij de programmabegroting 2018 aan. Deze programmabegroting is gebaseerd op de Berap 2017 en de kadernota, inclusief de aangenomen moties en amendementen. De rode draad is het vormgeven van de veranderende rol van de gemeente en het beheersen van de kosten op termijn. De meerjarenraming sluit in 2021 met een positief saldo. Echter, in het saldo zit een grote financiële opgave op het sociale domein. Gezien het inhoudelijke en financiële perspectief, is de urgentie om te transformeren alleen maar groter geworden. Deze transformatie is op vele terreinen en met de heroriëntatie al in gang gezet. De voorstellen en zoekrichtingen uit de kadernota zijn voor wat betreft het jaar 2018 verder uitgewerkt. Met deze voorstellen en zoekrichtingen werken wij met een krachtige kernorganisatie verder aan de regierol van de gemeente en een sluitende begroting in 2021.

Inhoudelijk perspectief

De inhoudelijke ontwikkelingen voor de toekomst zijn (evenals vorig jaar) ons vertrekpunt. Dit perspectief kan gaan over de maatschappelijke context, veranderende wetgeving en/of lokale ontwikkelingen. Elk inhoudelijk perspectief - per programma en per doelenboom - eindigt met de afweging of de genoemde ontwikkelingen leiden tot vraagstukken waar wij als gemeente een rol in spelen. Kort gezegd, gaat het op programmaniveau (alle doelenbomen vallen onder een werk-/begrotingsprogramma) om:

1. Een sterke focus op de transformatie van het sociale domein, waarbij wij met name inzetten op eigen kracht, kerngericht werken en versterking van het voorliggend veld.
2. Op het ruimtelijk domein richten wij ons op de invoering van de Omgevingswet, op omgevingsgericht werken - in relatie met dienstverlening en digitalisering - en op duurzaamheid (innovatie en vernieuwing bij energietransitie, klimaatadaptatie en circulaire economie).
3. De belangrijkste opgave op het terrein van economie en vrijetijdsbesteding is het invullen van de regisserende en faciliterende rol van de gemeente binnen de netwerken met ondernemers, onderwijs, andere overheden, sportverenigingen en culturele instellingen. Niet de instelling/ organisatie is daarbij het uitgangspunt, maar veel meer de bijdrage die actoren en voorzieningen leveren aan het maatschappelijk effect.
4. De opgaven voor de organisatie zijn het op niveau brengen en houden van informatiebeveiliging en privacy, dienstverlening en digitalisering, en het door ontwikkelen van de 'kernorganisatie': Een organisatie die regie voert, doelen realiseert met en in de samenleving, zorgt dat wettelijke taken worden uitgevoerd en het bestuur goed kan besturen.

B. Afweging college

Afweging college

Voorstellen college

Vanuit inhoudelijk perspectief komen wij tot een aantal voorstellen. Op hoofdlijnen (voor een gedetailleerde beschrijving van de voorstellen verwijzen wij u naar de achterliggende programma's en doelenbomen in deze begroting) betreft het:

- *Programma Veilig leefklimaat:* De voorbereiding van de invoering van de Omgevingswet, het opstellen van een nieuwe Agenda duurzaam Twenterand, het opstellen van een nieuw Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) . Met betrekking tot asbestsanering kiezen wij als gemeente voor een proactieve rol, door in te zetten op communicatie en voorlichting.
- *Programma Aantrekkelijke gemeente:* In dit programma gaat het om de vorming van een ondernemersfonds, de nieuwe Agenda voor Twente en de laatste fase revitalisering bedrijventerreinen. De nieuwe toeristische structuur wordt verder uitgewerkt, Twente Marketing en het maken van een inventarisatie voor cultuur en cultureel erfgoed.
- *Programma Maatschappelijke ontwikkeling en zelfredzaamheid:* Maatwerkvoorzieningen vervoer, intensivering van de drugsaanpak, voortzetting project Lang Gezond Twenterand, voorzetting van de inzet van Gezinswerk in het voorliggend veld, uitvoering van de harmonisatie van peuterspeelzaalwerk en kinderopvang en een vervolgplan laaggeletterdheid.
- *Programma Klantgerichte organisatie en bestuur:* Noodzakelijk is om de informatiebeveiliging/privacy binnen onze gemeente op orde te hebben en te houden. De consequenties van de CAO-stijging voor salarissen zijn meegenomen. En op 21 maart 2018 moeten de gemeenteraadsverkiezingen georganiseerd worden.

Zoekrichtingen college

We hebben een sluitende begroting. Echter, in het saldo zit een grote financiële opgave op het sociale domein. Voor ons is belangrijk dat wij in Twenterand ons sociale gezicht behouden en daarom hebben wij in de breedte gezocht naar mogelijkheden om ook op lange termijn de financiën beheersbaar te houden. Dit betekent dat ook buiten het sociale domein gezocht is naar oplossingen voor de financiële opgave. Hiermee wordt de budgettaire neutraliteit binnen het sociale domein losgelaten.

De eerder genoemde strategische rode draad (het vormgeven van de veranderende rol van de gemeente en het beheersen van de kosten op termijn) hebben wij geconcretiseerd in vier zoekrichtingen. Passend binnen de door ons geschetste inhoudelijke perspectieven, gaat het om de volgende zoekrichtingen: (1) De samenleving verandert en daarmee veranderen ook de voorzieningen die nodig zijn; het gebruik van bestaande, kwalitatief goede (fysieke) voorzieningen stimuleren, (2) Stimuleren van het gebruik van renderende en vitale netwerken, waarbij innovatie en vernieuwing uitgangspunt vormen, (3) Stimuleren van de eigen kracht van inwoners en partners in de samenleving en (4) Benutten financiële en organisatorische mogelijkheden.

Binnen de zoekrichtingen zijn verschillende maatregelen mogelijk. Als college stellen wij voor om de lijn 'Voorzieningen' ongemoeid te laten. De enige maatregel binnen deze lijn die wij voorstellen is het anders organiseren c.q. vergroten van de kostendekkendheid binnen de sport. Grofweg kan dit € 50.000 opleveren met ingang van 2019. De andere drie lijnen kunnen naar onze inschatting tussen nu en 2021 ieder ca. € 500.000 opleveren.

B. Afweging college (vervolg)

Binnen de vier lijnen zijn in deze programmabegroting de volgende bedragen voor het jaar 2018 verwerkt:

- *Lijn 'Voorzieningen'*: Bestaande onderzoeken naar mogelijkheden worden uitgevoerd, maar er worden geen voorzieningen aangepast. Voor het jaar 2018 is geen bedrag verwerkt. Het anders organiseren c.q. vergroten van de kostendekkendheid binnen de sport moet vanaf 2019 € 50.000 opleveren. De bezuiniging uit de programmabegroting 2017 is wel verwerkt in de meerjarenbegroting, maar is nog niet geëffectueerd.
- *Lijn 'Renderende & vitale netwerken'*: Het leerbedrijf en gastheerschap willen wij vasthouden. Het gaat hier om de verdere ontwikkeling van het leerbedrijf, het versterken van de maatschappelijke onderneming Soweco e.a. (dit moet in 2021 € 450.000 opleveren, startend met € 150.000 in 2019). In 2018 wordt door verhuur van gemeentelijke gebouwen € 50.000 aan inkomsten gegenereerd.
- *Lijn 'Eigen kracht'*: Op het sociaal domein was de rijkskorting voorzien en het verdeelmodel pakt voor ons in de praktijk nadelig uit, zeker gezien de groeiende volumes (aantallen danwel duurdere zorg per klant). Dit probleem pakken wij samen met andere gemeenten op. Echter voordat onze reserves op het sociaal domein op zijn, wordt hard gewerkt aan de bij de kadernota besproken maatregelen met betrekking tot Jeugd en Wmo. In het saldo 2018 is rekening gehouden met € 250.000 en daarna met jaarlijks € 500.000 in 2019 - 2021. Verder is de kostendekkendheid van de begraafplaatsen vergroot met jaarlijks € 50.000 vanaf 2018.
- *Lijn 'Financiële en organisatorische mogelijkheden benutten'*: Om de volledige ambitie van de Agenda voor Twente te kunnen realiseren, wordt voorgesteld een aanvullende gemeentelijke bijdrage van €5 per inwoner per jaar te reserveren. In de begroting is hiervoor een bestemmings-reserve gemaakt. Deze reserve is gevoed vanuit de eenmalige Cogas-gelden. Uit onbenutte belastingscapaciteit is een gegenereerd bedrag van € 100.000 verwerkt. Organisatorisch ontstaat er vanwege natuurlijke uitstroom van personeel ruimte om zaken anders in te vullen, waarbij per saldo in 2019 € 100.000 beschikbaar komt (oplopend naar € 400.000 in 2021).

Voor gedetailleerdere informatie over de zoekrichtingen en de verwerkte bedragen verwijzen wij u naar de doelenbomen in deze begroting.

C. Financiële situatie

Financiële perspectief

Het vertrekpunt van deze programmabegroting is de kadernota 2018 (welke gebaseerd is op de begroting 2017 en de meerjarenschijf 2018 tot en met 2020. Hierbij maken wij de volgende opmerkingen:

- De begroting 2018, zoals die nu voorligt, is voor de jaarschijf 2018 sluitend. Dit is een verbetering ten opzichte van de kadernota, waarbij wel opgemerkt moet worden dat er een uitname uit de reserve Sociaal Domein wordt geraamd van € 1.454.889. Deze uitname is overeenkomstig de methodiek zoals vastgelegd in de Kadernota 2018.
- De jaarschijf 2019 sluit met een tekort van € 565.000. Omdat de overige jaren wel met een positief saldo sluiten (2020 € 203.000 positief, 2021 € 506.000 positief) zijn wij van mening op dit moment geen voorstellen te moeten doen deze jaarschijf sluitend te maken. De langdurige kabinetsformatie zorgt er daarbij ook voor dat de komende septembercirculaire naar onze verwachting geen soelaas gaat bieden. Hierover wordt u nog nader geïnformeerd. De plannen van het nieuwe kabinet en de laatste positieve economische ontwikkelingen worden voor gemeenten, zoals het er nu uitziet, vertaald in de meicirculaire 2018. Daarnaast zijn wij ook van mening dat een nieuw college volgend jaar de kans moet krijgen hier een eigen invulling aan te geven, waarbij voor ons doorslaggevend is dat de meerjarenraming wel sluitend is.
- De meerjarenraming sluit met een overschot, wel wordt hierbij opgemerkt dat er nog veel onzekerheden zijn over bepaalde kostenontwikkelingen, maar ook over de inkomsten die wij de komende jaren kunnen verwachten. Ook moet de komende jaren een vinger aan de pols worden gehouden bij de effecten van de voorgestelde zoekrichtingen. Ook nu blijft voorzichtigheid geboden om de begroting structureel in evenwicht te houden.
- Voor het overzicht van de lastendruk verwijzen wij u naar de paragraaf Lokale heffingen.
- Zoals gebruikelijk wordt u nog geïnformeerd over de effecten van de septembercirculaire.

Ontwikkeling saldo:

	2018		2019		2020		2021	
Saldo Kadernota	N	1.454.889	N	642.184	N	215.976	V	481.128
Resultaat meicirculaire 2017	V	614.370	V	859.659	V	953.304	V	1.027.108
	N	840.519	V	217.475	V	737.328	V	1.508.236
Gevolgen nieuwe cao	N	385.000	N	385.000	N	385.000	N	385.000
Berap 2017 / technische correcties	V	440.519	V	237.156	V	371.081	V	68.260
Sociaal Domein extra kosten	N	670.000	N	635.000	N	520.000	N	685.000
Onttrekking reserve Sociaal Domein	V	1.455.000		-		-		-
Saldo Begroting		-	N	565.369	V	203.409	V	506.496

D Toelichting

Toelichting

Amendementen en moties kadernota 2018

Uw raad heeft een aantal amendementen en moties aangenomen tijdens de behandeling van de kadernota 2018. Hiermee is in de voorliggende programmabegroting rekening gehouden.

Programmasturing

Sinds 1 januari 2017 werken wij met programma's. Per programma geven wij aan welke werkprogramma's daarin op dit moment benoemd zijn. De ambitie is om bij de kadernota 2019 de programma's door de nieuw gekozen gemeenteraad te laten vaststellen. De doelenbomen (inclusief monitoring en indicatoren) zullen daarin ook een doorontwikkeling maken. In de inleiding bij de programma's zijn de wijzigingen in de indeling van de doelenbomen expliciet benoemd. Ter informatie zijn aan deze begroting ook doelenbomen toegevoegd voor 3 ontwikkelprogramma's, te weten de invoering van de Omgevingswet, de transformatie van het Sociaal Domein en de Agenda Duurzaamheid.

Monitoring en indicatoren

Per doelenboom worden de (sub)doelen zichtbaar gemaakt waar wij volgend jaar op willen sturen en wordt aangegeven wat wij volgend jaar willen bereiken. Die doelen worden zo concreet en scherp mogelijk geformuleerd en eventueel nieuwe bijbehorende indicatoren worden weergegeven. Als achtergrondinformatie zijn achter iedere doelenboom de verplichte indicatoren uit [waarstaatjegemeente.nl](http://www.waarstaatjegemeente.nl) en de metingen uit de programmabegrotingen weergegeven. (jaren 2014 t/m 2016)

Financieel inzicht

Daarnaast wordt achter elke doelenboom financieel inzicht gegeven door op thema weer te geven welke financiën in de betreffende doelenboom omgaan. Voor de thema's is zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij de voorstellen en (sub)doelen die in 2018 centraal staan.

Risico's

In het geheel van het financieel gezond blijven van onze gemeente hebben wij nadrukkelijk ook oog voor de risico's. Zie hiertoe ook de paragraaf weerstandsvermogen. Eén majeur onderdeel willen wij extra benoemen in deze inleiding, namelijk de risico's in het sociaal domein. Naast ons uitgangspunt dat onze inwoners de ondersteuning moeten krijgen die nodig is, blijft de betaalbaarheid ons grote zorgen baren. Ruim 2,5 jaar na de overgang van de nieuwe taken jeugd en Wmo en de bewegingen op verbonden dossiers zoals huishoudelijke ondersteuning en vervoer, blijkt dat er geen stabiliteit in de kostenontwikkelingen te zien is. Volumeontwikkelingen, instroom vanuit verwijzende derden (zoals huisartsen en gedwongen kader jeugd), naijlende afwikkeling van eerdere jaren, onvolledige en niet altijd correcte opgaven, de laagdrempelige toegankelijkheid van de gemeente en inkomstenmutaties (in de circulaire) maakt dat – gezien de breedte en complexiteit van de nieuwe taken – aanzienlijke fluctuaties aan de orde zijn, hetgeen dus grote risico's betekent voor onze financiële perspectief. Twenterand is hierin niet uniek, treft bijsturingsmaatregelen en transformeert volop, maar dit zal tijd nodig hebben. Tevens zullen tijdens de omslag ook extra inzet c.q. extra investeringen nodig zijn. Niet voor niets wordt regionaal en landelijk geïmagineerd voor een transformatiebudget om enige soelaas te krijgen. Hier is het echter wachten op het nieuwe kabinet. In deze dynamiek zet ons college ook komend jaar hoge prioriteit op bijsturing en het meer in control komen in het sociaal domein. Uw raad wordt blijvend over de voortgang geïnformeerd.

Tot slot

Indien uw raad de voorliggende programmabegroting amendeert, verzoeken wij u, indien deze amendementen financiële gevolgen hebben, aan te geven in welke richting de financiële oplossing gezocht moet worden. Naast deze spelregel geldt dat structurele uitgaven met structurele middelen gedekt dienen te worden. De Algemene

Risico Reserve is in die gevallen als dekking geen optie. Incidentele middelen kunnen met incidenteel geld, zoals reserves, worden opgevangen. Hierbij geldt dat de toezichhouder uitgaven voor een periode van 3 jaar in principe als incidenteel aanmerkt.

2. Bestuur

2.A. College van Burgemeester en wethouders

Hieronder staat de portefeuillevverdeling binnen het college vermeld. De portefeuillehouders zijn, als college, gezamenlijk verantwoordelijk voor realisatie van de doelstellingen van de programma's in de programmabegroting.

Van links naar rechts: M. van Abbema, B. Engberts, A.E.H. van der Kolk, H. ten Brinke, G.J. Binnenmars en J.H. Scholten

Burgemeester drs. A.E.H. van der Kolk

Portefeuille:

- Algemeen bestuurlijke zaken;
- Openbare Orde en Veiligheid
- Recreatie en toerisme;
- Personeel en organisatie;
- Bestuurlijke coördinatie;
- Regionale samenwerking;
- Personeel en organisatie;
- Handhaving, APV en brandweer;
- Voorlichting, communicatie en mediabeleid;
- Dienstverlening;
- Asielzoekersbeleid/statushouders.

Wethouder drs. G.J. Binnenmars

Portefeuille:

- AWBZ/WMO/Jeugdzorg;
- Onderwijs;
- Sociale zaken/participatie;
- Volksgezondheid;
- Kinderopvang en peuterwerk;
- Passend onderwijs;
- Jeugd- en ouderenbeleid;
- Zorginformatiepunt;
- Vrijwilligerswerk;
- Welzijnswerk.

Wethouder ing. B. Engberts

Portefeuille:

- Openbare werken;
- Platteland en natuur;
- Verkeer en vervoer;
- Leefomgeving;
- Wegen en riolering;
- Ruimtelijke ordening buitengebied;
- Afval- en energiebeleid;
- Landschap, natuur en water;
- Gemeentelijk vastgoed en accommodaties.

2.A College van Burgemeester en wethouders

Wethouder drs. J.H. Scholten

- Portefeuille:
- Financiën;
 - Ruimtelijke ordening;
 - Wonen;
 - Volkshuisvesting;
 - Omgevingsvergunning WABO;
 - Grondbedrijf;
 - Welstandsbeleid;
 - Bouw- en woningtoezicht.

Wethouder M. van Abbema

- Portefeuille:
- Economische zaken;
 - Sport en cultuur;
 - Ecologie/economie (eco-wethouder);
 - Milieu, duurzaamheid;
 - Arbeidsmarktbeleid/economische zaken;
 - Detailhandel;
 - Musea;
 - Bibliotheek;
 - Monumentenzorg.

Gemeentesecretaris H. ten Brinke

De gemeentesecretaris is de hoogste ambtelijk adviseur van het college van B&W en geeft daarnaast leiding aan de ambtelijke organisatie.

2.B Bestuurlijke structuur

De gemeenteraad in de gemeente Twenterand telt 23 raadsleden.

Fracties	Aantal raadsleden	Geleverde wethouders
GBT	7	
CDA	7	2
ChristenUnie	3	1
SGP	2	1
PvdA	1	
VVD	1	
D66	1	
Fractie Laarman	1	

Voorzitter drs. A.E.H. van der Kolk

De burgemeester is voorzitter van de gemeenteraad en kan tijdens de vergadering aan de beraadslagingen deelnemen. Als voorzitter zorgt hij voor de orde tijdens de vergadering.

Griffier drs. R. Ros

De griffier is door de gemeenteraad benoemd. Een griffier ondersteunt de gemeenteraad, de voorzitter van de raad, het raadspresidium en de door de raad ingestelde commissies bij de uitoefening van hun taken.

Programma's

Programmabegroting 2018

Programma

Veilig leefklimaat

1. Programma Veilig leefklimaat

In het programma 'Veilig leefklimaat' wordt gewerkt aan de ruimtelijke opgaven met twee werkprogramma's:

1. Versterken van kwaliteit en duurzaamheid leef-omgeving, met de doelenbomen:
 - Duurzaamheid (milieu en VTH)
 - Bouwen, wonen en ruimtelijke ontwikkeling (en VTH)
2. Openbare ruimte, verkeer en Openbare orde en veiligheid, met de doelenbomen:
 - Openbare ruimte en verkeer
 - Openbare orde en veiligheid

Het programma Veilig leefklimaat gaat in hoofdzaak om een aantrekkelijk en een prettig woon- en werk-

klimaat. Het programma werkt tevens aan het bewa-ken en verbeteren van de leefomgeving door duur-zaamheid centraler te plaatsen en dat doorwerkt in veel programma's.

Maar het gaat ook over het inzamelen van afval en het voldoen aan de normen in de Wet Milieubeheer.

Bij de openbare ruimte en openbare veiligheid gaat het over de openbare veiligheid, bestrijding van cri-minaliteit en ook over een veilige openbare ruimte met onderhoud en beheer van wegen, openbaar groen, etc. Het instrument om dit veilig leefklimaat te bereiken ligt voor een groot deel bij vergunningen, toezicht en handhaving.

Beoogd maatschappelijk effect

De beoogd maatschappelijke effecten binnen dit programma zijn:

- A. Twenterand is een veilige gemeente
- B. Een aantrekkelijke en veilige openbare ruimte
- C. Een duurzame en leefbare omgeving
- D. In Twenterand is het prettig wonen en werken

Doelenbomen

Binnen dit programma zijn de volgende doelenbomen opgenomen:

1. Openbare orde en veiligheid
2. Openbare ruimte en verkeer
3. Milieu en VTH
4. Bouwen, wonen, ruimtelijke ontwikke-ling en VTH

Ontwikkelprogramma's:

- Invoering omgevingswet
- Verkenning ontwikkelprogramma Agenda Duurzaamheid Twenterand

Per programma / doelenboom worden de volgende vragen beantwoord:

- Wat willen we bereiken?
- Wat gaan we daarvoor doen?
- Wat mag het kosten?

Perspectief programma veilige leefklimaat

We zetten ons in voor een duurzame, leefbare en veilige omgeving.

Nieuwe rollen en integrale aanpak in Ontwikkelprogramma's

We zien nieuwe ontwikkelingen in de maatschappij, bijvoorbeeld meer initiatieven. We merken dit door meer aanvragen. We willen meer met onze inwoners samen werken, door wijkgericht te werken, door initiatieven verder te brengen, etc.

Duurzaamheid en Omgevingswet, twee majeure onderwerpen, zijn integraal en kennen een grote veranderopgave in zich. Deze opgave gaan we programmatisch sturen in, zoals wij dat noemen, ontwikkelprogramma's.

Samenwerken

Onze organisatie zal nog integraler moeten samenwerken. Antwoorden moeten gevonden worden op onze rollen in deze: opdrachtgever, opdrachtnemer, waar willen we invloed hebben en hoe, en voor welke taken blijven we aanspreekbaar. Samenwerken doen we bij uitstek in ontwikkelprogramma's met diverse partijen en we zoeken groei in samenwerking bij uitvoering van taken in de openbare ruimte.

Ontwikkelprogramma Agenda Duurzaam Twenterand

De maatschappelijke opgaven voor de energietransitie, circulaire economie en klimaatadaptie zijn groot. Omdat ook gemeenten hierbij een belangrijke rol hebben, zetten we de komende jaren sterk in op duurzaamheid in deze leidende thema's. Als gemeente hebben we een voorbeeldfunctie. Die komt tot uiting bij onze gemeentelijke gebouwen, maar ook vanuit onze rol als opdrachtgever en subsidieverlener. De nieuwe Agenda Duurzaam Twenterand stellen we samen met gemeenteraad, inwoners, woningstichting, maatschappelijke partijen en ondernemers op. We beogen een heldere, doelgerichte en publieksvriendelijke agenda waarbij inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties graag een bijdrage leveren aan de inhoud en de uitvoering.

Ontwikkelprogramma Invoering Omgevingswet

De invoering van de Omgevingswet betekent een andere manier van werken met een integrale benadering van de leefomgeving, meer bestuurlijke afwegingsruimte, een andere relatie met de inwoners een intensivering van de samenwerking met medeoverheden en een grote digitaliseringsopgave. Vanwege de veranderopgave en de vele verbindingen met de andere programma's is dit onderwerp uitgewerkt in een ontwikkelprogramma Invoering Omgevingswet.

Openbare ruimte en mobiliteit

Meer synergie tussen SOWECO en de eigen dienst moet leiden tot een flexibeler manier van het onderhoud en beheer. We bouwen het gastheerschap verder uit en we zorgen ervoor dat de verbinding met 'buiten' versterkt. De klimaatverandering krijgt volop aandacht in een nieuw Gemeentelijk Rioleringsplan.

Biodiversiteit bevorderen we bij het beheer van wegbermen en de aanplant van vrucht- en drachtbomen daarmee versterken we de biotoop voor bestuivende insecten.

Bruggen slaan tussen programma's

Het werken aan een veilig leefklimaat is sterk verbonden met activiteiten op het terrein van economie, maatschappelijke ontwikkelingen en een klantgerichte organisatie. Dit blijkt uit bovenstaande ontwikkelingen. Dit programma werkt sterk samen met de andere programma's.

Beoogd maatschappelijk effect

Twenterand is een veilige gemeente

Verbindingen met andere doelenbomen

- Bouwen, wonen, VTH en ruimtelijke ontwikkeling
- Openbare ruimte en verkeer
- Maatschappelijke ondersteuning
- Gezondheidszorg
- Jeugd

Doelen

Er is minder overlast

Er is minder criminaliteit

Fysieke onveiligheid wordt voorkomen en/of effectief aangepakt

Subdoelen

Tegengaan verloedering

Preventieve aanpak
escalerende
(buren)ruzies

Uitvoering APV
(met name
evenementen)

Aanpak van
alcoholgebruik door
minderjarigen

Aanpak
drugscriminaliteit en
drugsoverlast

Bestuurlijke aanpak
van (georganiseerde)
criminaliteit

Aanpak
woninginbraken

Crisisbeheersing

Activiteiten

- Voortzetten KVO-B Twenterand inclusief audit KVO-B Twenterand
- Verpauperde panden aanpakken

- Voortzetten conflictbemiddeling:
- Inloopspreekuur
- Inhoudelijk behandelen zware casuïstiek door middel van mediation

Bij de complexere vergunningen voor evenementen zal er meer toezicht en handhaving komen op de voorschriften gesteld in de afgegeven vergunning.

Handhaven Drank- en Horecawet (<18 jarigen).

- Toepassen van beleidsregel ex art. 13b Opiumwet (o.a. sluiten drugspanden)
- Voortzetten persoonsgerichte aanpak c.q. 'TOP X aanpak' in samenwerking met het Veiligheidshuis Twente
- Gericht communiceren over de gevaren van hennepsteelt

- Toepassen Wet BIBOB
- Samenwerken met RIEC ON
- Vergroten bewustwording van ondermijningssignalen

- Vergroten bewustwording inwoners, zodat er vaker preventieve maatregelen worden genomen
- Voortzetten gratis inbraakpreventieadvies
- Aanpakken heling via DOR

- Organiseren oefeningen van de Twentse crisisbeheersingsorganisatie.
- Deelnemen aan opleidingen en oefeningen van de Twentse crisisbeheersingsorganisatie
- Capaciteit leveren aan de Twentse crisisbeheersingsorganisatie bij rampen/crises.

Middelen

Uitgaven: € 2.104.714
Inkomsten: € - 3.800

Wat willen we bereiken

Doelen

‘Er is minder criminaliteit en er is minder overlast’
In het Integraal Veiligheidsbeleid 2017 - 2020 zijn een aantal speerpunten geformuleerd die moeten bijdragen aan het reduceren van criminaliteit en overlast. Op deze speerpunten wordt ingezet door een gerichte aanpak.

‘Fysieke onveiligheid wordt voorkomen en/of effectief aangepakt’

Om fysieke onveiligheid te voorkomen en/of effectief te bestrijden is het noodzakelijk om te beschikken over een adequate organisatie op het gebied van rampenbestrijding/crisisbeheersing.

Subdoelen

‘Tegengaan verloedering’

Om te voorkomen dat de leefbaarheid en het gevoel van veiligheid worden aangetast, wordt ingezet op het tegengaan van fysieke verloedering.

‘Preventieve aanpak escalerende (buren)ruzies’

Escalerende (buren)ruzies hebben een negatief effect op de leefbaarheid en veiligheid van de woonomgeving. Met een preventieve aanpak (conflictbemiddeling) wordt ingezet op het voorkomen/tegengaan van escalatie.

‘Uitvoering APV’

Evenementen vormen het grootste onderdeel van de gemeentelijke taken op het gebied van de APV. Omdat er niet alleen steeds meer evenementen worden georganiseerd, maar evenementen ook steeds groter en complexer worden is het noodzakelijk om meer te investeren in het proces van evenementenvergunningverlening. Ook is het noodzakelijk om meer in te zetten op toezicht en handhaving op de voorschriften in de afgegeven evenementenvergunningen, omdat de ervaring heeft geleerd dat niet alle organisatoren van evenementen in Twenterand zich voldoende rekenschap geven van hun verantwoordelijkheid voor de veiligheid bij evenementen.

‘Aanpak alcoholgebruik door minderjarigen’

Voor jongeren is alcohol extra schadelijk. Daarom zijn jongeren onder de 18 jaar strafbaar als ze alcohol bij zich hebben in het openbaar en mag aan minderjarigen ook geen alcohol worden verkocht.

De gemeente is verantwoordelijk voor het toezicht op de naleving van geldende leeftijdsgrenzen en de vergunningsvoorwaarden voor de verkoop van alcohol.

Voor de preventieve aanpak van alcoholgebruik wordt verwezen naar de doelenboom gezondheidszorg.

‘Aanpak drugscriminaliteit en drugsoverlast’

De aanpak van drugscriminaliteit en drugsoverlast wordt onverminderd voortgezet. Het thema heeft prioriteit bij de politie en ook de gemeente Twenterand treedt handhavend op tegen drugscriminaliteit/overlast.

Voor de preventieve/curatieve aanpak van drugsproblematiek wordt verwezen naar de doelenboom gezondheidszorg.

‘Bestuurlijke aanpak van (georganiseerde) criminaliteit’

Vergunningen, subsidies, overheidsopdrachten en gangbare diensten van derden kunnen misbruikt worden voor fraude, witwassen of andere illegale praktijken. De gemeente Twenterand gaat dit actief tegen (o.a. op basis van de Wet BIBOB) in samenwerking met het Regionaal Informatie en Expertise Centrum Oost-Nederland (RIEC ON).

‘Aanpak woninginbraken’

Omdat woninginbraken een grote impact hebben op het gevoel van (on)veiligheid houdt het tegengaan van woninginbraken prioriteit.

‘Crisisbeheersing’

Het college van B en W is op grond van de Wet Veiligheidsregio's belast met de organisatie van de brandweezorg, de rampenbestrijding/crisisbeheersing en de geneeskundige hulpverlening. Een groot aantal taken op dit terrein is op grond van deze wet overgedragen aan de Veiligheidsregio Twente.

Wat gaan we daarvoor doen in 2018

Activiteiten, een aantal activiteiten toegelicht:

‘Handhaven Drank- en Horecawet’

Er zal een actieve en repressieve aanpak plaatsvinden m.b.t. verstrekking en gebruik van alcohol voor/door minderjarigen. Hiervoor zullen de horecabedrijven en sportkantines gecontroleerd worden.

‘Handhaven en toezicht bij evenementen’

Bij de complexere evenementenvergunningen zal er meer toezicht en handhaving moeten komen op de voorschriften gesteld in de afgegeven vergunning. Dit toezicht spitst zich toe op de veiligheid van de accommodaties, de inrichting van de terreinen, brandveiligheid en de constructie van tenten en of andere objecten. Hiervoor is het echter wel noodzakelijk dat er (evenals op het gebied van het verlenen van evenementenvergunningen) meer ambtelijke capaciteit beschikbaar komt.

‘Toepassen van art. 13b Opiumwet’

Wanneer in een woning/lokaal door de politie een handelsvoorraad drugs wordt aangetroffen zal de burgemeester bestuurlijke maatregelen nemen op grond van artikel 13b Opiumwet (o.a. sluiting drugs pand).

Monitoring

Monitoring

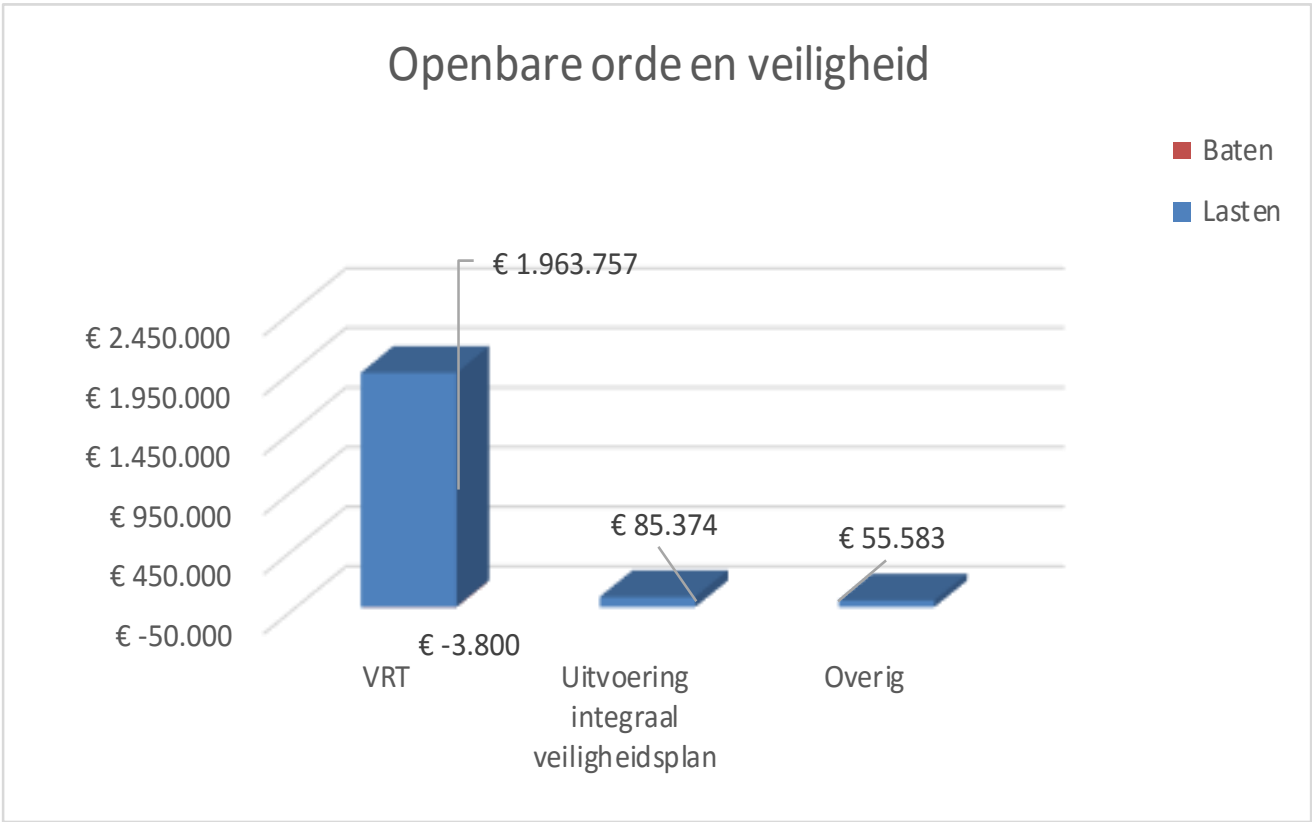
Verplichte indicatoren	2016	2015	2014	Bron
Woninginbraken (per 1000 inwoners)	1,9	1,8	1,6	Waarstaatjegemeente.nl
GGK	2,7	3,1	3,4	
Verwijzingen Halt (per 10.000 jongeren 12-17 jaar)	71	126	215,7	Waarstaatjegemeente.nl
GGK	118,5	112,9	118,6	
Harde kern jongeren (per 10.000 inwoners)	-	-	0,2	Waarstaatjegemeente.nl
GGK	-	-	0,8	
Winkeldiefstal (per 1000 inwoners)	0,1	0,6	0,4	Waarstaatjegemeente.nl
GGK	1,1	1,1	1,1	
Geweldmisdrijven (per 1000 inwoners)	1,9	3	2,4	Waarstaatjegemeente.nl
GGK	3,7	3,9	4,2	
Vernieling en beschadiging per 1000 inwoners	2,7	3	4,4	Waarstaatjegemeente.nl
GGK	4,7	5,2	5,8	

Metingen	2016	2015	2014	Bron
Woninginbraken	64	62	53	Politie
Geregistreerde diefstal van (brom/snor)fietsen in Twenterand	63	107	97	Politie

Monitoring

Nieuwe indicatoren 2018	Bron		
Nieuwe BIBOB-onderzoeken			

Financieel inzicht

Beoogd maatschappelijk effect

Een aantrekkelijke en veilige openbare ruimte

- Verbindingen met andere doelenbomen
- Openbare orde en veiligheid
 - Milieu en VTH
 - Economie en toerisme
 - Sport
 - Bouwen, wonen en ruimtelijke ontwikkeling en VTH
 - Burgerzaken

Doelen

Openbare ruimte voldoet aan vastgestelde kwaliteitsnormen

Nieuwe infrastructurele projecten zijn gerealiseerd

Bereikbaarheid is voor alle vervoerwijzen minimaal behouden

Subdoelen

Wegen, openbaar groen, riolering, openbare Verlichting, nutsvoorzieningen, speeltoestellen, begraafplaatsen, gebouwen en kunstwerken zijn Onderhouden en beheerd.

Nieuwe werken m.b.t. wegen, openbaar groen, water, riolering, lichtmasten, nutsvoorzieningen, speeltoestellen, begraafplaatsen, gebouwen en kunstwerken zijn gerealiseerd.

Duurzaam veilige wegenstructuur is gerealiseerd in 2020

Activiteiten

Onderhouden en beheren 323 km riolering en 757 gemalen

Onderhouden en beheren 53 civieltechnische kunstwerken

Onderhouden en beheren 7.030 lichtmasten en armaturen

Onderhouden en beheren 545 speeltoestellen

Onderhouden en beheren 26.300 bomen, 158 ha. openbaar groen en 14,3 km hagen

Bevorderen biodiversiteit en ecologisch beheer

Onderhouden en exploiteren 6 begraafplaatsen

Onderhouden en beheren 438 km weg en 235 ha. verharding

Begeleiden aanleg nutsvoorzieningen

Ontwikkelen openbaar groen/SW-bedrijven/gastheerschap

Uitvoeren nieuwe werken regulier (één discipline)

- Realiseren rioleringsprojecten Molenstraat en Smitsstraat, Den Ham, Schout Doddestraat en Begherstraat, Vriezenveen en P.M. Hackstraat, Westerhaar-Vriezenveensewijk
- Verlengen overstort Schapendijk Den Ham

Uitvoeren betonweg (deel) Kalkwijk en gedeelte Veeneindeweg en aanleg bermbeton

Opstellen Gemeentelijk Rioleringsplan 2019-2023

Uitvoeren nieuwe werken op projectbasis (multidisciplinair)

- Projecten 2018:
- Woningbouw gebied centrum Vroomshoop
 - Realiseren achteruitgang Raab Karcher

- Uitvoeren Gemeentelijk Mobiliteits-Plan (GMP):
- Opstellen verkeersvisies en prioriteren maatregelen in alle kernen
 - Inrichting wegen Duurzaam Veilig
 - Uitvoeren opwaardering fietspad Aadorpweg tot fietssnelweg F35

Middelen

Uitgaven: € 7.552.577
Inkomsten: € -3.496.773

Wat willen we bereiken

Doel

‘Openbare ruimte voldoet aan de vastgestelde kwaliteitsnormen’

Per taakveld (openbaar groen, riolering enz.) is vastgelegd aan welke kwaliteitseisen het onderhoud en beheer moeten voldoen. De manier waarop dat is vastgelegd is een beleids-/beheerplan. Daarmee wordt duidelijkheid gegeven aan de gemeenteraad en aan inwoners.

‘Nieuwe infrastructurele werken zijn gerealiseerd’

Per jaar wordt gekeken welke nieuwe infrastructurele werken worden gerealiseerd. Op basis van het beschikbare budget worden de hoogst geprioriteerde werken uitgevoerd.

‘Bereikbaarheid is voor alle vervoerswijzen minimaal behouden’

Hiermee wordt bedoeld dat voor auto, fiets, trein en bus wordt geprobeerd het voorzieningenniveau minimaal op hetzelfde niveau te houden. Vooral voor bus en trein wordt geprobeerd dat middels overleg (ook in Regio-verband) te realiseren en mogelijk te verbeteren.

Subdoelen

‘Wegen, openbaar groen, riolering, openbare verlichting, nutsvoorzieningen, speeltoestellen, begraafplaatsen en kunstwerken zijn onderhouden en beheerd’

Om te kunnen voldoen aan de afgesproken kwaliteitseisen wordt het areaal wegen, openbaar groen, lichtmasten, speelterreinen en dergelijke deugdelijk onderhouden.

‘Nieuwe werken m.b.t. wegen, openbaar groen, water, riolering, lichtmasten, nutsvoorzieningen, speeltoestellen, begraafplaatsen, en kunstwerken zijn gerealiseerd’

De uitvoering van nieuwe werken met betrekking tot deze taakvelden wordt uitgevoerd. Gedacht moet worden aan bijvoorbeeld renovatie van het openbaar groen, herinrichting van speelterreinen en vervanging van riolering. De rioleringsheffing wordt geïnd ter dekking van de kosten voor de inzameling en transport van afvalwater en voor de gemeentelijke taken op het gebied van grondwater en regenwater.

‘Duurzaam veilige wegenstructuur is gerealiseerd in 2020’

De wegen in beheer bij de gemeente worden Duurzaam Veilig ingericht. Dat betekent een inrichting afgestemd op de verschillende categorieën weggebruikers met een bepaald snelheidsregiem. Herinrichting wordt steeds in samenhang met rioleringswerkzaamheden uitgevoerd.

Wat gaan we daarvoor doen in 2018

Activiteiten, een aantal activiteiten toegelicht:

‘Onderhoud wegen’

In 2018 wordt een vervolg gegeven aan het aanleggen van betonwegen en bermbeton. Wat betreft het eerste staan voor 2018 in de planning een deel van de Kalkwijk en een gedeelte van de Veeneindeweg. Verder wordt bermbeton langs een aantal wegen aangebracht. Voor zowel 2018 als 2019 is een bedrag van € 170.000 beschikbaar.

‘Gemeentelijk Rioleringsplan’

In 2018 wordt een nieuw Gemeentelijk Rioleringsplan 2019-2023 opgesteld. Daarin nemen we ook de effecten van de klimaatverandering mee en proberen die door het treffen van maatregelen af te vlakken tot een aanvaardbaar niveau. Financiering vindt plaats uit de voorziening riolering.

‘Openbaar groen/ontwikkeling SW-bedrijven/gastheerschap’

We bekijken hoe we door te experimenteren met de inzet van kwetsbare doelgroepen kosten kunnen blijven beheersen en toch de onderhoudsniveaus realiseren. We onderzoeken hoe we met meer synergie tussen Soweco/Larcom en eigen dienst kunnen komen tot een flexibeler aanpak over de volle breedte van de openbare ruimte. Gastheerschap gaat de verbinding van ‘buiten naar binnen’ versterken door het stimuleren initiatieven van inwoners en zelfwerkzaamheid door de buurt.

‘Begraafplaatsen’

Binnen de zoekrichting ‘Eigen Kracht’ wordt de kostendekkenheid van begraafplaatsen met € 50.000 verhoogd. Het langjarige financieel perspectief (inkomsten versus uitgaven) laat een gunstig beeld zien. Daarom wordt het bedrag, dat jaarlijks aan het product begraafplaatsen wordt gevoegd vanuit de beheerbegroting, verlaagd van € 250.000 naar € 200.000, hiermee is de zoekrichting ingevuld.

‘Bevorderen biodiversiteit en ecologisch beheer’

Het bevorderen van biodiversiteit gaat via drie sporen: het inzaaien van wegbermen, het aanplanten van vrucht- en drachtbomen (wordt meegenomen bij reguliere renovaties) en het inzetten van verschrallingsbeheer van bermen (op bijna 11 ha. wegbermen). De kosten zijn gedekt. Verder zetten we in op communicatie met onze inwoners.

‘Fietspad Aadorpweg (F35)’

De voorbereidingen voor de aanleg vinden in 2017 plaats. Er heeft afstemming plaatsgevonden met de gemeente Almelo. De aanleg vindt plaats in 2018.

‘Opstellen verkeersvisies en prioriteren maatregelen in alle kernen’

De planning is deze verkeersvisies in de loop van 2017 af te ronden, waarna in 2018 een prioritering van de maatregelen volgt mede op basis van de benodigde financiële middelen zodat ambitie, tempo en uitvoering in balans zijn.

‘Inrichting wegen Duurzaam Veilig’

In 2018 wordt in het kader van Duurzaam Veilig een vervolg gegeven aan de aanvullende 30 km/u maatregelen en herinrichting van 50 km/u wegen. Daarvoor is een bedrag van € 65.000 beschikbaar in 2018 en 2019.

‘Uitvoering speelruimteplan’

Eind 2017 is het nieuwe Kaderplan Speelruimte aan de raad aangeboden. In 2018 zal met de uitvoering daarvan worden gestart.

Monitoring

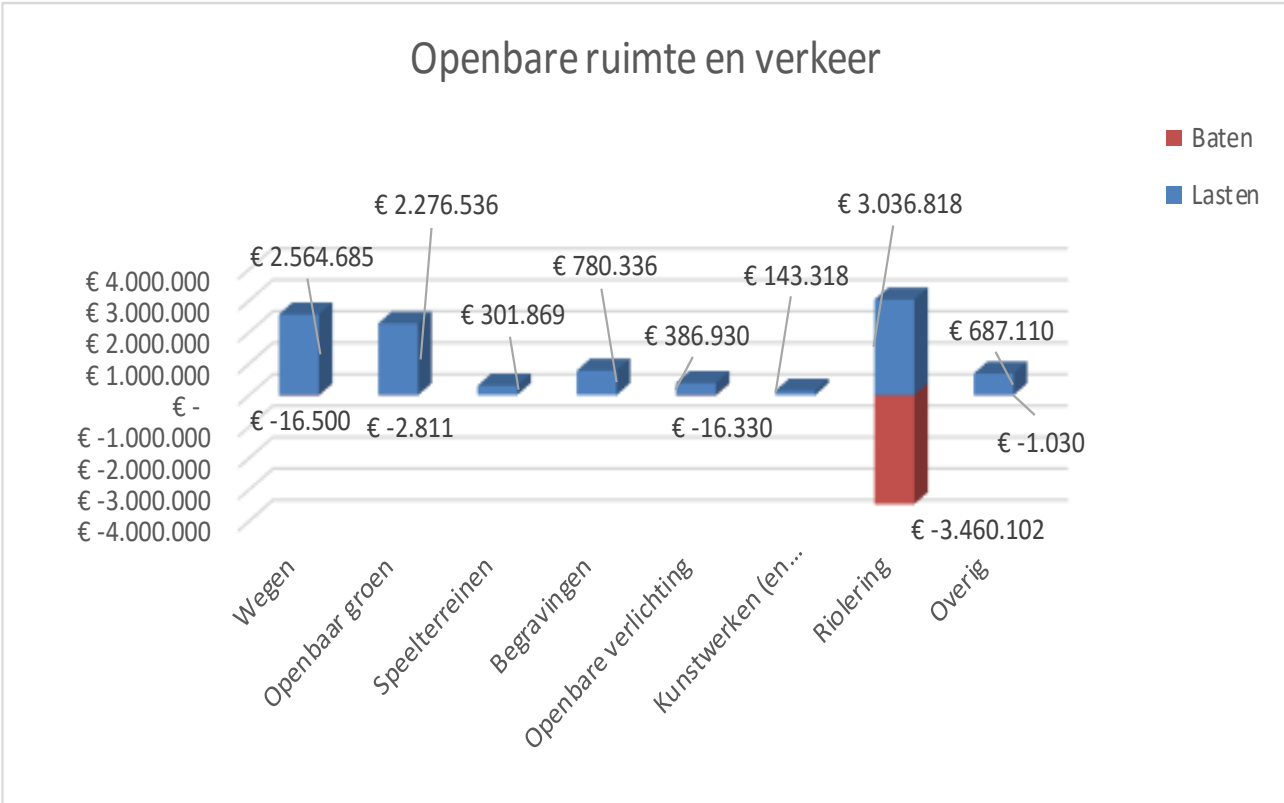
Monitoring

Verplichte indicatoren	2016	2015	2014	Bron
Ziekenhuisopname na verkeersongeval met een motorvoertuig (%)	Niet bekend	6%	4%	Waarstaatjegemeente.nl
GGK		7%	7%	
Overige vervoersongevallen met een gewonde fietser (%)	Niet bekend	9%	6%	Waarstaatjegemeente.nl
GGK		10%	10%	

Monitoring

Nieuwe indicatoren 2018	Begroot 2018				Bron
Een vastgesteld Gemeentelijk Rioleringsplan	1				Eigen gegevens
M2 ingezaaide wegberm	2.500	2.500	2.500	2.500	Eigen gegevens
Aantallen aangeplante vrucht en drachtbomen					Eigen gegevens

Financieel overzicht

Beoogd maatschappelijk effect

Een duurzame en leefbare omgeving

Verbindingen met andere doelenbomen

- Openbare orde en veiligheid
- Openbare ruimte en verkeer
- Economie en toerisme
- Bouwen, wonen, ruimtelijke ontwikkeling en VTH

Doelen

Inwoners, bedrijven en gemeente zijn zich bewust van hun leefomgeving en handelen duurzamer

De kwaliteit van de leefomgeving voor flora en fauna is behouden en verbeterd

Een schoner, gezonder en veiliger leefomgeving

Subdoelen

Duurzame initiatieven zijn gestimuleerd en gefaciliteerd

Duurzaamheid is onderdeel van het reguliere werk van de organisatie

Er is minder energie verbruikt en het aandeel duurzame energie is toegenomen

Waardevolle natuur/biodiversiteit en ecologische functies zijn beschermd en behouden

Er is een duurzame inzamelstructuur voor huishoudelijk afval

Kwaliteit leefomgeving voldoet aan normen (op gebied van bodem, water, lucht, geluid, EV, geur, licht, gezondheid)

Uitvoering VTH voor milieutaken volgens het uitvoeringsprogramma.

Ongezonde situaties saneren (op gebied van bodem, water, lucht, geluid, EV, geur, licht, gezondheid)

Activiteiten

- Opstellen Agenda Duurzaamheid 2018–2022 (zie ontwikkelprogramma)
- Ontwikkelen uitvoeringsprogramma
- Inbrengen thema circulaire economie en duurzaamheid in Agenda van Twente
- Inzetten Twence als duurzaamheidsbevorderaar

- Verduurzamen Gemeentelijke gebouwen en energiebeheer
- Stimuleren verduurzaming organisatie (voorbeeldfunctie)

- Uitvoeren project Energieloket
- Deelnemen Duurzaam Thuis Twente
- Besparen energie in de huursector
- Deelnemen Twentse Energie Strategie
- Stimuleren Energie projecten (zonnepanelen enz.)
- Houden toezicht Energie bedrijven
- Verkennen warmtevoorziening wijken

- Borgen ecologische voorwaarden natuur in gemeentelijke taken
- Deelnemen gebiedsproces EBDV en VBR

Vertalen Natura 2000/EHS naar bestemmingsplan of PIP

- Inzamelen van huishoudelijk afval*
- Optimaliseren, beheren en regie voeren op de inzamelstructuur huishoudelijk afval incl. milieustraat
- Tegengaan, opruimen en communiceren van/over zwerfafval
- Aanpassen inzamelstructuur bij hoogbouw

- Uitvoeren Educatie afval scheiden
- Uitvoeren Zwerfvuilaanpak 2013-2022
- Beheren dienstverleningsovereenkomst ROVA
- Behartigen belangen aandeelhouder-schappen Twence en ROVA

- Opstellen en uitvoeren Ontwikkelprogramma Omgevingswet
- Bewaken en beperken milieubelasting via het ruimtelijke spoor
- Uitvoeren maatregelen Kaderrichtlijn Water (KRW)
- Op de voet volgen van ontwikkelingen zoektocht drinkwaterlocatie

- Opstellen Jaarverslag omgeving (milieu) en verantwoordt via Inter Bestuurlijk Toezicht aan provincie
- Realiseren uitvoeringsprogramma toezicht en HH (milieu)
- Opstellen Verslag IB-toezicht milieu
- Benoemen accountmanager ODT

- Voorbereiden en uitvoeren geluidssaneringsprojecten Westeinde en Oosteinde
- Initiëren bodemsaneringen bij ruimtelijke ontwikkelingen
- Faciliteren en stimuleren sanering van asbestdaken ivm asbestverbod 2024
- Inventariseren en sanering asbest in de bodem

Middelen

Uitgaven: € 5.040.862
Inkomsten: € - 2.834.036

Wat willen we bereiken

Doel

‘Inwoners, bedrijven en gemeente zijn zich bewust van hun leefomgeving en handelen duurzamer’
Onder duurzaamheid verstaan we het verbeteren van de balans tussen sociale, ecologische en economische ontwikkeling, waar bij ook effecten voor toekomstige generaties en effecten elders ter wereld worden meegenomen.

‘De kwaliteit van de leefomgeving voor flora en fauna is behouden en verbeterd’

Dit doel van het milieubeleid is het borgen van de juiste ecologische voorwaarden voor natuur en biodiversiteit.

‘Er is een schoner, gezonder en veiliger leefomgeving voor mensen’

Het gaat hier om het bewaken en verbeteren van de leefomgevingskwaliteit voor bewoners.

Subdoelen

‘Duurzame initiatieven zijn gestimuleerd en gefaciliteerd’

Initiatieven vanuit de samenleving die duurzaamheid bevorderen door op te treden als coach en door ondersteuning. Hierbij is vooral belangrijk om partijen met elkaar in contact te brengen (makelaarsrol). Communicatie is hierbij belangrijk.

‘Duurzaamheid is onderdeel van het reguliere werk van de organisatie’

Bij alle werkzaamheden die de gemeente doet wordt duurzaamheid afgewogen.

‘Er is minder energie verbruikt en het aandeel duurzame energie is toegenomen’

Duurzame energie is energie afkomstig van hernieuwbare bronnen zoals zon, biomassa en wind.

‘Waardevolle natuur/biodiversiteit en ecologische functies zijn beschermd en behouden’

Waardevolle natuur is natuur met een beschermde status zoals Natura 2000. Biodiversiteit is het totaal van alle soorten planten en dieren. Ecologische functies zijn functies zoals de zuiverende functie van de natuur en de voedselproducerende functie van de natuur.

‘Er is een duurzame inzamelstructuur voor huishoudelijk afval’

De gemeente heeft vanuit de Wet Milieubeheer de zorgplicht voor de verwijdering en verwerking van huishoudelijke afvalstoffen. De inzameling van bedrijfsafval valt hier niet onder. De afvalstoffenheffing wordt geïnd ter dekking van de kosten voor de inzameling en verwerking van huishoudelijk afval.

‘Kwaliteit leefomgeving voldoet aan normen (op gebied van bodem, water, lucht, geluid, externe veiligheid (EV), geur, licht, gezondheid)’

Voor dit subdoel is het ruimtelijk beleid en het opnemen van milieubeleid in een integrale en gebiedsgerichte benadering van de leefomgeving belangrijk.

‘Uitvoering VTH voor milieutaken volgens het uitvoeringsprogramma’

Om een veilig leefklimaat te bereiken zetten we in op een goede uitvoering van de Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving. Dit geldt ook voor het saneren van situaties.

‘Ongezonde situaties saneren (op gebied van bodem, water, lucht, geluid, externe veiligheid (EV), geur, licht, gezondheid)’

Ongezonde situaties waar de kwaliteit van de leefomgeving onder de norm is, moeten verbeterd worden. Waterkwaliteit (waterkwantiteit staat bij doelenboom openbare ruimte en verkeer) slaat op de hoeveelheid schadelijke stoffen en organismen in het water. Externe veiligheid: beheersing van risico's door opslag en transport van gevaarlijke stoffen. De normen voor milieukwaliteit zijn opgenomen in verschillende wetten.

Vanaf 2024 zijn asbestdaken in Nederland verboden. Particulieren, bedrijven en (overheids)instellingen mogen in 2024 geen asbestdaken meer bezitten. Vanaf dan is de gemeente verantwoordelijk voor toezicht en handhaving.

Wat gaan we daarvoor doen in 2018

Activiteiten, een aantal activiteiten toegelicht:

‘Nieuwe Agenda duurzaam Twenterand’

Voor de nieuwe Agenda willen we de stap maken van een Agenda voor Twenterand naar een Agenda van Twenterand. De nieuwe Agenda duurzaam Twenterand stellen we daarom op in dialoog met de lokale samenleving: raad, inwoners, ondernemers en andere stakeholders. We stemmen hierbij af met onze (regionale) partners (o.a. via de Regionale Energiestrategie Twente). Het onderwerp vraagt ook een brede inzet vanuit verschillende onderdelen van de gemeentelijke organisatie. Door de grote verandering en de vele verbindingen met de andere programma's is dit onderwerp uitgewerkt in een aparte doelenboom ontwikkelprogramma ‘Agenda duurzaam Twenterand’ op pagina 29. Dit is een eerste concept en kan nog wijzigen door het participatieproces dat begin 2018 wordt afgerond.

De focus in de nieuwe agenda ligt bij de thema's Energietransitie, Circulaire Economie en Klimaatadaptatie. Deze thema's met een grote maatschappelijk opgave kennen veel maatregelen die voor een belangrijk deel op lokale of regionale schaal gerealiseerd moeten worden. Lokaal moeten deze ruimtelijk worden ingepast of verbonden met andere opgaven zoals economie en landschap.

Het participatietraject in 2017 levert de input voor de opzet van de Agenda Duurzaam Twenterand 2018-2022 in 2018. Gevolgd door een uitvoeringsparagraaf met raming van de uitvoeringskosten, zodat ambitie, tempo en uitvoering in balans zijn.

‘Uitvoeren Woonvisie en project Energieloket 2.1’

Conform de Woonafspraken met de provincie Overijssel zet de gemeente zich maximaal in om in 2020 45% van de koopwoningvoorraad op minimaal label B te brengen. Daartoe dient het Energieloket tot 2020. Ook werkt Twenterand hiertoe samen in Duurzaam (t)huis Twente regionaal met (lokale) bedrijven en de vrijwillige lokale woon/energie coaches, die gratis adviezen geven aan woningeigenaren. Het verduurzamen van de huursector krijgt vorm

via de Prestatie-afspraken Wonen met Mijande en in projecten rond energieverbetering en asbest.

‘Verkennen warmtevoorziening’

Vanwege de regierol in de overgang naar een aardgasvrije gebouwde omgeving, die het rijk bij gemeenten en netbeheerders legt, voeren wij in 2018 samen met netbeheerder Cogas een eerste verkenning naar opties voor een meer duurzame warmte uit.

‘Twentse Energie Strategie’

In 2017 hebben 13 Twentse gemeenten besloten met elkaar een Twentse Energie Strategie op te stellen. Deze heeft tot doel om in beeld te brengen hoe Twente in 2050 energieneutraal kan worden. Na de inventarisatie van gebruik en potentie van energiebesparing en hernieuwbare opwek, kiest uiteindelijk elke gemeente de voor haar gewenste energiemix, locaties en het tempo van invoering.

‘Natura 2000’

Het gebiedsproces Engbertsdijkswen onder verantwoordelijkheid van provincie en in samenspraak met alle gebiedspartners, is in 2017 gestart en vraagt ook in 2018 inzet en zorgvuldigheid. Twenterand werkt hierin samen met gemeenten Hardenberg en Tubbergen en vertegenwoordigt deze in de Bestuurlijke Advies Commissie.

De planuitwerking voor het gebied Vecht en Beneden Regge is verder gevorderd. Zodra de gebiedsprocessen vanuit de Ontwikkelopgave voor deze twee gebieden zo ver zijn dat er een ruimtelijk plan opgesteld moet worden, worden afspraken gemaakt over de keuze voor de ruimtelijke vertaling in een Provinciaal Inpassingsplan of een bestemmingsplan.

‘Milieu en Omgevingswet’

Een grote opgave voor de komende periode wordt de verandering door de Omgevingswet (2019), waarvan ook milieu, water en natuur deel uitmaken. Kijk voor deze ontwikkelopgave bij het ontwikkelprogramma ‘Invoering omgevingswet’, doelenboom Bouwen, wonen, ruimtelijke ordening.

Zie pagina 28.

(vervolg) Wat gaan we daarvoor doen in 2018

‘Op de voet volgen van ontwikkelingen zoektocht drinkwaterlocatie’

De provincies Overijssel en Gelderland, drinkwaterbedrijf Vitens, waterschappen Vechtstromen en Rijn & IJssel zoeken samen een oplossing voor het toekomstig tekort van 5 tot 7 miljoen m³ drinkwatercapaciteit in Twente. Bevoegde gezagen hebben gekozen voor de voorkeurslocatie Vriezenveen Noord—Daarle. De Commissie MER heeft een aanvulling van de milieueffectrapportage aanbevolen. Twenterand wil o.a. de invloed op het grondwaterpeil rond de Engbertsdijkvenen onderzocht hebben. Na besluitvorming door het bevoegd gezag provincie Overijssel, zal dit project vervolgd worden.

‘Uitvoering VTH voor milieutaken’

Per 1 januari 2019 worden de milieutaken uitgevoerd door de Omgevingsdienst. Hiervoor is een bedrijfsplan opgesteld. Door de uitvoering in de Omgevingsdienst verbetert de kwaliteit en wordt de kwetsbaarheid verlaagd. Voorbereiding richting samenwerking met de omgevingsdienst wordt doorontwikkeld. We zorgen dat de achterblijvende taken geborgd worden door het benoemen van een accountmanager.

Het uitvoeringsprogramma VTH voeren we uit en we handhaven actief volgens de vastgestelde handhavingstrategie. Het realiseren van het Uitvoeringsprogramma VTH gebeurt aan de hand van de Verordening Kwaliteit op het niveau van de kwaliteitseisen en uitgewerkte beleidsdoelen.

‘Toezicht vermindering energie gebruik’

Voor het terugdringen van het energie gebruik bij grootverbruikers is een project opgezet. Dit moet voor de komende jaren helpen het energie gebruik te verminderen. Hiervoor worden met deze bedrijven/instellingen afspraken gemaakt.

‘Afval inzamelen’

Hergebruik van grondstoffen wordt bevorderd door het doorlopend verbeteren van de afvalinzameling. De inzameling van PMD bij appartementen wordt aangepast naar ondergrondse systemen. Uitgangspunt hierbij is dat het serviceniveau stijgt en de verbeteringen niet leiden tot een verhoging van de door de raad vastgestelde tarieven Afvalstoffenheffing.

‘Geluidsanering’

Het project geluidsanering Westeinde (wegvak Schoolstraat-Aadorpweg) gaat, na vaststelling en goedkeuring van het saneringsprogramma, de uitvoeringsfase in. Het gaat om 44 saneringswoningen. Voor het project geluidsanering restant Oosteinde (weggedeelte N36 - Hoffmansweg) - Almeloseweg is in 2017 subsidie ontvangen voor de voorbereiding. Dit project omvat 51 woningen.

‘Faciliteren en stimuleren van sanering van asbestdaken’

De eerste verantwoordelijkheid voor het saneren van asbestdaken ligt bij de eigenaren van de daken. Subsidieregelingen en fiscale regelingen moeten de sanering versnellen.

De gemeente kiest een pro-actieve rol, door in te zetten op communicatie en voorlichting gericht op stimuleren van versnelde asbestverwijdering van daken. We richten ons naar buiten door samenwerking met externe partners (provincie, bedrijvenconsortium) te zoeken in pilots. In 2018 starten we met pilots zoals het afleveren door particulieren van asbestdaken (<35m²) bij het afvalbrengpunt en het stimuleren van verwijderen van asbestdaken (en sloop) in clustervorming bij agrarische sector.

‘Inventariseren en sanering asbest in de bodem’

In de programmaperiode 2016-2022 willen we vanuit een integrale aanpak asbestbodemverontreinigingslocaties saneren. De provincie coördineert hierin.

Monitoring

Monitoring

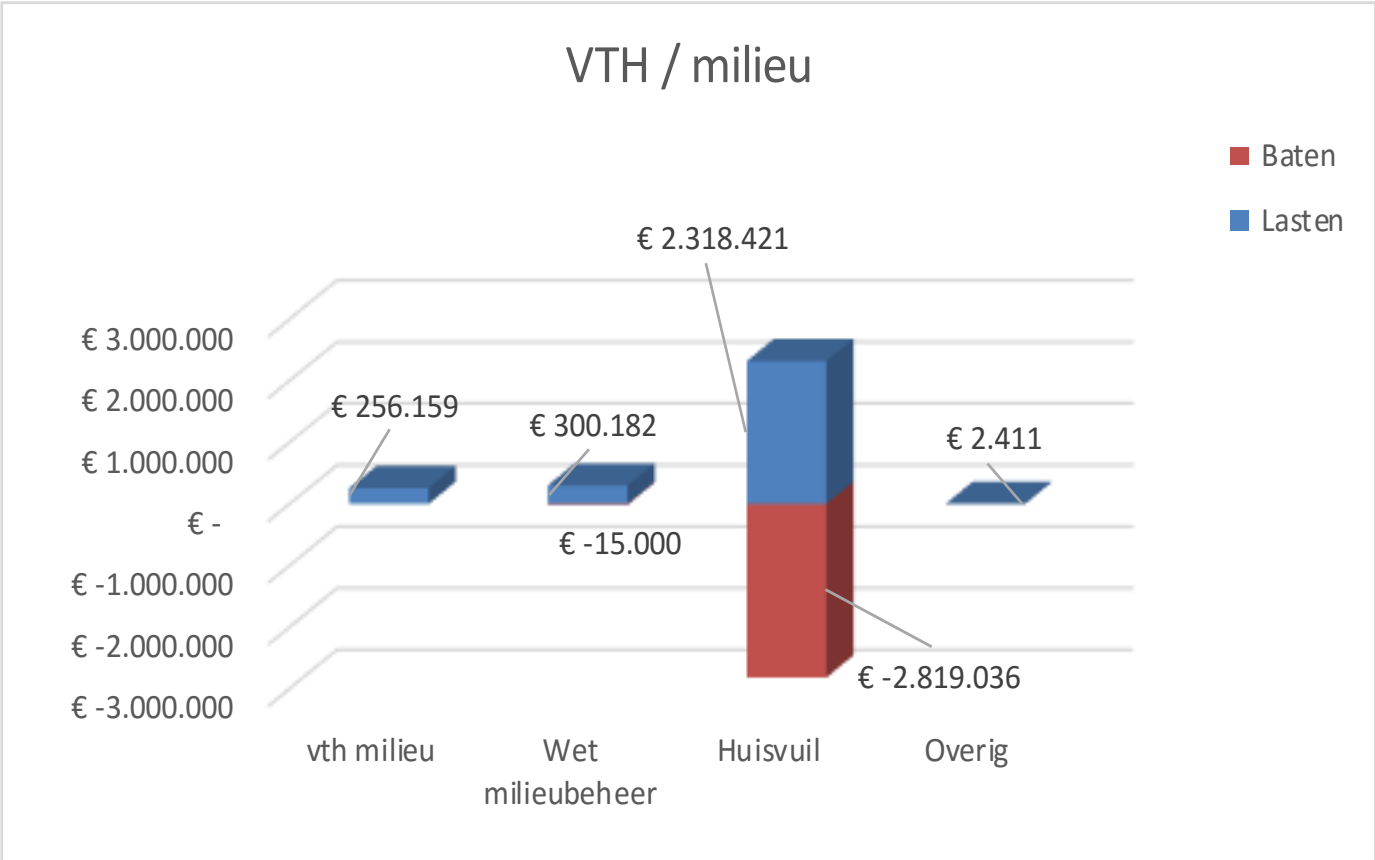
Verplichte indicatoren	2016	2015	2014	Bron
Fijn huishoudelijk restafval (kg per inwoner)	-	82	93	Waarstaatjegemeente.nl
GGK	-	176	183	
Hernieuwbare elektriciteit (%)	-	2,8	1,8	Waarstaatjegemeente.nl
GGK	-	-	10,3	

Metingen	2016	2015	2014	Bron
Kg restafval per inwoner	77	83	93	Grondstoffenmonitor

Monitoring

Nieuwe indicatoren 2018	2016	2015	Bron
m² asbestverdachte daken	57,6 ha		Readaar
Totaal bekend energiegebruik (TJ)		2298 TJ	Klimaatmonitor.databank.nl
% Hernieuwbare energie		5,2%	Klimaatmonitor.databank.nl
GGK			

Financieel inzicht

Beoogd maatschappelijk effect

In Twenterand is
het prettig wonen en werken

Verbindingen met andere doelenbomen

- Openbare ruimte en verkeer
- Milieu en VTH
- Economie en toerisme
- Sociale zaken
- Maatschappelijke ondersteuning

Doelen

Leefbaardere kernen
en buitengebied

Voldoende en meer
passende woningen

Voldoende en meer passende
vestigings- en expansie-
mogelijkheden voor
lokale bedrijven

Subdoelen

Een
passende en actuele bestemming voor gemeentelijk
grondgebied. Faciliteren rond ruimtelijke aangelegen-
heden op het gebied van rechtszekerheid en
wensen is geborgd

Uitvoering VTH voor RO en
bouwtaken volgens
het uitvoeringsprogramma.

Invoering
Omgevingswet

Behoud en versterken van de
identiteit van kernen en buitengebied, waarbij ruimte-
lijke kwaliteit is ontwikkeld en is gehandhaafd.
Bestaande woningvoorraad is verbeterd en doorstro-
ming naar passende woning is bevorderd

Nieuwe bouw mogelijkheden zijn gecreëerd.
Bestaande wijken en bedrijventerreinen
zijn kwalitatief goed.
Er zijn sterke compacte centra
met goede voorzieningen.

Activiteiten

Ontwikkelen van bestemmingsplan-
nen:
- Onderzoek parkeernormen in
bestemmingsplannen
- Verkennen opstellen omgevingplan

Vorbereiden, opstellen en bege-
leiden:
- van bestemmingsplanherzie-
ningen en begeleiden van de
procedures
- van ontwikkelingen op inbrei-
dingslocaties en uitbrei-
dingslocaties

- Sturen aan de voorkant door voor-
overleg met initiatiefnemers te voe-
ren (kompas)

- Opstellen jaarverslag , verant-
woorden via Interbestuurlijk
toezicht aan provincie
- Realiseren uitvoeringsprogram-
ma toezicht en handhaving
- Uitvoeren VTH voor bouwtaken
- Opstellen handhavingsbeleids-
plan 2018-2022
- Benoemen accountmanager ODT

Ontwikkelen en uitvoeren van beleid voor
een goede fysieke leefomgeving
- Uitvoeren ontwikkelprogramma Invoe-
ring Omgevingswet (zie doelenboom
Invoering Omgevingswet)
- Zaakgericht werken
- Uitvoeren welstandbeleid door o.a. de
Stadsbouwmeester
- Opstellen beleidsregel platteland
- Actualiseren van kruimelbeleid in relatie
tot nieuw bestemmingsplan Buitenge-
gebied (uitvoeren motie)
- Uitvoeren van nota Grondbeleid 2016 -
2020
- Opstellen strategie voor maatschappelijk
vastgoed

Vorbereiden en uitvoeren van fy-
sieke projecten 2018:
- Ontwikkelen Centrumontwikke-
ling Vriezenveen (randen Mani-
tobaplein, ontwikkeling Jonker-
laan);
- Ontwikkelen Centrumvisie
Vroomshoop (herinvulling vrij-
komende locaties, incl. MCC);
- Ontwikkelen Dorpsontwikkeling
Den Ham (Zuidmaten Oost en/
of locatie Smithoek)
- Ontwikkelen Zonnepark Ooster-
weilanden

- Uitvoeren Twentse woonafspraken
- Uitvoeren lokale Visie op Wonen
2015-2025
- Uitvoeren Prestatieafspraken Mijan-
de Wonen
- Kwalitatief programmeren met wo-
ningbouwprogramma per kern
- Uitvoeren Stimuleringsprogramma
wonen bestaand uit de Startersle-
ning en de Blijverslening

Middelen

Uitgaven: € 6.762.147
Inkomsten: € - 3.967.051

Wat willen we bereiken

Doelen

- Leefbare kernen en buitengebied
- Voldoende en passende woningen
- Voldoende en passende vestigings- en expansiemogelijkheden voor lokale bedrijven

De doelen worden bereikt door keuzes te maken richting het mogelijk maken van maatschappelijke ontwikkelingen waarbij tevens sprake is van 'een goede ruimtelijke ordening' en een 'goede fysieke leefomgeving'. We streven naar het bevorderen van een duurzame ruimtelijke kwaliteit in een dynamische omgeving. Bij het bereiken van leefbare kernen en buitengebied gaat het om de kwaliteit van de leefomgeving: ruimte scheppen, maar ook het gebruik van maatschappelijke functies afwegen.

Subdoelen

'Een passende en actuele bestemming voor gemeentelijk grondgebied. Faciliteren rond ruimtelijke aangelegenheden op het gebied van rechtszekerheid en wensen is geborgd'

Dit vloeit voort uit de Wet ruimtelijke ordening artikel 3.1. Het doel is om gewenste ontwikkelingen te begeleiden bij het opstellen van (voor(ontwerp)-) bestemmingsplannen en initiatiefnemers te begeleiden bij hun plannen.

'Uitvoering VTH voor RO en bouwtaken volgens het uitvoeringsprogramma'

De inzet van deze instrumenten dragen bij aan een veilige en gezonde leefomgeving. Een deel van de regelgeving vloeit voort uit de provinciale omgevingsvisie en de omgevingsverordening. Deze stellen op diverse ruimtelijke orderingsaspecten eisen aan de inhoud van Twenterandse (bestemmings) plannen, vergunningen en op de toezicht en handhaving. De doelen worden tevens bereikt door in te zetten op tijdige afhandeling van aanvragen en meldingen.

Vanuit de gemeenteraad is de wens geuit om meer controles van niet verplicht wettelijke taken uit te voeren op het gebied van onder andere excessenbeleid en detailhandel. De gemeente Twenterand heeft echter beperkt capaciteit op het gebied van toezicht en handhaving. In het kader van interbestuurlijk toezicht (provincie) moet primair ingezet worden op verplicht wettelijke taken. Daarom moeten er prioriteiten worden gesteld in de wensen van de gemeenteraad met betrekking tot niet verplicht wettelijke (lokale) taken.

'Facilitering rond ruimtelijke aangelegenheden op het gebied van rechtszekerheid en wensen is geborgd'

De overheid moet haar besluiten zó formuleren dat de inwoner precies weet waar hij aan toe is of wat de overheid van hem verlangt. Dat is voor de fysieke leefomgeving gewaarborgd door bestemmingsplannen. Een bestemmingsplan is het enige plan dat rechtstreeks bindend is voor iedereen, dus voor inwoners, bedrijven, instellingen én overheden. Voorafgaand aan een vastgesteld bestemmingsplan volgt een uitgebreide procedure, tevens zijn er mogelijkheden voor het geven van zienswijzen en/of bezwaren. De belangen van diverse thema's (bijvoorbeeld archeologie, geluid, bodem, milieu, ruimtelijke kwaliteit) worden integraal afgewogen. De gemeente begeleidt deze processen. Wanneer het ons grondbeleid raakt, is de daarvoor geldende randvoorwaarde dat we dit via faciliterend grondbeleid realiseren.

'Invoering Omgevingswet'

De huidige regels op het gebied van ruimtelijke ordening, water, milieu, lucht, geluid, bodem, natuur, infrastructuur, verkeer, gebouwen en erfgoed gaan op in de Omgevingswet.

De wet heeft vier verbeterdoelen:

1. Inzichtelijkheid, voorspelbaarheid en gebruiksgemak;
2. Integrale benadering leefomgeving;
3. Meer afwegingsruimte (door gemeenten);
4. Versnellen en verbeteren besluitvorming.

Het gemeentelijke instrumentarium vernieuwt naar Omgevingsvisie, Omgevingsplan en programma's. Deze bieden kansen om integraal te werken, de informatie op één plek inzichtelijk te maken en het biedt mogelijkheden tot deregulering. De overgang naar deze integrale omgevingsinstrumenten inclusief de mogelijkheid tot verruiming of extra bescherming ten opzichte van het wettelijke beschermingsniveau is een grote opgave, loopt door meerdere doelenbomen.

'Behoud en versterken van de identiteit van kernen en buitengebied, waarbij ruimtelijke kwaliteit wordt ontwikkeld en is gehandhaafd'

Elke kern heeft haar eigen geschiedenis, verschijning en karakter. Door adequaat in te springen op veranderingen en ontwikkelingen kan de identiteit van kernen en het buitengebied worden behouden of juist worden versterkt gestuurd door bijvoorbeeld

welstandsnota, nota kwaliteitsimpuls groene omgeving en structuurvisie (wettelijke verplicht Wro art.2.1).

In de fysieke projecten wordt de identiteit en de ruimtelijke kwaliteit zichtbaar.

Voor het platteland is het de bedoeling een antwoord te krijgen op het groeiend oppervlakte van vrijkomende voormalige bedrijfsbebouwing, resulterend in een substantiële vermindering van de verstening van het buitengebied.

'Bestaande woningvoorraad is verbeterd en doorstroming naar passende woning is bevorderd'

'De woningmarkt en woonwensen blijven dynamisch en zijn (blijvend) aan veranderingen onderworpen door bijvoorbeeld verduurzaming en vergrijzing. De gemeente heeft hierop een bepaalde invloed, door bijvoorbeeld stimuleringsregelingen in te zetten op basis van woonbeleid. Bijvoorbeeld een 'starterslening' voor starters die hun eerste woning kopen. Zo wordt doorstroming naar een 'passende' woning bevorderd voor de doelgroepen van beleid. Nieuwe bewoners zijn goed voor Twenterand. Zij zorgen voor behoud van leefbaarheid, van voorzieningen en dragen bij aan gemeentelijke voorzieningen.

'Nieuwe bouw mogelijkheden zijn gecreëerd'

Het is belangrijk dat er een goede balans is tussen voldoende en goede woningen (zowel kwantitatief als kwalitatief) ten gunste voor de leefbaarheid. De gemeente Twenterand heeft in 2016 Twentse woonafspraken gemaakt met de provincie Overijssel

en de andere Twentse gemeenten. De belangrijkste afspraak is dat gemeenten maximaal het aantal woningen in hun woningbouwprogramma mogen hebben waar de komende 10 jaar behoefte aan is. Deze behoefte is gebaseerd op de Primos prognoses van de afgelopen jaren. Begin 2017 bleek dat Twenterand meer woningbouwplannen heeft, dan waar qua huishoudensgroei behoefte aan is de komende jaren. Daarom is een traject ingezet om te komen tot een toekomstbestendig woningbouwprogramma. Het doel hiervan is het woningprogramma meer kwalitatief te vullen.

We stimuleren in ons opdrachtgeverschap energieneutrale nieuwbouw.

'Bestaande wijken en bedrijventerreinen zijn kwalitatief goed, 'Er zijn sterke compacte centra met goede voorzieningen' en 'Er is een sociaal veilige leefomgeving'

Bij deze subdoelen bestaat overlap met de doelenboom Economische zaken. Echter, de activiteiten zijn op elkaar aanvullend. In deze doelenboom wordt bedoeld op de ruimtelijke impact van de economische beleidslijnen (zoals de bedrijventerreinvisie, de sociaal economische visie en de detailhandelsstructuurvisie). Gewenste ontwikkelingen worden mogelijk gemaakt door het positief te bestemmen in bestemmingsplannen, hierdoor ontstaat ruimte voor uitbreiding en nieuwvestiging.

Wat gaan we daarvoor doen in 2018

Activiteiten, een aantal activiteiten toegelicht:

'Invoeren Omgevingswet'

De invoering van de Omgevingswet is gericht op een veranderopgave, daarom hebben we er een ontwikkelprogramma voor gemaakt. De doelenboom voor dit ontwikkelprogramma is op pagina 28 ter kennisname opgenomen.

Het gemeentelijke beleid en de gemeentelijke regelgeving moet worden aangepast. Alle gemeentelijke beleidsstukken en verordeningen (>99) worden opgenomen in twee nieuwe

instrumenten, te weten de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan. De gemeentelijke informatievoorziening moet worden aangepast en aangesloten op de landelijke digitale voorziening. Dit alles heeft gevolgen voor de inrichting van de gemeentelijke organisatie en de werkprocessen. In de eerste fase (2017-2018) worden de kaders voor de nieuwe Omgevingsvisie en het Omgevingsplan in samenspraak met de raad bepaald en wordt het participatieproces voor de nieuwe Omgevingsvisie ontwikkeld. De organisatie bereidt zich verder voor op een andere manier van werken (omgevingsgerichte werken).

(vervolg) Wat gaan we daarvoor doen in 2018

‘Invoeren Omgevingswet’

We houden gesprekken met de raad over kaders voor de belangrijkste nieuwe omgevingsinstrumenten-(omgevingvisie en omgevingsplan)(incl. participatie). We brengen de belangrijkste stappen in beeld door een overgangs- /actualiseringsplan ‘Van bestemmingplannen naar Omgevingsplan’ te maken. Waar zich goede kansen voordoen zetten we een pilot Omgevingvisie en Omgevingsplan (incl. participatie) op.

‘Uitvoeren VTH voor bouwtaken’

Actief handhaven volgens de vastgesteld handhavingsstrategie. Het realiseren van het Uitvoeringsprogramma VTH gebeurt aan de hand van de Verordening Kwaliteit op het niveau van de kwaliteitseisen en uitgewerkte beleidsdoelen.

‘Zaakgericht werken’

In 2017 is een systeem aangeschaft, onder andere vooruitlopend op de Omgevingswet, om zaakgericht te gaan werken. Deze moet in 2018 (en verder) worden doorontwikkeld.

‘Beleidsregels platteland’

Het, in afstemming met de regiogemeenten binnen de “groene metropool”, ontwikkelen van integraal plattelandsbeleid waarin de beleidsregels en planologische afwijkingsmogelijkheden samengevoegd worden. Deze afwijkingsmogelijkheden zijn Rood voor Rood beleid, beleid op vrijkomende agrarische bebouwing en kwaliteitsimpuls groene omgeving. Daarnaast heeft het college besloten de saneringsopgave asbest op daken voor onze inwoners te stimuleren. Verder worden de provinciale kwaliteitsimpulsen daarbij betrokken.

‘Aanpassen ‘kruimelbeleid’

In het kruimelbeleid staat beschreven in welke gevallen de gemeente bereid is medewerking te verlenen aan een ontwikkeling met toepassing van een reguliere procedure Wabo (de kruimelafwijking). Deze nota moet worden aangepast op de meest actuele beleidsinzichten die zijn verwerkt in het bestemmingsplan ‘Buitengebied Twenterand’, voor met name het wonen.

‘Opstellen strategie voor maatschappelijk vastgoed’

Divers maatschappelijk vastgoed, zowel in gemeentelijk eigendom of niet, komt leeg te staan. We willen antwoord op de vragen of de gemeente een rol heeft wanneer het gaat om ‘maatschappelijk vastgoed, niet in eigendom’, welke passende vervolgfuncties mogelijk zijn, en dient het vastgoed ons gemeentelijk doel etc.

‘Vorbereiden en uitvoeren van fysieke projecten 2018’

Centrumontwikkeling Vriezenveen
De gemeente heeft de regierol en faciliteert het proces tot realisatie van gewenste ontwikkelingen. Op meerdere locaties rondom het Manitobaplein en in het centrum worden initiatieven ontwikkeld.
-Ontwikkelen Centrumvisie Vroomshoop
We werken aan de het Bouw- en woonrijp maken openbaar gebied, aan nieuwbouw langs Linderflier en aan nieuwbouw winkelfunctie Julianastraat.
-Ontwikkelen Dorpsontwikkeling Den Ham / Zuidmaten Oost. We werken aan samenhangende ontwikkelingen in samenhang van de locatie de Smithoek in relatie tot de woningbouw in Zuidmaten-Oost
Ontwikkelen Zonnepark Oosterweilanden
We werken aan de realisatie van een nieuw te bouwen zonnepark van 15.8ha bij het bedrijventerrein Oosterweilanden

‘Uitvoeren Twentse Woonafspraken’

In januari 2016 zijn de Twentse woonafspraken ondertekend. Het belangrijkste thema in de afspraken is de woningbouwprogrammering. In de Twentse woonafspraken is vastgelegd dat gemeenten geen overprogrammering meer mogen hebben. Vanaf 1 januari 2017 wordt de nieuwe de door provincie vastgestelde prognose gehanteerd. Op basis hiervan mag Twenterand nog ca. 500 woningen toevoegen in de periode 2017-2027.

‘Uitvoeren Visie op Wonen 2015-2025’

Begin 2016 is de Visie op Wonen 2015-2025 vastgesteld. Thema’s als duurzaamheid, vergrijzing, krimp, de nieuwe woningwet hebben Hierin een belangrijke plek. In 2018 wordt uitvoering gegeven aan een nieuw stimuleringsprogramma wonen als uitvoering van de Visie op Wonen op o.a. de volgende thema’s:

‘Kwalitatief programmeren’

Twenterand heeft meer bestemmingsplancapaciteit dan de ca. 500 woningen die volgens de vastgestelde prognose nog toegevoegd mogen worden. Daarom is het traject om meer kwalitatief te programmeren ingezet om te komen tot een toekomstbestendig woningbouwprogramma. Plannen worden meer kwalitatief getoetst op o.a. doelgroep, ligging en stedenbouwkundige kwaliteit om zo beter in te spelen op de behoefte. In 2018 wordt dit traject voortgezet. Door uit te gaan van de behoefte moeten we als gemeente ook kritisch kijken naar onze eigen plannen, in hoeverre voldoen die aan de vraag die er is? Keuzes op dat gebied kunnen financiële gevolgen hebben voor de grondexploitaties.

‘Starterslening’

De starterslening is heringevoerd en blijft beschikbaar in 2018. De lening is bedoeld voor starters die hun eerste woning kopen. De lening is een overbrugging tussen de aankoopsom van de woning en het bedrag dat de starter maximaal als hypotheek kan opnemen. De starterslening loopt door tot maximaal 1 januari 2020. Als het maximum aantal leningen van 25 (sinds 1 november 2017) bereikt is stopt de regeling.

‘Blijverslening’

De Blijverslening, met als doel het bevorderen van het langer zelfstandig thuis wonen, voor 55 plussers die hun woning levensloopgeschikt willen maken wordt in 2018 als pilotproject verder uitgevoerd. De pilot bestaat uit 10 leningen en duurt maximaal tot 1 januari 2020. Als het maximum eerder bereikt is stopt de regeling.

‘Uitvoeren Prestatieafspraken Mijande Wonen’

Volgens de nieuwe woningwet moeten de corporaties en gemeenten prestatieafspraken maken over het lokale woonbeleid. Met de lokale woningcorporatie Mijande Wonen zijn kaderafspraken gemaakt voor de periode 2016 tot en met 2020. Op basis van de kaderafspraken worden elk jaar concrete afspraken voor het volgende kalenderjaar vastgelegd in een jaarschijf.

‘Niet verplicht wettelijke (lokale) taken’

De gemeente dient primair in te zetten op verplicht wettelijke taken op het gebied van toezicht en handhaving. De resterende capaciteit zal worden ingezet op de niet verplicht wettelijke (lokale) thema’s/taken conform de wensen van de gemeenteraad. Hierin zal echter nadrukkelijk geprioriteerd moeten worden.

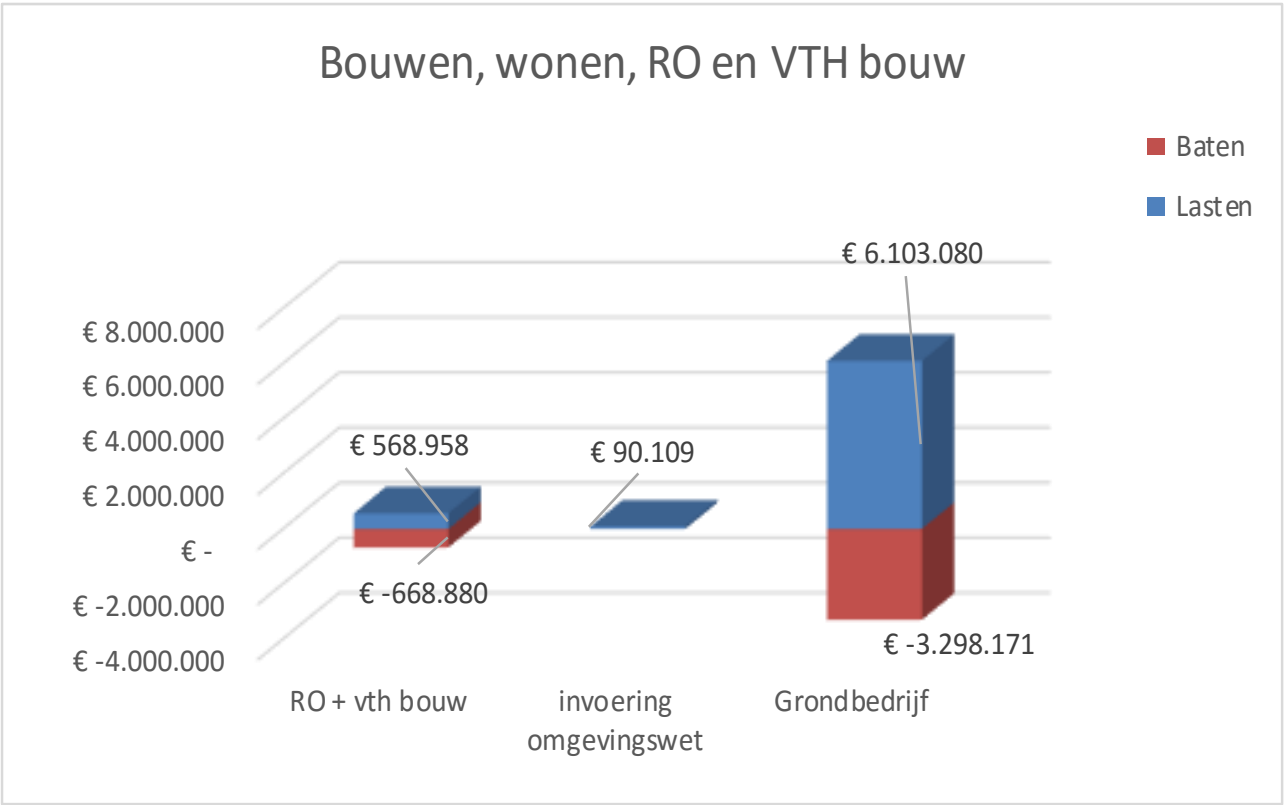
Monitoring

Metingen	Begroting	Metingen			Bron
	2017	2016	2015	2014	
Voldoende en passende woningen					
Aantal opgeleverde woningen		589	512	493	Eigen meting, aantallen zijn totalen
Aantal startersleningen	5	8	33	19	Eigen meting, aantallen zijn per jaar
Aantal kooppremies	15	13	30	24	Eigen meting, aantallen zijn per jaar
Aantal grondprijskorting	0,00	13	10	18	Eigen meting, aantallen zijn per jaar

Monitoring

Nieuwe indicatoren 2018	Begroot				Bron
Blijverslening	10				
GGK					

Financieel inzicht

Beoogd maatschappelijk effect

Een duurzame en leefbare omgeving waarin inwoners, bedrijven, organisaties en de gemeente zich gezamenlijk verantwoordelijk voelen voor een goede leefomgeving en eenvoudiger en beter samenwerken aan de verbetering ervan.

- Verbindingen met andere doelenbomen:
- Bouwen, wonen, ruimtelijke ontwikkeling en VTH
 - Milieu en VTH
 - Openbare ruimte en verkeer
 - Economie en werkgelegenheid
 - Dienstverlening
 - Bedrijfsvoering

Doelen

De gemeente biedt meer ruimte voor ontwikkeling en geeft meer mogelijkheden voor maatwerk.

Besluitvormingsprocedures zijn eenvoudiger, sneller en beter.

Initiatiefnemers kunnen alle beschikbare informatie over de fysieke leefomgeving digitaal raadplegen.

Initiatiefnemers, de samenleving en de gemeente werken samen aan een goede fysieke leefomgeving en zijn bewuster van de eigen verantwoordelijkheid voor de leefomgeving

Subdoelen

Het gemeentelijk beleid voor de fysieke leefomgeving is in 2022* vastgelegd in één Omgevingsvisie.

Thematische uitvoerings Programma's zijn in 2022* vastgesteld

De regels voor de fysieke leefomgeving zijn in 2025* stapsgewijs vastgelegd in het Omgevingsplan.

Er zijn minder vergunningen nodig en meer activiteiten vallen onder algemene regels.

De gemeentelijke dienstverlening voor activiteiten in de leefomgeving scoort een voldoende

Alle medewerkers beschikken over de juiste kennis en vaardigheden om Omgevingsgericht¹ te kunnen werken

Alle beschikbare informatie over de fysieke leefomgeving is up to date en opgenomen in het landelijke Digitaal Stelsel Omgevingswet

Volgens het bewoners-onderzoek weet meer dan 50% van de nieuwe gemeentelijke aanpak in de fysieke leefomgeving.

Er zijn burgerinitiatieven² voor een duurzame en leefbare leefomgeving gerealiseerd.

Door het doen van pilots is ervaring opgedaan met de instrumenten Omgevingsplan en Omgevingsvisie.

*termijn schuift op als inwerkingtreding opschuift

Omgevingsinstrumenten

Digitaal Stelsel

Omgevingsgericht werken

Uitnodigen en ondersteunen initiatieven

Organisatie

Communiceren over veranderingen door Omgevingswet

Samenwerken met partners

Financiële en juridische gevolgen in beeld brengen

¹ Omgevingsgericht werken: volgens de regels en intenties van de Omgevingswet waarbij een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de leefomgeving centraal staat en waarbij initiatieven met een breder belang zoveel mogelijk worden ondersteund.

² Initiatieven met invloed op de leefomgeving met een breed maatschappelijke belang

Beoogd maatschappelijk effect

Twenterand werkt samen naar een duurzame en leefbare omgeving, die energieneutraal, circulair en klimaatbestendig is

- Verbindingen met andere doelenbomen
- Openbare ruimte en verkeer
 - Milieu en VTH
 - Economie en toerisme
 - Bouwen, wonen, ruimtelijke ontwikkeling en VTH
 - Bedrijfsvoering
 - Dienstverlening

Doelen

Op weg naar energieneutraal in 2050

- van fossiel energiegebruik naar hernieuwbaar door energiebesparen, een toenemend aandeel duurzame energie en terugdringen CO2 uitstoot
- In 2020 : 2% jaarlijkse energiebesparing; 20 % DE; 20 % minder CO2 tov 1990

Op weg naar een circulaire economie in 2050

- In 2030 50% minder verbruik van primaire grondstoffen (mineraal, fossiel en metalen)
- In 2030 90% van afval hergebruiken en maximaal 50 kg restafval/ inwoner/ jaar (VNG: 30 kg in 2025)

Op weg naar klimaatbestendig in 2050

- Zoveel mogelijk beperken van negatieve gevolgen van klimaatverandering

subdoelen

- In de Gebouwde omgeving daalt het energiegebruik en neemt het aandeel duurzame energie toe
- In 2020 heeft 45% van de Koopwoningen label B of beter
 - Vóór 2030 heeft de hele Huurwoning voorraad gemiddeld label B
 - Maatschappelijk Vastgoed: Het gemeentelijk vastgoed is in ... energieneutraal

- Versnellen opwek en gebruik hernieuwbare energie
- Van 20% in 2020 naar 100% hernieuwbare energie in 2050

- Stimuleren Bedrijven om energiezuiniger te werken

- Mobiliteit is duurzamer
- minder fossiele brandstof, minder CO2, schonere lucht, betere gezondheid

- Afval is grondstof en Economie is duurzamer
- Er is minder afval door preventie en hergebruik
 - lokale productie, duurzame innovatie en duurzaam ondernemen (MVO) wordt gestimuleerd
 - grondstoffen behouden hun waarde voor hergebruik
 - minder milieuschadelijke stoffen in producten
 - daken zijn asbestvrij voor 2024

- De openbare ruimte en gebouwen worden Klimaatbestendig ingericht, gebouwd en beheerd
- In 2030 geen wateroverlast bebouwde omgeving?
 - In 2040 is maatschappelijk vastgoed klimaatbestendig
 - In 2050 2,5 tot 5,5% meer neerslag opvangen ??

Activiteiten

Acties en maatregelen Koopwoningen Huurwoningen (Maatschappelijk) Vastgoed

Acties en projecten opwek hernieuwbare energie

Acties en maatregelen Bedrijven

Acties mobiliteit

Acties, maatregelen en projecten Circulaire Economie

Acties en maatregelen Klimaatadaptatie

Nader uit te werken Participatie: Samenwerken in Agenda Duurzaam Twenterand met Lokale Kracht en Initiatieven

- Duurzaamheid ontwikkelen samen met raad, inwoners, ondernemers, externe partners en stakeholders en breed gedragen in de samenleving
- Duurzaamheid verankeren in de gemeentelijke organisatie en structureel meenemen in alle taken en initiatieven / Duurzaamheid is onderdeel van het reguliere werk van de gemeentelijke organisatie (voorbeeldrol)
- De gemeente ondersteunt duurzame initiatieven
- De gemeente biedt een platform voor dialoog, kennisdelen en inspiratie en stelt kennis en netwerk beschikbaar voor lokale initiatieven
- Bewustwordingscampagne d.m.v. Storytelling (artikelserie)

Middelen

Wat mag het kosten
Overzicht 3.1 Baten en lasten Veilig leefklimaat

	2018	2019	2020	2021
Lasten per doelenboom				
Openbare orde en veiligheid	2.104.714	2.121.543	2.142.117	2.158.144
Openbare ruimte en verkeer	10.177.602	10.152.630	10.167.030	10.074.255
Milieu en VTH	2.877.172	2.867.620	2.808.525	2.794.846
Bouwen, wonen, ruimt. ordening en VTH	6.300.812	10.884.900	6.989.521	6.885.048
Totaal programma lasten	21.460.301	26.026.693	22.107.192	21.912.293
Baten per doelenboom				
Openbare orde en veiligheid	-3.800	-3.800	-3.800	-3.800
Openbare ruimte en verkeer	-3.496.773	-3.565.975	-3.636.561	-3.707.986
Milieu en VTH	-2.834.036	-2.866.029	-2.864.932	-2.864.932
Bouwen, wonen, ruimt. ordening en VTH	-3.967.051	-8.669.146	-4.749.132	-4.749.132
Totaal programma baten	-10.301.660	-15.104.950	-11.254.426	-11.325.851
Totaal saldo van baten en lasten	11.158.640	10.921.744	10.852.767	10.586.442
Mutaties reserves	-717.604	-644.821	-569.113	-572.659
Geraamd resultaat	10.441.036	10.276.923	10.283.654	10.013.783

Opgenomen investeringen bestaand beleid 2018	Investering 2018	Lasten begroting 2018
Openbare verlichting	133.631	5.679
Waarschuwborden	5.000	254
Vervanging riool	1.791.000	14.925
Tractie	168.500	13.480
Opgenomen investeringen nieuw beleid 2018	Investering 2018	Lasten begroting 2018
Geen		

Programma

Aantrekkelijke gemeente

3.2 Programma Aantrekkelijke gemeente

Programmasturing en doelenbomen

In het programma Aantrekkelijke gemeente wordt gewerkt aan de economische opgaven en aan opgaven rond vrijetijdsbesteding. Het werkprogramma Economie omvat twee programmalijnen:

- 1 Versterken werkgelegenheid, met de doelenboom Economie en werkgelegenheid
- 2 ‘Meedoen’, met de doelenboom Cultuur en Recreatie & Toerisme en de doelenboom Sport.

Beoogd maatschappelijk effect

De beoogd maatschappelijke effecten binnen dit programma zijn:

- A. De leefbaarheid en individuele ontmoeting, ontwikkeling en ontplooiing is toegenomen
- B. Een economische structuur die de werkgelegenheid en leefbaarheid versterkt
- C. Inwoners zijn lichamelijk, geestelijk en sociaal gezond

Doelenbomen

Binnen dit programma zijn de volgende doelenbomen opgenomen:

1. Cultuur en Recreatie & Toerisme
2. Economie en werkgelegenheid
3. Sport

Per programma / doelenboom worden de volgende vragen beantwoord:

- Wat willen we bereiken?
- Wat gaan we daarvoor doen?
- Wat mag het kosten?

Inleiding Economie en Vrijetijdsbesteding

De belangrijkste opgave op het terrein van Economie en Vrijetijdsbesteding is het invullen van de regisserende en faciliterende rol van de gemeente. Dit betekent dat wij steeds meer afwegen wie welke rol vervult en dat er een nieuw samenspel tussen de gemeente en andere actoren ontstaat. Niet de instelling/organisatie is daarbij het uitgangspunt, maar veel meer de bijdrage die actoren leveren aan het maatschappelijk effect. En, ook deze maatschappelijke meerwaarde willen wij steeds meer in samenspraak met de omgeving en onze partners verwoorden.

Wij zullen steeds meer inzetten op het versterken van netwerken en onze relaties daarbinnen. Netwerken die enerzijds lokaal aanwezig zijn, maar anderzijds moeten wij ook steeds meer gebruik maken van regionale, provinciale, landelijke en grensoverschrijdende structuren en mogelijkheden. Binnen een netwerk gaat het ook vooral om het delen van kennis. Kennis, bijvoorbeeld over informatiebeveiliging of duurzaamheid, is niet alleen nodig voor een overheid maar ook voor ondernemers. Samen op zoek gaan naar nieuwe ideeën en mogelijkheden is belangrijk. Onze voorstellen – bijvoorbeeld de inzet op de ondernemersbenadering – zijn dan ook gericht op het verder vormgeven van het nieuwe samenspel: het relatiebeheer tussen gemeente, ondernemers, onderzoek, onderwijs, andere overheden, sportverenigingen, culturele instellingen en inwoners.

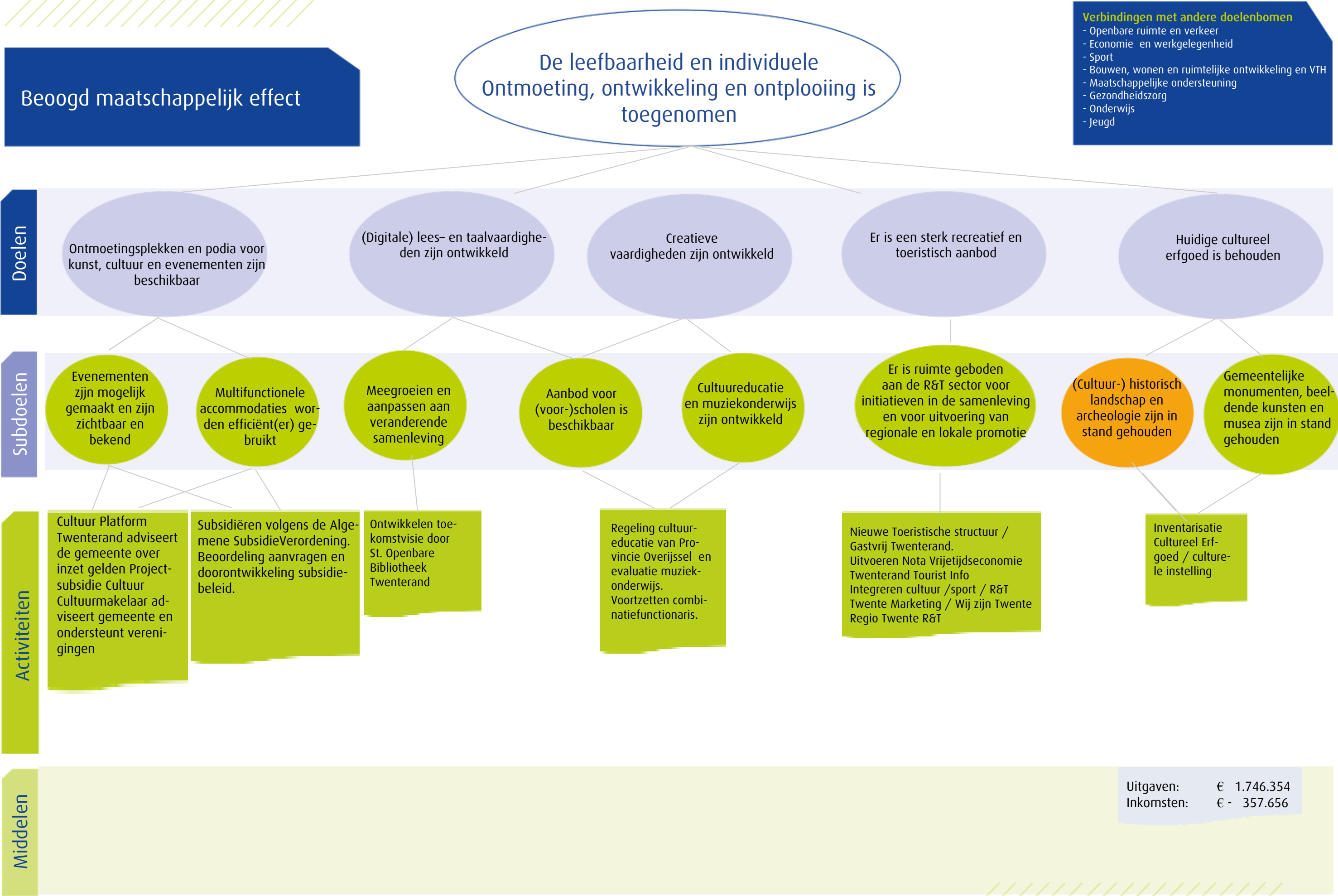
De afgelopen tijd hebben wij veel kwalitatief hoogwaardige accommodaties en voorzieningen gerealiseerd. Basisvoorzieningen zijn binnen onze gemeente aanwezig. Belangrijke opgave voor de komende periode is om het bestaande steeds meer en beter gezamenlijk te gebruiken. Ter ondersteuning willen wij de bestaande voorzieningen beter inzichtelijk hebben, inclusief de maatschappelijke bijdrage die geleverd wordt. Dit is ook van belang om de financiën van de gemeente op termijn beheersbaar te houden.

Wijzigingen in de doelenbomen en verbindingen tussen programma's

De doelenboom Economie is ten opzichte van de vorige begroting op enkele punten aangepast. De nieuwe rol van de gemeente als regisseur en facilitator moet hierdoor meer naar voren komen. Ook het werken middels programmasturing heeft effect op de doelenboom. Programmasturing is immers onder andere gericht op het sturen op samenhang en verbinding.

Het werkprogramma Economie omvat twee programmalijnen. De eerste programmalijn is ‘Versterken Werkgelegenheid’. De naam van de doelenboom is hierop aangepast. De opgave is om (samen) te werken aan de verbinding tussen Economische en Sociale Zaken. Het subdoel ‘Stimuleren werkgelegenheid’ heeft een plek gekregen in de doelenboom en In samenwerking met het programma Sociaal Domein wordt gewerkt aan duurzame werkgelegenheid. Een andere koppeling die sterker naar voren komt is de relatie met onderwijs. De verbinding met onderwijs is zichtbaar gemaakt door Onderwijs toe te voegen aan ‘Verbindingen met andere doelenbomen’, maar ook door vanuit de doelenboom Sociale Zaken te verwijzen naar de Twentse belofte in de doelenboom Onderwijs.

De tweede programmalijn is ‘Meedoen’. Dit gaat over vrijetijdsbesteding. Het onderdeel Recreatie & Toerisme is uit de doelenboom Economie gehaald. Cultuur en Recreatie & Toerisme worden nu in één doelenboom gecombineerd. Sport behoudt zijn eigen doelenboom.

Wat willen we bereiken

Doelen

‘Ontmoetingsplekken en podia voor kunst, cultuur en evenementen zijn beschikbaar’
Hieronder wordt verstaan fysieke ontmoetingsplekken zoals CCK2, De Klaampe, Het Punt en dergelijke, maar ook digitale ontmoetingsplekken.

‘(Digitale) lees- en taalvaardigheden zijn ontwikkeld’

Hieronder wordt verstaan lectuur, literatuur, maar ook digitale media en dergelijke.

‘Creatieve vaardigheden zijn ontwikkeld’

Dit is cultuureducatie: alle vormen van educatie waarbij cultuur als doel of middel wordt ingezet, zowel actief, receptief en reflectief. Cultuuruitingen kunnen een middel zijn om andere leergebieden te ondersteunen, zoals geschiedenis, aardrijkskunde, maatschappijleer, economie of wiskunde.

‘Er is een sterk recreatief en toeristisch aanbod’
Recreatief en toeristisch aanbod bevat verblijfsrecreatie maar ook de dagrecreatieve voorzieningen.

‘Huidig Cultureel erfgoed is behouden’

Cultureel erfgoed: sporen uit het verleden in het heden, die zichtbaar en tastbaar aanwezig zijn. Dat kunnen voorwerpen zijn in musea, archeologische vondsten, archieven, monumenten en landschappen (materieel), maar ook de daaraan verbonden gebruiken, verhalen en gewoonten (immaterieel). De monumentenlijst is opgenomen in de Welstandsnota Twenterand.

Subdoelen

‘Evenementen zijn mogelijk gemaakt en zijn zichtbaar en bekend’

Het faciliteren van evenementen door o.a. het afgeven van vergunningen en afstemming met betrokkenen. Daarnaast is er gezamenlijk een breed en gestructureerd activiteitenprogramma opgezet van verschillende organisaties uit de vrijetijdseconomie.

‘Multifunctionele accommodaties worden efficiënt (er) gebruikt’

Het betreft de volgende accommodaties: Kulturhus De Klaampe Westerhaar, Het Punt Vroomshoop, Dorpshuizen en overige podia voor cultuur

‘Meegroeien en aanpassen aan de veranderende samenleving’

De ontwikkeling van de (digitale) lees- en taalvaardigheden moet mee groeien met en zich aanpassen aan de veranderde samenleving.

‘Cultuureducatie en muziekonderwijs zijn ontwikkeld’

Twenterand heeft een cultuurklapper waarin culturele activiteiten zijn opgenomen die scholen kunnen inkopen. Muziekonderwijs wordt gegeven door de plaatselijke muziekverenigingen.

‘Er is ruimte geboden aan de R&T sector voor initiatieven in de samenleving en voor uitvoering van regionale en lokale promotie’

Voor plannen in de R&T-sector wordt gekeken welke mogelijkheden er zijn om ze te realiseren. Regionale promotie wordt uitgevoerd op Twentse schaal. Lokale promotie wordt verzorgd door Twenterand Tourist Info.

‘Cultuurhistorisch landschap en archeologie zijn in stand gehouden’

Het is wettelijk verplicht om bouwaanvragen te toetsen op archeologische waarden. We hebben met Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE) een samenwerkingsovereenkomst gesloten over het wederopbouwgebied.

‘Gemeentelijke monumenten, beeldende kunst en musea zijn in stand gehouden’

Het gaat om de volgende musea: Museum Oud Vriezenveen, Veenmuseum, Peddemorsboerderij en het Middendorpshuis. Zowel landelijke als gemeentelijke monumenten zijn opgenomen in de welstandsnota, zie www.twenterand.nl.

Wat gaan we daarvoor doen in 2018

Activiteiten, een aantal activiteiten toegelicht:

‘Subsidiëren volgens de nieuwe ASV’

Voor de realisatie van de doelen cultuur is de vraag uit de markt bepalend. De uitvoering loopt via de Algemene Subsidie Verordening. In 2017 is de ASV geëvalueerd en aangepast. In 2018 wordt de geactualiseerde ASV gebruikt. Op verzoek van de raad wordt een innovatie-regeling ontwikkeld.

‘Inzet gelden projectsubsidie Cultuur’

Organisaties kunnen ook in 2018 subsidie aanvragen voor het organiseren van een activiteit.

‘Regeling cultuureducatie’

De gemeente heeft opnieuw subsidie ontvangen voor de regeling cultuureducatie van de Provincie Overijssel. Het programma cultuureducatie wordt samen met de basisscholen uitgevoerd voor een periode van 4 jaar. De coördinatie vindt plaats vanuit de combinatiefunctionaris cultuur.

‘Organiseren van exposities in het gemeentehuis’

In de hal van het gemeentehuis wordt twee keer per jaar een expositie georganiseerd. In de vitrinekasten in de hal wordt vier keer per jaar beeldende kunst tentoongesteld.

‘Ontwikkelen toekomstvisie bibliotheek’

In 2018 ontwikkelt St. Openbare Bibliotheek Twenterand een toekomstvisie. De vijf kernfuncties van de bibliotheek, uit het rapport Toekomst Lokaal Bibliotheekbestel, worden hierin meegenomen.

‘Voortzetten combinatiefunctionaris’

In 2018 wordt de inzet van de combinatiefunctionaris voortgezet. Zie doelenboom Sport.

‘Nieuwe toeristische structuur / Gastvrij Twenterand’

De opgave voor R&T is te komen tot een nieuwe recreatieve structuur t.b.v. lokale promotie die aansluit bij Gastvrij Twente. Deze nieuwe structuur zal ook een verbinding hebben met de

daarna nog op te stellen beleidsvisies voor R&T en cultuur met relevante partners.

‘Marketing Oost ‘Wij zijn Twente’

De backoffice van de marketing van de vrijetijdseconomie in Twente wordt vanaf 2017 uitgevoerd door Marketing Oost. Het plan Wij zijn Twente is leidraad voor Twente Marketing. Vanaf 2018 is de bijdrage verwerkt in het werkbudget Economie.

‘Inventarisatie Cultureel Erfgoed’

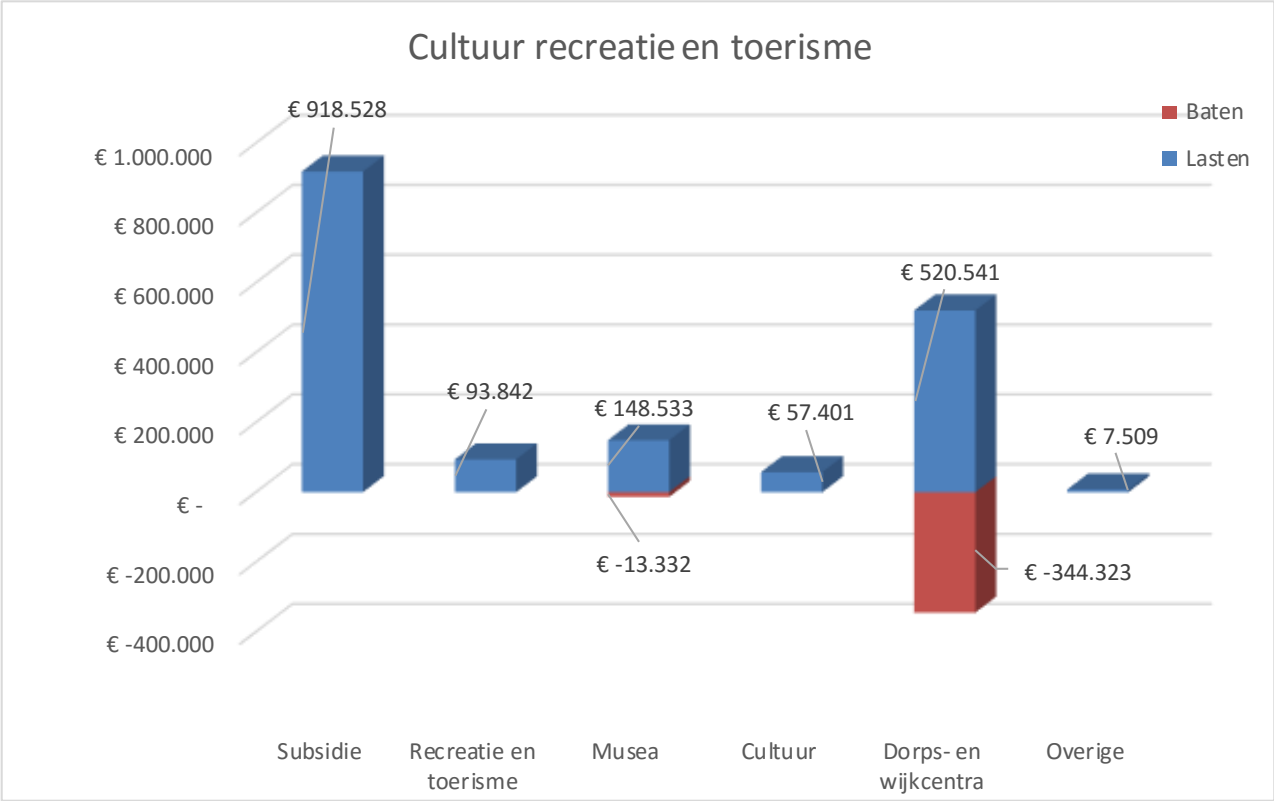
Uitvoeren van een onderzoek naar het cultureel erfgoed in Gemeente Twenterand. Waaruit bestaat het Cultureel Erfgoed en wat is het (maatschappelijk) rendement?

Monitoring

Monitoring

Metingen	2016	2015	2014	Bron
Aantal bezoekers openbare bibliotheekwerk	-	-	-	Verantwoording op basis van de deelverordening beleids gestuurde contractfinanciering professionele maatschappelijke instellingen
fysieke bezoekers	157.000	165.187	156.975	
digitale bezoekers	75.000	83.031	70.683	
Aantal activiteiten				
voorschool	30	30	36	
basisschool	90	124	112	
Aantal jeugdlerlingen	250	242	248	Verantwoording op basis van de Algemene Subsidieverordening gemeente Twenterand

Financieel inzicht

Beoogd maatschappelijk effect

Een economische structuur die de werkgelegenheid en de leefbaarheid versterkt

- Verbindingen met andere doelenbomen
- Openbare ruimte en verkeer
 - Milieu en VTH
 - Cultuur en Recreatie & Toerisme
 - Sport
 - Bouwen, wonen en ruimtelijke ontwikkeling en VTH
 - Sociale Zaken en Onderwijs
 - Maatschappelijke Ondersteuning

Doelen

Een stimulerend ondernemersklimaat voor alle economische entiteiten passend bij de gemeente is gerealiseerd

De gemeente werkt ondernemersgericht

Subdoelen

Er is voldoende kwantitatieve en kwalitatieve fysieke ruimte voor de huisvesting van ondernemers aanwezig

De kernen en het platteland zijn economisch vitaal en sociaal weerbaar

Stimuleren werkgelegenheid

Duurzaamheid, innovatie en samenwerking zijn speerpunten

Activiteiten

- Revitalisering bestaande terreinen
- Exploiteren nieuwe terreinen
- Ondernemershuis Twenterand
- Uitvoering geven aan programmadocument Werklocaties Twente

- Uitvoeren en monitoren van Detailhandelsstructuurvisie 2017-2022 samen met platform detailhandel
- Uitvoeren van agenda Nota Platteland, Erven transitie inclusief asbestsanering, Leader en wederopbouw Vriezenveen

In samenwerking met het programma Sociaal Domein:

- Stimuleren van een netwerk van bedrijven door het uitrollen SROI en PSO

- Verder uitvoering geven aan het Twenterands Economisch Stimuleringsplan, re-integratiebeleidsplan en werkbudget economie
- Deelnemen Regio Twente/ EZ
- Deelnemen Acquisitieteam/ Business in Twente
- Deelnemen Agenda voor Twente

- Kwalitatieve evaluatie en doorontwikkeling bedrijfsbezoeken
- Bedrijfsbezoeken en contacten onderhouden
- Invoering ondernemersfonds

Middelen

- Projecten 2018:
- Nieuwbouw winkelfunctie Julianastraat
 - Woon-/werkgebied Helanco
 - Winkelverbeterplan Vriezenveen

Uitgaven: € 1.295.225
Inkomsten: € - 33.682

Wat willen we bereiken

Doelen

‘Een stimulerend ondernemersklimaat voor alle economische entiteiten passend bij de gemeente is gerealiseerd’

Economische entiteiten betreffen alle ondernemersvormen, zowel commerciële als niet-commerciële bedrijven. Met passend bij de gemeente wordt bedoeld dat het past bij de wensen die de ondernemer in Twenterand heeft.

‘De gemeente werkt ondernemersgericht’

Dit betekent actief informatie/kennis/ervaringen en dergelijke ophalen bij en delen met ondernemers ten behoeve van (beleids)ontwikkeling.

Subdoelen

‘Er is voldoende kwantitatieve en kwalitatieve fysieke ruimte voor de huisvesting van ondernemers aanwezig’

Met kwantitatief fysieke ruimte wordt bedoeld dat er voldoende huisvestingsmogelijkheden voor bedrijven zijn. Met kwalitatieve fysieke ruimte bedoelen we dat de vraag van ondernemers aansluit bij het beschikbare aanbod en de benodigde voorzieningen, bijv. glasvezel.

‘De kernen en het platteland zijn economisch vitaal en sociaal weerbaar’

“Het behouden van de aanwezige en faciliteren van nieuwe bedrijvigheid en werkgelegenheid en tegelijkertijd het versterken en toekomstbestendig maken van de werkgelegenheidsstructuur, waarbij ondernemerschap optimaal wordt gestimuleerd”. (Ambitie Sociaal Economische Visie Twenterand)

‘Stimuleren werkgelegenheid’

Meer samenhang met de doelenboom Sociale Zaken om de werkgelegenheid in Twenterand te stimuleren.

‘Duurzaamheid, innovatie en samenwerking zijn speerpunten’

Vanuit de nieuwe rol van de gemeente als facilitator / regisseur wordt vooral ingezet op duurzaamheid, innovatie en samenwerking.

Wat gaan we daarvoor doen in 2018

Activiteiten, een aantal activiteiten toegelicht:

‘Ondernemersfonds’

Het ondernemersfonds wordt in 2018 geïmplementeerd.

‘Werkbudget Economie, TES, Re-Integratieplan’

In 2018 wordt verder gewerkt aan de uitvoering van het Twenterands Economisch Stimuleringsplan, re-integratiebeleidsplan en werkbudget economie. Ook zal worden gestart met afstemming en integratie van de drie plannen.

Vanuit het TES wordt ingezet op de ondernemersbenadering. Duurzaamheid, innovatie en samenwerking zijn de speerpunten. Ook wordt actief ingezet op regionale / provinciale samenwerking.

‘Uitvoering Detailhandelsstructuurvisie’

De DHSV is in 2017 vastgesteld. Samen met ondernemers wordt de uitvoering van het plan opgepakt. Ook de verdere uitwerking van de retaildeal loopt door in 2018.

‘Revitalisering’

Een derde en laatste revitaliseringsfase wordt uitgevoerd op bedrijventerrein Weitzelpoort. Er lopen gesprekken met de ondernemers op Garstelanden over inrichting / uitbreiding van Garstelanden met als resultaat een gezamenlijk plan.

‘Werklocaties Twente’

In 2017 zijn op Twents niveau afspraken gemaakt over de werklocaties. Dit moet vervolgens worden uitgewerkt in een plan van aanpak. Ook het monitoren van de afspraken hoort daarbij.

‘Kwalitatieve evaluatie bedrijfsbezoeken’

Er worden bedrijven bezocht en contacten onderhouden met ondernemers. Er komt een kwalitatieve evaluatie van de bedrijfsbezoeken en vervolgens wordt gekeken naar een doorontwikkeling van de bedrijfsbezoeken.

‘Stimuleren Werkgelegenheid’

In samenwerking met het programma Sociaal Domein, is het doel het creëren van duurzame werkgelegenheid. Dit door het stimuleren van een netwerk van bedrijven. Door middel van SROI en PSO wordt dit bewerkstelligd om zo een olievlekwerking te laten ontstaan.

‘Deelnemen aan de Agenda voor Twente’

De gemeente Twenterand neemt deel aan de nieuwe Agenda voor Twente voor de periode 2018-2022. In deze regionale agenda, bedoeld om de sociaaleconomische structuur van Twente te versterken, staan vier actielijnen centraal: Techniek als motor; Arbeidsmarkt & talent; Bereikbaarheid & vestigingsklimaat; Circulaire economie & duurzaamheid. Kiezen voor techniek als motor betekent niet dat het alleen gaat om hightech of dat andere sectoren onbelangrijk zijn. Om bedrijven in de techniek te laten groeien of aan te trekken, zijn goed onderwijs, goede toeleveranciers, een goede bereikbaarheid en goede MKB-bedrijven in Twenterand van groot belang.

Om de basisinfrastructuur, het aanjaaggeld en de bijdrage voor extra profilering en marketing mogelijk te maken is een bedrag van €7,50 per inwoner per jaar in de begroting opgenomen. Dit bedrag is als volgt opgebouwd: €3,50 voor basisinfrastructuur, €1,50 aanjaaggeld en €2,50 voor extra profilering en marketing gebaseerd op de vier actielijnen.

Individuele gemeenten kunnen – indien projecten passend zijn bij hun opgaven en ambities – deel nemen aan projecten. Om de volledige ambitie van de Agenda voor Twente te kunnen realiseren, wordt voorgesteld een aanvullende gemeentelijke bijdrage van €5 per inwoner per jaar te reserveren. In de begroting is hiervoor een bestemmingsreserve gemaakt. Deze reserve is gevoed vanuit de eenmalige Cogas-gelden. De aanvullende bijdrage wordt gekoppeld aan concrete projecten en acties. Via het nog op te stellen uitvoeringsprogramma zullen wij de raad hiervan op de hoogte houden.

Monitoring

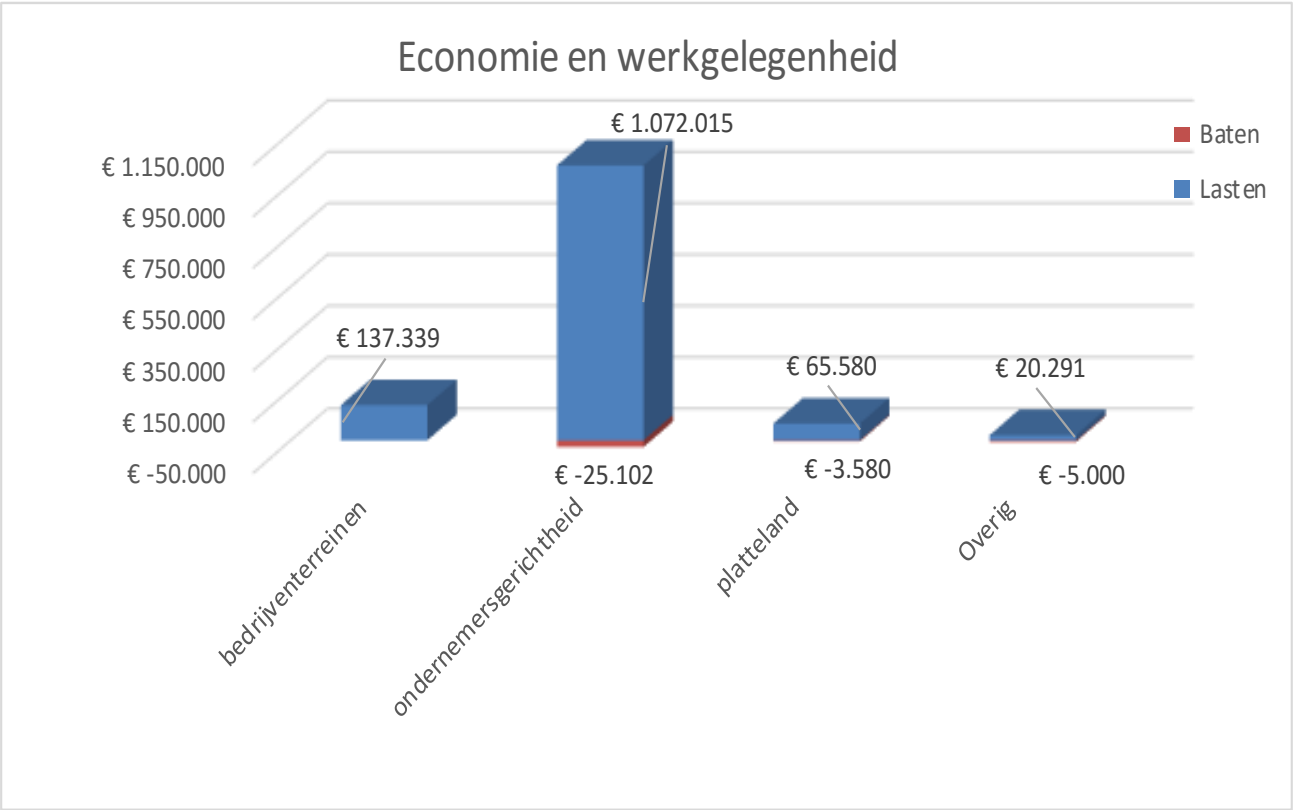
Monitoring

Verplichte indicatoren	2016	2015	2014	Bron
Banen (per 1000 inw.15-64 jr.)	514,1	494,5	498,7	Waarstaatjegemeente.nl
GGK	667	661,2	659	
netto arbeids participatiegraad	66,2	67,4	65,2	Waarstaatjegemeente.nl
GGK	66,5	66,2	65,6	

Monitoring

Nieuwe indicatoren 2018	Bron		
Monitoring Agenda van Twente			Wordt nog verder geoperationaliseerd

Financieel inzicht

Beoogd maatschappelijk effect

Inwoners zijn lichamelijk, geestelijk en sociaal gezond

Verbindingen met andere doelenbomen

- Openbare orde en veiligheid
- Cultuur en Recreatie & Toerisme
- Economie en werkgelegenheid
- Bouwen, wonen en ruimtelijke ontwikkeling en VTH
- Sociale zaken
- Maatschappelijke ondersteuning
- Gezondheidszorg

Doelen

75% van de inwoners Sporten en bewegen in 2018

Subdoelen

Het activiteiten aanbod voor jeugdigen is uitgebreid

Er is een aanbod voor senioren en mensen met een beperking

De basissportverenigingen zijn vitaal en maatschappelijk betrokken

De gemeentelijke accommodaties worden goed gebruikt.

Activiteiten

Subsidiëren van activiteiten en evenementen

Consuleren Sportplatform Twenterand, ondersteunen en adviseren sportaanbieders en regionale afstemming

Onderhouden, renoveren, uitbreiden en ter beschikking stellen van buiten basissportaccommodaties inclusief zelfredzaamheid door verenigingen

Onderhouden en ter beschikking stellen van binnen basissportaccommodaties inclusief zelfredzaamheid door verenigingen

Door ontwikkelen tarievenstructuur Sportaccommodaties en verdere privatiseringsmogelijkheden onderzoeken

Uitvoeren van de motie binnensportaccommodaties inclusief zwembaden en buitensportaccommodaties.

Voortzetten combinatiefuncties

Middelen

Uitgaven: € 2.772.118
Inkomsten: € - 301.447

Wat willen we bereiken

Doelen

'75% van de inwoners sporten en bewegen'

De rijksoverheid streeft in het kader van het Olympisch Plan 2028 naar een samenleving waarin minimaal 75% van de Nederlanders uit alle lagen van de bevolking regelmatig aan sport en bewegen doet. Hoe vitaler iemand is, hoe groter de kans dat diegene kan deelnemen in de maatschappij en zelfstandig thuis kan blijven wonen.

Subdoelen

'Er is een aanbod voor jeugdigen'

Instellingen ontvangen subsidie binnen de kaders van de ASV voor het organiseren van evenementen en activiteiten. Een aanbod voor jeugdigen wordt binnen deze kaders gerealiseerd.

'Er is aanbod voor senioren en mensen met een beperking'

Instellingen ontvangen subsidie binnen de kaders van de ASV voor het organiseren van evenementen en activiteiten. Een aanbod voor senioren en mensen met een beperking wordt binnen deze kaders gerealiseerd.

'De basissportverenigingen zijn vitaal en maatschappelijk betrokken'

Basissportverenigingen zijn gekoppeld aan het gebruik van de basissportaccommodaties. Hierin wordt onderscheid gemaakt tussen:

- Georganiseerde binnensport (zaalaccommodaties): badminton, basketbal, futsal, gymnastiek, judo, korfbal en volleybal
- Georganiseerde buitensport (veldaccommodaties): atletiek, korfbal en veldvoetbal
- Georganiseerde buitensport (specifieke accommodaties): tennis
- Georganiseerde binnen- en buitensport (specifieke accommodaties): wedstrijdzwemmen, waterpolo en doelgroepenactiviteiten

Definitie vitale en maatschappelijk betrokken verenigingen:

Actieve vereniging met hart voor de buurt. Inzetten van kernkwaliteiten niet alleen voor eigen leden, maar ook voor de samenleving door middel van samenwerking met diverse organisaties. Doel: bevorderen van sociale samenhang, binding en respect bij verenigingen/organisaties en financiële zelfredzaamheid (gezonde bedrijfsvoering en maatschappelijk ondernemen) vergroten.

'De gemeentelijke accommodaties worden goed gebruikt'

Basissportaccommodaties zijn zaal- en veldaccommodaties voor de volgende georganiseerde accommodatie gebonden binnensporten (badminton, basketbal, futsal (zaalvoetbal), gymnastiek, judo, korfbal, volleybal), voor de volgende georganiseerde accommodatie gebonden buitensporten (atletiek, korfbal, tennis, veldvoetbal) en de georganiseerde gebonden accommodaties binnen- en buitensport (wedstrijdzwemmen, waterpolo en doelgroepenactiviteiten) in de gemeente Twenterand. Voorzieningen die noodzakelijk zijn om de betreffende tak van sport te kunnen beoefenen.

Wat gaan we daarvoor doen in 2018

Activiteiten, een aantal activiteiten toegelicht:

'Sportvisie'

In 2017 wordt de sportvisie opgesteld. Deze visie is een kapstok voor andere beleidsstukken. In 2018 wordt gestart met de uitvoering van de sportvisie en de doorvertaling naar andere visies. Tijdens het opstellen van deze programmabegroting zijn de contouren van de sportvisie onvoldoende duidelijk om te vermelden in de programmabegroting voor Sport. De sportvisie wordt in de 2e helft van 2017 vastgesteld. De uitkomsten hebben invloed op de doelenboom sport. Tijdens de vaststelling van de sportvisie door de gemeenteraad worden ook een geactualiseerde doelenboom en een bijbehorende programmabegroting meegenomen.

'Onderzoeken privatiseringsmogelijkheden sportaccommodaties'

Dit is een continue proces. Zoeken naar verdere privatiseringsmogelijkheden van sportaccommodaties. Hier wordt samen met het sportplatform aan gewerkt.

'Voortzetten combinatiefunctionarissen'

De regeling combinatiefunctionarissen wordt voortgezet voor 4,4 fte. De cofinanciering voor de 0,5 fte coördinatie is structureel in de begroting opgenomen. De combinatie functionarissen gaan onder leiding van de coördinator combinatie functionarissen een nieuwe visie creëren met als uitgangspunt "hoe gaan we het organiseren" i.p.v. het zelf organiseren en uitvoeren. Doel hiervan is de samenleving inclusief de doelgroepen in de meest brede zin te stimuleren om te participeren.

'Toekomst zwembaden en binnensportaccommodaties Twenterand'

Op 20 december 2016 heeft de raad besloten tot de bouw van een nieuw binnenbad aan de Prinsenweg (Oostzijde) in Vriezenveen en heeft daarvoor het financiële kader beschikbaar vastgesteld. In 2017 zijn een aantal randvoorwaarden gerealiseerd (grondverwerving, programma van eisen, voorbereiding aanbesteding) zodat begin 2018 het ontwerp en de bouw van het nieuwe

zwembad en de exploitatie van het nieuwe binnenbad en van het buitenbad De Zandstuve gegund kunnen worden. Na uitwerking van het gegunde ontwerp voor het nieuwe binnenbad kan eind 2018 de start van de nieuwbouw plaatsvinden.

'Verhogen kostendekkendheid'

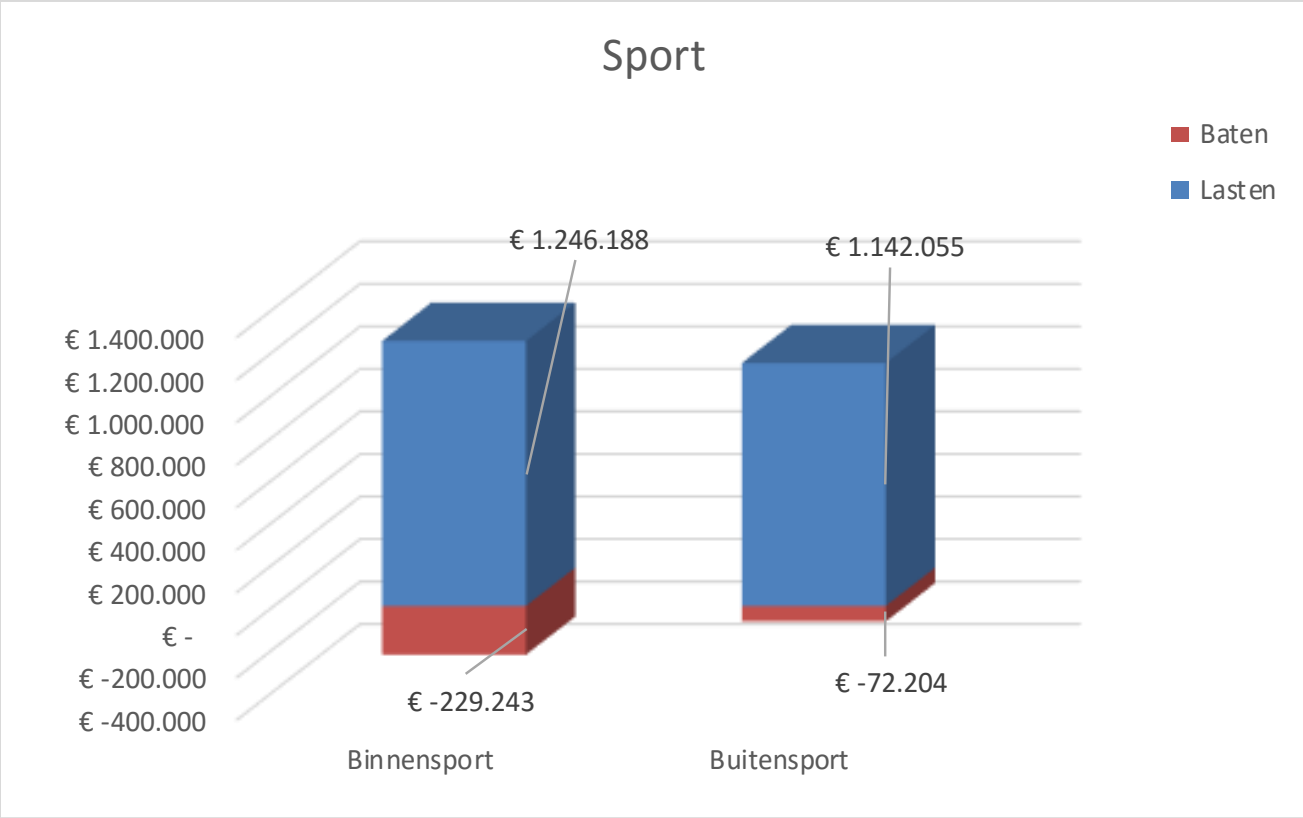
Verhogen van de kostendekkendheid kan op meerdere manieren worden verkregen: tariefverhoging, verlagen vergoeding zelfwerkzaamheid, overdragen van taken, duurzaamheidsmaatregelen, een combinatie van vorenstaande punten of volledige privatisering. Samen met het Sportplatform wordt naar mogelijkheden gekeken.

Monitoring

Monitoring

Verplichte indicatoren	2018	2017	2016	2015	Bron
Niet-wekelijkse sporters	-	-	-	-	Niet beschikbaar in Waarstaatjegemeente.nl
GGK					

Financieel inzicht

Wat mag het kosten

Overzicht 3.2 Baten en lasten Aantrekkelijke gemeente

	2018	2019	2020	2021
Lasten per doelenboom				
Cultuur	1.746.353	1.727.471	1.794.435	1.677.596
Economie en toerisme	1.295.225	1.292.308	1.297.999	1.285.506
Sport	2.772.118	2.440.864	3.085.722	2.613.222
Totaal programma lasten	5.813.696	5.460.643	6.178.156	5.576.323
Baten per doelenboom				
Cultuur	-357.656	-359.642	-361.647	-361.647
Economie en toerisme	-33.682	-33.682	-33.682	-33.682
Sport	-301.447	-301.447	-301.447	-301.447
Totaal programma baten	-692.785	-694.771	-696.776	-696.776
Totaal saldo van baten en lasten	5.120.911	4.765.873	5.481.379	4.879.547
Mutaties reserves	-615.248	-547.692	-1.338.163	-550.773
Geraamd resultaat	4.505.663	4.218.181	4.143.216	4.328.774

Opgenomen investeringen bestaand beleid 2018	Investering 2018	Lasten begroting 2018
Revitalisering bedrijventerrein Weitzelpoort	200.000	6.000
Opgenomen investeringen nieuw beleid 2018	Investering 2018	Lasten begroting 2018
Geen		

Programma

Maatschappelijke ontwikkeling en zelfredzaamheid

3.3 Programma Maatschappelijke ontwikkeling en zelfredzaamheid

Programmasturing en doelenbomen

In het programma Maatschappelijke ontwikkeling en zelfredzaamheid wordt gewerkt aan de sociale opgaven met vooralsnog drie werkprogramma's:

- 1 Versterken eigen kracht
- 2 Passende en adequate zorg en ondersteuning
- 3 Opgroeien

De doelenbomen zijn nog niet aangepast naar de werkprogramma's. De integraliteit staat daarbij voorop. De vijf doelenbomen zijn:

- Sociale Zaken
- Maatschappelijke ondersteuning
- Gezondheidszorg
- Onderwijs
- Jeugd

Beoogd maatschappelijk effect

De beoogd maatschappelijke effecten binnen dit programma zijn:

- A. Participerende en financieel zelfredzame inwoners
- B. Inwoners zijn zo lang en zoveel mogelijk zelfredzaam
- C. Inwoners zijn lichamelijk, geestelijk en sociaal gezond
- D. Iedere inwoner is zo lang en zoveel mogelijk zelfredzaam
- E. Evenwichtig opgroeiende jeugd, die actief deelneemt aan de maatschappij.

Doelenbomen

Binnen dit programma zijn de volgende doelenbomen opgenomen:

1. Sociale Zaken
2. Maatschappelijke ondersteuning
3. Gezondheidszorg
4. Onderwijs
5. Jeugd

Ontwikkelprogramma;
Transformatie Sociaal Domein

Per programma / doelenboom worden de volgende vragen beantwoord:

- Wat willen we bereiken?
- Wat gaan we daarvoor doen?
- Wat mag het kosten?

De inwoners in Twenterand leven in een tijd met veel veranderingen in het sociale domein. De zorg en ondersteuning, werk en inkomen, (passend) onderwijs en overig preventief beleid met name rond jeugd en gezondheid vormen het hart van dit programma. Verandering van verantwoordelijkheden tussen inwoners, organisaties en overheid leidt tot merkbare veranderingen voor mensen. Daarbij is er sprake van fors minder beschikbare middelen.

Dit programma streeft er naar dat de inwoners van Twenterand zo veel mogelijk zelf hun dagelijkse dingen kunnen doen en daar zelf over beslissen om mee te kunnen doen in de samenleving. Thuis, in de buurt, bij een vereniging of organisatie of in het werk. Alle mogelijkheden (eigen kracht) van inwoners en hun omgeving worden hierbij benut.

Waar dat niet lukt worden inwoners hierbij geholpen of ondersteund. In het jeugdbeleid en onderwijs stimuleren wij tot ontwikkeling van individuen. In de zorg en minimabeleid worden beperkingen c.q. ontbrekende middelen gecompenseerd. Rond werkgelegenheid is er aandacht voor specifieke doelgroepen met arbeidsbeperkingen. Veranderingen hebben vooral betrekking op mensen in een kwetsbare positie. De sociaal economische problematiek in onze gemeente is stevig en dus de opgave in het sociaal domein ook fors. De gemeente heeft een wettelijke taak in het sociaal domein. Wij verliezen niet uit het oog dat er altijd een vangnet moet zijn voor de meest kwetsbaren. Een goede balans vinden tussen loslaten, ondersteunen en niet over-reguleren is noodzakelijk. Ook zullen er de juiste voorzieningen moeten zijn ter ondersteuning van die eigen kracht. Het voorliggend veld wordt daarom geherstructureerd en versterkt.

Meer kijken naar wat nodig is om onze inwoners mee te laten doen in plaats van dat de grenzen van de huidige domeinen of regels de norm zijn. Daarmee wordt de ondersteuning meer integraal, efficiënter en dicht bij huis zodat wij maatwerk kunnen leveren dat aansluit bij de kracht van onze inwoners. Interactie en bevorderen van initiatieven uit de samenleving verdienen ruimte voor ontwikkeling om inwoners te ondersteunen en de benutting van hun eigen kracht waar te laten maken.

Tenslotte zal een vernieuwd betaalbaar stelsel dienen te ontstaan. Transformatie is een proces dat flexibiliteit en durf vraagt om tot nieuwe werkwijzen, spelregels en samenwerkingsvormen en financieringsvormen te komen. Lokaal en ook in de regionale samenwerking werken we hieraan parallel en versterkend aan elkaar. Onze inzet van middelen lokaal moet daarbij in verhouding staan tot de programma-opgave die er is. Eigen kracht & preventie, maatwerk & interactie, ontschotting en kosteneffectiviteit in een beter betaalbaar financieel kader zijn met het oog op de te behalen effecten hiermee de toetsstenen van dit programma.

Wijzigingen in de doelenbomen

In dit programma zijn geen grote wijzigingen in de doelenbomen aangebracht. We werken in integraliteit aan de transformatie van het sociale domein en zullen daaruit volgend de doelenbomen al dan niet gaan aanpassen.

Ondertussen zijn er de komende jaren fors minder financiën beschikbaar en ligt er ook een stevige financiële taakstelling. Bijsturing is urgent, want de middelen zijn niet onbeperkt. De noodzaak voor vernieuwing (transformatie) wordt hierdoor nog urgenter. Wij verwachten de komende jaren een toenemend beroep op eigen verantwoordelijkheid van inwoners en omgeving en sturen hier ook op. Onze programma-opgave wordt in hoofdlijnen omschreven als de focus op inhoudelijke vernieuwing met een andere cultuur en werkwijzen in het sociale domein. Dit heet met een ander woord ook wel de transformatie van het sociaal domein. In ons Transformatieprogramma sociaal domein wordt dit nader uitgewerkt.

Per doelenboom zullen we kijken naar de veranderende verantwoordelijkheden voor inwoner (meer eigen kracht), organisaties (inwoner perspectief leidend, professionaliteit met ruimte t.b.v. efficiënte samenhangende oplossingen) en gemeente (balans in regie en overlaten). Ook van de eigen gemeentelijke medewerkers hebben wij andere verwachtingen: zij die in direct contact staan met onze inwoners vormen ons voorbeeld en zullen zich meer tussen de inwoners en het maatschappelijk veld moeten bewegen en ruimte en vertrouwen krijgen om naast de inwoner te gaan staan en integrale oplossingen op maat helpen realiseren (1 gezin, 1 plan, 1 regie).

Beoogd maatschappelijk effect

Verbindingen met andere doelenbomen

- Openbare ruimte en verkeer
- Cultuur
- Economie en toerisme
- Sport
- Maatschappelijke ondersteuning
- Gezondheidszorg
- Onderwijs
- Jeugd
- Dienstverlening
- Bedrijfsvoering

Participerende en financieel zelfredzame inwoners

Doelen

Naar vermogen participerende doelgroep Participatiewet in de maatschappij

Financieel zelfredzame inwoners

Sociaal zelfredzame inwoners

Subdoelen

De zelfredzaamheid van de doelgroep Participatiewet is bevorderd middels eigen kracht en de arbeidscapaciteit is geoptimaliseerd

Inwoners met onvoldoende draagkracht beschikken over voldoende middelen om te participeren

Bijstandsgerechtigden beschikken ten minste (gezamenlijk) over een inkomen op bijstandsniveau

Afname van het aantal inwoners met niet beheersbare problematische schulden

Nieuwe Twenteranders hebben huisvesting en maatschappelijke begeleiding en zijn ingeburgerd

Activiteiten

Begeleiden naar arbeid middels o.a. ons eigen leerbedrijf en/of participatie en/of tegenprestatie en/of garantiebannen en/of nieuw beschut
Uitvoeren van 'zittend bestand SW'. Dit door middel van een integrale aanpak.

Verstrekken bedrijfskredieten

In samenwerking met programma Economie en Vrijtijdsbesteding, creëren van duurzame werkgelegenheid. Dit door het stimuleren van een netwerk van bedrijven. Door middel van SROI en PSO wordt dit bewerkstelligd om zo een olievlekwerking te laten ontstaan.

Inzet van lokale minimaregelingen

Inzet van wettelijke regelingen

- Inzet fraudepreventie en handhaving
- Verstrekken Inkomensvoorzieningen

Inzet schuldhulppreventie en -verlening.

Inzet van Vluchtelingenwerk Oost Nederland

Voldoen aan de wettelijke taakstelling statushouders

Nazorg van ex-gedetineerden

Doorontwikkeling Maatschappelijke Onderneming

Uitvoeren ontwikkelprogramma transformatie sociaal domein

Middelen

Uitgaven: € 19.461.240
Inkomsten: € -15.080.253

Wat willen we bereiken

Doelen

'Naar vermogen participerende doelgroep participatiewet in de maatschappij'

Het doel van de Participatiewet is om mensen zoveel mogelijk te laten participeren op de reguliere arbeidsmarkt. Het re-integratiebeleidsplan, het Twenterand Economisch Stimuleringsplan (TES) en de 'Twentse belofte' (zie doelenboom Onderwijs) zijn ondersteunend aan de ambitie en doelen van de gemeente Twenterand. De gemeente kan voor iedereen dezelfde instrumenten en voorzieningen inzetten. Hierbij wordt zoveel mogelijk uit gegaan van de eigen kracht van de mens.

'Financieel zelfredzame inwoners'

Het college heeft onder andere als opdracht om bijstand te verlenen aan personen die in zodanige omstandigheden verkeren of dreigen te geraken dat zij niet over de middelen beschikken om in de noodzakelijke kosten van het bestaan te voorzien. Op grond van de Wet gemeentelijke schuldhelpverlening kunnen mensen een beroep doen op ondersteuning van de gemeente om het hoofd te bieden aan schuldensituaties waar ze zelf niet meer uitkomen. Schuldpreventie en vroegsignalering maken hier onderdeel van uit. Daarnaast is er het minimabeleid van de gemeente Twenterand. Minimabeleid heeft als doel er voor te zorgen dat alle inwoners van de gemeente (financieel) kunnen meedoen in de samenleving. Sociale uitsluiting en beperkingen van de participatie en zelfredzaamheid moeten voorkomen worden. De insteek van het minimabeleid is echter dat het ondersteunend is. De hoogste vorm van participatie is immers werk.

'Sociaal zelfredzame inwoners'

Het doel is dat mensen - waar nodig - geholpen en ondersteund worden om zo snel mogelijk op eigen benen te staan, terug te veren, werk te zoeken en te vinden en dat er geen mensen door het vangnet heen glijden. Kinderen moeten zich kunnen ontplooien, hun eigen mogelijkheden ontdekken en ontwikkelen en volop mee kunnen doen in de samenleving. Belangrijk is dat zij perspectief houden op een gelukkig leven. Elk kind moet niet alleen kunnen beschikken over voedsel, kleding en andere basisbehoeften, maar moet ook mee kunnen op schoolreis, lid van de bibliotheek kunnen worden en bijvoorbeeld wekelijks kunnen sporten of muziek maken.

Subdoelen

'De zelfredzaamheid van de doelgroep participatiewet is bevorderd middels eigen kracht en de arbeidscapaciteit is geoptimaliseerd'

Het doel van de Participatiewet is om mensen zoveel mogelijk te laten participeren op de reguliere arbeidsmarkt. De gemeente kan voor iedereen dezelfde instrumenten en voorzieningen inzetten. Hierbij wordt zoveel mogelijk uit gegaan van de eigen kracht van de mens. Werk is een goede manier om bij te dragen aan de maatschappij. Het zorgt voor sociale, economische en financiële zelfstandigheid en draagt bij aan het gevoel van eigenwaarde van inwoners. Als betaald werk voor langere tijd niet mogelijk is, dan kijken we op welke manier iemand toch actief kan blijven. Dat kan vrijwilligerswerk zijn of een creatieve dagbesteding. Natuurlijk kan onderwijs ook helpen om sneller een baan te vinden. Het doel is dat iedereen mee kan blijven doen en zich actief inzet voor de samenleving.

Ten aanzien van onder andere de garantiebannen (wet banenafpraak) heeft de gemeente een informerende en faciliterende rol richting werkgever.

Deze faciliterende rol wordt opgepakt in samenwerking met het programma Economie en Vrijtijdsbesteding. Door middel van het inzetten van Social Return On Investment (SROI) en Prestatieladder Socialer Ondernemen (PSO) stimuleren we duurzame werkgelegenheid en netwerken.

Uiteraard heeft de gemeente als werkgever ook de plicht om te voldoen aan de Wet banenafpraak en invulling te geven aan de garantiebannen. De gemeente Twenterand heeft als werkgever 2,85 fte garantiebannen ingevuld. Mede hierdoor en de sterke aanpak van het re-integreren van mensen in het werkproces middels ons eigen leerbedrijf heeft dit geresulteerd in het bereiken van de hoogst haalbare trede op de PSO (trede 3). De gemeente Twenterand is daarmee de eerste gemeente in Twente met dit keurmerk.

Ook zijn gemeenten verantwoordelijk voor beschut werk. Beschut werk is voor mensen die alleen in een 'beschutte' omgeving onder aangepaste omstandigheden kunnen werken. Het gaat om mensen met een lichamelijke, verstandelijke of psychische beperking. Zij hebben meer begeleiding en aanpassing van hun werkplek nodig dan van een reguliere werkgever is te verwachten. Voor het jaar 2018 moet de gemeente Twenterand 8 (voorlopig aantal) beschutte werkplekken realiseren.

Het SW-bedrijf heeft door deze ontwikkelingen een andere rol gekregen en treedt steeds meer op als dienstverlener in het proces van uitkering naar werk. Het vormgeven van de Maatschappelijke Onderneming draagt hieraan bij.

Inwoners met onvoldoende draagkracht beschikken over voldoende middelen om te participeren'

Alle inwoners moeten kunnen meedoen in de samenleving. Het gemeentelijk minimabeleid richt zich op mensen die zich financieel niet goed kunnen redden. De gemeente Twenterand heeft hiervoor verschillende regelingen. Recentelijk zijn het Schoolpakket en het jeugdsportfonds en jeugdcultuurfonds door middel van de Klijsma-gelden nog zijn geïntensiveerd.

'Bijstandsgerechtigden beschikken ten minste (gezamenlijk) over een inkomen op bijstandsniveau'

De bijstandsuitkering is bedoeld als 'het vangnet van de sociale zekerheid in Nederland'. Een bijstandsuitkering wordt verstrekt wanneer de middelen (gedeeltelijk) ontbreken voor levensonderhoud.

'Afname van het aantal inwoners met niet beheersbare problematische schulden'

Het in een zo vroeg mogelijke fase in beeld brengen van (problematische) schulden is een pijler van het schuldhelpverleningsbeleid. Het Meldpunt Schulden heeft hierin een grote rol.

'Nieuwe Twenteranders hebben huisvesting en maatschappelijke begeleiding en zijn ingeburgerd'

De gemeente is op grond van de Huisvestingswet verplicht om aan de (halfjaarlijkse) taakstelling te voldoen. Duidelijk is dat de taakstelling in 2018, onder niet gewijzigde omstandigheden, beduidend minder zal zijn in vergelijking met de kalenderjaren 2015 en 2016.

Wat gaan we daarvoor doen in 2018

Activiteiten, een aantal activiteiten toegelicht:

'Begeleiden naar arbeid' middels o.a. ons eigen leerbedrijf en/of participatie en/of tegenprestatie en/of garantiebannen en/of nieuw beschut. Uitvoeren van 'zittend bestand SW'. Dit door middel van een integrale aanpak.'

Re-integratiebeleid

Om zoveel mogelijk kansen te creëren intensiveren we de integrale aanpak met onderwijs, zorg, welzijn en economische zaken. Middels programmasturing pakken we dit verder op. Het integraal werken vanuit het klantperspectief maakt onderdeel uit van deze aanpak. Samenwerking lokaal (mede door ons eigen leerbedrijf) en regionaal is hierbij "een must". In dit kader werken gemeenten, sociaal partners en werkgevers bijvoorbeeld blijvend aan de realisatie van (garantie-)banen voor mensen met een arbeidsbeperking of afstand tot de arbeidsmarkt. Daarnaast zijn we gestart met de vormgeving van beschut werk. Het aantal beschut werkplekken zal de komende jaren toenemen. Het SW-bedrijf heeft door deze ontwikkelingen een andere rol gekregen en treedt steeds meer op als dienstverlener in het proces van uitkering naar werk. Het versterken van de Maatschappelijke Onderneming draagt hieraan bij. In 2018 wordt het beleid van de afgelopen 4 jaar geëvalueerd en komt er een nieuw beleidsplan.

In samenwerking met programma Economie en Vrije tijd, creëren van duurzame werkgelegenheid. Dit door het stimuleren van een netwerk van bedrijven. Door middel van SROI en PSO wordt dit bewerkstelligd om zo een olievlekwerking te laten ontstaan.

SROI en PSO worden nog meer op de kaart gezet. De uitgangspunten zijn dat de gemeente faciliteert en een netwerk creëert.

PSO wordt hierbij gezien als belangrijk middel immers stimuleert PSO onder andere de ketensamenwerking tussen sociale ondernemers.

Inzet van lokale minimaregelingen

Het Minimabeleid ligt goed op koers en alle actiepunten uit het beleidsplan zijn opgepakt. Het Twenterandse minimabeleid is hierdoor flink geïntensiveerd, mede dankzij de extra Klijnsma-gelden (€157.184). In 2018 wordt het beleid van de afgelopen 4 jaar geëvalueerd en komt er een nieuw beleidsplan. Ook zal het schuldhulpverleningsbeleidsplan worden geëvalueerd.

'Nieuwe Twenteranders hebben huisvesting en maatschappelijke begeleiding en zijn ingeburgerd'

We zien een toename in de bijstand van onder andere de doelgroep nieuwe Twenteranders. We zetten extra in op re-integratie van deze doelgroep door een specifieke aanpak (in kaart brengen mogelijkheden en inzetten van vervolgtraject), de mensen te begeleiden in het inburgeringstraject, de pilot 'Nieuwe Twenteranders en expliciete aandacht voor het thema werk in het kader van het Participatieverklaringstraject. Een belangrijke stap in dit proces is het verhogen van het taalniveau.

Uitvoering geven aan ontwikkelprogramma transformatie sociaal domein

Zie voor verdere informatie doelenboom ontwikkelprogramma transformatie sociaal domein, pagina 68.

Monitoring

Monitoring

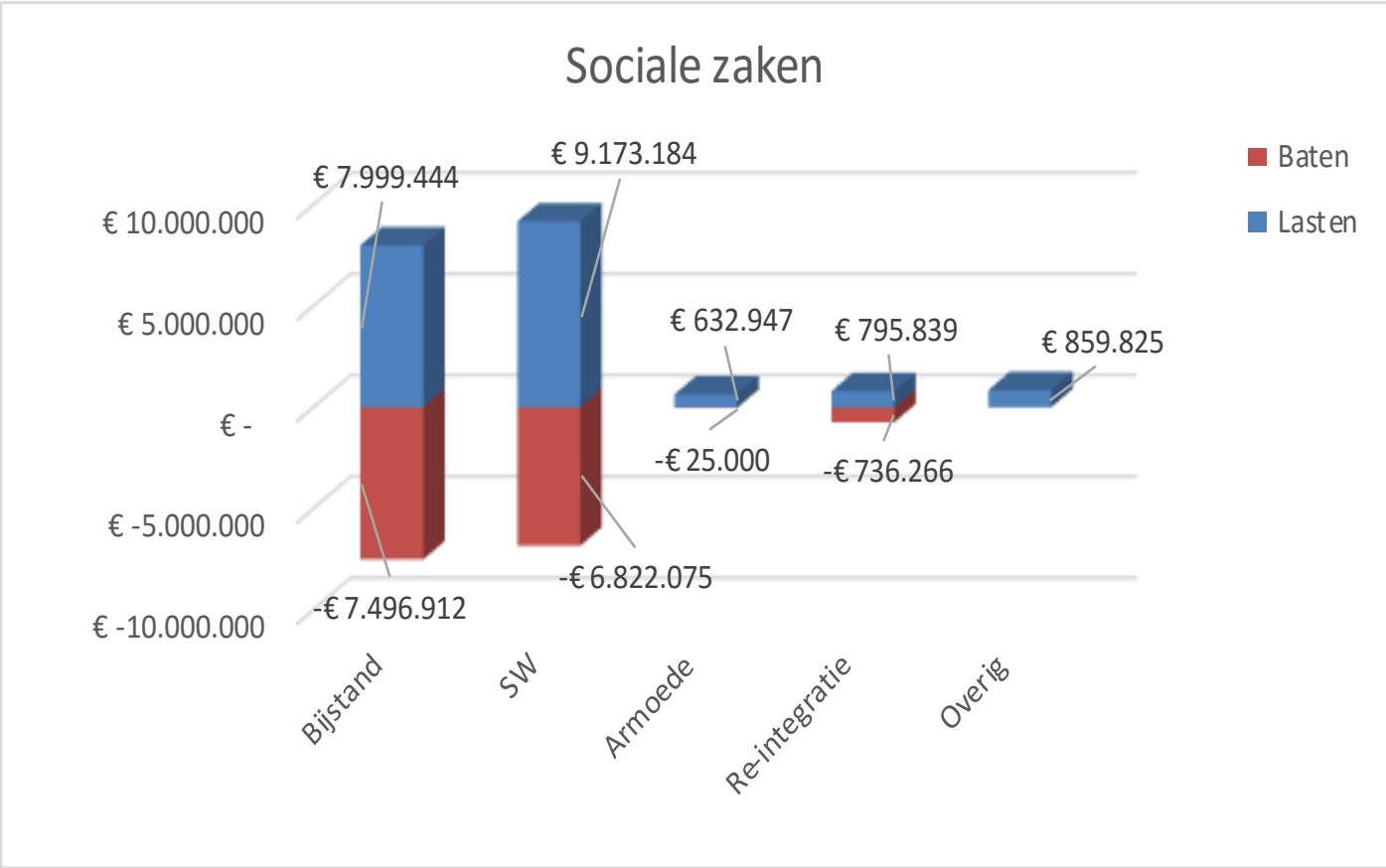
Verplichte indicatoren	2016	2015	2014	Bron
Personen met een bijstanduitkering (per 1000 inwoners)	26	24,8		Waarstaatjegemeente.nl
GGK	26,8	26,1		
Personen met een lopend reïntegratietraject (15-65 jr. per 1000 inw.)	13,1	11,2		Waarstaatjegemeente.nl
GGK	22.9	25,1		

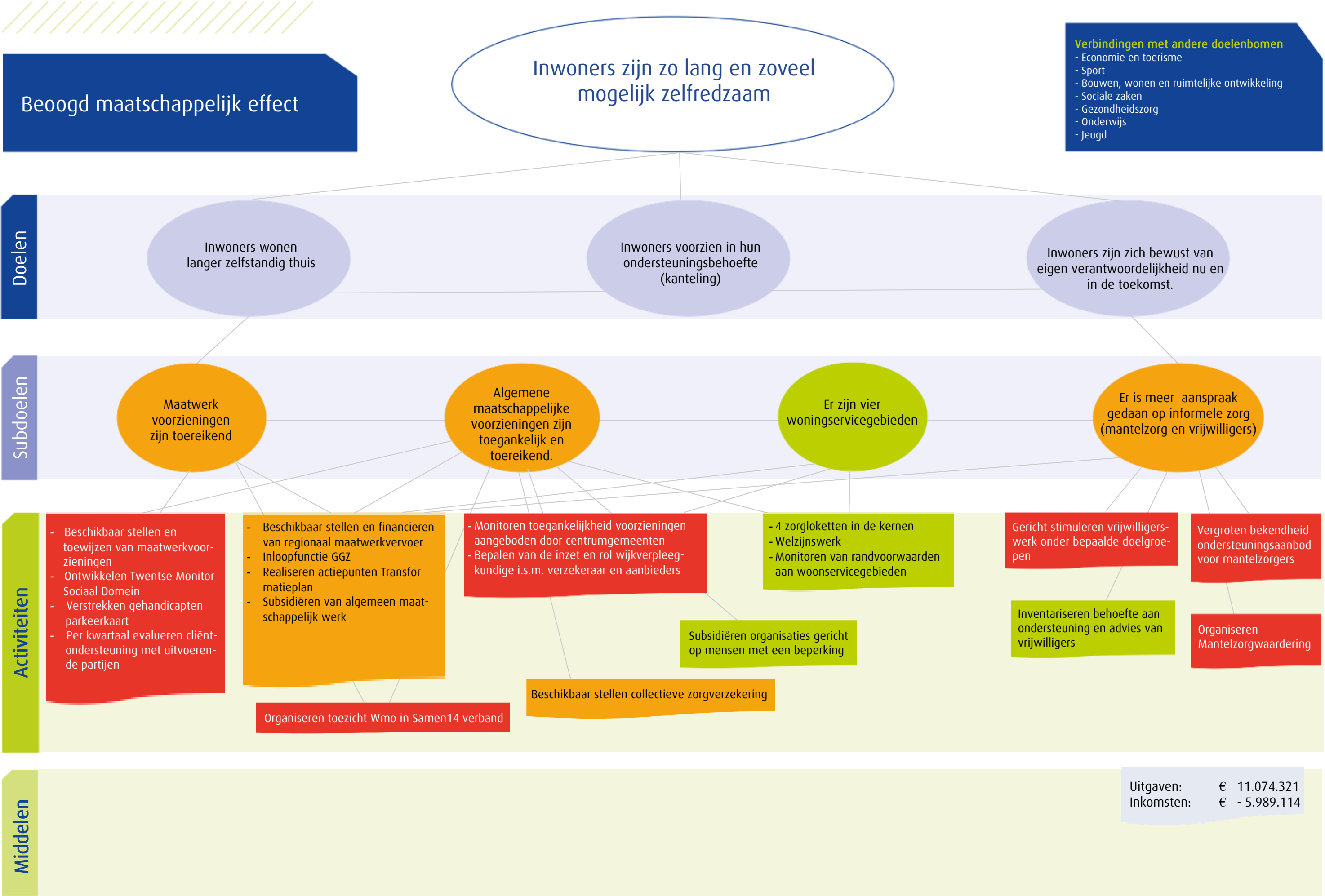
Metingen	2016	2015	2014	Bron
Aantal uikeringsgerechtigden* (participatiewet)	489 (31/5)	469	411	CIV
Aantal uitkeringsgerechtigden (IOAW/ IOAZ)	38 (31/5)	36	33	CIV
Aantal activeringstrajecten	434 (31/5)	380	359	CIV
Aantal Wsw 'zittend bestand' in arbeidsjaren	295	306	333	
Aantal reguliere vergunninghouders	40 (31/5)	58	32	
Aantal aanvragen bijzondere bijstand	169 (31/5)	305	273	CIV
Aantal personen die uitgestroomd zijn naar werk	26 (31/5)	59	68	CIV
Aantal aanvragen inkomenstoeslag	128 (31/5)	192	197	CIV
Aantal personen die beroep doen op de studietoelage	2 (31/5)	0	n.v.t.	CIV
Aantal personen die beroep doen op de Meedoenregeling	147 (31/5)	261	n.v.t.	CIV
Aantal personen die beroep doen op de jeugd sport en cultuurfonds	56	30	n.v.t.	

Monitoring

Nieuwe indicatoren 2018	Begroot 2018	Begroot 2017	Bron
Beschutwerk	8	5	
Aantal kinderen schoolpakket	300		
Aantal deelname jsf/jcf	110		

Financieel overzicht

Wat willen we bereiken

Doelen

'Inwoners wonen langer zelfstandig thuis'

Wij streven als Twenterand na dat inwoners zo lang mogelijk zelfredzaam blijven. Daartoe werken we er aan om de inwoners zo lang dit mogelijk is zelfstandig thuis te laten wonen. We voorzien zo goed mogelijk, direct of indirect, in de diverse ondersteuningsbehoeften van inwoners. We zorgen voor goed ingerichte woonservicegebieden. We ondersteunen mantelzorgers en vrijwilligers om in dit doel te voorzien.

'Inwoners voorzien in hun ondersteuningsbehoefte (kanteling)'

Het doel van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) is dat inwoners worden voorzien in hun ondersteuningsbehoefte. De kanteling is onze nieuwe werkwijze binnen de Wmo. Er wordt niet meer zoals voorheen gedacht in voorzieningen als oplossing, maar de aandacht is veel meer gericht op de inwoner (en zijn of haar probleem). Hierdoor kan meer maatwerk worden geboden.

'Inwoners zijn zich bewust van eigen verantwoordelijkheid nu en in de toekomst'

We bevorderen het bewustzijn onder de inwoners van hun eigen verantwoordelijkheden en bevoegdheden. De principes van de kanteling staan hierbij centraal: mensen worden gestimuleerd en ondersteund om in eerste instantie op eigen kracht en gezamenlijk met de mensen uit hun omgeving tot oplossingen voor problemen te komen.

Subdoelen

'Maatwerkvoorzieningen zijn toereikend'

Een maatwerkvoorziening is een voorziening op individueel niveau, bijvoorbeeld, een scootmobiel, huishoudelijke ondersteuning of dagbesteding.

'Algemene maatschappelijke voorzieningen zijn toegankelijk en toereikend'

Onder algemeen maatschappelijke voorzieningen worden voorzieningen verstaan die voor iedere inwoner uit de gemeente Twenterand van 0-100 jaar beschikbaar zijn. Bijvoorbeeld; Algemeen Maatschappelijk Werk (AMW), bibliotheek, activiteiten georganiseerd door welzijnsstichting. Daarnaast zijn er ook maatschappelijke voorzieningen gericht op zorg, denk hierbij aan dak- en thuislozenopvang, vrouwenopvang en verslavingszorg.

'Het gebruik van de vier woonservicegebieden'

Woonservicegebied: Onder woonservice gebied wordt verstaan een gebied waarin het voor iedereen van alle leeftijden goed leven is. Jong en oud, gezonde mensen en mensen met functiebeperkingen wonen hier door elkaar. In een woonservicegebied worden optimale condities geschapen voor een samenhangend aanbod van wonen, welzijn en zorg, tot en met 24-uurs zorg op afroep. Het betreft inclusief integraal beleid. Ouderen en mensen met functiebeperkingen worden op deze manier ondersteund om zelfstandig te blijven wonen en zelfredzaam te blijven.

'Er is meer aanspraak gedaan op informele zorg (mantelzorg en vrijwilligers)'

We spreken inwoners altijd eerst aan op eigen kracht, samen-kracht of de onderlinge maatschappelijke kracht om te komen tot oplossingen.

Wat gaan we daarvoor doen in 2018

Activiteiten, een aantal activiteiten toegelicht:

'Maatwerkvervoer is toereikend'

Per 1 juli 2017 is een nieuwe regionale maatwerkvoorziening voor geïndiceerd vervoer, met name het onderdeel individueel vraagafhankelijk vervoer (voorheen Regiotaxi) ingegaan. Op 1 augustus 2017 is het nieuwe vervoer naar jeugdhulpinstellingen gestart, per 1 januari 2018 gaat het nieuwe OMD-vervoer Wmo en jeugd (dagbestedingsvervoer) van start en per 1 augustus 2018 start het leerlingenvervoer binnen dit nieuwe vervoersmodel. Het vervoer wordt beter voor de gebruikers omdat het vervoer op maat wordt ingezet en passend is bij de mogelijkheden van de gebruiker. Een belangrijke pijler van het nieuwe regionale vervoer is het mogelijke schaalvoordeel en het vervoeren door uitsluitend professionals, om zo regionaal te komen tot een uniform en professioneel kwaliteitsniveau. De gemeente blijft lokaal verantwoordelijk voor de toegang van inwoners tot het maatwerkvervoer. Vervoer is een nieuwe maar ook complexe operatie. De nieuwe aanbesteding en werkwijze heeft extra financiële gevolgen en risico's (zie risicoparagraaf voor de diverse aspecten van uitwerking). Er is een eerste voorlopige prognose gemaakt. Gedurende het implementatieproces zullen we regelmatig opnieuw de financiën op een rij zetten en waar nodig bijstellen.

Maatwerkvoorziening huishoudelijke ondersteuning is toereikend

Op 1 januari 2018 gaan de nieuwe raamovereenkomsten met aanbieders voor huishoudelijke ondersteuning (H.O.) in. Dit is een uitvloeisel van de uitspraken vanuit de Centrale Raad van Beroep. Basis voor de nieuwe raamovereenkomsten is het beleidskader huishoudelijke ondersteuning 2018 waarbij uitgegaan wordt van een basismodule gericht op het resultaat 'leefbaar huishouden' en indien nodig aanvullende modules op het gebied van onder andere wasverzorging of regie. Binnen de gezamenlijke aanbesteding wordt ruimte gecreëerd voor innovatie en doorontwikkeling. Ingaande 2018 hanteren we daarmee een technische en inhoudelijk valide manier van indiceren en toekennen van huishoudelijke ondersteuning. De klanten worden in 2017

geherïndiceerd, in aanloop naar de nieuwe raamovereenkomsten. In eerdere voorstellen rond de H.O. zijn details over dit dossier gedeeld alsmede de financiële aspecten. Naar deze stukken en de risicoparagraaf verwijzen wij korthedshalve.

Krachtige Transformatie

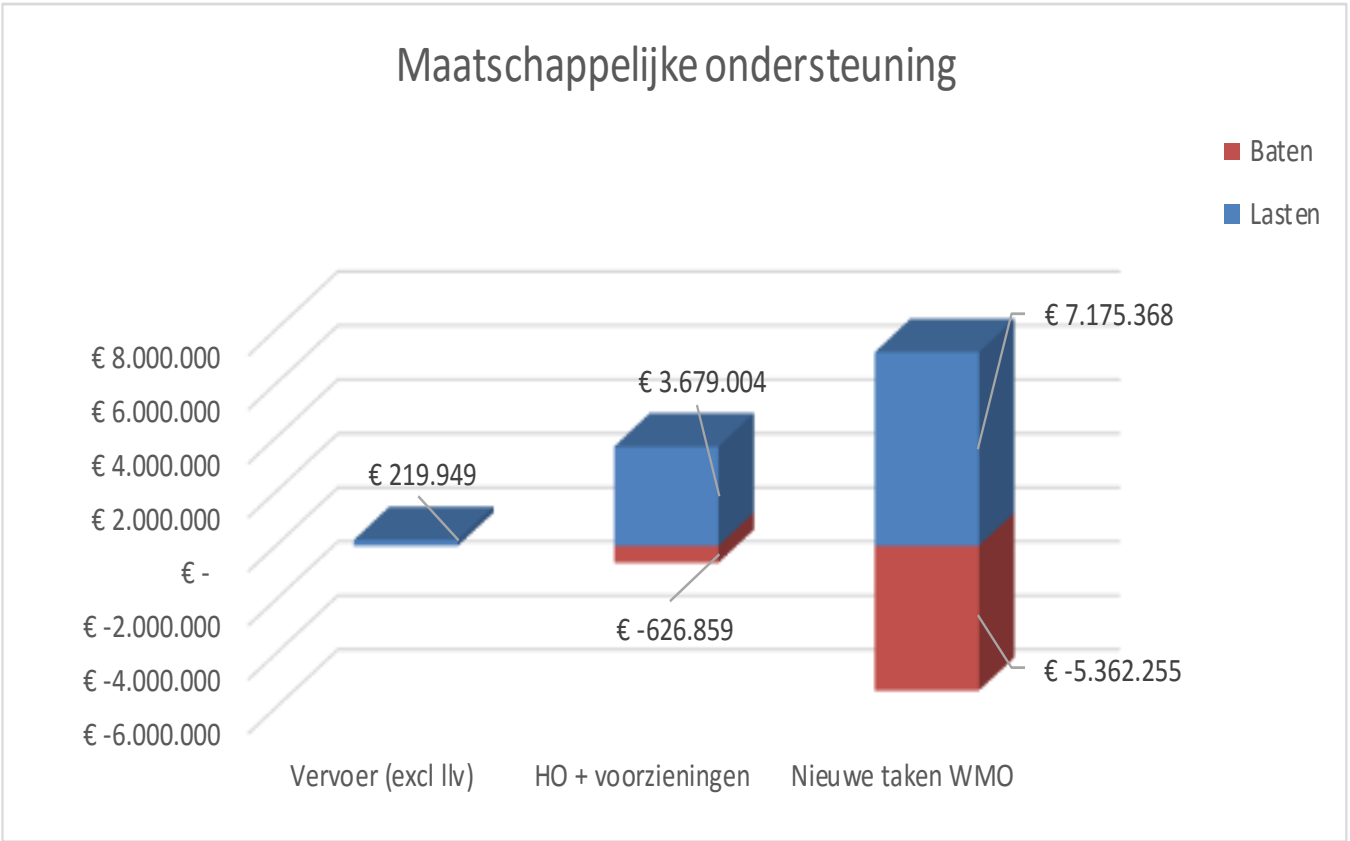
De gewenste transformatie binnen het sociaal domein betreft niet alleen de inwoners, maar ook instellingen en onze eigen organisatie. Een integrale aanpak met jeugd en welzijn maar ook met participatie en aanverwante beleidssectoren zoals gezondheid, sport en cultuur, is nodig om te zorgen dat kennis en ervaring uit deze domeinen optimaal worden benut om maatschappelijk winst te bereiken. De huidige beleidsplannen lopen af in 2017 of 2018. In 2018 wordt daarom gewerkt aan een integraal beleidsplan voor Wmo, jeugdhulp en jeugdwelzijn, ter vervanging van de actuele beleidsplannen. Transformatie wordt uiteraard hier ook in geïntegreerd. Binnen het ontwikkelprogramma transformatie wordt in 2018 verder gewerkt met de prioriteiten uit de bijsturingsnotitie sociaal domein en de maatregelen sociaal domein, zoals voorgesteld in de kadernota 2018. Focus ligt op regie in de keten, voorliggend veld, instroombeperking en uitstroom-bevordering. Een stevig pakket met oplopende kostenreductie is de komende jaren aan de orde. De belangrijkste knoppen zijn de toegang en het voorliggend veld, dat ook integraal wordt gezien (van jeugd tot wonen, zorg, welzijn) en waar wij als gemeente ons nadrukkelijker zullen laten zien (kerngericht werken consulenten). Op pagina 68 in deze programmabegroting wordt ingegaan op het ontwikkelprogramma transformatie met een aparte doelenboom.

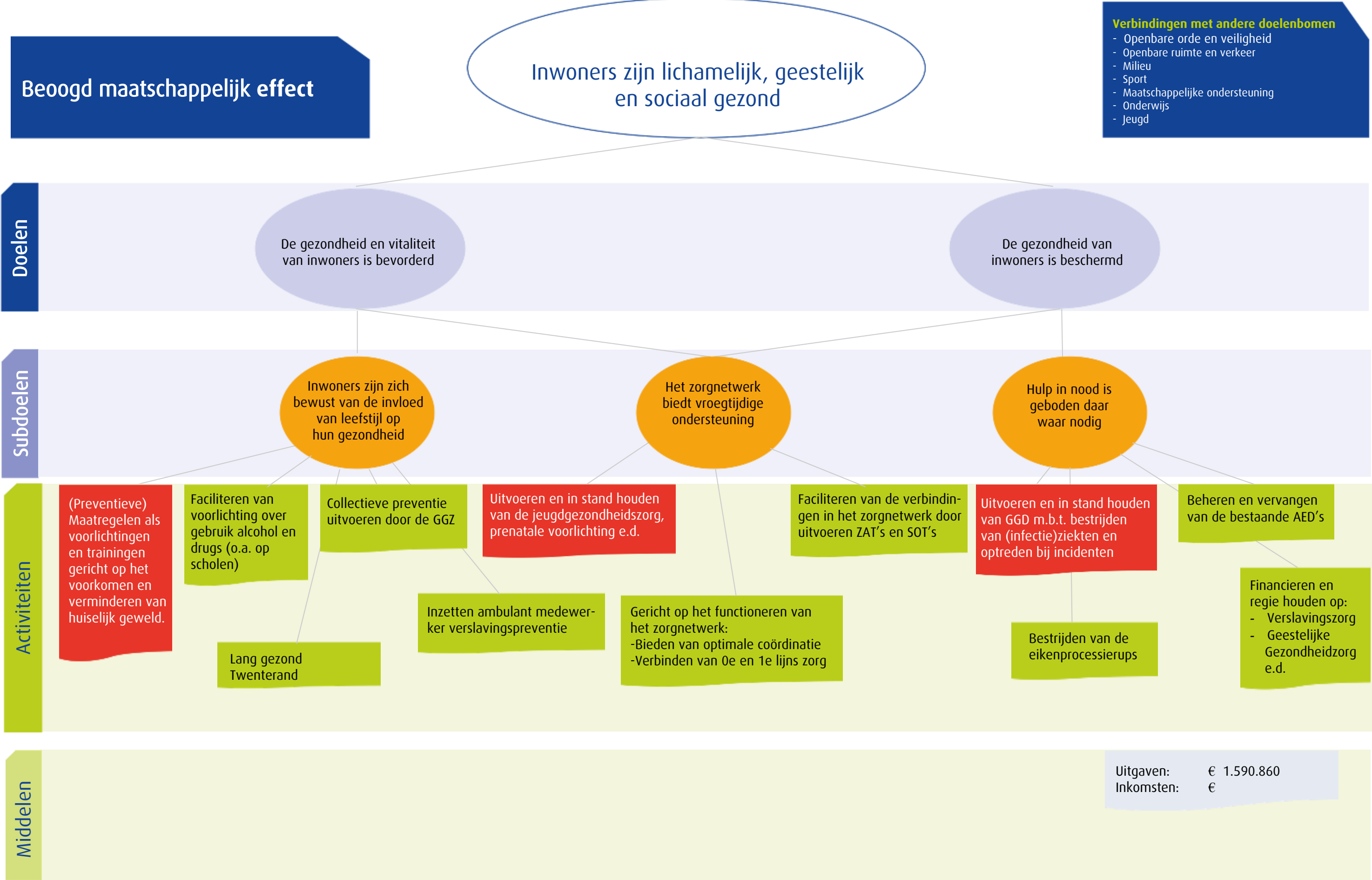
Monitoring

Monitoring

Verplichte indicatoren	Begroot 2018	Begroot 2017	2016	2015	2014	Bron
Clients met een maatwerkarrangement WMO (per 10.000 inwoners)			64	75		Waarstaatjegemeente.nl
GGK			56	49		
Metingen	2018	2017	2016	2015	2014	Bron
Toegekende maatwerkvoorzieningen totaal		2404	2404	n.v.t.	n.v.t.	Interne systemen
Aantal mantelzorgers dat de waardebonnen heeft ontvangen		600	600	588	n.v.t.	Stichting Evenmens
Aantal individueel ondersteunde mantelzorgers		200	200	279	265	Stichting Evenmens
Aantal behandelde cliëntsystemen	300	300	434	291	363	AMW
Aantal behandelde cliënten	210	210	210	193	n.v.t.	MEE IJsseloevers
Aantal verzekerden collectieve zorgverzekering		1640	1849 (1/6)	875	371	Menzis

Financieel inzicht

Wat willen we bereiken

Doelen

‘De gezondheid en vitaliteit van inwoners is bevorderd’

Volgens het nieuwe concept voor positieve gezondheid, is gezondheid “het vermogen zich aan te passen en een eigen regie te voeren, in het licht van de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven”. Gezondheid is nauw verbonden met andere leefgebieden van inwoners. Dit maakt een integrale aanpak voor het verbeteren van de gezondheid noodzakelijk. Voor de gemeente is het van belang dat, ook in relatie tot de veranderingen in het sociaal domein, haar inwoners gezond en vitaal zijn. Door het bevorderen van gezondheid en vitaliteit kunnen zorgkosten verminderden en soms wel voorkomen worden. Inwoners die gezond en vitaal zijn kunnen daarnaast een grote bijdrage leveren aan de samenleving door bijvoorbeeld het uitvoeren van vrijwilligerswerk.

‘De gezondheid van inwoners is beschermd’

Naast het bevorderen van de gezondheid en vitaliteit van inwoners is het ook nodig om deze gezondheid te beschermen. Er zijn meerdere bedreigingen die de gezondheid van mensen kunnen schaden. Door het organiseren van beschermingsmaatregelen probeert de gemeente dit te voorkomen. Gezondheidsbescherming is het geheel van activiteiten en maatregelen dat er toe bijdraagt dat mensen minder worden blootgesteld aan schadelijke omstandigheden.

Subdoelen

‘Inwoners zijn zich bewust van de invloed van leefstijl op hun gezondheid’

Leefstijl is de manier van leven van een individu. Inwoners zijn zich niet altijd bewust van de invloed die een bepaalde leefstijl kan hebben op de gezondheid en vitaliteit van hun persoon. Door middel van voorlichting en preventieve activiteiten wordt deze bewustwording ondersteund.

‘Het zorgnetwerk biedt vroegtijdige ondersteuning’

Het zorgnetwerk is het geheel van overleggen ter ondersteuning van inwoners (bijv. ZorgAdviesTeams, Jeugd-, Wijk- en Veiligheidsoverleg). Een groot deel van onze inwoners heeft geen ondersteuning nodig bij het deelnemen aan de maatschappij. Echter een deel van de inwoners kan het niet alleen en heeft die ondersteuning wel nodig. Vanuit het zorgnetwerk wordt met ketenpartners gezocht naar een zo vroeg mogelijke effectieve ondersteuning.

‘Hulp in nood is geboden waar nodig’

Naast het organiseren van preventieve activiteiten en het ondersteunen van inwoners is specifieke hulp soms nodig. Inwoners redden het niet altijd alleen en zijn dan afhankelijk van voorzieningen. De gemeente heeft er voor gekozen op bepaalde gebieden deze hulp aan te bieden.

Wat gaan we daarvoor doen in 2018

Activiteiten, een aantal activiteiten toegelicht:

‘Start uitvoering nieuw lokaal gezondheidsbeleid’

Alle gemeenten dienen uiterlijk 1 januari 2018 opnieuw lokaal gezondheidsbeleid te hebben vastgesteld. In het nieuwe gezondheidsbeleid ligt de focus op preventie en een integrale aanpak voor het verbeteren van de gezondheid. In 2018 beginnen we met de uitvoering van het nieuw lokaal gezondheidsbeleid. Vooral op de aspecten participatie, eigen kracht en zelfredzaamheid zien wij kansen voor nieuwe verbindingen met het sociaal domein. Daarnaast kijken we naar verbindingen met andere ontwikkelingen zoals het ontwikkelprogramma invoering omgevingswet. We werken hierbij samen met andere Twentse gemeenten op gebied van kennisdeling.

‘Middelen aanpak gezondheidsachterstanden’

De stimuleringsregeling Gezond in de stad is verlengd tot en met 2021. Bij de besteding van € 23.000 per jaar sluiten we aan bij ons nieuwe gezondheidsbeleid en de positieve ervaringen die we de afgelopen jaren hebben opgedaan met Westerhaar aan zet.

‘Intensivering aanpak middelengebruik’

(Overmatig) drugsgebruik kan leiden tot ernstige gezondheidsproblemen en problemen op andere leefgebieden, zoals financiën. In 2016 heeft de raads werkgroep drugs na een interactief proces aanbevelingen gedaan voor de drugsaanpak in de gemeente Twenterand. De focus zal de komende jaren nog meer komen te liggen op preventie en hulpverlening, zodat middelengebruik zoveel mogelijk wordt voorkomen en als er sprake is van middelengebruik vroegtijdig passende ondersteuning wordt geboden. Hierbij richten we ons niet alleen op drugsgebruikers, maar ook op de mensen om hen heen (zoals ouders). De jaarlijkse activiteiten op het gebied van genotsmiddelenbeleid zijn verwoord en onderbouwd in het uitvoeringsplan 2017-2018. Daarnaast participeert de gemeente in een regionaal project en landelijke pilot op het gebied van drugs, omdat we ons beleid continu willen blijven vernieuwen en optimaliseren. Voor de

repressieve aanpak van drugs verwijzen we naar de doelenboom openbare orde en veiligheid.

‘Verdere uitrol Lang Gezond Twenterand’

Lang Gezond heeft als doel ouderen zo veel mogelijk langer gezond te laten blijven. Dit willen we bereiken door hen te motiveren (meer) te werken aan hun eigen gezondheid. Dit wordt in de kern gedaan door de mensen een screening (in twee stappen) aan te bieden en vervolgens gericht een geselecteerde (kwetsbare) doelgroep te motiveren om in actie te komen (bewegen, cognitie, voeding,) door hen activiteiten aan te bieden.

Uit de wetenschappelijk onderbouwde business case blijkt dat een investering in Lang Gezond zich op de langere termijn terug verdient en bijdraagt aan de maatschappelijke doelen zoals deze vooraf waren gesteld. Zo zijn meer inwoners zich bewust van hun gezondheid en de invloed die ze hierop hebben. Op basis van de positieve ervaringen van de eerste cyclus en de onderzochte opbrengsten van het project, is voortzetting en uitrol over de gehele gemeente vanaf 2018 opgenomen in deze programmabegroting. We blijven hierbij continu kijken naar effectieve, inspirerende voorbeelden elders en vertalen die naar kansen voor het optimaliseren van processen zoals Lang Gezond in Twenterand.

Monitoring

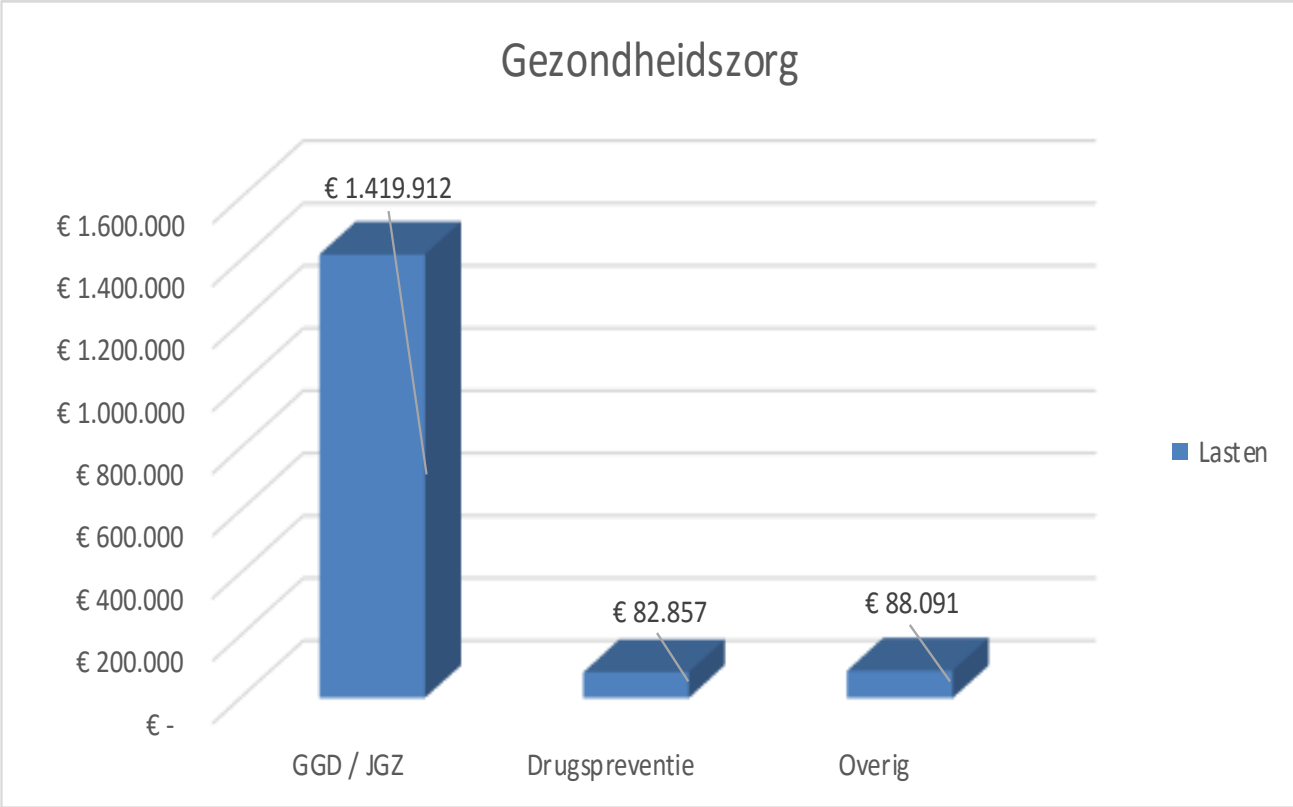
Monitoring

Metingen	Begroot 2018	Begroot 2017	2016	2015	2014	Bron
Aantal basisscholen dat deelneemt aan het project "op tijd voorbereid"	n.v.t.	18	13	18	14	Tactus Verslavingszorg
Aantal bereikte ouderen binnen project 'Lang gezond'	n.t.b.	630	1.500	1.500	nvt	Gemeente Twenterand
Aantal beschikbare en in kaart gebrachte AED's (incl. AED's in particulier eigendom)	80	80	90	88	78	Hartslagnu.nl
Minimaal aantal inwoners uit Twenterand die staan ingeschreven op www.hartslagnu.nl	900	900	1.011	1.082	1.017	Hartslagnu.nl
Mate waarin hulpverlening bij tijdelijk huisverbod wordt aangeboden (%)	100%	100%	100%	100%	100%	Algemeen Maatschappelijk werk Noord West Twente

Monitoring

Nieuwe indicatoren 2018	Begroot	Bron
Aantal basisscholen met voorlichting over middelengebruik	18	Tactus Verslavingszorg

Financieel inzicht

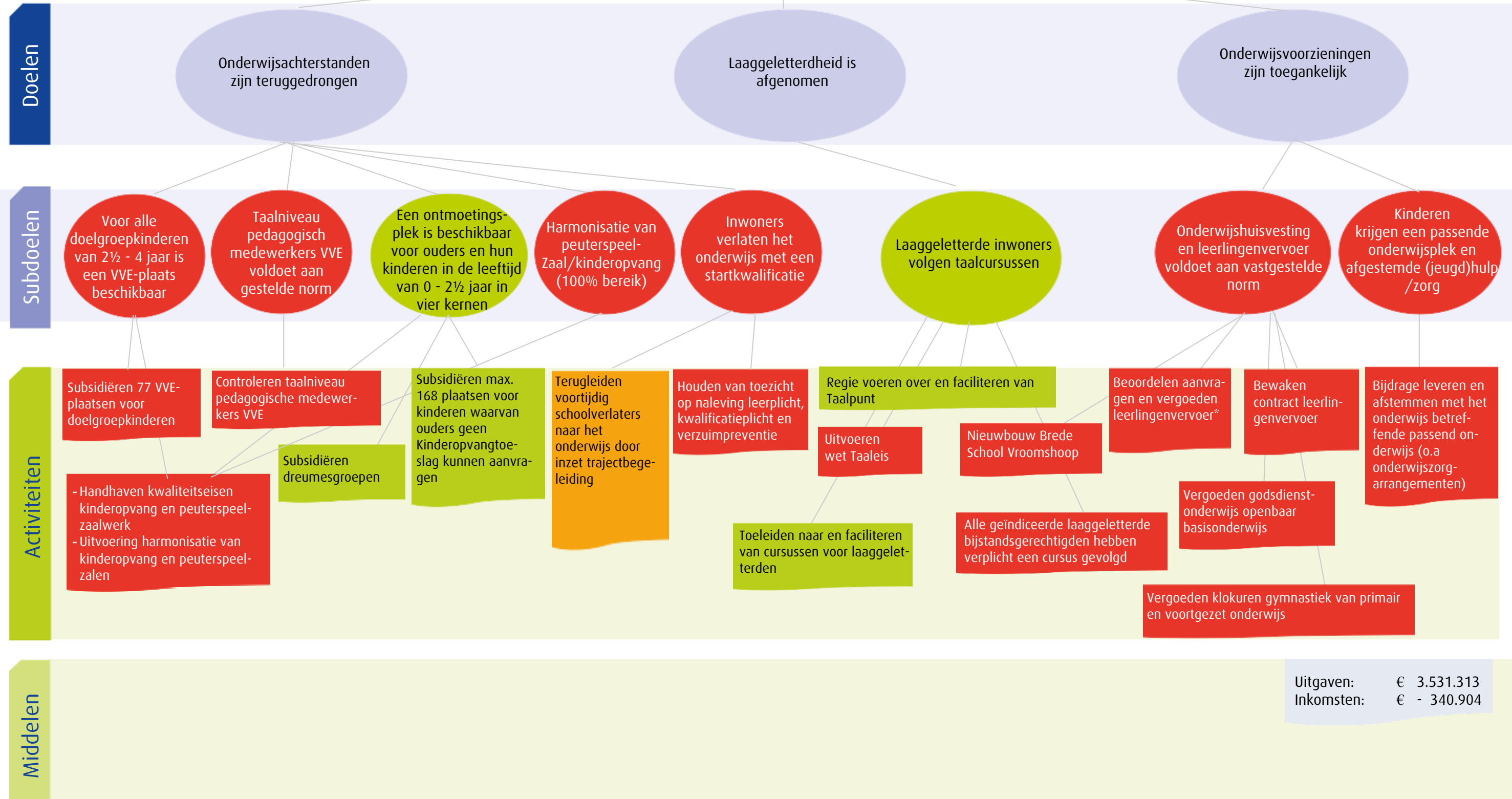

Beoogd maatschappelijk effect

Iedere inwoner is zo lang en zoveel mogelijk zelfredzaam

Verbindingen met andere doelenbomen

- Cultuur
- Sport
- Sociale Zaken
- Maatschappelijk ondersteuning
- Jeugd

Wat willen we bereiken

Doelen

'Onderwijsachterstanden zijn teruggedrongen'

Wanneer een kind ten opzichte van leeftijdgenoten achter is in onderwijs of opleiding, is sprake van een onderwijsachterstand. Een kind met een onderwijsachterstand noemen we een achterstandsleerling. Dit begrip wordt gebruikt om leerlingen aan te duiden die een onderwijsachterstand hebben of dreigen op te lopen omdat hun ouders laag opgeleid zijn. De huidige specifieke uitkering voor het gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid (goab) is verlengd tot en met 2018.

'Laaggeletterdheid is afgenomen'

Laaggeletterden zijn niet in staat gedrukte of geschreven informatie te gebruiken en kunnen hierdoor minder goed functioneren in de samenleving, thuis en op het werk. In de gemeente Twenterand wordt het aantal inwoners tussen de 16 en 65 jaar dat moeite heeft met lezen en schrijven geschat op 3.500.

'Onderwijsvoorzieningen zijn toegankelijk'

De voorzieningen voor onderwijshuisvesting en leerlingenvervoer voldoen aan de normen die in de lokale verordeningen zijn vastgelegd. Tevens zorgt de gemeente dat er in specifieke gevallen extra ondersteuning beschikbaar is voor kinderen in aanvulling op een passende onderwijsplek, zoals het passend onderwijs beoogt.

Subdoelen

'Voor alle doelgroepkinderen van 2½ - 4 jaar is een VVE-plaats beschikbaar'

Voor- en voerschoolse educatie (VVE) is onderwijs voor peuters en kleuters met een risico taalachterstand op een voerschoolse voorziening of de basisschool. Een VVE-plaats moet voldoen aan de voorwaarden die in de wet OKE hieraan worden gesteld.

'Taalniveau pedagogische medewerkers VVE voldoet aan gestelde norm'

Met ingang van 1 januari 2016 moeten alle pedagogisch medewerkers die werkzaam zijn in de VVE voldoen aan een bepaald taalniveau. Ie wil werken in de voerschoolse educatie dient niet alleen te voldoen aan de opleidingseisen die gelden vanuit de Wet Kinderopvang, maar ook aan de aan-

vullende opleidingseisen die gelden vanuit het Besluit basisvoorwaarden kwaliteit voerschoolse educatie. Pedagogisch medewerkers die als beroepskracht voerschoolse educatie willen werken, moeten aantoonbaar het taalniveau 3F voor mondelinge taalvaardigheid en lezen beheersen.

'Een ontmoetingsplek is beschikbaar voor ouders en hun kinderen in de leeftijd van 0 - 2½ jaar in vier kernen'

Kinderen van 0 - 2½ jaar bezoeken de dreumesgroepen samen met hun ouders. Kinderen kunnen samen spelen en ouders worden ondersteund bij de opvoeding.

'Harmonisatie van peuterspeelzaal/kinderopvang (100% bereik)'

Het doel van harmonisatie is om verschillen tussen peuterspeelzalen en kinderopvang weg te nemen en te zorgen voor een betere afstemming tussen kinderopvang, peuterspeelzaalwerk en onderwijs. Hiermee worden de onderwijsachterstanden teruggedrongen. Kinderen van wie de ouders in aanmerking komen voor kinderopvangtoeslag, werden voorheen niet toegelaten tot een gesubsidieerde plaats in de peuterspeelzaal. Vanuit het Rijk komen extra middelen beschikbaar, hierop wordt beleid ontwikkeld.

'Inwoners verlaten het onderwijs met een start kwalificatie'

Een startkwalificatie is een diploma HAVO, VWO, MBO niveau 2 of hoger. Jongeren van 16 tot 18 jaar vallen onder de kwalificatieplicht. Met een startkwalificatie hebben jongeren meer kans op een baan.

'Laaggeletterde inwoners volgen taalcursussen'

Laaggeletterde inwoners kunnen taalcursussen volgen die worden aangeboden door het ROC van Twente of via het Taalpunt Twenterand.

'Onderwijshuisvesting en leerlingenvervoer voldoet aan vastgestelde norm'

Zoals bekend zijn de schoolbesturen zelf verantwoordelijk voor het buitenonderhoud, de aanpassingen en het binnenonderhoud (vanaf januari 2015).

De normen voor onderwijshuisvesting zijn vastgelegd in de Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Twenterand 2015. De normen voor leerlingenvervoer zijn vastgesteld in de Verordening leerlingenvervoer gemeente

Twenterand 2014.

'Kinderen krijgen een passende onderwijsplek en afgestemde (jeugd)hulp / zorg.'

Hoewel de verantwoordelijkheid voor passend onderwijs bij scholen en de samenwerkingsverbanden ligt, is de gemeente in specifieke gevallen vanuit de jeugdwet verplicht een bijdrage aan onderwijszorgarrangementen te leveren om zo alle leerlingen een passende ontwikkeling te kunnen bieden op school en daarbuiten.

Wat gaan we daarvoor doen in 2018

Activiteiten, een aantal activiteiten toegelicht:

'Blijvende toegankelijkheid en kwaliteit voorzieningen (harmonisatie) en achterstanden zijn teruggedrongen'

De harmonisatie moet er voor zorgen dat dezelfde voorwaarden voor en eisen aan kwaliteit, toezicht en financiën worden gesteld. Een tweede belangrijke verandering is dat ouders die beiden werken ook recht krijgen op kinderopvangtoeslag voor hun peuters die naar de peuteropvang gaan. Beleid wordt in samenhang met gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid (goab) en VVE vormgegeven. We zorgen dat we uitvoering gaan geven aan de harmonisatie van peuterspeelzaalwerk en kinderopvang per 2018, hiertoe is een voorstel in de maak.

'Subsidiëren VVE-plaatsen voor doelgroepkinderen'

De gemeente is verantwoordelijk voor het aanbieden van voldoende VVE-plaatsen voor kinderen die tot de doelgroep behoren. Er wordt in het traject van de harmonisatie Kinderopvang onderzocht of er ook VVE aangeboden kan worden bij meerdere peuterspeelzalen/kinderdagverblijven.

'Subsidiëren maximaal 168 plaatsen voor kinderen waarvan ouders geen kinderopvangtoeslag kunnen aanvragen.'

Met de nieuwe mogelijkheden vanuit het Rijk wordt alle peuters de mogelijkheid gegeven om naar een voerschoolse voorziening te gaan. Via afspraken zetten we ons actief in om een aanbod te realiseren voor de groep peuters zonder recht op

kinderopvangtoeslag die nu niet naar een voerschoolse voorziening gaat.

'Laaggeletterdheid is afgenomen'

De gemeente wil een actief beleid voeren op laaggeletterdheid. Aangezien het aanvalsplan laaggeletterdheid afloopt wordt een nieuw plan opgesteld. Hiervoor is al € 14.200 per jaar opgenomen (dit is net als nu onderdeel van de subsidiebudgetten). Dit bedrag wordt vanaf 2018 aangevuld met extra middelen vanuit de motie Laaggeletterdheid Kadernota 2018 (2x € 25.000 uit reserve Sociaal domein), waarbij nieuwe partners betrokken zullen worden. Dit wordt na twee jaar geëvalueerd.

'Inwoners verlaten het onderwijs met een start kwalificatie'

De gemeente is er verantwoordelijk voor om alle 16- en 17-jarige leerlingen in het MBO en alle 18- tot 23-jarigen een startkwalificatie te laten halen. Hiervoor wordt de RMC (regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten) ingezet om deze trajecten van de jongeren te begeleiden. Dit is tevens verwerkt in de Twentse Belofte die bedoeld is voor alle jongeren voor wie een diploma halen en een baan vinden niet vanzelfsprekend is (of omdat ze voortijdig hun school verlaten zonder diploma, óf omdat ze praktijkonderwijs of voortgezet speciaal onderwijs volgen en daarmee ontslagen zijn van de plicht een diploma te behalen). De aanpak voortijdig schoolverlaten en jongeren in een kwetsbare positie is de Twentse belofte van de 14 Twentse gemeenten welke in oktober 2016 van start is gegaan en loopt tot 2020. De belofte zal jaarlijks worden geëvalueerd.

(vervolg) Wat gaan we daarvoor doen in 2018

Activiteiten, een aantal activiteiten toegelicht:

‘Uitvoeren Wet Taaleis’

De Wet Taaleis is van toepassing op alle (Twenterandse) bijstandsgerechtigden, waarvoor de arbeidsverplichting geldt. De wet legt de grens op taalniveau op minimaal referentieniveau 1F. Dit niveau is gelijk aan het taalniveau bij het verlaten van groep 8. In 2018 wordt de gewenste inspanningsverplichting door de gemeente (werkconsulenten) frequent gemonitord mede met als doel om te beoordelen of ze voldoen aan de Wet Taaleis.

‘Onderwijsvoorzieningen zijn toegankelijk en voldoen aan de wettelijke eisen’

Gemeenten en schoolbesturen zijn samen verantwoordelijk voor de kwaliteit van schoolgebouwen, waardoor onderwijsvoorzieningen toegankelijk zijn. Hiervoor is een betere afstemming noodzakelijk van de Meerjaren Onderhoudsplanning (MOP) met het Integraal Huisvestingsplan (IHP) en moeten bindende afspraken worden gemaakt over de status van ‘renovatie’. Dat hebben de VNG, de PO-raad en de VO-raad afgesproken. Doel is een verbetering van de kwaliteit van de onderwijshuisvesting en daarmee van het onderwijs. Vanuit de VNG is het signaal dat gemeenten en schoolbesturen het voorstel in samenwerking met OCW nader gaan uitwerken. Honorering van dit landelijke voorstel zal een aanpassing van onze regelgeving en werkwijze gaan betekenen.

‘Nieuwbouw brede school Vroomshoop’

In 2018 zal de nieuwe brede school in Vroomshoop gerealiseerd zijn.

‘Bewaken contract leerlingenvervoer’

Op 1 augustus 2017 is het nieuwe vervoer naar jeugdhulpinstellingen gestart, per 1 augustus 2018 start het leerlingenvervoer binnen dit nieuwe vervoersmodel. Dit is verder uitgewerkt in de doelenboom maatschappelijk ondersteuning.

‘Afstemming zoeken met het onderwijs t.b.v. passend onderwijs’

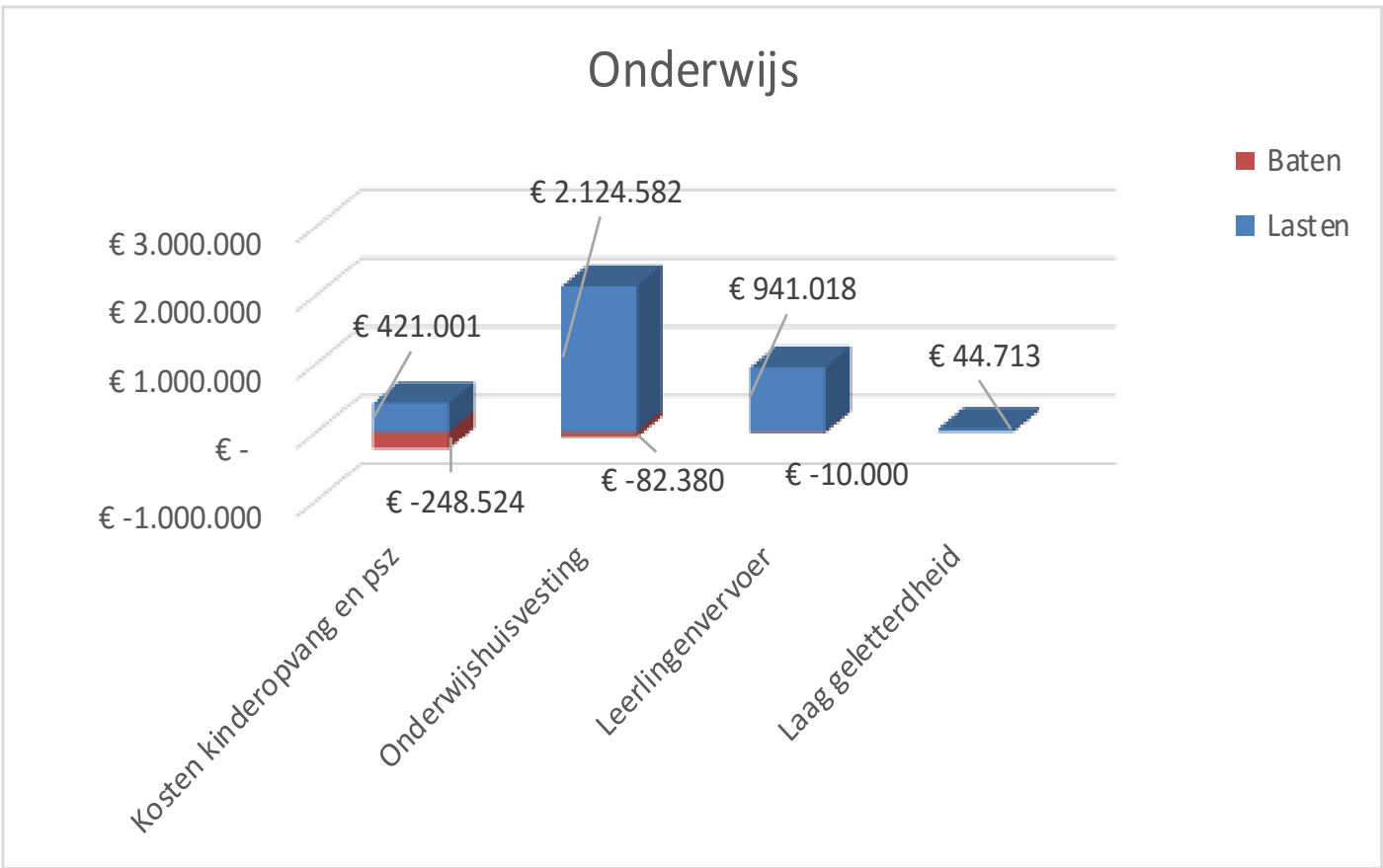
Als gemeente zullen we actief in gesprek blijven met het onderwijs en integrale afstemming met hen zoeken wanneer het ook taken van de gemeente raakt. Met name op het gebied van extra ondersteuning op school zal de gemeente steeds weer afwegen of het een gemeentelijke verantwoordelijkheid is vanuit de jeugdhulp. Eventuele knelpunten worden hierbij inzichtelijk gemaakt en in afstemming met het onderwijs opgelost.

Monitoring

Monitoring

Nieuwe indicatoren 2018	Begroot	Bron
Aantal peuters dat wordt bereikt (zowel reguliere peuters als doelgroeppeuters (VVE))	168 reguliere peuters enVVE	
Aantal cursisten die een taalcursus volgen bij het ROC	15	
Aantal cursisten aangemeld via Taalpunt	15	

Financieel inzicht

Beoogd maatschappelijk effect

Evenwichtig opgroeiende jeugd, die actief deelneemt aan de maatschappij

- Verbindingen met andere doelenbomen
- Cultuur
 - Economie en toerisme
 - Sport
 - Sociale Zaken
 - Maatschappelijke ondersteuning
 - Gezondheidszorg
 - Onderwijs

Doelen

Er zijn voldoende ontwikkelingsmogelijkheden voor jeugdigen op alle leefgebieden

Er is preventie van problemen bij jeugdigen

Waar nodig is er ondersteuning en zorg voor jeugdigen en ouders

Subdoelen

Er is een betrokken en draagkrachtige sociale omgeving

Jeugdigen die zich ophouden in openbare ruimte worden, zo nodig, gericht ondersteund

Er zijn voor alle jeugdigen voldoende toegankelijke basisvoorzieningen gericht op activering en preventie

Er is een sluitende keten van tijdige vroegsignalering en doorgeleiding naar ondersteuning en zorg

Jeugdigen in (tijdelijke) kwetsbare posities worden ondersteund

Er is een veilige opgroei- en opvoedsituatie in gezinnen

Activiteiten

Het stimuleren van (jeugdige) inwoners om zich positief in te zetten voor Twente-randse jongeren middels vrijwilligerswerk of jeugdparticipatietrajecten.

Stimuleren gezond leef- en groepsgedrag:

- Uitvoeren project Leefstijl
- Uitvoeren project Young Leaderz
- Lessen over groepsdruk, alcohol en drugs
- Flashback (waar nodig).

Ondersteuning van (voor)scholen, sportverenigingen en kerken in vroegsignalering

Subsidiëren en afspraken maken op het gebied van jongerenwerk en straathoekwerk

- Zorgen voor optimale benutting van gemeentelijke regelingen door gezinnen

- Beter toegankelijk maken van voorzieningen voor jeugd met beperking

Afstemmen contactmoment adolescenten

Faciliteren en verbeteren van de link tussen vrijwilligersorganisaties en/of de netwerkstructuur

In stand houden en verbeteren van de huidige netwerkstructuur o.a. de inzet van VIS2 in de netwerken

Afspraken maken en beheren met instellingen, zorgaanbieders, huisartsen en Raad voor kindbescherming

Beschikbaar stellen en toewijzen van jeugdhulp

Subsidiëren/faciliteren licht preventief aanbod, zoals cursussen aan ouders

Informereren en adviseren in opgroei- en opvoedsituaties door het subsidiëren van partners in het CJG

Middelen

Uitgaven: € 12.476.996

Inkomsten: € - 8.821.706

Wat willen we bereiken

Doelen

‘Er zijn voldoende ontwikkelingsmogelijkheden voor de jeugd op alle leefgebieden’

De meeste jeugdigen groeien probleemloos op, ouders zijn hiervoor als eerste verantwoordelijk. Daarnaast zijn er voldoende voorzieningen op het gebied van sport, welzijn, cultuur, educatie, gezondheid en vrije tijd waarin de Twenterandse jeugd zich kan ontwikkelen.

‘Er is preventie van problemen bij jeugd’

De gemeente wil voorkomen dat lichte opvoed- of opgroevragen uitgroeien tot zorgvragen.

‘Waar nodig is er ondersteuning en zorg voor jeugdigen en ouders’

Voor ouders en jeugdigen waarvoor het niet vanzelfsprekend is dat alles vanzelf goed verloopt, is aanvullende ondersteuning of zorg nodig om ook voor hen de kans om evenwichtig op te groeien mogelijk te maken of te vergroten. We streven naar effectieve en efficiënte ondersteuning en zorg waarmee we de eigen kracht van ouders en jeugdigen versterken met als doel dat ze zo snel mogelijk en zo goed mogelijk hun eigen leven (weer) vorm kunnen geven. De gemeente heeft op grond van de Jeugdwet een jeugdhulpplicht, die waarborgt dat jeugdigen de hulp ontvangen die zij nodig hebben. Met deze verantwoordelijkheden heeft de gemeente meer instrumenten in handen om hierop te sturen.

Subdoelen

‘Er is een betrokken en draagkrachtige sociale omgeving’

Door de betrokkenheid van de sociale omgeving bij hun buurt en hun jeugd te vergroten, kunnen deze positieve krachten in de sociale omgeving ingezet en uitgebouwd worden voor een positief leefklimaat.

‘Jeugdigen die zich ophouden in openbare ruimte worden, zo nodig, gericht ondersteund’

De gemeente kent jeugdgroepen met soms problematisch en grensoverschrijdend gedrag als het vernielen van objecten in openbare ruimte. Naast handhaving, repressie en zorg, komt er meer aandacht voor stimulering en activering van positief groepsgedrag.

‘Er zijn voor alle jeugdigen voldoende toegankelijke basisvoorzieningen gericht op activering en preventie’
De gemeente draagt zorg voor voldoende toegankelijke basisvoorzieningen op het gebied van welzijn, sport en cultuur. De voorzieningen dragen eraan bij dat jeugdigen zich zo goed mogelijk kunnen ontwikkelen, op een zinvolle en leuke manier hun vrije tijd kunnen besteden en prettig en veilig kunnen wonen in Twenterand.

‘Er is een sluitende keten van tijdige vroegsignalering en doorgeleiding naar ondersteuning en zorg’

Inzet op preventie, vroegtijdig signaleren en waar nodig doorgeleiden naar vormen van ondersteuning en zorg, zijn van groot belang om erger te voorkomen. Met de aanpak Ketenregie is er één samenhangende en sluitende keten voor het signaleren, oppakken en aanpakken van vragen en problemen. Ook vrijwilligersorganisaties worden hierbij betrokken, omdat het van belang is dat ook in de vrije tijd risicosignalen kunnen worden opgemerkt en doorgeleid.

‘Jeugd in (tijdelijk) kwetsbare posities wordt ondersteund’

Een deel van de jeugdigen kent problemen of loopt tijdens het opgroeien (tijdelijk) tegen problemen aan. Ondersteuning op maat van deze kwetsbare jeugdigen is dan nodig.

‘Er is een veilige opgroei- en opvoedsituatie in gezinnen’

Ouders voeden hun kinderen op en zijn als eerste verantwoordelijk voor de wijze waarop de kinderen opgroeien. Niet alle ouders zijn in staat dit zonder advies en/of (tijdelijke) ondersteuning te doen, deze is voor ouders aanwezig.

Wat gaan we daarvoor doen in 2018

Activiteiten, een aantal activiteiten toegelicht:

Er is een betrokken en draagkrachtige sociale omgeving

Een betrokken en draagkrachtige sociale omgeving rondom jeugdigen in Twenterand, zullen naar verwachting problemen kunnen voorkomen. Voor de versterking van de sociale omgeving, is een belangrijke rol weggelegd voor het jongeren- en het welzijnswerk.

Actueel is het uitvoering geven aan de herpositionering van het jongerenwerk. Kaders zijn hiertoe door de Raad vastgesteld. De herpositionering van het jongerenwerk moet er voor zorgen dat er een draagkrachtige sociale omgeving rond jeugdigen in Twenterand is c.q. blijft. Door samenwerking tussen de jongerenorganisaties en hun out-reachende werkwijze stimuleert het jongerenwerk de inzet van vrijwilligers en bevordert zij de ouder- en inwonerbetrokkenheid.

Er zijn voor alle jeugdigen voldoende voorzieningen gericht op activering en preventie

Jeugdigen en gezinnen moeten in de nabije omgeving beschikken over voldoende voorzieningen zodat zij voldoende ontwikkelingsmogelijkheden hebben en, als het even lastig wordt, tijdig ondersteuning (kunnen) vragen bij laagdrempelige vrij toegankelijke voorzieningen in de eigen kern. Hiermee wil de gemeente op lange termijn zoveel mogelijk zwaardere problemen en daarmee de inzet van zwaardere (en duurdere) vormen van ondersteuning voorkomen.

Vanuit onze visie op transformatie versterken we de voorzieningen door herstructurering van het aanbod in het voorliggend veld én is er een overzicht van vrij toegankelijke voorzieningen per kern (dienstenkaart).

Jeugdigen in (tijdelijke) kwetsbare posities worden ondersteund

We vinden het van belang dat jeugdigen en gezinnen tijdig ondersteuning krijgen om hiermee

(zoveel mogelijk) zwaardere problemen en daarmee zwaardere (en duurdere) vormen van ondersteuning te voorkomen. Ondanks de verwachte toename aan ondersteuningsvragen.

We zorgen dat jeugdigen in kwetsbare posities nog tijdiger worden ondersteund door middel van de voortzetting van de inzet van een POH Jeugd-GGZ en van de inzet van Gezinswerk in het voorliggend veld. Na evaluatie eind 2017 wordt bepaald welk gevolg er wordt gegeven aan de pilot POH jGGZ. Gezinswerk zien wij als cruciaal en de benodigde extra middelen zijn al meegenomen in de investeringen voorliggend veld binnen de middelen sociaal domein/ jeugd. (€ 40.000)

Voor de komende jaren worden forse tekorten verwacht in het Sociaal Domein breed. Kosten zijn stevig waardoor wij als gemeente nadrukkelijk moeten kijken naar de kostenkant, waarbij tevens wel voldoende ondersteuning wordt geboden aan de inwoners. Er loopt een (transformatie) traject en de maatregelen voorgesteld in de Kadernota om de verwachte kosten en inkomsten meer in balans te krijgen vormen onderdeel van deze begroting alsmede het loslaten van de budgettaire neutraliteit. Kosten betreffen zorgkosten, maar ook is een efficiencyvoordeel ingeboekt in de (personele) uitvoering van het Sociaal Domein. Ons tekort als nadeelgemeente lijkt disproportioneel. Ondertussen gaan onze inspanningen om richting Rijk te lobbyen — ook met Samen14 — dan ook door.

Op Twents niveau zal in 2018 aandacht zijn voor de inkoop van jeugdhulp. We willen in de toekomst getransformeerd inkopen middels vereenvoudiging, clustering en ruimte voor aanbieders en toegangsmedewerkers. Dit moet leiden tot inhoudelijke vernieuwingen en kansen voor besparingen. Inzet is nu om per 2019 op een nieuwe manier volgens een eigen Twents model in te kopen. Voor 2018 worden de Twentse overeenkomsten Wmo en jeugdhulp verlengd.

Monitoring

Monitoring

Verplichte indicatoren	Begroot 2018	Begroot 2017	2016	2015	2014	Bron
Jongeren met een delict voor de rechter			-	0,98	1,36	Waarstaatjegemeente.nl
GGK			-	1,07	1,51	
Kinderen in uitkeringsgezinnen			-	3,96	3,19	Waarstaatjegemeente.nl
GGK			-	4,39	4,21	
Melding Kindermishandeling			-		0,48	Waarstaatjegemeente.nl
GGK			-		0,6	
Werkloze jongeren			-	1,76	1,44	Waarstaatjegemeente.nl
GGK			-	1,24		
Jongeren tm 18 jaar met jeugdhulp			7,7	8,3		Waarstaatjegemeente.nl
GGK			8,2	9,9		
Jongeren tm 18 jaar met jeugdbescherming			1,4	1,5		Waarstaatjegemeente.nl
GGK			0,9	1,1		
Jongeren tm 18 jaar met jeugdreclassering			0,4	0,4		Waarstaatjegemeente.nl
GGK			0,3	0,4		

Metingen	2018	2017	2016	2015	2014	Bron
Aantal activiteiten dat dor jongeren zelf wordt georganiseerd bij St. Zorgsaam Twenterand (SZST)	100	60	140*	127	104*	Stichting ZorgSaam Twenterand (SZT)
Aantal bezoekers CJG Loket	75	100	63	108	141	SZT
Aantal Bezoekers website Loes.nl	320.000	330.000	322.316**	332.080**	307.910**	SZT
Aantal uitgevoerde trajecten BOR	5	4	7***	5***	5***	Humanitas
Aantal uitgevoerde trajecten Homestart	3	4	1***	1***	1***	Humanitas
Aantal jongeren gemeld in het zorgnetwerk door SZT	75	10	104****	16	23	SZT
Aantal individuele coaching plannen door SZT	25	15	31	20	8	SZT
Aantal jeugdige/jongvolwassen vrijwilligers dat betrokken is bij het jongerenwerk van SZT	150	50	197	184	60	SZT

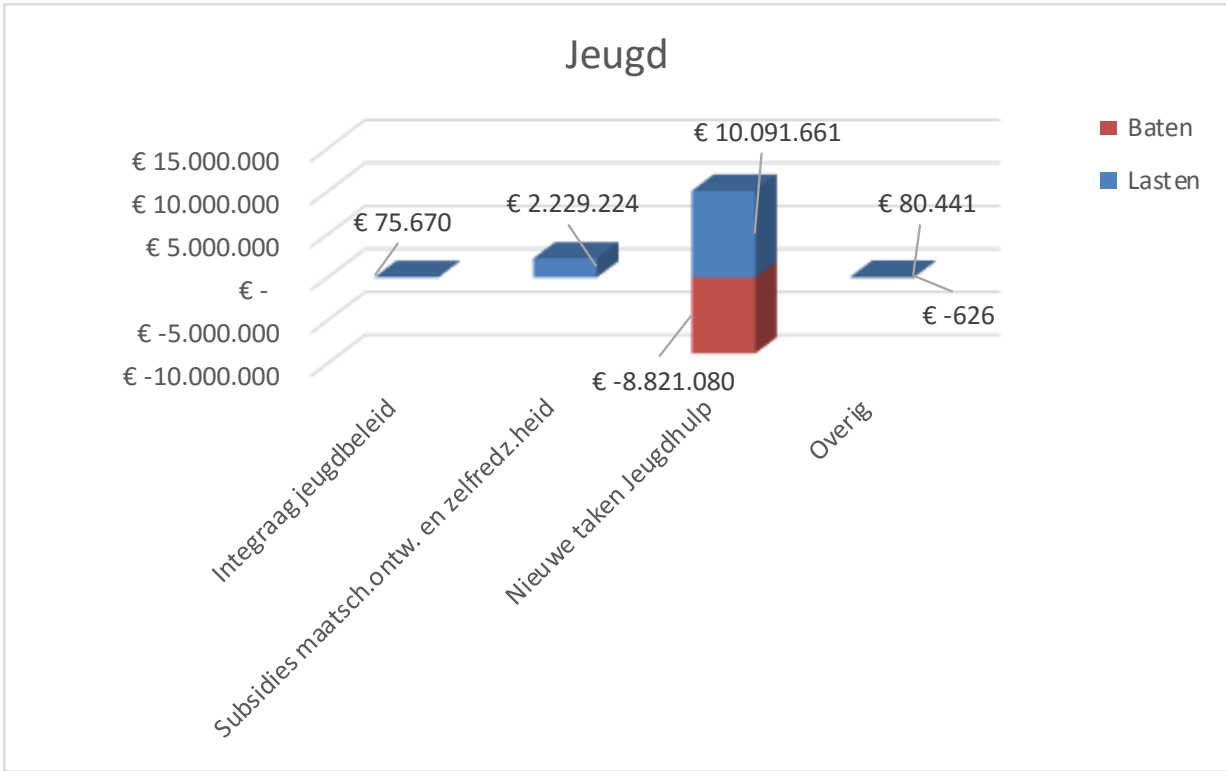
* In samenwerking met professionals.
** Bezoekers worden niet meer per gemeente geregistreerd, voor 2013 werd dit nog wel gedaan.
*** Zowel koppelingen als consulten
**** 2016 laat een explosieve groei zien, dit heeft enerzijds te maken met de manier van registreren, anderzijds is er een toename van jongeren (tot 23 jaar) én van ouders, die steeds meer bekend zijn met de functie van het jongerenwerk in de preventieve sfeer, en contact zoeken met en een beroep doen op jongerenwerkers bij (beginnende) problemen.

3.3 Maatschappelijke ontwikkeling en zelfredzaamheid

Monitoring

Nieuwe indicatoren 2018	Begroot 2018	Begroot 2017	2016	2015	Bron
Aantal jeugdige / jongvolwassen vrijwilligers dat betrokken is bij het hergepositioneerde jongerenwerk. (150)	200	-	-	-	Betrokken partijen jongerenwerk
Een overzicht van vrij toegankelijke voorzieningen per kern.	1				
Totaal aantal jeugdigen met jeugdhulp per 2018	932	874	822	806	Interne systemen
GGK					

Financieel inzicht

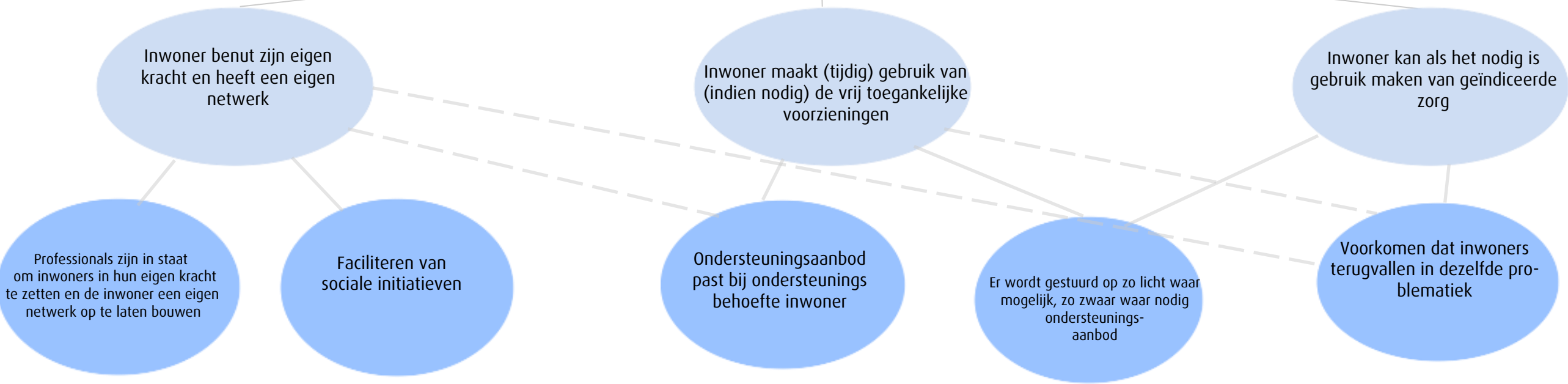
Beoogd maatschappelijk effect

Inwoners zijn zoveel mogelijk zelf- en samen redzaam

- Verbindingen met andere doelenbomen
- Jeugd/WMO/Participatie
 - Onderwijs
 - Gezondheid
 - Sport
 - Communicatie
 - Omgevingswet
 - Fundament

Doelen

Subdoelen

Activiteiten	Pilot kerngericht werken	Scholing consultants en professionals	Strategienota inwonersinitiatieven ontwikkelen/Right to Challenge	Infrastructuur inwonersparticipatie ontwikkelen	WeConnect bijeenkomsten (voorliggend veld)	Aanpak voor herstructureren en heroriënteren voorliggend veld door middel van kerngroep	Pilot POH Jeugd GGZ	Aanpak uitstroom bevordering ontwikkelen door middel van kerngroep	Verlenen van nazorg	Pilot 18-/18+
	Transformatiebijeenkomst									

Middelen

De financiële middelen voor het ontwikkelprogramma Transformatie komen uit andere doelenbomen

Inleiding ontwikkelprogramma transformatie sociaal domein

Na het overhevelen van taken op het gebied van Wmo, Jeugdzorg en Participatie naar de gemeente in 2015 zijn wij als Gemeente Twenterand hard aan het werk om het proces in te vullen en aan te passen. Ter verdieping van dit proces hebben wij eind 2015 gezamenlijk met onze (externe) partners het Transformatieplan opgesteld.

Met dit Transformatieplan willen we, op basis van ervaringen uit de praktijk, de transformatie binnen de huidige situatie faciliteren en waar mogelijk versnellen. Ook willen we er met dit actieplan aan bijdragen dat we de lange weg, de transformatie, gezamenlijk met alle betrokkenen gaan afleggen. En dat we allemaal dezelfde kant op gaan. We gaan er vanuit dat we onderweg de vernieuwing en innovatiemogelijkheden tegenkomen. Er ligt een opgave voor alle betrokkenen rond dit thema, en dus ook bij onszelf. In het actieplan, en onze andere werkzaamheden, staat onze inwoner centraal. Voor ons is dit ook de essentie van transformatie. Inwoners die ondersteuning nodig hebben, helpen een oplossing te vinden die bij hen past. Eraan bijdragen dat een inwoner ondervindt dat hij of zij weer meedoet en/of contact met en hulp van naasten ervaart. Als gemeente zorgen voor ondersteuning als dat nodig is. En professionals de ruimte geven om maatwerk te kunnen leveren.

Inmiddels zijn wij een stap verder en is het Transformatieplan opgegaan in het ontwikkelprogramma Transformatie binnen het werkprogramma Sociaal. Binnen het ontwikkelprogramma werken we binnen drie deelprogramma's.

Wat willen we bereiken in 2018?

Regie en sturen op eigen kracht en toegang

Doel

Inwoners of groepen inwoners zoveel mogelijk in staat stellen middels hun eigen kracht/netwerk hun problemen/ondersteuningsvraag op te lossen.

Subdoelen

Kerngericht werken; consulents werken samen met ketenpartners om tot een sluitende aanpak te komen en ervaren aanwezig zijn in de kernen.

Integraal & juridisch geschoolde consulents; consulents zijn in staat inwoners met hulpvragen (jeugd, Wmo, participatie, onderwijs) een belangrijke rol te geven in het inrichten van hun eigen ondersteuningsplan en hen verantwoordelijk te maken en te houden voor de succesvolle uitvoering daarvan.

Faciliteren inwonersinitiatieven; het ontwikkelen van een planmatige aanpak van inwonersparticipatie/initiatief waarbij

vrijwilligers, (sport) verenigingen, en individuele inwoners ondersteuning krijgen in het uitvoeren van hun initiatief.

Heroriëntatie en herstructurering voorliggend veld

Doel

Dat het ondersteuningsaanbod op zodanige wijze per kern is ingericht dat de inwoners van Twenterand in voldoende mate lichte ondersteuning kunnen ontvangen op alle leefgebieden.

Subdoel

Aanbod op orde; per kern is er een sluitend en vraaggericht licht ondersteuningsaanbod op alle leefgebieden (dienstenkaart).

Expertise en capaciteit; er is voldoende expertise en capaciteit in het voorliggend veld voor een goede signalering en lichte ondersteuning en verwijzing naar de geïndiceerde zorg.

Samenwerking en consultatie; professionals in de eerste lijn hebben kennis van de expertise in de tweede lijn en maken gebruik van consultatie van de tweede lijn.

Instroombeperking; er wordt alleen doorverwezen naar de tweede lijn wanneer dit noodzakelijk/nodig is.

Uitstroombevordering

Doel

Bevorderen dat inwoners zo snel mogelijk uit ernstige problematiek komen en geholpen kunnen worden d.m.v. lichte ondersteuning (1^e lijn) en/of een re-integratietraject waarbij ook de nazorg in gedachte wordt gehouden (om te voorkomen dat mensen snel terugvallen in dezelfde problematiek).

Subdoelen

Uitstroombevordering; de uitstroom bevorderen (met name in tweede lijn) door te werken aan actieve inzet op re-integratie en afschaling door professionals.

Nazorg of afschalen; er wordt rekening gehouden met de situatie waarin iemand na uitstroom op terugvalt ofwel door afschaling naar 1^e lijn of door begeleiding bij uitstroom.

Wat gaan we daarvoor doen in 2018

Activiteiten; een aantal activiteiten toegelicht

In het ontwikkelprogramma Transformatie wordt er gewerkt binnen drie deelprogramma's. Binnen de deelprogramma's "regie en sturen op eigen kracht en toegang", heroriëntatie en herstructurering voorliggend veld" en "uitstroombevordering" wordt er aan de onderstaande projecten gewerkt.

Projecten + toelichting

Deelprogramma 1; Regie en sturen op eigen kracht

Pilot kerngericht werken (alle kernen)

Binnen de kernen is er (gefaseerd) gestart met kerngericht werken. Hierin wordt samengewerkt consulents Wmo, Jeugd, Werk en Inkomen van de gemeente Twenterand samen met de ketenpartners, Zorgsaam, AMW, MEE en Evenmens.

Scholing consulents en professionals

De consulents en partners binnen de kernteams krijgen scholing zodat zij integraal ingezet kunnen worden. Dit wordt gezamenlijk opgestart zodat iedereen binnen de kernteams hetzelfde kan doen. Tevens is er een intervisietraject voor de consulents.

Interne Werkgroep inwonersinitiatieven

Binnen de gemeente Twenterand is een werkgroep die zich bezig houdt met inwonersinitiatieven in de breedste zin van het woord. Deze werkgroep is verantwoordelijk voor het wegzetten van het initiatief binnen de organisatie, de bewaking van de voortgang en de communicatie naar onze inwoners.

Gastlessen Burgerschap (scholen)/open dag (gemeente)

Op de middelbare scholen binnen onze gemeente zal er een gastles worden gegeven over hoe werkt de gemeente. Deze zullen binnenkort worden ingeplant. Een open dag van de gemeente is op dit moment nog een idee wat verder uitgewerkt moet worden.

Deelprogramma 2; Heroriëntatie en herstructurering voorliggend veld

Pilot Praktijkondersteuner Jeugd GGZ

Deze pilot is gezamenlijk opgezet met de huisartsen en de GGD Twente. Doel is om te voorkomen dat er te snel wordt doorgestuurd naar gespecialiseerde zorg. De POH's beoordelen de situatie en stellen aan de hand daarvan een traject voor. Dit kan bij de POH zelf zijn of er kan worden besloten om alsnog, door de huisarts, door te verwijzen naar gespecialiseerde zorg. Gedurende

deze pilot willen we meten of er sprake is van een afname richting de geïndiceerde zorg.

Kerngroep – herstructureren voorliggend veld

Het doel van deze kerngroep is om samen met de partners in het voorliggende veld een tot een vraaggericht aanbod komen afgestemd op de behoeften per kern. Een tweede doel is om de kennis tussen professionals te vergroten zodat (vernieuwde) samenwerking nog beter tot stand komt.

WeConnect – uitvoerenden samenbrengen

WeConnect is ontstaan om uitvoerende professionals sociaal domein breed kennis met elkaar te laten maken. Doel hiervan is om de integraliteit en samenwerking tussen professionals en op verschillende leefgebieden te vergroten.

Ontwikkelen Consultatietabel 1e à 2e lijn

Deze tabel is gericht op de (gratis) consultatiemogelijkheid die veel gespecialiseerde organisaties bieden. Door vooraf contact te zoeken met gespecialiseerde zorg kan er binnen het voorliggende veld specifiekere hulp worden ingezet om zo later zwaarder te voorkomen.

Deelprogramma 3; Uitstroombevordering

Pilot 18-/18+

Met verschillende partners die werkzaam zijn binnen de 18-/18+ doelgroep aan de hand van casuïstiek een checklist opstellen die ervoor zorgt dat er perspectief plan voor de jongere op gezet wordt.

Kerngroep Uitstroombevordering 2^e lijn

Het doel van deze kerngroep is om met verschillende partners in gesprek te gaan over mogelijkheden om uitstroom uit de tweedelijns zorg- en ondersteuning te bevorderen.

Wat mag het kosten

Overzicht 3.3 Baten en lasten Maatschappelijke ontwikkeling en zelfredzaamheid

	2018	2019	2020	2021
Lasten per doelenboom				
Sociale zaken	19.461.239	17.717.832	17.101.485	16.900.689
Maatschappelijke ondersteuning	11.074.321	10.686.661	10.758.412	10.792.362
Gezondheidszorg	1.590.860	1.522.804	1.540.867	1.548.667
Onderwijs	3.531.314	3.704.665	3.641.357	3.620.286
Jeugd	12.476.996	12.608.430	12.707.471	12.792.984
Totaal programma lasten	48.134.730	46.240.392	45.749.592	45.654.989
Baten per doelenboom				
Sociale zaken	-15.080.253	-13.562.465	-13.073.331	-13.073.331
Maatschappelijke ondersteuning	-5.989.114	-5.672.556	-5.745.794	-5.602.128
Gezondheidszorg	0	0	0	0
Onderwijs	-340.904	-340.904	-340.904	-340.904
Jeugd	-8.821.706	-8.928.046	-9.122.921	-9.259.052
Totaal programma baten	-30.231.977	-28.503.971	-28.282.950	-28.275.415
Totaal saldo van baten en lasten	17.902.753	17.736.421	17.466.642	17.379.574
Mutaties reserves	-1.844.173	-231.288	-175.714	-162.432
Geraamd resultaat	16.058.580	17.505.133	17.290.928	17.217.142

Opgenomen investeringen bestaand beleid 2018

Geen

Investering 2018

Lasten begroting 2018

Opgenomen investeringen nieuw beleid 2018

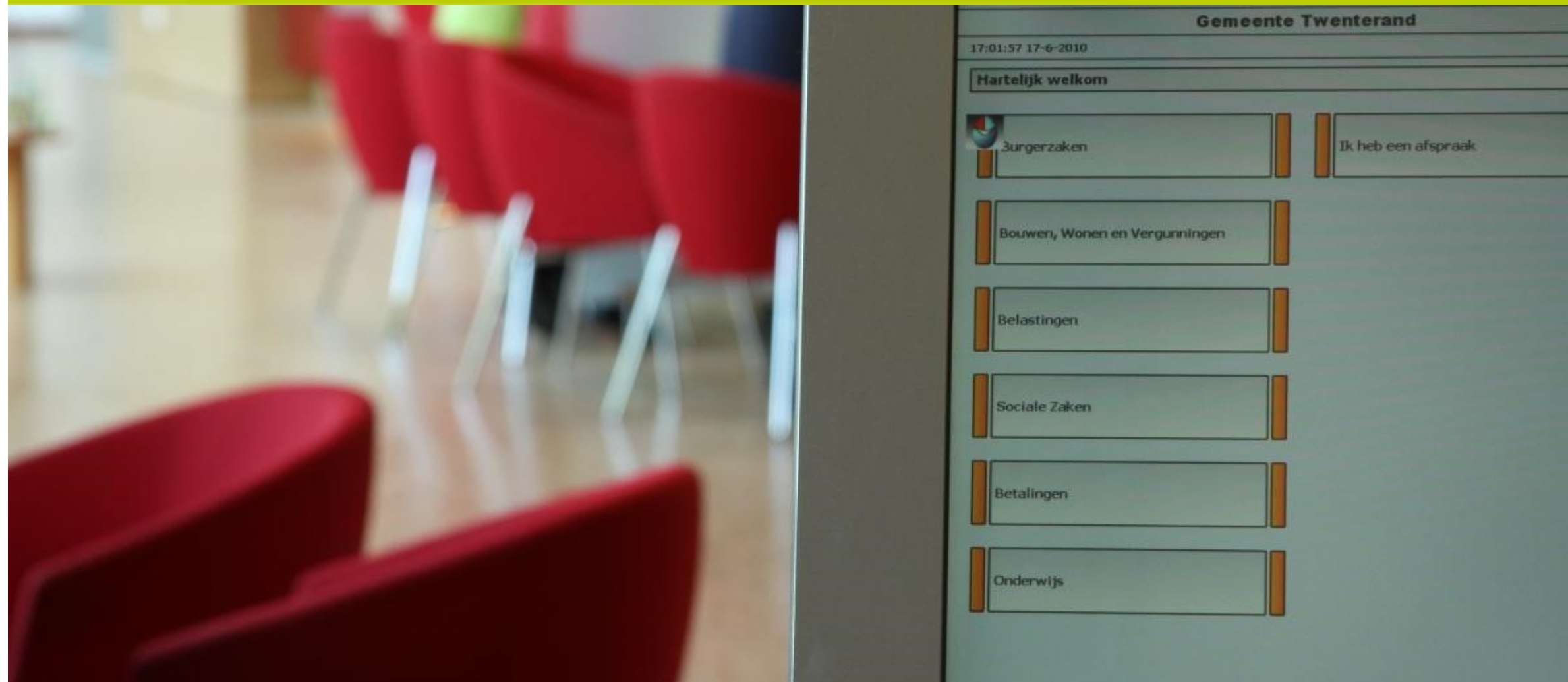
Geen

Investering 2018

Lasten begroting 2018

Programma

Klantgerichte organisatie en bestuur

3.4 Programma Klantgerichte organisatie en Bestuur

Inleiding programma

Het programma Klantgerichte organisatie en bestuur (werkprogramma Fundament) omvat alle bedrijfsvoering en organisatieontwikkeling. Beoogd effect is een (financieel) gezonde organisatie die inspeelt op de ontwikkelingen in de maatschappij. De doorontwikkeling naar een kernorganisatie staat hierbij de komende jaren centraal.

Uitgangspunten van de doorontwikkeling zijn:

- Wettelijke taken worden uitgevoerd
- Het bestuur kan goed besturen
- Doelen worden met en door de samenleving gerealiseerd

Daarom wordt vooral ingezet op professionaliseren, digitaliseren en samenwerking.

Nieuwe indeling doelenbomen

Het programma klantgerichte organisatie en bestuur bevatte voorheen 3 doelenbomen; bedrijfsvoering, dienstverlening en burgerzaken. De inhoud van de doelenboom burgerzaken is toegevoegd aan de doelenboom dienstverlening. Deze heet nu Dienstverlening en klantcontact. Twinterand Digitaal (voorheen onderdeel van de doelenboom dienstverlening) is toegevoegd aan de doelenboom bedrijfsvoering.

Om dit te bereiken wordt langs 2 lijnen gewerkt:

- Focus op de samenleving
- Slimmer organiseren

Beoogd maatschappelijk effect

De beoogd maatschappelijke effecten binnen dit programma zijn:

- A. Klantgedreven dienstverlening
- B. Solide bedrijfsvoering ten behoeve van een goed functionerende gemeente

Zoekrichting 'Financiële en organisatorische mogelijkheden benutten'

De zoekrichting 'Financiële en organisatorische mogelijkheden benutten' bestaat uit 2 onderdelen:

- Benutten onbenutte belastingcapaciteit (100.000)
- Doorontwikkeling kernorganisatie (400.000)

De insteek is om naar 2021 toe in deze zoekrichting een besparing te realiseren van €500.000, door naast het benutten van de belastingcapaciteit (€100.000 in 2018) tot een doorontwikkeling naar een kernorganisatie te komen. In de komende jaren is sprake van natuurlijke uitstroom. De bedoeling is om vrijgevallen functies ontstaan door natuurlijke uitstroom niet automatisch in te vullen, maar organisatie breed te bekijken waar capaciteit noodzakelijk is. Een deel van de vrijgevallen middelen wordt gebruikt om de organisatie door te ontwikkelen naar een kernorganisatie. Het andere deel zal worden aangewend om tot de aangegeven bezuiniging te komen.

Benutten onbenutte belastingcapaciteit

De onbenutte belastingcapaciteit bij de OZB is zo groot als het verschil tussen het gehanteerde tarief van de gemeente en het tarief om tot een "artikel 12 gemeente" gerekend te worden. Het percentage van de WOZ-waarde voor toelating tot artikel 12 wordt elk jaar gepubliceerd in de meicirculaire. Het percentage voor 2018 is vastgesteld op 0,1952% (meicirculaire 2017).

Wanneer dit percentage afgezet wordt tegen de in de programmabegroting 2017 opgenomen ramingen voor de OZB-opbrengsten is er sprake van ruim € 775.000,- onbenutte belastingcapaciteit. Van deze ruimte is in de Kadernota 2018 € 100.000 gebruikt als zoekrichting. Voorgesteld wordt dit bedrag procentueel te verdelen over de opbrengst OZB woningen en niet-woningen. Voor woningen betekent dit een verhoging van de opbrengst met € 66.000 en voor niet-woningen met € 34.000. In het staatje lastendruk in de paragraaf Lokale heffingen is het effect hiervan te zien op de lokale lasten voor 2018 en verder.

Doorontwikkeling naar een kernorganisatie

We krijgen steeds meer taken en verantwoordelijkheden en (op onderdelen) minder geld. Om toch te kunnen blijven inspelen op ontwikkelingen in de maatschappij, kiezen we voor een regierol. Dit vraagt om een ander soort organisatie, waarbij wettelijke taken worden uitgevoerd, het bestuur goed kan besturen en doelen met en door de samenleving worden gerealiseerd.

Bij de doorontwikkeling naar een kernorganisatie werken we langs 2 lijnen:

1. Focus op samenwerking
2. Slimmer organiseren

1. Focus op de samenleving

We willen de potentie en kracht van de samenleving meer benutten. Dit vraagt een grote inspanning van ons en van inwoners, ondernemers en partners. We investeren daarom in het ontwikkelen van competenties, kennis, vaardigheden en het aanpassen van de organisatiecultuur. Hierbij bekijken we hoe we vorm kunnen geven aan onze rol als professionals. We zullen waar dat meerwaarde heeft samenwerkingen aangaan met andere partijen, om daardoor beter te kunnen inspelen op de ontwikkelingen in de samenleving en efficiencyvoordelen te benutten.

2. Slimmer organiseren

Om continuïteit en kwaliteit in de bedrijfsvoering te blijven borgen, zoeken we de optimale schaal en de juiste partners om mee samen te werken. We vragen ons telkens af of het beter, slimmer en effectiever kan. Dit betekent dat we relatief waardevrije processen/taken in samenwerking met partners gaan doen, tenzij onderzoek anders aangeeft. We gaan daarbij uit van de 5 K's (kwaliteit, kosten, kwetsbaarheid, kansen en lokale kleur). Zo bekijken we wat de mogelijkheden zijn vanaf 2018 voor samenwerking op het gebied van I&A en Control. Vanaf 2018 worden ook andere verkenningen naar de meerwaarde van samenwerking uitgevoerd op het gebied van ondersteuning en uitvoering. Zorgvuldigheid naar het personeel staat daarbij voorop. Daarnaast ligt de focus in de gehele organisatie op slimmer organiseren, lean en digitaal waar dat kan.

Onderzoek samenwerking I&A

Binnen de zoekrichting renderende en vitale netwerken is het maatregelenpakket "privatiseren en uitbesteden" benoemd. Het lopende onderzoek naar een mogelijke samenwerking danwel uitbesteding van de I&A-taken bij de gemeente Hengelo dan wel de gemeente Enschede is een concrete invulling van deze zoekrichting/ maatregelenpakket. Binnen dit onderzoek zijn drie deelgebieden onderscheiden te weten:

Automatisering / ICT (hardware, systeem- en netwerkbeheer, telefonie)

Applicatiebeheer (gebruikersondersteuning, applicatie inrichting, test werkzaamheden t.b.v. nieuwe releases)

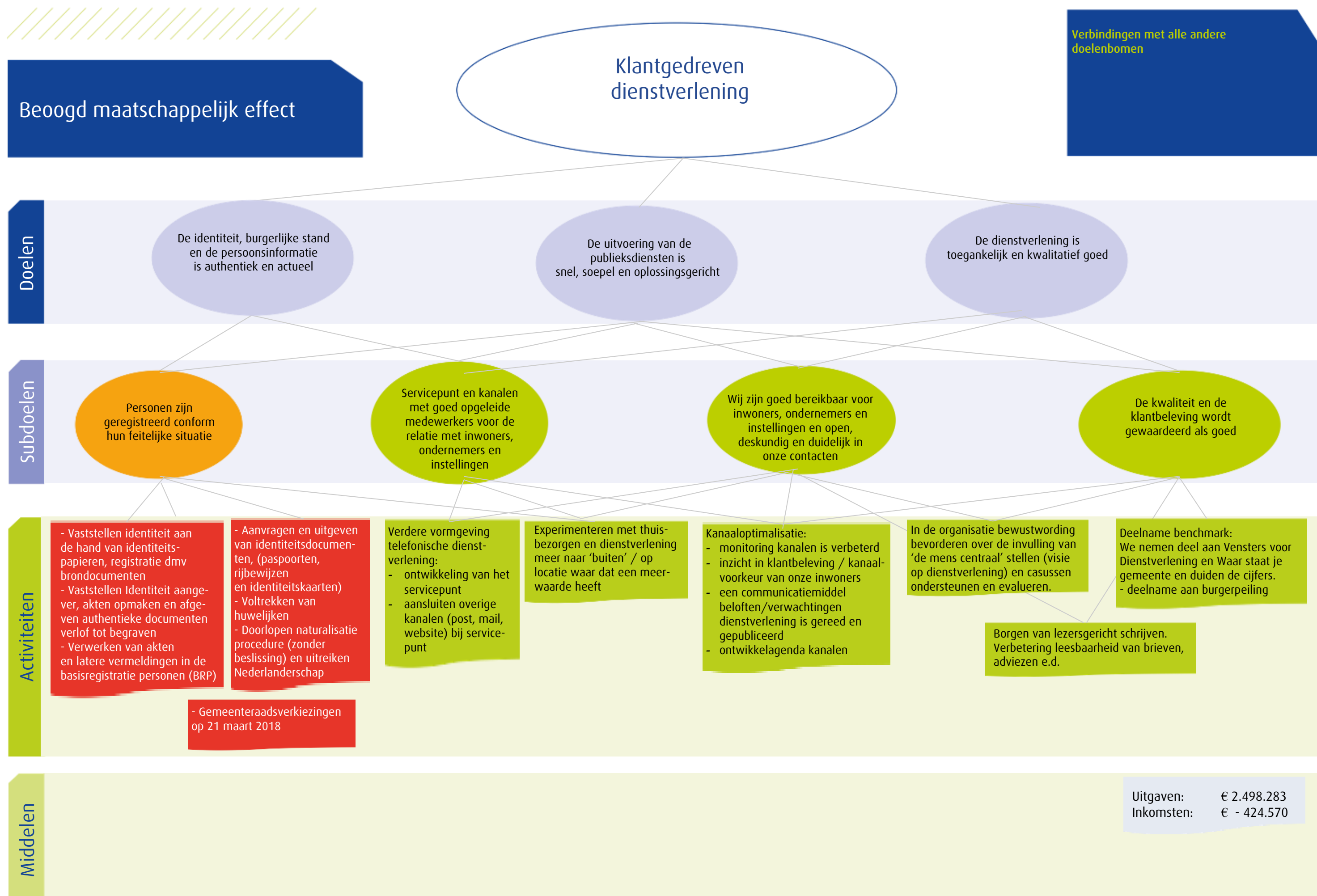
Informatiemanagement (adviesdiensten en innovatie ten behoeve van bestuurlijke ondersteuning, programmatisch werken met en voor inwoners en wettelijke taken)

Net als bij het uitbesteden van de belastingtaken aan het GBT zijn ook binnen dit onderzoek de 5 K's leidend.

Vanwege de complexiteit van een eventuele overgang (de te regelen dienstverleningsniveau's, belegging van toekomstige taken en vast omlijnde afspraken voor wat betreft overname personeel (inclusief arbeidsvoorwaarden)) wordt dit onderzoek gefaseerd aangepakt. Voor het vierde kwartaal 2017 moet een globaal beeld van de omvang (welke deelgebieden in welke mate), randvoorwaarden en een schatting van de kosten (incidenteel en structureel) leiden tot een voorselectie van een van de genoemde gemeenten. Met deze gemeente gaan we nadere afspraken maken, verder specificeren en een plan van aanpak opstellen. Besluitvorming over de samenwerking wordt voor 1 januari 2018 genomen. Geheel 2018 wordt besteed aan de overgang naar de eventuele partner (Enschede dan wel Hengelo).

Onderzoek samenwerking op gebied van control

Op regionaal niveau is in SSNT-verband gestart met een traject om op het gebied van Control mogelijkheden tot samenwerking te onderzoeken. Aanleiding hiervan is onder meer gelegen in een toenemende complexiteit van de werkzaamheden en mogelijke wijzigende regelgeving. Er is een vijftal concrete onderwerpen benoemd waarop de samenwerking gestalte kan worden gegeven. Onder leiding van een onafhankelijk procesbegeleider, die geleverd wordt door het SSNT, wordt in 2018 hier verder vorm aan gegeven. Bij deze samenwerking is de coalition of the willing uitgangspunt.

Wat willen we bereiken

Om bij de ontwikkeling van het werkprogramma Fundament aan te sluiten is de doelenboom Dienstverlening gewijzigd.

De volgende wijzigingen zijn gedaan:

- De doelenboom Burgerzaken is opgenomen in deze doelenboom Dienstverlening en klantcontact.
- In de doelenboom bedrijfsvoering is opgenomen: Digitalisering 'Twenterand Digitaal' en Communicatie- en participatiestrategie.
- In de doelenboom Openbare ruimte en verkeer is opgenomen: Begraafplaatsenadministratie.
- In de doelenboom Economie is opgenomen: Werken aan een MKB-vriendelijke gemeente.

De uitwerking van de visie op dienstverlening is door alle doelenbomen verweven.

Deze doelenboom gaat over dienstverlening in de brede zin en het directe klantcontact met als effect:

'Klantgedreven dienstverlening'

Klantgedreven dienstverlening waarbij steeds meer gedacht wordt vanuit in plaats van voor inwoners en ondernemers. De mens centraal stellen. Deze doelenboom gaat over het klantcontact, de kanalen (balie, telefonie, post, mail, website ed) en de kwaliteit van onze dienstverlening. Om de ambitie te realiseren sturen we op de kwaliteit van onze dienstverlening. Vanuit de klantbeleving willen we dat de verwachtingen helder zijn gemaakt en dat de dienstverlening daarover snel, soepel en oplossingsgericht verloopt.

Doelen

'De identiteit, burgerlijke stand en de persoonsinformatie is authentiek en actueel'

Bij geboorte of bij binnenkomst van elke nieuwe inwoner van Nederland wordt de identiteit vastgesteld en vastgelegd waardoor rechten ontstaan op allerlei voorzieningen en diensten van de overheid. Alle inwoners van de gemeente Twenterand zijn geregistreerd met een set van gegevens in de basisregistratie personen (BRP). Het actueel zijn van de geregistreerde gegevens bepaalt de kwaliteit. De persoonsgegevens moeten van een kwalitatief hoog niveau zijn, omdat honderden publieke instellingen deze gegevens gebruiken in hun contacten met de inwoner. Naar aanleiding van brondocumenten (authenticiteit) worden de gegevens in de BRP geactualiseerd.

'De uitvoering van de publieksdiensten is snel, soepel en oplossingsgericht'

Bij klantgedreven dienstverlening gaat het om meer dan alleen een goed geregeld (digitaal) proces. Mensen willen een benadering die aansluit bij hun eigen leefwereld. Standaardisatie past evengoed binnen het streven naar dienstverlening met de menselijke maat als maatwerk, mits de keuzes die daarin gemaakt worden volgen uit de leefwereld van mensen.

Er is een toenemend besef dat mensen graag zelf hun zaken regelen, wanneer het hun uitkomt. Self service door de inwoner en ondernemer. Voor mensen die dat niet kunnen bieden we ondersteuning. Standaard waar het kan, persoonlijk en op maat waar het moet.

'De dienstverlening is toegankelijk en kwalitatief goed'

Bij klantgedreven dienstverlening geloven we dat de kracht voor goede dienstverlening in de betrokkenheid, professionaliteit en ruimte zit van de medewerkers. Toegankelijk qua (toegangs-)kanalen en werken volgens onze dienstverleningskernwaarden: professioneel, invoelend en respectvol, oplossingsgericht en transparant. De logica (of de beleving) van de inwoner is daarbij leidend, onze organisatie is daarbij ondersteunend. We zorgen dat de verwachting rondom onze dienstverlening helder is. Wij stimuleren onze kwaliteit door monitoring en vragen aan klanten.

Subdoelen

'Personen zijn geregistreerd conform hun feitelijke situatie'

Vanaf 2017 kunnen inwoners, binnen de wettelijke mogelijkheden, ook digitaal aangifte doen van geboorte, overlijden en huwelijk in de gemeente Twenterand. De afgelopen jaren is landelijk gewerkt aan de modernisering van de BRP (Operatie BRP). De modernisering is halverwege 2017 stopgezet.

'Servicepunt en kanalen met goed opgeleide medewerkers voor de relatie met inwoners, ondernemers en instellingen'

In het servicepunt komen meerdere 1ste lijns (toegangs-)kanalen samen. De informatie uit die kanalen (balie, telefonie, post, mail, website, ed) wordt gebruikt om de dienstverlening aan onze inwoners optimaal te krijgen. De kwaliteit van onze dienstverlening te optimaliseren en de interne samenwerking zo efficiënt mogelijk te laten verlopen zodat Self service door inwoners wordt bevorderd.

Wat willen we bereiken

'Wij zijn goed bereikbaar voor inwoners, ondernemers en instellingen en open, deskundig en duidelijk in onze contacten'

Wij zijn helder in onze bereikbaarheid en de verwachtingen bij onze producten en diensten. De fysieke (gemeentehuis, kernen, digitaal) en persoonlijke bereikbaarheid (van mens tot mens / groep) passen we toe bij onze dienstverlening. Wij nemen de vrijheid om te experimenteren met nieuwe dienstverlening. We kijken of het werkt voor onze klanten, zo niet dan stoppen we ermee.

'De kwaliteit en de klantbeleving wordt gewaardeerd als goed'

Onze klanten vormen voor ons een belangrijke terugkoppeling. Op deze manier gaat dienstverlening leven en laten we zien dat wij de beleving van onze klanten en inwoners serieus nemen. Daarom gaan we meer in contact met onze inwoners, zodat we onze dienstverlening kunnen aanpassen of verbeteren als daar behoefte aan is.

We leren en verbeteren. Daarbij maken we gebruik van de benchmark Vensters voor Dienstverlening en Waar staat je gemeente.

Wat gaan we daarvoor doen in 2018

Activiteiten, een aantal activiteiten toegelicht:

'Thuisbezorgen reisdocumenten'

Sinds begin 2017 kunnen inwoners, gedurende een pilot van een jaar, reisdocumenten tegen een vergoeding thuis laten bezorgen.

Met deze service brengen we onze dienstverlening letterlijk dichterbij de mensen, thuis of op het werk. Gedurende de proef wordt gemonitord of de service aanslaat bij de inwoners. Na afloop van de pilotperiode wordt besloten of deze dienstverlening ook in 2018 wordt gecontinueerd.

'Verkiezingen'

Op 21 maart 2018 wordt de Gemeenteraadsverkiezing georganiseerd. In 2017 worden voorbereidingen getroffen om te kijken welke activiteiten er moeten worden georganiseerd om verschillende doelgroepen naar de stembussen te krijgen. De opkomst bevorderen is dus het doel en dit wordt in samenwerking met de politieke partijen in Twenterand opgepakt.

'Kanaalsoptimalisatie'

De gemeente Twenterand heeft diverse (toegangs-)kanalen tot haar beschikking voor de dienstverlening. Kanaalsturing kan gezien worden als het inrichten van de kanalen zoals deze dan ook voor inwoner, bedrijf en instelling het best passen. Met daarin ook meegewogen de kosten die het met zich mee kan brengen. We verwoorden dat als

'Kanaalsoptimalisatie'. De (toegangskanalen) laten aansluiten bij de ontwikkelingen en de behoefte. Als gemeente Twenterand hebben wij nog geen inzicht in wat het voorkeurskanaal (bij welke dienstverlening) onze inwoners hebben. Dit wordt meegeenomen bij de in 2018 te organiseren burgerpeiling van 'waar staat je gemeente'. Met die informatie kunnen we onze kanalen verder optimaliseren.

- monitoring kanalen is verbeterd
- inzicht in klantbeleving / kanaalvoorkeur van onze inwoners
- een communicatiemiddel beloften/verwachtingen dienstverlening is gereed en gepubliceerd
- ontwikkelagenda kanalen

'Deelname benchmark'

Vensters voor dienstverlening is een vrij nieuw instrument om te onderzoeken waar de gemeente staat met haar dienstverlening, waar vergelijkbare gemeenten staan en wat beter kan. We nemen ook in 2018 deel aan Vensters voor Dienstverlening en aan Waar staat je gemeente. De 'burgerpeiling' als onderdeel van Waar staat je gemeente wordt in 2018 uitgevoerd als 2 jaarlijkse meting.

Daarnaast wordt in 2017 de ondernemerspeiling gedaan en in 2018 de burgerpeiling. Door onderzoeksresultaten te bespreken en de gegevens te duiden worden gerichte vervolgstappen gezet in onze dienstverlening. Een aantal gegevens uit 'Vensters' en 'Waar staat je gemeente' worden het komende jaar toegevoegd aan deze doelenboom.

Monitoring

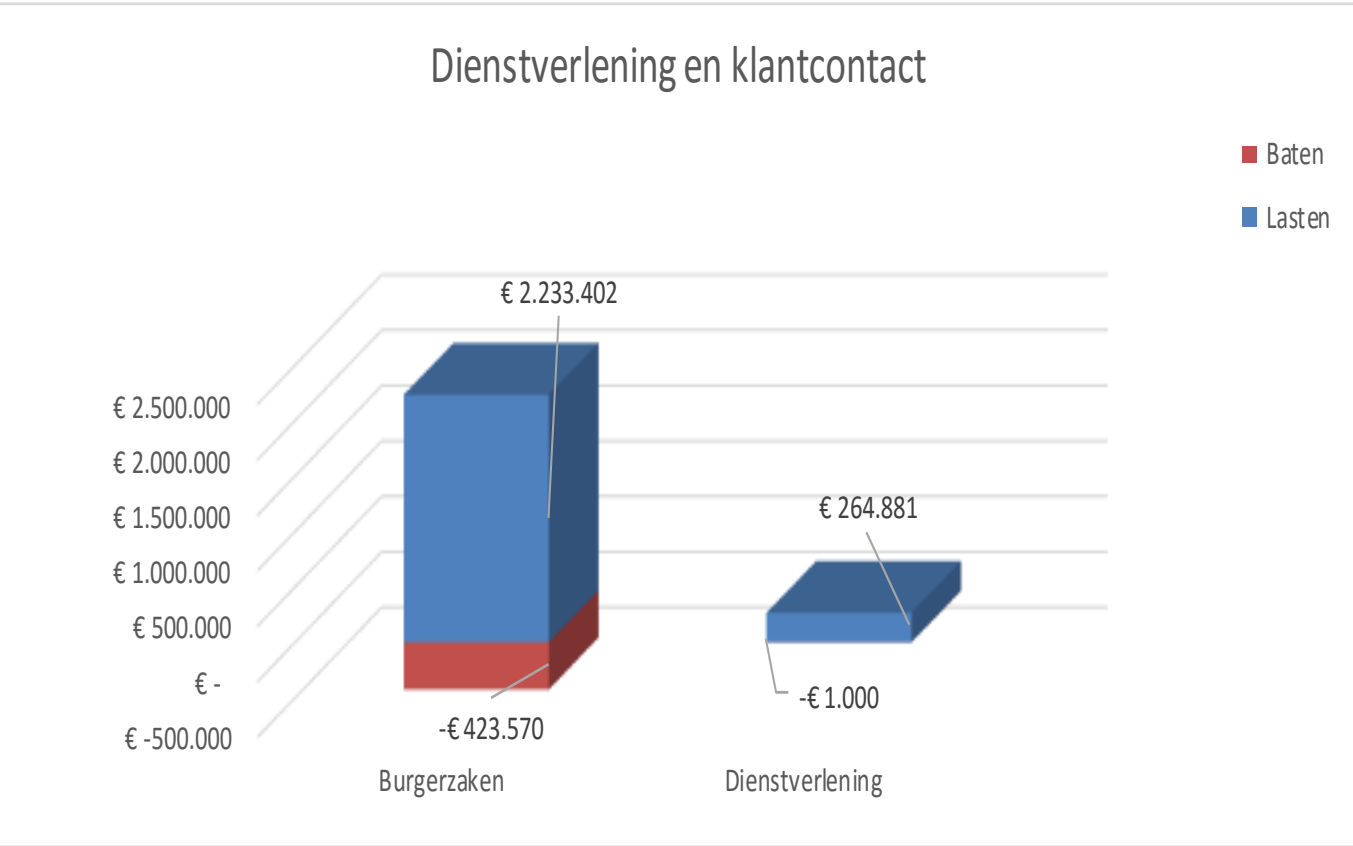
Monitoring

Metingen	2016	2015	2014	Bron
Verplichte periodieke zelfevaluaties betreffende kwaliteit en beveiliging				
Reisdocumenten	94%	91%		Zelfevaluatie reisdocumenten
BasisRegistratie Personen (BPR)	96%	93%		Zelfevaluatie BPR

Monitoring

Nieuwe indicatoren 2018	Bron		
Percentage bezorgde reisdocumenten			
We hebben een kanaalafhankelijk klantteam (servicepunt)			
De hoogst geprioriteerde aandachtspunten van BIG zijn opgepakt			
We hebben voor 28 mei 2018 een functionaris gegevensbeheer (FG) benoemd			
We werken in 2018 voor 80% zaakgericht			
We hebben responsieve E-formulieren			

Financieel inzicht

Wat willen we bereiken

Doelen

‘De medewerkers zijn in staat te doen wat de organisatie vraagt’

De tekst is herschreven naar allesomvattende activiteiten t.b.v. de professionalisering van de medewerkers.

Daarbij denken wij o.a. aan:

- Werken in rollen i.p.v. functies;
- Teamontwikkeling;
- Leiderschapsontwikkeling;
- Bevordering lerend vermogen;
- Tijd- en plaatsonafhankelijk werken;

Door middel van een vlootstouw wordt in 2018 het effect van de interventies gemeten.

‘Inwoners zijn geïnformeerd en participeren’

Het doel is dat de inwoners van de gemeente Twenterand zich gehoord en betrokken voelen. In beide begrippen zit het tweerichtingsverkeer. Beide bereik je ook door goed te luisteren naar wat er in de Twenterandse samenleving gebeurt en ook door daadwerkelijk iets te doen met die signalen.

‘Kwalitatief goede, effectieve en efficiënte ondersteuning en advisering aan bestuur en organisatie’

Dit meer intern gerichte doel wordt bereikt door de realisatie van de subdoelen van alle SCOPAFIJTH – functies. Als dit doel wordt bereikt, zijn de primaire processen in de andere doelenbomen beter in staat om de bestuurlijke doelen te realiseren.

‘De financiële huishouding geeft een volledig en betrouwbaar beeld van de gemeentelijke financiële positie’

De (financiële) gegevens die bij de verschillende documenten in de p&c-cyclus verstrekt worden, moeten een juist beeld geven van de financiële positie op dat moment. Dit betekent dat de gegevens in het financiële systeem up-to-date moeten zijn.

Subdoelen

‘Een aantrekkelijke werkgever met gekwalificeerde en flexibel inzetbare medewerkers’

De gemeente Twenterand moet zorgen dat het te allen tijde een werkgever is, die aantrekkelijk is voor nieuwe (jonge) kwalitatief talentvolle medewerkers en om goede medewerkers te behouden. Via onder

andere in- en externe (bij- en om)scholing wordt geïnvesteerd in flexibiliteit en (optimale) inzetbaarheid van medewerkers. Hierdoor kan de gevraagde kwaliteit en kwantiteit aan taken geleverd worden. Middels strategische personeelsplanning wordt optimaal gestuurd op ontwikkeling en dynamiek (in- door- en uitstroom) ondersteund door HR speerpunten en oplossingen.

‘Tijdige en volledige communicatie met inwoners, instellingen, bestuur en organisatie’

Door doelgroepen op tijd en zo volledig mogelijk te informeren over de producten, diensten en ontwikkelingen binnen de gemeente Twenterand, zijn zij ook in staat input te leveren, op basis waarvan de gemeente haar communicatie kan inrichten.

‘De organisatie is doelmatig en doeltreffend gefaciliteerd’

Om dit subdoel te kunnen realiseren dienen randvoorwaarden op het gebied van ICT, huisvesting, facilitair, DIV maar ook advisering op de terreinen van de SCOPAFIJTH – functies zo optimaal mogelijk ingericht te zijn.

‘Actuele informatie is veilig, beschikbaar, betrouwbaar en toegankelijk in efficiënte systemen’

Door de inrichting van processen en het beschikbaar hebben van actuele (stuur-) informatie in daartoe geschikte applicaties en basisregistraties wordt verder gewerkt aan effectieve en efficiënte ondersteuning en advisering van bestuur en organisatie.

‘Alle IC processen zijn beoordeeld op risico’s’

Door risico analyses op te stellen en adequate beheersmaatregelen te treffen, krijgen we meer grip op de bedrijfsvoering. Alle betrokkenen maken deel uit van dit proces.

‘Goede advisering en ondersteuning Raad & Griffie’
Zie paragraaf bedrijfsvoering

‘Een zodanig ingericht besluitvormingsproces waardoor besluiten in rechte in stand kunnen blijven’

De activiteiten zijn er op gericht het proces van besluitvorming zodanig te organiseren en te laten verlopen dat de besluiten die worden genomen in rechte in stand kunnen blijven.

Wat willen we bereiken

‘Een jaarlijks materieel sluitende begroting en een goedkeurende accountantsverklaring bij de jaarrekening’

Een materieel sluitende begroting wil zeggen dat structurele lasten worden gedekt door structurele baten en dat stelposten en taakstellingen op programmaniveau zijn ingevuld. De toezichthouder, de provincie, zal dit beoordelen en hierop haar toezichtsvorm bepalen. Jaarlijks, voor 15 juli, moet een

vastgestelde jaarrekening met een goedkeurende accountantsverklaring, inclusief een goedkeurende rechtmatigheidsverklaring, aangeleverd zijn bij de provincie Overijssel.

Wat gaan we daarvoor doen in 2018

Activiteiten, een aantal activiteiten toegelicht:

‘Participatie’

De invoering van de Omgevingswet en de transformatie in het sociaal domein zijn belangrijke voorbeelden van hoe de samenleving steeds meer zelf invloed uit kan oefenen. Daarom moet de communicatie gericht zijn op het meenemen van de inwoners en medewerkers in die ontwikkelingen en hen bewust maken van de veranderende rollen van de lokale overheid en de samenleving.

‘Gemeentehuis uit, samenleving in’

Om zichtbaar te maken waar de gemeente Twenterand zich mee bezighoudt en inwoners te vragen om actief mee te denken, zijn we als gemeente steeds meer herkenbaar en bereikbaar in de verschillende kernen van Twenterand.

‘Visuele communicatie’

In de reguliere communicatieactiviteiten merken we dat er een groeiende behoefte is aan het gebruik van visuele communicatiemiddelen (bijvoorbeeld infographics, foto en video). Dat zal ook in 2018 steeds meer aan de orde zijn. Dergelijke communicatiemiddelen worden steeds meer ingezet, maar vaak nog experimenteel gemaakt. Afhankelijk van doel en doelgroep, hoeft experimenteel niet per se een probleem te zijn maar in een aantal gevallen moet een filmpje professioneel zijn en van hoge kwaliteit. Om die slag te maken moeten mensen getraind en gefaciliteerd worden of worden specialisten ingezet.

Wat gaan we daarvoor doen in 2018

Activiteiten, een aantal activiteiten toegelicht: 'Twenterand digitaal'

Informatie is (een van) de brandstof(fen) waarop een organisatie draait:

- De informatie gestuurde gemeente
- Inwoners hebben toegang tot hun eigen dossier/informatie en delen deze met wie zij willen (aanzet tot participatie)
- Programmatisch werken, tijd en plaats onafhankelijk, met en voor de inwoners van Twenterand wordt gefaciliteerd

Digitalisering is een randvoorwaarde voor de informatisering.

Het ontwikkelprogramma Twenterand Digitaal heeft tot doel wendbaar te worden, betrouwbaar te blijven en de dienstverlening aan onze inwoners en bedrijven te verbeteren. In het programmaplan 2017-2020 zijn vormgeven beheer, doorontwikkeling en de transitie DIV de aandachtsvelden. In 2018 ligt de focus op de doelstellingen van het project klantgericht samenwerken, de invoering van zaakgericht werken.

'Informatiebeveiliging en privacy'

Met de snel veranderende digitale wereld om ons heen, nemen ook de risico's op diefstal en verlies van persoonsgegevens en vervolgens tot misbruik er van toe. Daarbij staan er grote boetes op het niet op orde hebben van informatiebeveiliging. Deze risico's zijn nooit uit te sluiten, maar we moeten en willen deze zo klein mogelijk maken. Daarvoor is het noodzakelijk om de informatiebeveiliging binnen onze gemeente op een passende manier op orde te hebben en houden.

Naast een sterke inzet op bewustwording bij de medewerkers, zijn er aanvullende technische voorzieningen nodig evenals het actief monitoren en acteren op bedreigingen en misbruik van informatie (privacy lekken). Geraamd is 1 extra fte om de nieuwe taken op te pakken. Verwacht wordt een doorberekening van beveiligingsmaatregelen van bestaande leveranciers en aanvullende beveiligingsmaatregelen (o.a. software). Door o.a. het toenemende applicatielandschap en de daaraan verbonden onderhoudskosten zien wij stijgende

kosten (€ 150.000 in 2018 oplopend naar € 200.000 vanaf 2020).

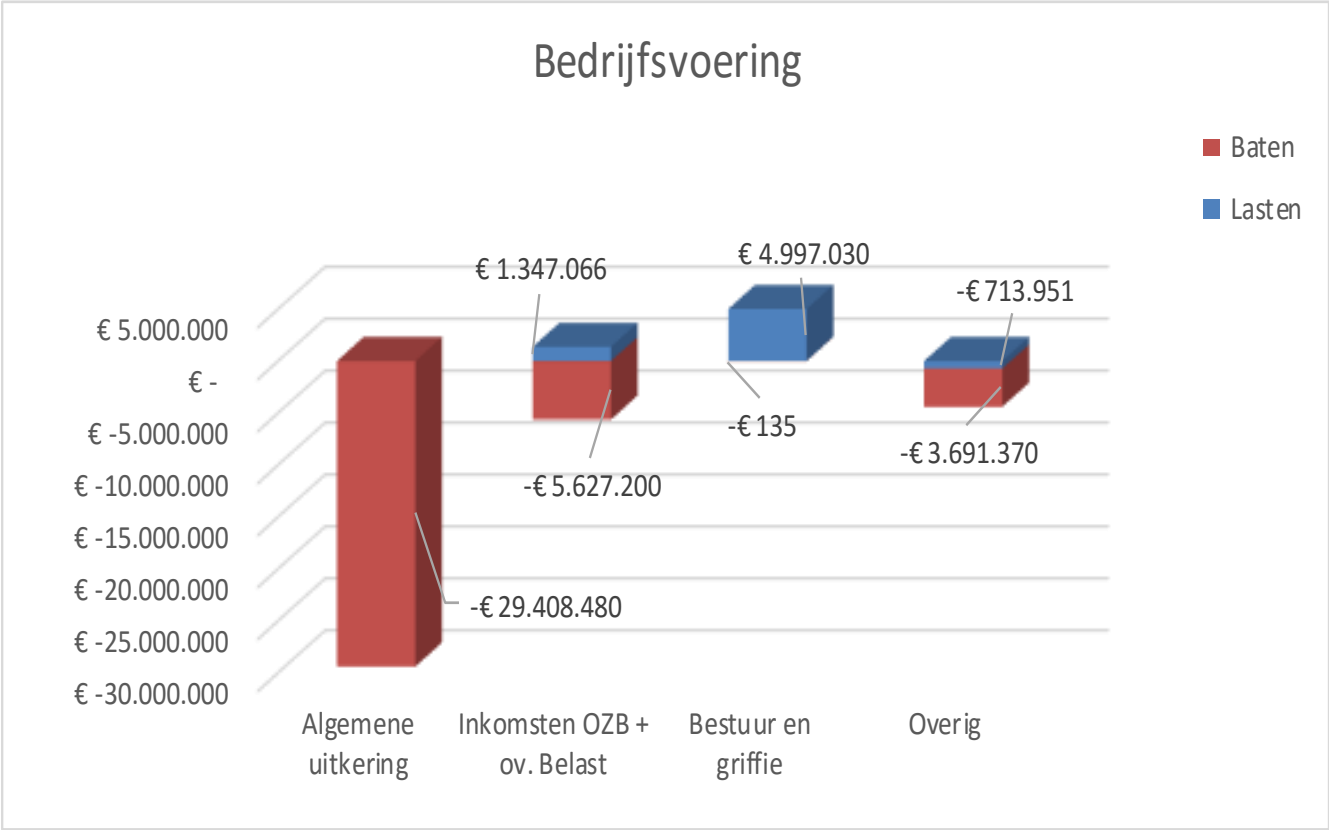
'Een zodanig ingericht besluitvormingsproces waardoor besluiten in rechte in stand kunnen blijven'

De juridische risico's van activiteiten die de gemeente verricht en de besluiten die het college en de gemeenteraad worden in een zo vroeg mogelijk stadium inzichtelijk en beheersbaar gemaakt. Er wordt al veelvuldig succesvol premediation toegepast bij bezwaren en klachten. De komende jaren wordt ingezet op voortzetting van de pilot mediation bij burenruzies (gestart in maart 2017) en op samenwerking met andere gemeenten. Op dit moment wordt gewerkt aan het structureren van de inkoop en aanbesteding. In 2018 is dit verankerd in de organisatie.

Monitoring

Monitoring				
Verplichte indicatoren	2016	2015	2014	Bron
Formatie	191,2	206	197	Vensters voor Bedrijfsvoering
GGK				
Werkelijke Bezetting	192	196	188	Vensters voor Bedrijfsvoering
GGK				
Apparaatskosten (kst. per inwoner)	€ 517	€ 551	€ 480	Vensters voor Bedrijfsvoering
GGK				
Externe inhuur (% van de loonsom)	23%	15,4%	14,9%	Vensters voor Bedrijfsvoering
GGK				
Overhead (% van de totale lasten)	6,17%			Vensters voor Bedrijfsvoering
GGK				

Financieel inzicht

Wat mag het kosten

Overzicht 3.4 Baten en lasten Klantgerichte organisatie en bestuur

	2018	2019	2020	2021
Lasten per doelenboom				
Dienstverlening en klantcontact	2.498.283	2.440.721	2.475.656	2.395.633
Bedrijfsvoering	4.224.163	4.282.369	4.439.512	4.475.716
Totaal programma lasten	6.722.446	6.723.090	6.915.167	6.871.349
Baten per doelenboom				
Dienstverlening en klantcontact	-424.570	-424.570	-424.570	-424.570
Bedrijfsvoering	-842.597	-842.541	-842.541	-842.541
Totaal programma baten	-1.267.167	-1.267.111	-1.267.111	-1.267.111
Totaal saldo van baten en lasten	5.455.279	5.455.979	5.648.056	5.604.238
Mutaties reserves	18.048	359.115	305.129	677.314
Geraamd resultaat	5.473.327	5.815.094	5.953.185	6.281.552

Opgenomen investeringen bestaand beleid 2018	Investering 2018	Lasten begroting 2018
Vervanging meubilair/bureau's	10.000	675
Geluidsinstallatie raadszaal	75.000	5.063
Opgenomen investeringen nieuw beleid 2018	Investering 2018	Lasten begroting 2018
Trotters verkiezingen	12.000	810
Werkbudget Twenterand digitaal	200.000	28.500

Beleidsindicatoren

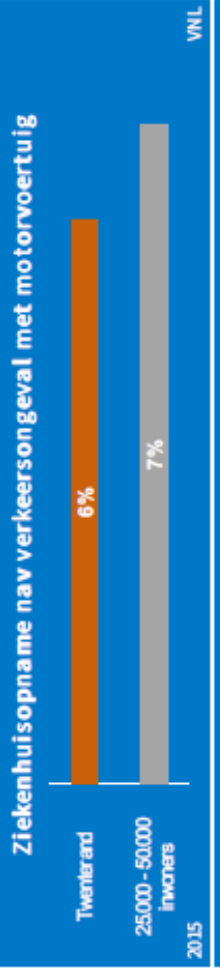
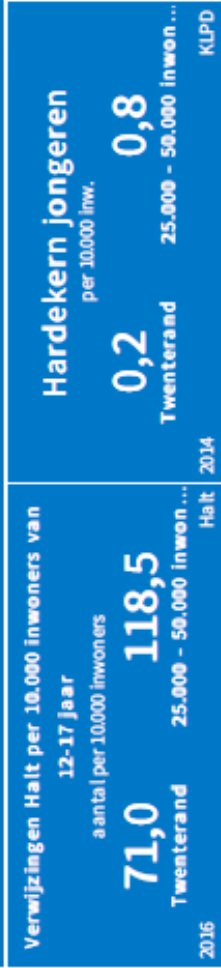
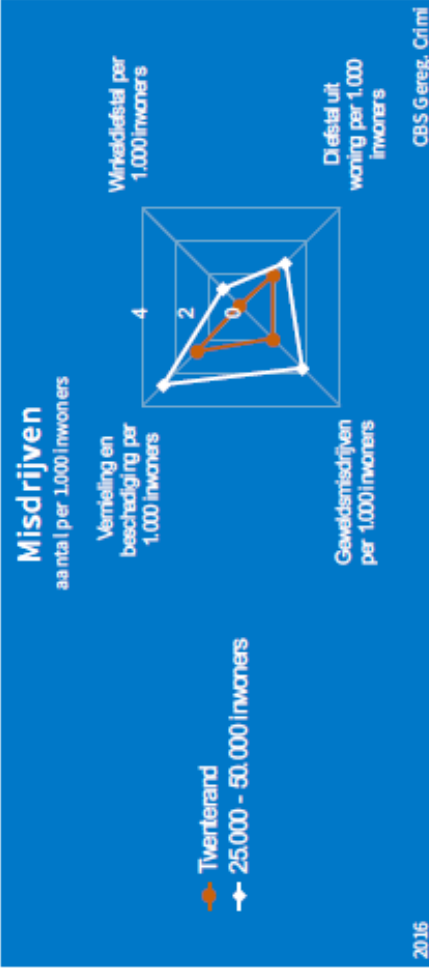
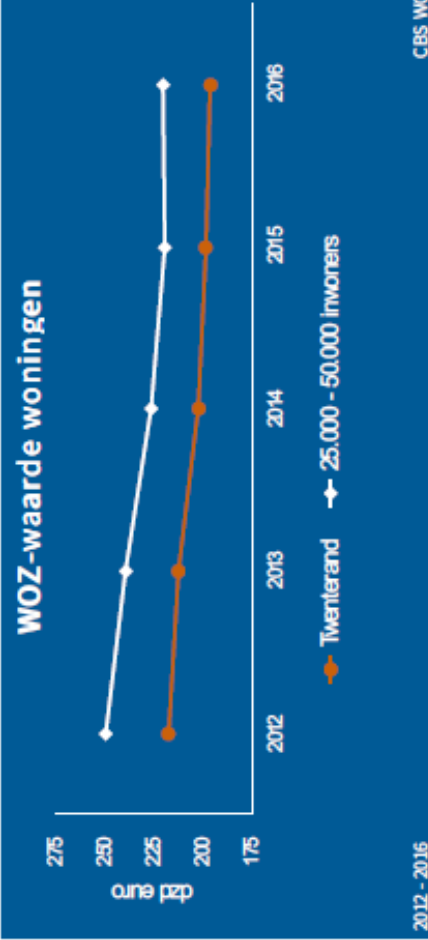
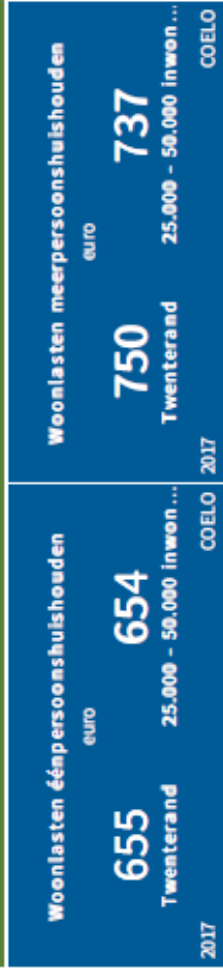
Programmabegroting 2018

Bestuif Begroting en Verantwoording

Bestuif Begroting en Verantwoording (BBV)

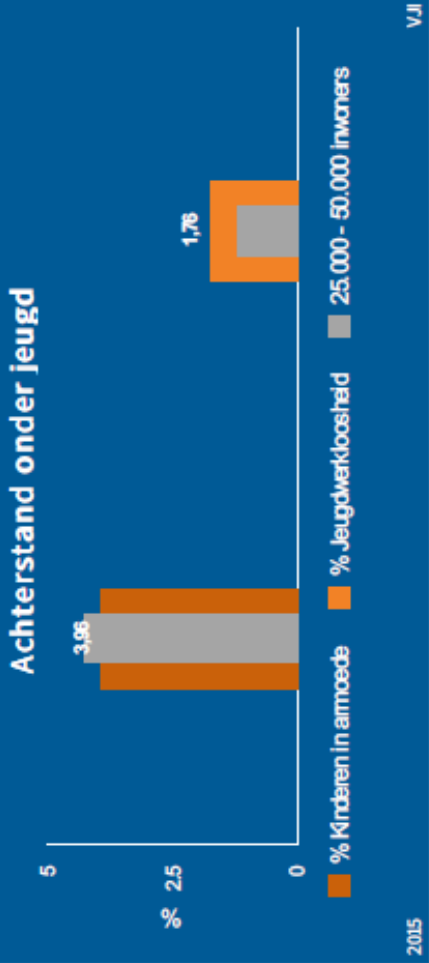
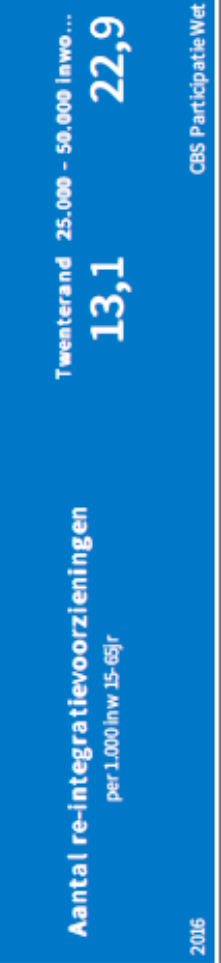
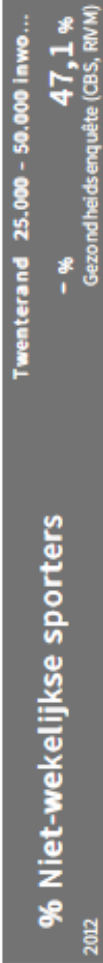
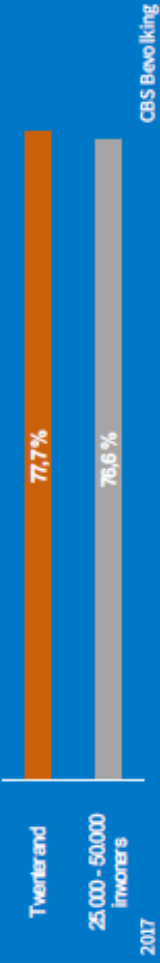
Gemeenten nemen vanaf dit jaar een basisset beleidsindicatoren op in de begroting en het jaarverslag. Zo kunnen raadsleden en anderen een helder beeld vormen over de beleidsresultaten van de gemeente en gemeenten onderling vergelijken.

Voor een toelichting op bovenstaande indicatoren verwijzen wij u naar de site: www.waarstaatjegemeente.nl
Niet alle gegevens waren beschikbaar op het moment van opstellen van de Programmabegroting 2018.

Bovenstaande set is een door de BBV verplichte lijst. Waar mogelijk wordt deze de komende jaren nog doorontwikkeld.

Demografische druk

Paragrafen

Programmabegroting 2018

5.1 Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Doel van deze paragraaf is weergeven hoe solide de positie van de gemeente is en in hoeverre financiële tegenvallers kunnen worden opgevangen. Dat gebeurt door het schetsen van weerstandsvermogen, risicobeheersing en kengetallen over de financiële weerbaarheid en wendbaarheid. Zo worden inzichtelijkheid en transparantie van de begroting verder vergroot, evenals de mogelijkheid om de financiële positie van de gemeente te beoordelen. Bij risicobeheersing is in 2016 gestart met een verbeter slag. In de programmabegroting 2017 is een eerste aanzet van de uitkomsten weergegeven, onderstaand is hierop voort gebouwd.

Algemeen

Doel van deze paragraaf is weergeven hoe solide de positie van de gemeente is en in hoeverre financiële tegenvallers kunnen worden opgevangen. Dat gebeurt door het schetsen van weerstandsvermogen, risicobeheersing en kengetallen over de financiële weerbaarheid en wendbaarheid. Zo worden inzichtelijkheid en transparantie van de begroting verder vergroot, evenals de mogelijkheid om de financiële positie van de gemeente te beoordelen. Bij risicobeheersing is in 2016 gestart met een verbeter slag. In de programmabegroting 2017 is een eerste aanzet van de uitkomsten weergegeven, onderstaand is hierop voort gebouwd.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Risicobeheersing is het geheel aan activiteiten en maatregelen voor het expliciet en systematisch omgaan met en beheersen van risico's. Een risico is een onzekere gebeurtenis met – gewenste of ongewenste – gevolgen. Deze gevolgen kunnen beleidsmatig en/of financieel zijn. Bij het weerstandsvermogen ligt de focus op de financiële gevolgen van risico's. Het geeft aan in hoeverre de gemeente in staat is om de gevolgen van risico's op te vangen zonder dat het beleid of de uitvoering ervan in gevaar komt. Het weerstandsvermogen is afhankelijk van de beschikbare weerstandscapaciteit (hoeveel niet bestemde middelen er zijn) en de benodigde weerstandscapaciteit (hoeveel middelen nodig zijn om alle risico's op te kunnen vangen).

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de componenten zoals die in de volgende tabel zijn samengevat. Voor het begrotingsjaar 2018 bedraagt de weerstandscapaciteit € 5.059.868.

Tabel Weerstandscapaciteit

Omschrijving	Stand 31-12-2016 Rekening	Stand 31-12-2017 Begroot	Stand 31-12-2018 Begroot
Algemene Risico Reserve	€ 2.901.411	€ 2.672.600	€ 2.592.127
Reserve minimaleid	€ 170.932	€ 42.470	0
Reserve Sociaal Domein	€ 4.931.177	€ 3.805.340	€ 2.175.340
Reserve risico's grondbedrijf	€ 311.701	€ 171.000	€ 292.401
Totaal	€ 8.315.221	€ 6.691.410	€ 5.059.868

De benodigde weerstandscapaciteit is afhankelijk van de risico's die worden gelopen. Risico's worden bepaald in het kader van risicobeheersing of risicomangement. Doelen van risicomangement zijn het bevorderen van risicobewustzijn, het expliciet maken en beheersen van risico's en het maken van bewuste afwegingen. Het gaat om een continu proces gericht op de volgende aspecten:

- Het identificeren van risico's: waar lopen we welke risico's?
- Het classificeren van risico's: hoe groot is de kans, de impact en het financiële effect?
- Het treffen van beheersmaatregelen bij de grootste risico's

Mede op verzoek van uw raad is in 2016 een start gemaakt met het aanscherpen van het risicomangement. Dat wordt de komende jaren ontwikkeld omdat het niet alleen gaat om financieel-technische aspecten maar vooral om bewustwording. Risico's zijn er namelijk altijd en risicobewustzijn is onderdeel van de dagelijkse gang van zaken. De gebruikte methode is een algemeen gangbare werkwijze waarbij risico's - onzekere gebeurtenissen - worden benoemd en waarbij per risico de kans op optreden en de gevolgen (impact) ervan worden bepaald. Gevolgen in financiële zin – incidenteel of structureel (i/s in de onderstaande tabel) - en voor doelstelling en imago (in de vorm van een rapportcijfer, waarbij een hoger cijfer staat voor een groter gevolg). Op deze wijze wordt een actueel overzicht van alle risico's gemaakt, op basis waarvan beheersmaatregelen kunnen worden getroffen. Die beheersmaatregelen richten zich op het verminderen van de kans op optreden en/of op het beperken van de gevolgen.

Bij de opstelling van de programmabegroting 2018 is voor het tweede jaar volgens de nieuwe opzet gewerkt. Door betrokkenen zijn inschattingen gemaakt van kans op optreden en van gevolgen. Deze inschattingen hebben vanuit hun aard een voorlopig karakter. En kunnen wijzigen door interne en externe ontwikkelingen. Ook kunnen er nieuwe risico's bijkomen, die eerder niet in beeld waren. Daarom wordt periodiek in de planning & control cyclus de actuele situatie m.b.t. risico's geschetst.

Voor de benodigde weerstandscapaciteit zijn alle risico's meegenomen met een financiële effect vanaf € 100.000. Daarbij is het financiële effect per risico bepaald op de kans van optreden vermenigvuldigd met de financiële impact. Hiermee zijn de financieel grootste risico's afgedekt tegen het percentage van de kans. Ervan uitgaand dat de kans nihil is dat alle risico's zich gelijktijdig voordoen wordt er van uit gegaan dat hiermee voldoende weerstandsvermogen wordt opgebouwd. De belangrijkste risico's zijn samengevat in tabel Risico's en worden daaronder toegelicht.

Tabel Risico's								
		impact					vereist weerstandsv ermogen	
Risico's	in euro's				kans			
		i/s	doel	imago				
1	Het onvoldoende realiseren van kanteling en transformatie	€ 2.000.000	s	7	7	40%	€ 1.600.000	
2	Huishoudelijke ondersteuning	€ 100.000	s	6	4	25%	€ 50.000	
3	Open einde regelingen	nihil	i	7	5	25%	nihil	
4	(Bijzondere) bijstand / bestuursakkoord statushouders	€ 500.000	i	5	5	50%	€ 250.000	
5	Twentse visie op vervoer	€ 500.000	s	6	6	25%	€ 250.000	
6	Optreden majeure procesfout of incident	€ 500.000	i	7	7	20%	€ 100.000	
7	Samenwerkingsaspecten	€ 500.000	i	5	8	25%	€ 125.000	
8	Wijzigingen in wetgeving en verdeelmodellen	€ 250.000	s	4	5	20%	€ 100.000	
9	SW bedrijven vergen extra steun	€ 1.000.000	i	4	4	20%	€ 200.000	
10	Onderhoud gemeentelijke gebouwen	€ 250.000	i	5	7	40%	€ 100.000	
11	Uitvoeringsprogramma evenementen-, bouw- en milieuvergunningen	€ 1.000.000	i	3	7	2%	€ 20.000	
12	Bodem	€ 300.000	i	3	3	25%	€ 75.000	
13	Niet voldoen aan BIG	€ 200.000	i	4	8	20%	€ 40.000	
14	Niet (tijdig) voldoen aan meldplicht informatielekken	€ 820.000	i	4	8	20%	€ 164.000	
15	Uitkering gemeentefonds	nihil	s	3	4	10%	nihil	
16	Regelgeving en BBV	€ 50.000	i	2	2	10%		
17	Treasury	€ 100.000	s	3	2	5%	€ 5.000	
18	Opduiken van onbekende afspraken met gevolgen	€ 500.000	i	3	8	5%	€ 25.000	
19	Grond gerelateerde problemen	€ 50.000	i	5	5	25%		
20	Risico's samenhangend met economische ontwikkelingen	nihil	i					
21	Omvang bedrijfsterrein prognoses en woningbouwcontingent	€ 50.000	i	7	5	25%		
Totaal							€ 3.104.000	

5.1 Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Toelichting risico's

1. Het onvoldoende realiseren van transformatie en bijsturingsmaatregelen.

De decentralisaties in 2015 waarbij tegelijk fors op de budgetten werd gekort betekenen voor het sociaal domein een grote uitdaging. Van de gemeente wordt verwacht dat er zorg en ondersteuning wordt georganiseerd en daarvoor zijn aanzienlijk minder middelen beschikbaar als in de jaren daarvoor, maar ook na 2015 zijn er negatieve correcties geweest op onze inkomsten in het sociaal domein van rijkswege. In de aanpak waarvoor de gemeente Twenterand heeft gekozen staat nu de transformatie centraal. Het vraagt een andere manier van benaderen van en kijken naar inwoners. En een daarop – waar nodig – inspelen met een aanbod, rekening houdend met eigen kracht en de omgeving van de cliënt / het gezin. Dit vraagt veel van de gemeentelijke organisatie en van de medewerkers. Niet alleen lokaal maar ook regionaal in het bereiken van de doelen.

Het risico bestaat dat de transformatie onvoldoende wordt gerealiseerd indien de personele capaciteit onvoldoende toegerust – beschikkend over de vereiste kennis en ervaring – of robuust – kleine of veel tijdelijke invulling – is. Ook kan dit de voor kanteling en transformatie vereiste cultuuromslag doorkruisen. Dit kan tot forse bedreiging van de doelen van de transitie en de transformatie leiden, in de productie en ook in de besturing. Genoemd scenario is aanvullend op de open einde risico (nr. 3) en uiteraard het verlaten van de budgettaire neutraliteit, zoals is besloten bij de kadernota.

2. Huishoudelijke ondersteuning.

De Centrale Raad van Beroep (CRvB) heeft op 18 mei 2016 enkele richtinggevende uitspraken gedaan over de huishoudelijke ondersteuning (HO) onder de Wmo 2015. Deze hebben ook gevolgen voor het beleid zoals deze in Twenterand is vormgegeven. Medio 2017 is het nieuwe beleidskader 2018 vastgesteld dat de grondslag heeft gevormd voor de nieuwe aanbesteding HO in Twents verband. Dit beleidskader heeft een effect op de uitvoering - in 2017 worden alle cliënten met een HO indicatie opnieuw geïndiceerd.

Risico's bestaan er uit dat het nieuwe beleid juridisch toch niet stand houdt in procedures en dat het opnieuw indiceren niet tijdig plaats vindt. Ook de uitkomsten van de aanbesteding in voldoende kwalitatief aanbod en matching (ZIN en PGB) hebben risico's.

3. 'Open einde' regelingen.

Binnen het sociaal domein zijn er verschillende gebieden waar sprake is van zogenaamde 'open einde' regelingen. Dit betekent dat als er een beroep op wordt gedaan en er geen gronden zijn om de aanspraak af te wijzen dat er dan geleverd moet worden waarbij de kosten voor rekening van de gemeente komen, ook indien daardoor het budget wordt overschreden. Voorbeelden van waar dit van toepassing is zijn Wmo en Jeugd voorzieningen, Bijstand, Minimabeleid, Leerlingenvervoer. Hier bestaat het risico dat het budget wordt overschreden. Omdat de risico's op andere plaatsen zijn gekwantificeerd worden ze qua financieel effect hier nihil geclassificeerd.

4. (Bijzondere) bijstand / bestuursakkoord statushouders

De bijstand (BUIG) is net als de andere regelingen in het sociale domein (Jeugdhulp en Wmo) een open einderegel. De regeling kenmerkt zich door fluctuaties in de bestandsontwikkeling door vooral economische en arbeidsmarktontwikkelingen.

Landelijk treedt langzaam het economisch herstel in. In de ontwikkeling binnen de bijstand is dit (helaas) nog niet goed zichtbaar. Er is nog steeds een toename van het aantal mensen dat doorstroomt vanuit de WW naar de bijstand. Daarnaast groeit de groep statushouders die zich in Twenterand vestigen en hiermee (in eerste instantie) een beroep doen op een uitkering. Naast uitkeringslasten zullen er extra kosten zijn als gevolg van de verhoogde taakstelling statushouders. Het gaat dan om kosten zoals VVE, taalklassen, leerlingenvervoer, onderwijshuisvesting voortgezet onderwijs, gezondheid en jeugdhulp. Door de komst van de VSO/PRO doelgroep stijgen de lasten van de BUIG eveneens. Ondanks dat deze groep geen beroep doet op een bijstandsuitkering drukt deze groep wel op de BUIG. Dit omdat deze jongeren veelal aan het werk gaan met een loonkostensubsidie welke wordt bekostigd door de gemeente uit de BUIG. Tenslotte merken wij op dat er ook rond uitstroom positieve effecten zichtbaar zijn, zodat het risico minder groot is dan eerder.

5. Twentse visie op vervoer.

In samenwerking met de andere Twentse gemeenten is er gewerkt aan een integrale oplossing voor de huidige situatie van verschillende naast elkaar bestaande vervoersstromen. Dit heeft geleid tot een aanbesteding in 2017, die is geëffectueerd vanaf juli 2017 voor wat betreft het collectieve vraagafhankelijke vervoer. De effectuering van het vervoer naar jeugdhulpinstellingen gaat in per 1 augustus 2017, het OMD-vervoer vanaf 1 januari 2018 en het leerlingenvervoer vanaf 1 augustus 2018. De financiële consequenties zijn voorlopig doorgerekend maar nog onzeker vanwege onzekerheid over de volumes en of de gemeenten wel of niet de eigen bijdrage zullen moeten innen en de aanbesteding en inrichting van het mobiliteitslab.

6. Optreden van een majeure procesfout of incident.

Dit risico betreft het optreden van een procesfout of incident welke leidt tot een grote verstoring van het proces of in de dienstverlening. Uiteraard kunnen procesfouten en incidenten altijd plaatsvinden, maar bij dit risico gaat het om een grote verstoring.

Dit kan samenhangen met een gebrek aan casusregie waardoor de juiste zorg niet of niet tijdig is verleend. Of dat het administratieve proces met de programmatuur en het juiste gebruik hiervan onvoldoende op orde is. Of het kan zijn dat ten gevolge van rolonduidelijkheid of een gebrek aan kennis er andere zorg dan bedoeld of te dure of te langdurige zorg wordt verleend. Ten gevolge van het optreden van incidenten kan de koersvastheid onder druk komen te staan.

Het bestaan van onvoldoende plaatsingsmogelijkheden voor participatie, hulp en ondersteuning dan wel onvoldoende doorstroming (bijv. vanuit crisisopvang) kan leiden tot extra kosten.

Er kan een toename optreden van het aantal bezwaarschriften met gevolgen voor imago en kosten.

7. Samenwerkingsaspecten.

In het sociaal domein wordt met veel partijen samengewerkt. Daar spelen ook risico's. Dat kan gaan over een verschil van inzicht over de kwaliteit van dienstverlening, hetgeen kan tot aansprakelijkheidskwesties kan leiden. Verder kan het gebeuren dat problemen ontstaan bij partijen waardoor afspraken niet worden nagekomen en er bijvoorbeeld niet "wordt geleverd". Ook kan het leiden tot faillissement waardoor frictiekosten kunnen ontstaan en er aanvullende maatregelen moeten worden getroffen om dienstverlening gecontinueerd te krijgen.

Het werken conform de privacywetgeving kan gevolgen hebben voor de boogde integrale werkwijze en kan integraal maatwerk beperken.

De samenwerking op het gebied van inkoop kan moeizaam verlopen waardoor beoogde inkoopvoordelen niet gehaald worden.

8. Wijzigingen in wetgeving en verdeelmodellen.

Dit risico betreft de noodzaak tot aanpassingen van beleid en werkwijzen door wijzigingen in de wetgeving en/of in de verdeelmodellen.

9. SW bedrijven vergen extra steun

SOWECO is een verbonden partij waarbij de gemeente jaarlijks een bijdrage betaalt als deelnemer in de gemeenschappelijke regeling. Hoger uitvallende kosten van de SOWECO dan wel risico's rond de omslag naar de maatschappelijke onderneming betekenen voor de gemeente ook hoger uitvallende kosten.

Daarnaast bestaat er een relatie met LARCOM. Hoewel het hier een inkooprelatie betreft kunnen ook hier kosten-tengevallers optreden.

5.1 Paragraaf Weerstandvermogen en risicobeheersing

10. Onderhoud gemeentelijke gebouwen

Hier spelen risico's aangaande gebouwen.

De discussie over nieuwbouw/renovatie van het zwembad "De Stamper" heeft als gevolg dat de onderhoudsstaat steeds verder verslechterd, onder meer doordat er terughoudend is omgegaan met kostbare vervangingsinvesteringen. Inmiddels is de staat zodanig dat rekening moet worden gehouden met de mogelijkheid van een storing of defect waardoor het zwembad gesloten moet worden. Zo kan bijvoorbeeld het zandfilter vervangen moeten worden, een leidingbreuk ontstaan of dient er een asbestsanering plaats te vinden. Daarnaast is het pand "Mozaïek", Krijgerstraat 4 te Vriezenveen asbest aanwezig, het is een plek waar jongeren elkaar treffen (JOP) en dat leeg komt. Risico's op vernieling en brandstichting worden daardoor groter. Ook de opstallen van de Kruidentuin, gelegen in het Herman Jansenpark, vormen een risico. Een deel van de opstallen heeft asbestverdachte golfplaten dakbedekking. In overleg met de gebruikers zal worden gekeken naar de toekomst van deze opstallen en naar de verantwoordelijkheden. Het feit dat bekend is dat er asbest aanwezig is in sommige panden, betekent niet direct dat alles wordt gesaneerd. Asbest dakbeschot is bijvoorbeeld niet verplicht om te verwijderen voor 2024. Echter bij een asbestbrand kan er asbest vrijkomen en de omgeving hiermee besmet raken. Voor de opruimwerkzaamheden van het asbest bij een calamiteit zijn we niet verzekerd. We overwegen om ons hiervoor wel te gaan verzekeren.

11. Uitvoeringsprogramma evenementen-, bouw- en milieuvergunningen.

Het niet (kunnen) voldoen aan controles en frequenties in het uitvoeringsprogramma van evenementen-, bouw- en milieuvergunningen, als gevolg waarvan er ongewenste situaties kunnen ontstaan of optreden. Bijv. verkeerde opslag van gevaarlijke stoffen (milieu), of ten onrechte afgeven van een evenementenvergunning (denk aan Haaksbergen). Dit risico kan forse gevolgen hebben zowel qua imago/doelrealisatie als financieel."

12. Bodem.

Naar aanleiding van incidenten of wijzigingen (bijv. uitbreiding of nieuwbouw) kan het gebeuren dat bij controles zaken aan het licht komen die niet in orde zijn. Bijv. een verontreiniging of vervuiling of een dreiging dat dit gebeurt. In die gevallen worden er maatregelen (opdracht tot sanering) genomen, al dan niet ondersteund door een dwangsom en met een termijn, een en ander ten laste van de organisatie die het betreft. Daarbij zijn situaties denkbaar waarbij de gemeente zelf bepaalde (delen van de) saneringen moet uitvoeren en de kosten ervan ook voor een deel draagt. Gedraglijn is hierbij dat aansprakelijkheid altijd direct bij de eigenaar wordt gelegd.

13. Niet voldoen aan de BIG.

BIG staat voor baseline informatiebeveiliging gemeenten. Gemeenten zijn net als andere organisaties uitermate kwetsbaar als het gaat om hun (digitale) dienstverlening. Dat is reden om de informatiehuishouding goed op orde te hebben. Eén van de meest basale hulpmiddelen is de lokale implementatie van een baseline. Gemeenten hebben met deze baseline een instrument in handen waarmee zij in staat zijn om te meten of de organisatie 'in control' is op het gebied van informatiebeveiliging. Indien er niet wordt voldaan aan de BIG is het risico groter op diefstal/verlies van gegevens. Met de extra gevraagde gelden voor informatiebeveiliging wordt het risico van een "inbraak" teruggedrongen en/of eerder gesignaleerd zodat schade kan worden beperkt.

Nb: er blijft altijd een risico aanwezig.

14. Niet (tijdig) voldoen aan meldplicht datalekken.

Alle bedrijven en overheden, dus ook de gemeente Twenterand, die persoonsgegevens verwerken zijn op grond van de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp) vanaf 1 januari 2016 verplicht om een ernstig datalek direct te melden aan de Autoriteit Persoonsgegevens, voorheen CBP.

Er is sprake van een datalek als persoonsgegevens verloren raken of onrechtmatige verwerking redelijkerwijs niet kan worden uitgesloten. Onder onrechtmatige verwerking valt onder andere het aanpassen en/of veranderen van persoonsgegevens en niet geautoriseerde toegang tot deze persoonsgegevens. Bij het bepalen van een 'ernstig' datalek spelen de aard en omvang van het datalek en het nemen van doeltreffende maatregelen een belangrijke rol.

15. Verlaging van de uitkering uit het gemeentefonds.

Dit risico wordt voor de begroting 2018 nihil geraamd op basis van wat nu bekend is en wat wordt ingeschat voor het komende jaar. Daarbij wordt ook meegewogen dat de economie steeds meer lijkt aan te trekken. Uiteraard zullen de circulaire op dit gebied goed gevolg worden om tijdig te kunnen anticiperen op eventuele veranderingen.

16. Regelgeving en BBV

Met ingang van 2016 zijn overheidslichamen belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting. Voor de gemeente Twenterand geldt dit alleen voor het onderdeel grondbedrijf. Het is nieuw en mede daarom bestaat het risico dat er een afwijking geconstateerd wordt, bijv. dat er een toepassing van de regels wordt geconstateerd die naar de opvatting van de belastingdienst niet in overeenstemming is met de regelgeving.

17. Treasury

Dit risico betreft de kans dat de rente stijgt. Op langere termijn mag worden verwacht dat de rente inderdaad gaat stijgen naar een hoger niveau. Voor de korte termijn – tot en met 2018 – wordt het risico op een substantiële stijging als zeer laag ingeschat.

18. Opduiken van onbekende afspraken met gevolgen.

Er is veel tijd gestoken in het compleet krijgen van dossiers zodat er een actueel overzicht is van alle gemaakte afspraken en mogelijke verplichtingen (op basis van boetebedingen, etc.). Er bestaat de kans dat er nog iets opduikt wat forse gevolgen kan hebben, maar deze kans is gelet op de uitgevoerde onderzoeken gering.

19. Grond gerelateerde problemen.

Het kan gebeuren dat bij (voorgenomen) transacties de situatie ontstaat dat bijv. er vereiste bodemrapporten ontbreken welke dan worden opgemaakt met mogelijke gevolgen voor door de gemeente te realiseren saneringen. Ook kan het gebeuren dat rapportages er wel zijn maar dat er nog opvolging aan dient te worden gegeven. Of dat vervuiling optreedt t.g.v. het braak liggen van percelen waardoor de gemeente actie dient te ondernemen.

20. Risico's samenhangend met economische ontwikkelingen.

Hierbij kan worden gedacht aan renterisico's, grondmarktrisico's, planningsrisico's, en conjuncturele risico's. Voor de komende periode t/m 2018 wordt ingeschat dat deze risico's in voldoende mate in de verschillende onderdelen van de grondexploitaties zijn verwerkt.

21. Omvang bedrijfsterrein prognoses en woningbouwcontingent.

Dit is het risico op afwijkingen tussen wat er wordt of is gerealiseerd en wat de planmatig al dan niet is beoogd. Met name bij woningbouwcontingent speelt dat hier risico's kunnen gaan ontstaan indien de verschillende gemeentelijke actoren onvoldoende op en met elkaar afstemmen.

5.1 Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

22. ‘Vergunningverleningsproces evenementen, toezicht en handhaving’

Het rapport van de Onderzoeksraad voor Veiligheid over het monstertruck ongeval in Haaksbergen onderstreept dat evenementenvergunningverlening een veiligheidskritisch proces is dat in belangrijke mate kan bijdragen aan het borgen van de openbare veiligheid. In dat licht is het voor Twenterand noodzakelijk om meer te investeren in het proces van vergunningverlening, omdat er niet alleen steeds meer evenementen worden georganiseerd, maar evenementen ook steeds groter en complexer worden.

Daarnaast is het ook noodzakelijk om toezicht en handhaving bij de grotere c.q. complexere evenementen te intensiveren, omdat de ervaring heeft geleerd dat niet alle organisatoren van evenementen in Twenterand zich voldoende rekenschap geven van hun verantwoordelijkheid voor de veiligheid bij evenementen. De gemeente Twenterand heeft op dit moment echter nog onvoldoende ambtelijke capaciteit beschikbaar om het proces van evenementenvergunningverlening, toezicht en handhaving op het gewenste peil te brengen.

Conclusie

Het vereiste weerstandsvermogen bedraagt (zie tabel risico’s) € 3.104.000, maar hierbij wordt opgemerkt dat dit bedrag vanwege de start met een nieuwe methode in het kader van risicomangement als voorlopig dient te worden beschouwd. Vooralsnog lijkt de beschikbare weerstandscapaciteit met € 5.059.868 voldoende.

Kengetallen: financiële weerbaarheid en wendbaarheid

Teneinde de inzichtelijkheid en de transparantie van de begroting verder te vergroten geldt m.i.v. de programmabegroting 2016 de verplichting om een aantal kengetallen op te nemen. Kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de begroting of de balans. Ze helpen bij de beoordeling van de financiële positie van de gemeente. Concreet zijn de volgende kengetallen voorgeschreven:

- Netto schuldquote
- Netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
- Solvabiliteitsratio
- Grondexploitatie
- Structurele exploitatieruimte
- Belastingcapaciteit

Deze kengetallen worden hieronder gespecificeerd en toegelicht. Ze maken inzichtelijk over hoeveel financiële ruimte de gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen. Ze geven zo-
doende inzicht in de financiële weerbaar- en wendbaarheid.

De kengetallen worden gezamenlijk opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing, omdat die paragraaf weergeeft hoe solide de begroting is en in hoeverre financiële tegenvallers kunnen worden opge-
vangen.

Tabel Kengetallen

Kengetallen	Jaarrekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
Netto schuldquote	49,18%	40,47%	38,01%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	35,70%	27,42%	34,13%
Solvabiliteitsratio	29,69%	26,36%	24,14%
Structurele exploitatieruimte	-0,58%	-1,52%	-0,24%
Grondexploitatie	13,43%	8,97%	8,28%
Belastingcapaciteit	90,30%	93,65%	95,98%

Netto schuldquote en netto schuldquote, gecorrigeerd voor verstrekte leningen

De netto schuldquote bestaat uit de schuldenlast van de gemeente gedeeld door de eigen middelen. Deze geeft een indicatie van de druk van rentelasten en aflossingen op de exploitatie.

Een hoge schuldquote hoeft op zichzelf geen probleem te zijn, dat hangt af van meerdere factoren. Zo kan een hoge schuld worden veroorzaakt doordat er leningen zijn afgesloten en die gelden vervolgens worden doorgeleend aan bijvoorbeeld woningbouwcorporaties die op hun beurt weer jaarlijks aflossen. In dat geval hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn. Om inzicht te krijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen).

Solvabiliteitsratio

Solvabiliteitsratio drukt het eigen vermogen uit als percentage van het totale vermogen en geeft daarmee inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen.

Grondexploitatie

Grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (waarde van de grond) is ten opzichte van de totale geraamde baten.

De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van gemeenten. Indien gemeenten leningen hebben afgesloten om grond te kopen voor een toekomstig project hebben zij een schuld. Voor de beoordeling van een dergelijke schuld is het van belang om te weten of deze schuld kan worden afgelost. Als grond tegen de prijs van landbouwgrond is aangekocht loopt een gemeente weinig risico. Staat de grond tegen te hoge waarde op de balans en moet die worden afgewaardeerd dan leidt dit tot een lager eigen vermogen en dus tot een lager solvabiliteitsratio.

Structurele exploitatieruimte

Structurele exploitatieruimte geeft het verschil tussen baten en lasten als percentage van de totale baten. En schetst welke structurele ruimte de gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke stijging van baten of structurele daling van lasten daarvoor nodig is.

Belastingcapaciteit

Bij de belastingcapaciteit wordt de hoogte van de van de woonlasten van een gezin als percentage van de landelijk gemiddelde woonlasten van een gezin.

Voor de beoordeling van de financiële positie is het van belang dat zowel naar de balans als naar de exploitatie wordt gekeken. In de kengetallen exploitatieruimte en belastingcapaciteit komt tot uitdrukking of de gemeente over voldoende structurele baten beschikt, en welke mogelijkheid er is om de structurele baten op korte termijn te vergroten. De kengetallen netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen, solvabiliteitsratio en grondexploitatie hebben betrekking op de balans.

5.2 Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen

De kapitaalgoederen vormen het gemeentelijk kapitaal waar zorgvuldig mee moet worden omgegaan. De kwaliteit van de kapitaalgoederen en het onderhoud ervan is bepalend voor het voorzieningenniveau en uiteraard voor de (jaarlijkse) lasten. Het is van belang, dat voor de openbare voorzieningen en gebouwen goede onderhoudsplanningen aanwezig zijn. Voor wat betreft deze paragraaf is een verbeterslag gemaakt. Dit zal de komende jaren vervolgd worden.

Beleid

De gemeentelijke kapitaalgoederen bestaan uit veel uiteenlopende onderdelen, zoals groenvoorzieningen, speelvoorzieningen, gebouwen voor uiteenlopende functies, bestrating wegen, rioleringen, sportterreinen, afvalcontainers en dergelijke. Voor al deze onderdelen wordt op basis van beheerssystemen, die zijn vastgesteld door de raad, de onderhoudsbehoefte bepaald. Daarnaast worden door de betrokken medewerkers op basis van visuele waarnemingen de nodige correcties hierop aangebracht.

Wegen

De gemeente Twenterand heeft de volgende lengte wegen en oppervlakte verharding in onderhoud en beheer:

Wegen/verharding	Areaal
Lengte weg binnen bebouwde kom	250 km
Lengte weg buiten bebouwde kom	188 km
Oppervlakte elementenverharding	119 ha.
Oppervlakte asfaltverharding	116 ha.

Door de CROW (landelijk kennisplatform voor de openbare ruimte) is een standaard ontwikkeld om de kwaliteit van de openbare ruimte te bepalen. Middels deze systematiek worden de wegen geïnspecteerd en wordt de onderhoudsbehoefte bepaald.

De soort en hoeveelheid onderhoudsmaatregelen, die nodig zijn, zijn afhankelijk van de vastgestelde (technische) staat en de feitelijk optredende slijtage van een bepaalde weg door het gebruik of andere omstandigheden zoals weersinvloeden. Dit onderhoud wordt planmatig uitgevoerd, waarbij het doel is om binnen de beschikbare financiële middelen door tijdig en juist ingrijpen de technische levensduur en het goed functioneren van een bepaalde weg zoveel mogelijk te verlengen. Daarom wordt gedurende de levensduur regelmatig de toestand van de wegen geïnspecteerd, zodat de noodzakelijke onderhoudsmaatregelen kunnen worden bepaald.

Onder wegen worden zowel de asfaltwegen als de wegen met een elementenverharding verstaan.

De begroting voor het onderhoud van wegen wordt gemaakt aan de hand van ingevoerde inspectiewaarden in het beheersysteem Obsurv. In dit systeem worden per weggedeelte ca. elke twee jaar inspectiewaarden ingevoerd. Deze waarden komen voort uit een inspectieronde, waarbij de staat van het wegdek op diverse punten beoordeeld wordt.

Aan de hand van de ingevoerde inspectiewaarden en diverse instellingen worden de benodigde maatregelen bepaald en de begroting gegenereerd.

Afgevlakte planning:

De begroting voor het onderhoud wordt per jaar berekend. Hierdoor kan het zijn dat er in 1 jaar een laag bedrag benodigd is, terwijl het volgend jaar een hoog bedrag benodigd is. Omdat dat minder praktisch en werkbaar is, wordt een afgevlakte planning gemaakt. Hierin wordt (waar mogelijk) geschoven met onderhoudsjaren zodat per jaar een min of meer gelijk bedrag benodigd is.

Aan de hand van de meest recente inspectiewaarden in het beheersysteem worden de begrotingscijfers bepaald.

In deze cijfers zijn voor de komende 3 jaar opgenomen: Nieuweweg, Veeneindeweg, Kalkwijk, voor het aanleggen van betonwegen met daarin aangegeven een print van klinkerbestrating. Als proef heeft de Veeneindeweg (gedeelte Bouwmeesterstraat-Prinsenweg) gefungeerd. Deze heeft zich over een periode van 10 jaar ervaring goed gedragen. Eveneens zijn in deze bedragen de aanleg van bermbeton opgenomen langs de Paterswal, de Rohorst en aan beide zijden van de Aadorpweg van komgrens tot gemeentegrens. Dit laatste is verwerkt in de geplande bedragen van 2017, het jaar waarin naar verwachting de aanleg van F35 wordt gestart. Ook de route Garstweg, Dalweg, Hoffmansweg heeft in dit kader de aandacht gelet op de verkeersvisie Westerhaar-Vriezenveensewijk.

Aan onderhoud asfaltwegen wordt in eerste instantie voorrang gegeven om zoveel mogelijk kapitaalvernietiging te voorkomen. Wanneer namelijk asfaltwegen niet tijdig worden onderhouden zet het schadebeeld zich door in de fundering, waardoor de kosten van herstel fors toenemen.

Financieel overzicht

Omschrijving	2016 R	2017 B	2018 B	2019 B	2020 B	2021 B
Onderhoud	1.193.742	1.180.765	1.180.765	1.181.170	1.011.588	1.012.017
Kapitaallasten	345.553	478.597	132.058	129.735	117.521	114.290
Totaal	1.539.296	1.659.362	1.312.823	1.310.906	1.129.109	1.126.307

Openbare verlichting

Het areaal van de openbare verlichting is geïnventariseerd en op basis van deze inventarisatie vindt een jaarlijkse vervanging plaats van armaturen en masten.

De onderstaande voorzieningen worden door de gemeente beheerd en onderhouden:

Openbare Verlichting	Areaal [stuks]
Lichtmasten/armaturen binnen bebouwde kom	6340
Lichtmasten/armaturen buiten bebouwde kom	690

De inventarisatie wordt periodiek bijgewerkt en actueel gehouden. In de investeringslijst is jaarlijks een bedrag opgenomen van € 144.466,-

De onderbouwing van dit bedrag is als volgt:

Bij een theoretische technische levensduur van 20 jaar voor een armatuur en 40 jaar voor een mast komt men op een gemiddeld jaarlijks bedrag van € 192.500,= voor vervanging.

In het beleidsplan Openbare Verlichting, dat op 2 juli 2013 door de gemeenteraad is vastgesteld, is aangegeven dat het de verwachting is dat het bedrag van € 144.466,= per jaar voldoende is, aangezien in de praktijk blijkt dat de levensduur vaak enige jaren langer is.

Wanneer gerekend wordt met een werkelijke vervangingstermijn van 28 jaar voor een armatuur en 50 jaar voor een mast betekent dit, dat er een bedrag voor vervanging benodigd is van € 144.500,= per jaar.

5.2 Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen

Financieel overzicht

Omschrijving	2016 R	2017 B	2018 B	2019 B	2020 B	2021 B
<i>Onderhoud</i>	28.283	30.400	30.400	30.472	30.546	30.623
<i>Kapitaallasten</i>	561.571	49.868	53.628	62.718	71.640	80.396
Totaal	589.854	80.268	84.028	93.190	102.186	111.018

Gebouwen en civieltechnische kunstwerken

Er vindt tweejaarlijks een herinspectie plaats van alle gemeentelijke gebouwen en van alle civieltechnische kunstwerken gelegen binnen de gemeente Twenterand (gebruik gemaakt wordt van van de systemen voor rationeel gebouwenbeheer en rationeel kunstwerkenbeheer van Antea).

Het grootschalig onderhoud voor instandhouding van bestaande gebouwen en civieltechnische kunstwerken is voor de komende 10 jaren geregeld.

In het Meerjarenonderhoudsplan (MJOP) wordt voor 10 jaar de toekomstige onderhoudsbehoefte aangegeven. Wanneer een gebouw of gebouwonderdeel of een civieltechnisch kunstwerk onderhoud vergt, worden de gewenste activiteit en de onderhoudscyclus vermeld, inclusief de daarbij behorende kosten.

In de meerjarenbegroting is voor de storting in het onderhoudsfonds betreffende de gemeentelijke gebouwen ieder jaar een verhoging van € 45.000,- en voor de kunstwerken ieder jaar een verhoging van € 6.000,- opgenomen.

Uit de inspecties blijkt dat indien men bovengenoemde jaarlijkse verhoging handhaaft, er voor de komende 10 jaar voldoende dekking aanwezig is om het noodzakelijke onderhoud uit te kunnen voeren.

De gemeente heeft de volgende accommodaties/gebouwen in beheer:

Accommodaties/gebouwen	Areaal [stuks]
Afvalbrengpunt	1
Begraafplaatsen	6
Buitensportaccommodaties	6
Binnensportaccommodaties	5
Gemeentelijke huisvesting	2
Hertenkampen	3
Monumentale gebouwen	8
Rioolgemalen	2
Zwembaden	2
Diverse	11

In het gemeentelijke kunstwerkenbeheer zijn de volgende objecten opgenomen:

Civiltechnische kunstwerken	Areaal [stuks]
Bruggen/viaducten	44
Tunnels	3
Duikers	6

Financieel overzicht gebouwen

Omschrijving	2016 R	2017 B	2018 B	2019 B	2020 B	2021 B
<i>Onderhoud</i>	93.355	88.630	88.630	88.630	88.630	88.630
<i>Reserve groot onderhoud</i>	284.957	400.167	617.233	489.863	1.380.817	441.194
<i>Kapitaallasten</i>	1.284.751	1.288.320	1.043.493	1.021.688	1.000.161	981.283
Totaal	1.663.063	1.777.117	1.749.356	1.600.181	2.469.608	1.511.107

Financieel overzicht bruggen en kunstwerken

Omschrijving	2016 R	2017 B	2018 B	2019 B	2020 B	2021 B
<i>Onderhoud</i>	3.314	17.250	17.250	17.250	17.250	17.250
<i>Reserve groot onderhoud</i>	16.394	33.372	41.094	7.947	181.526	181.526
<i>Kapitaallasten</i>	26.138	25.808	23.349	23.030	22.711	22.392
Totaal	45.846	76.430	81.693	48.227	221.487	221.168

Groen

Door de CROW (kennisplatform voor de openbare ruimte) is een landelijke standaard ontwikkeld om de kwaliteit van de openbare ruimte te bepalen.

Op basis van die standaard heeft Grontmij het rapport geschreven Keuzemodellen kwaliteitsniveaus Wegen en Groen (oktober 2010). Voor openbaar groen is een aantal kwaliteitsniveaus doorgerekend.

Middels het pakket rationeel groenbeheer van Grontmij zijn deze onderhoudsniveaus vertaald in de werkpakketten (technisch en financieel).

De onderhoudsbudgetten staan onder druk vanwege enkele ontwikkelingen, die kosten verhogend werken (wijziging regelgeving, verbod op gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen op verhardingen, areaaluitbreiding en prijsindexatie). Er wordt gezocht naar maatregelen en aanpassing van werkzaamheden om binnen de bestaande budgetten de vastgelegde onderhoudsniveaus zoveel mogelijk te handhaven. Daarbij zal het voorkomen, dat die onderhoudsniveaus niet in de volle breedte worden gehaald.

Mutaties in het areaal worden op structurele wijze bijgehouden en verwerkt.

Dat areaal bestaat uit:

Openbaar groen/bomen	Areaal
Bomen binnen bebouwde kom	13.000 stuks
Bomen buiten bebouwde kom	13.300 stuks
Oppervlakte openbaar groen binnen bebouwde kom	130 ha.
Oppervlakte openbaar groen buiten bebouwde kom	28 ha.
Hagen binnen bebouwde kom	12,3 km
Hagen buiten bebouwde kom	2,0 km

In de bovenstaande hoeveelheden zijn ook meegenomen, de gedeelten groen van het onderdeel Sport, die door de gemeente worden onderhouden.

Financieel overzicht

Omschrijving	2016 R	2017 B	2018 B	2019 B	2020 B	2021 B
<i>Onderhoud</i>	1.639.511	1.667.628	1.691.676	1.691.722	1.691.722	1.691.722
<i>Kapitaallasten</i>	15.458	13.706	20.579	22.142	21.638	17.744
Totaal	1.654.969	1.681.334	1.712.255	1.713.864	1.713.360	1.709.466

5.2 Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen

Grondwater

Het hoge grondwaterbeheer is opgenomen in het Gemeentelijke Rioleringsplan 2014-2018. Voor zover bekend zijn binnen de gemeentegrenzen geen gebieden met grote problemen. Mochten zich toch problemen voor doen, dan zijn gelden beschikbaar binnen het product Riool om de oorzaak van de problemen te onderzoeken en zo nodig maatregelen te treffen..

Riolering

De volgende rioolvoorzieningen zijn aanwezig in de gemeente:

Riolering	Areaal
Gemengde riolering	137 km
Regenwaterriool	26,3 km
Pers-/drukleiding	159,4 km
Rioolgemalen	55 stuks
Minigemalen	702 stuks

In 2014 is een nieuw GRP vastgesteld en is bepaald welke maatregelen er aan het rioolstelsel getroffen dienen te worden voor met name de komende planperiode van 5 jaar. In de eerste vier jaar is daar gedetailleerd naar gekeken en zijn ook de benodigde budgetten vastgelegd,. Voor de periode daarna is dat ook gedaan, maar dan meer op hoofdlijnen. Op het gebied van de riolering gaat het om het onderhoud en beheer van bestaande riolering en gedeelten van de riolering, die vervangen moeten worden. In het GRP 2014-2018 is ingespeeld op de klimaatverandering. Er zijn maatregelen ingepland voor de locaties, waar via modelberekeningen is gebleken, dat daar bij toenemende hoeveelheden neerslag problemen kunnen gaan optreden. Zowel m.b.t. het opstellen van het nieuwe GRP als de doelmatigheid van te treffen maatregelen heeft overleg plaatsgevonden met het waterschap Vechtstromen. Het overleg met het Waterschap heeft o.a. tot doel dat er zowel voor het waterschap als voor de gemeente een win- win-situatie ontstaat, m.a.w. zo slim mogelijk en tegen zo laag mogelijke kosten de noodzakelijke maatregelen treffen. Middels het kostendekkingsplan is de hoogte van de rioolheffing bepaald op basis van 100% kostendekkendheid. Planmatig wordt het rioolstelsel gereinigd en geïnspecteerd, waardoor de kwaliteit wordt bewaakt. Ter plekke van de overstorten en de gemalen worden permanent metingen verricht om de werking van het stelsel te kunnen monitoren. Er wordt gewerkt met het programma rationeel rioolbeheer van Grontmij.

Financieel overzicht

Omschrijving	2016 R	2017 B	2018 B	2019 B	2020 B	2021 B
Onderhoud	116.389	200.404	204.412	206.460	208.550	208.550
Reserve groot onderhoud	2.688	1.637	762	762	762	762
Kapitaallasten	836.300	935.904	980.969	1.049.405	1.045.185	1.045.185
Totaal	955.376	1.137.945	1.186.143	1.256.627	1.254.497	1.254.497

Speelruimte

In het Speelruimteplan dat in 2005 door de gemeenteraad is vastgesteld zijn de uitgangspunten voor het realiseren van speelruimte en speelplekken vastgelegd. Ook is daarin een uitvoeringsplan opgenomen om de gewenste situatie te creëren. In 2010 is dat uitvoeringsplan afgerond. Op basis van een evaluatie zal beoordeeld worden, hoe dit onderwerp te actualiseren.

Speeltoestellen	Areaal [stuks]
Speelplekken	121
Speeltoestellen	545

Tractie en gereedschappen

Tractie en gereedschappen zijn tools die blijvend aandacht vragen in relatie tot bezetting en daarmee effectief gebruik. Door gewijzigde inzichten of anders uitvoeren van werkzaamheden is het zinvol het gebruik van deze middelen constant tegen het licht te houden. De kapitaallasten van de tractie zijn in de begroting opgenomen voor een vast bedrag. Het verschil tussen werkelijk en begroot wordt gestort c.q. onttrokken uit de reserve tractie. Jaarlijks wordt beoordeeld of de vervangingen, die zijn opgenomen in het tractieplan, noodzakelijk zijn.

Huidig materieel.

- 8x VW transporter
- 5x VW crafter
- 2x VW caddy (lease opzichters)
- 2x Toyota yaris (lease opzichters)
- 1x Iveco eurocargo
- 2x Scania
- 1x MAN
- 1x VPM 3400 fecaliëzuiger
- 1x VW LT strooiwagen
- 1x MAN TGL hoogwerker
- 2x Tractor John deere
- 1x Volvo dieplepel
- 1x Ahlmann shovel
- 2x Kubota SWT37C
- 1x Kubota STV36

5.3 Paragraaf Financiering

In de paragraaf financiering bij de begroting en de jaarrekening neemt het college, naast de verplichte onderdelen op grond van het BBV, in ieder geval op:

- a. de kasgeldlimiet;
- b. de renterisiconorm;
- c. een overzicht van verstrekte geldleningen.

Algemene ontwikkelingen
 De gemeente dient een paragraaf Financiering in zowel de begroting als in het jaarverslag op te nemen waarin aangegeven wordt wat de beleidsvoornemens zijn ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille. Daarnaast geeft de paragraaf inzicht in de rentelasten, het renteresultaat, de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden wordt toegerekend en de financieringsbehoefte.

Om volledig te voldoen aan de wetgeving op het gebied van treasury heeft de gemeente Twenterand een treasurystatuut. In dit treasurystatuut zijn de uitgangspunten, de doelstellingen, de beleidsmatige en organisatorische kaders (inclusief het toezicht op de uitvoering van de treasury) voor de treasuryfunctie vastgelegd. De wet FIDO definieert treasury als volgt: “het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op: de financiële vermogenswaarden, de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico’s”.

Treasurybeleid
 De beleidsdoelstelling van het treasurybeleid van de gemeente Twenterand kan als volgt worden omschreven: De gemeente voert, gelet op haar publiekrechtelijke taak om maatschappelijk kapitaal te beheren, een risicomijdend treasurybeleid. Binnen dit risicomijdende beleid stelt de gemeente zich ten doel zo laag mogelijke kosten over leningen en/of een zo hoog mogelijk rendement over het belegd vermogen te realiseren, voor zover nog mogelijk binnen de opgelegde regeling voor schatkistbankieren. Dit binnen de daarvoor geldende randvoorwaarden en ter beperking van risico’s.

Renterisico’s
 Een hoofddoel van treasury is het beperken van de gevolgen van een stijgende rente. Aan de andere kant dient er optimaal geprofiteerd te worden van lage rentestanden.

Met het bijhouden van de ontwikkelingen op de geld en kapitaalmarkt en de grote diversiteit in leningsproducten wordt continue geprobeerd om een zo optimaal mogelijk resultaat te behalen tegen een verantwoord risico, eventueel ondersteund door een liquiditeitsprognose.

Kasgeldlimiet
 De kasgeldlimiet geeft het renterisico op de korte termijn weer. Hieronder vallen alle kortlopende financieringen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar. De kasgeldlimiet is gericht op het voorkomen van ongewenste renterisico's die ontstaan door het aangaan van overmatige korte-termijnfinancieringen en stelt een grens aan de omvang van de korte schuld waarover de gemeente renterisico mag lopen.

Als grondslag van de wettelijk toegestane omvang van de kasgeldlimiet wordt voor het gehele begrotingsjaar aangehouden de omvang van de jaarbegroting per 1 januari van het betreffende jaar. Op grond hiervan is de door het rijk toegestane omvang van de kasgeldlimiet voor 2018 vastgesteld op 8,5% van € 84.250.000 = € 7.161.250. Dit betekent dat de gemeente Twenterand door het jaar heen tot het hierboven berekende bedrag met kort geld mag financieren (ook investeringen). Wanneer de kasgeldlimiet structureel overschreden dreigt te worden, moeten langlopende leningen (leningen met een looptijd langer dan 1 jaar) aangetrokken worden. Tot maximaal het bedrag van de kasgeldlimiet loopt de gemeente renterisico, gebaseerd op leningen met een termijn van korter dan een jaar.

Met betrekking tot gelden in rekening-courant/kort geld loopt er met onze huisbankier een overeenkomst waarin is afgesproken dat deze dagelijks de saldi in rekening-courant in daggeld uitzet of aanvult. Daarnaast wordt, indien noodzakelijk, kasgeld aangetrokken c.q. gelden via schatkistbankieren weggezet voor periodes variërende van 1 week tot 1 jaar afhankelijk van geldbehoefte en mogelijkheden op de geldmarkt.

Renterisiconorm
 In de wet FIDO is door het rijk de renterisiconorm geïntroduceerd. Met de invoering van deze renterisiconorm wordt een kader gesteld tot een zodanige opbouw van de leningenportefeuille van de gemeente, dat het renterisico uit hoofde van renteaanpassing en herfinanciering van leningen in voldoende mate wordt beperkt.

Herfinanciering houdt in dat een vervangende lening wordt aangetrokken om aan de aflossingsverplichtingen van bestaande leningen te voldoen. Renteaanpassing doet zich voor wanneer de geldgever het rentepercentage van een lening gedurende de looptijd herziet.

De doelstelling van de renterisiconorm is in feite dat bij een gelijkmatige opbouw van de leningenportefeuille, waarbij niet in enig jaar een onevenredig deel van de leningportefeuille geherfinancierd hoeft te worden, het renterisico op de vaste schuld over de jaren gespreid wordt.

De renterisiconorm is door het rijk vastgesteld op maximaal 20% van het begrotingstotaal bij aanvang van het jaar. Dit betekent dat voor het jaar 2018 de renterisiconorm als volgt kan worden berekend:

Begrotingstotaal 2018	€ 84.250.000
Renterisiconorm voor 2018 bedraagt 20% van	€ 84.250.000 = € 16.850.000

Onderstaand de berekening van het renterisico op de vaste schulden voor het jaar 2018:

1. Begrotingstotaal	€ 84.250.000
2. Wettelijk percentage	20%
3. Renterisiconorm (1x2)	€ 16.850.000
4. Renteherzieningen	€ -
5. Aflossingen	€ 3.970.357
6. Bedrag van renterisico (4+5)	€ 3.970.357
7. Ruimte onder renterisiconorm	€ 12.879.643

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat er wordt voldaan aan de eisen zoals in de wet FIDO zijn gesteld.

Rentetoerekening
 Rente wordt op basis van het renteomslagpercentage doorberekend aan de taakvelden. Hierbij dient opgemerkt te worden dat voor het grondbedrijf een ander percentage wordt berekend op de in het BBV voorgeschreven wijze. De rente wordt samen met de afschrijvingslasten middels de kapitaallasten doorberekend aan de diverse taakvelden. Aan investeringen wordt geen rente rechtstreeks toegerekend.

Kredietrisico’s
 Ten behoeve van de uitoefening van de publieke taak kunnen gemeenten leningen verstrekken. Op deze verstrekte leningen loopt de gemeente kredietrisico. Het kredietrisico is het risico dat de tegenpartij niet aan haar contractuele verplichtingen kan voldoen (het terugbetalen van de verstrekte lening).

Op de volgende pagina treft u een overzicht aan van de verstrekte leningen door de gemeente.

5.3 Paragraaf Financiering

Omschrijving	Bedrag
Achtergestelde lening Vitens	€ 690.126
BAGL GR Vechtdal	€ 932.591
Lening Larcom resultaat 2006	€ 50.462
Renteloze lening H.T.T.V.	€ 9.075
Lening tennisvereniging Den Ham	€ 6.802
Hypothecaire geldleningen aan ambtenaren	€ 4.199.523
Lening Triangel	€ 218.741
Lening St. Kulturhus de Klaampe	€ 201.934
Lening activiteitscentrum	€ 4.231.246
Lening IKB/Stadsbank	€ 52.622
Lening voetbalverenigingen	€ 27.000
Lening tandartsenpraktijk Kulturhus	€ 30.000
Duurzaamheidsleningen	€ 18.750
Startersleningen	€ 628.611
Lening korfbalvereniging TOP	€ 21.000
Totaal	€ 11.318.483

Financiering

Dit onderdeel geeft inzicht in de ontwikkeling van de financieringspositie van onze gemeente en de daarbij behorende financieringsbehoefte, rekening houdend met (geplande) (des-)investeringen en beschikbare interne en externe middelen. In feite gaat het hier om het opstellen van een liquiditeitsbegroting. De ontwikkeling van de financieringspositie is bepalend voor de leningenportefeuille. De activa van de gemeente Twenterand zullen per begin 2018 naar verwachting als volgt gefinancierd zijn:

Boekwaarde vaste activa	€ 82.835.158
<i>Vaste financieringsmiddelen</i>	
Reserves	€ 26.232.130
Voorzieningen	€ 11.916.034
Langlopende leningen	€ 33.277.721
Totaal financieringsmiddelen	€ 71.425.885
Gefinancierd met vlottende middelen	€ 11.409.273

Uit de tabel blijkt dat de boekwaarde van de vaste activa (investeringen) voor een klein deel wordt gefinancierd met vlottende middelen.

In onderstaand schema worden de mutaties van de leningenportefeuille (exclusief leningen ten behoeve van woningbouw) voor het begrotingsjaar 2018 weergegeven:

	Bedrag	Gemiddelde rente	Invloed op gem.rente
Stand per 1 januari 2018	€ 33.277.721	2,175%	
Nieuwe leningen	p.m.		
Reguliere aflossingen	€ 3.970.357		0,002%
Vervroegde aflossingen	€ 0		
Stand per 31 december 2017	€ 29.307.364	2,177%	

Renteverwachting

Voor het begrotingsjaar 2018 is rekening gehouden met de volgende percentages:

Voor aan te trekken kort geld 1% Voor aan te trekken lang geld 2%

De behoefte aan inzicht in de kosten op de taakvelden en de behoefte om de wijze van verantwoorden van rente in de begroting en jaarrekening te harmoniseren, hebben er toe geleid dat in het wijzigingsbesluit Besluit begroting en verantwoording (BBV) is opgenomen, dat de rentekosten aan de desbetreffende taakvelden moeten worden toegerekend met behulp van een (rente)omslag. Omdat de onderlinge vergelijking tussen gemeenten het uitgangspunt is voor de aanpassingen van het BBV is hier sprake van een verplichting.

Ter verduidelijking wordt in het schema hieronder uiteen gezet hoe de rentetoerekening in de praktijk kan worden vorm gegeven.

Renteschema:

De externe rentelasten over de korte en lange financiering	1.056.339
De externe rentebaten (idem)	244.576
<i>Saldo rentelasten en rentebaten</i>	<i>811.763</i>
De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	170.113
De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	110.588
De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0
<i>Aan taakvelden toe te rekenen externe rente</i>	<i>280.701</i>
Rente over eigen vermogen	807.120
Rente over voorzieningen	357.481
<i>Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente</i>	<i>1.164.601</i>
De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	1.993.431
Renteresultaat op het taakveld Treasury	-2.626.970

5.4 Paragraaf Bedrijfsvoering

De paragraaf Bedrijfsvoering omvat de intern gerichte beleidsterreinen. Het betreft Personeel en organisatie, (interne) Communicatie, Bestuursondersteuning burgemeester en wet-houders, Planning & Control, Financiën, Informatisering & Automatisering en bestuurlijk juridische zaken. Een goede bedrijfsvoering is een belangrijk middel om de resultaten die de gemeente wil bereiken ook daadwerkelijk te realiseren. De bedrijfsvoering draagt bij aan een klantgerichte organisatie. Bedrijfsvoering vormt een randvoorwaarde om doelen uit de andere doelbomen te kunnen realiseren. In deze paragraaf wordt op een aantal zaken binnen de ambtelijke organisatie nader ingegaan.

In het programma Klantgerichte organisatie en Bestuur zijn de volgende doelen

voor het thema Bedrijfsvoering gesteld: Een goed functionerende organisatie waar met trots en betrokkenheid gewerkt wordt, waarbij:

- De focus ligt op zaken die voor organisatie en personeel belangrijk zijn;
- Participatie en betrokkenheid is van medewerkers op organisatievraagstukken;
- Dialoog is vanuit verschillende inzichten naar hoger niveau;
- Medewerkers worden uitgedaagd om mee te doen in plaats van toeschouwer/criticaster te zijn;
- Wordt ingezet op creativiteit van professionals;
- Medewerkers zich ontwikkelen

‘Onderzoek financieel systeem’

In 2017 is gestart met een onderzoek naar het financiële systeem dat gebruikt wordt binnen de gemeente Twenterand. De eerste conclusie van het onderzoek is dat het huidige pakket niet voldoet aan de (toekomstige) eisen en wensen die door Twenterand worden gesteld aan een financieel pakket. Als gevolg van deze conclusie wordt een marktconsultatie uitgevoerd en zal aansluitend hierop, deels in 2018, een aanbestedingstraject volgen dat leidt tot een nieuw (geïmplementeerd) financieel systeem per 1 januari 2019. Hierbij wordt tevens gekeken naar nieuwe ontwikkelingen op het gebied van bijvoorbeeld begroting-apps, die het inzicht in de financiën van de gemeente beter en makkelijker maken.

‘CAO gemeenteambtenaren’

De nieuwe vastgestelde CAO voor gemeenteambtenaren is verwerkt in deze begroting.

Voortgang Transitieprogramma’

Bij de ‘Voortgangsrapportage transitieprogramma heroriëntatie voorjaar 2017’ is besloten de inhoud van het Transitieprogramma in de reguliere P&C-documenten op te nemen. Daarom is naast de belangrijkste ontwikkelingen ook de actuele ontwikkelagenda bijgevoegd. In deze dynamische agenda is weergegeven waar we de komende maanden/jaren rondom organisatieontwikkeling aan werken.’

Ontwikkelagenda Transitieprogramma (najaar 2017)

Onderwerp	Acties	Planning
Veranderlijn 1 Organisatiecultuur		
Professionaliseren	Vormgeving programma Professionalisering	3e kwartaal 2017
	Uitvoering programma Professionalisering	2018 en verder
Programmasturing	Opstellen plan flexwerken	Afgerond
	Flexwerken	4e kwartaal 2017
	Synchroniseren werkprogramma's/begrotingsprogramma's	1e kwartaal 2018
	Inbedden methodieken programmasturing	2017/2018
	Doorontwikkeling P&C	Loopt
Externe samenwerking	Vormgeving Externe samenwerking	2017 en verder
Versterken vitale en renderende netwerken	Ontwikkeltraject Gastheerschap Buitendienst	2017
	Evaluatie gastheerschap buitendienst	4e kwartaal 2018
Twenterand Digitaal	Transformatie van DIV naar DDIV	4e kwartaal 2018
	E-facturering uitgaande facturen	2018
	Verdere inrichting zaaksysteem	4e kwartaal 2017
	Opstellen plan Twenterand Digitaal-Omgevingswet	4e kwartaal 2017
	Opstellen plan Twenterand Digitaal-werken in de keten	1e kwartaal 2018
	Opstellen plan Twenterand Digitaal-Flexwerken	3e kwartaal 2017
	Opstellen plan Twenterand Digitaal-Dienstverlenend samenwerken	4e kwartaal 2018
	Opstellen plan Twenterand Digitaal-Basis op orde	4e kwartaal 2017
	Opstellen plan Twenterand Digitaal-Sturingsinformatie	3e kwartaal 2017
	Opstellen plan Twenterand Digitaal-Transitie sociaal domein	4e kwartaal 2017
	Opstellen plan BIG/AVG/ENSIA	3e kwartaal 2017
	Uitvoeren actieplan BIG (onderdeel van plan BIG/AVG/ENSIA)	2017/2018
Omgevingswet/omgevingsgericht werken	Verwachte in werking treding omgevingswet	Wordt naar verwachting 2e kwartaal 2019
	Vormgeving Programma Invoering omgevingswet	Loopt
Dienstverlening	Vormgeving kanaalsturing	2018
	Uitvoering projectplan telefonie	Begin 2018
	Trainingen verbeteren schrijfstijl	Loopt, wordt afgerond 1e kwartaal 2018
	Monitoring onderdelen dienstverlening	2018
Veranderlijn 2 Bedrijfsvoering		
Vaste kern/flexibele schil: doorontw kernorg:	Verkenningen samenwerking/realiseren samenwerking	2020
Privatiseren/uitbesteden taken:		
Bedrijfsvoering	Onderzoek samenwerking ICT/I&A	01-01-18
	Tussenevaluatie onderzoek samenwerking Control	01-01-18
Ruimte	Oprichting ODT (voorheen RUD)	01-01-19
	Verkenning op afstand plaatsen beheer en exploitatie binnensport	4e kwartaal 2018
Doorontwikkeling Sociaal Domein/4D's	Verkenning samenwerking uitvoeringsteam Realisatie	3e kwartaal 2018
	Verkenning samenwerking toezicht DHW (Drank- en Horecawet)	Loopt
	Verkenning versterken maatschappelijke onderneming Soweco	01-01-18
	Onderzoek samenvoeging boekhouding F&C en fin. uitkeringsadministratie	01-07-18
	Verkenning samenwerking op kwetsbare werksoorten:	2e kwartaal 2018
	– Onderzoek samenwerking inkomensondersteuning	(onderzoek heropend) 2e kwartaal 2018
	Digitalisering inkomensondersteuning	2e kwartaal 2018
Benchmark	Starten 'Ondernemerspeiling' en vullen 'Waar staat je gemeente'	2017
Contractbeheer	Verder aanvullen van het systeem	2017
Borging inkoop	Vastleggen inkoopsystemen en procedures	2017
LEAN trajecten	Burgerzaken/projecten/vergunningen	2017

5.4 Paragraaf Bedrijfsvoering

Griffie

Maatschappelijk effect

Een hoogwaardige kwaliteit van bestuurlijke besluitvorming. Dat is het maatschappelijk effect waar de activiteiten van de griffie zich op richten.

In essentie is de gemeenteraad een bestuursorgaan dat besluiten neemt. Zij doet dat vanuit haar volksvertegenwoordigende, kaderstellende en controlerende rol. Een hoogwaardige kwaliteit van bestuurlijke besluitvorming is van belang voor het goed functioneren van de democratie. De griffie ondersteunt en adviseert de raad hierbij (conform artikel 107 van de Gemeentewet).

Dit beoogde maatschappelijk effect is geen stip aan de horizon, maar een vrij constant gegeven waar voortdurend aan gewerkt moet worden. De ambitie ligt met name in de term "hoogwaardige", waarbij het van belang is om continu aan te sluiten bij en te anticiperen op de (veranderende) vraag uit de raad en de samenleving.

Doelen

Om een hoogwaardige kwaliteit van besluitvorming te bereiken, werkt de griffie in een continu proces aan de realisatie en instandhouding van de volgende doelen.

- *Competente raadsleden*, zodat de raad (als geheel) haar volksvertegenwoordigende, kaderstellende en controlerende taak goed kan uitvoeren.
- *Een efficiënte en gedragen vergaderpraktijk: structuur en cultuur*, om de vele te nemen besluiten op een goede wijze te organiseren. Dit gebeurt volgens het principe Beeldvorming (informatie verzamelen), Oordeelsvorming (mening vormen) en Besluitvorming (besluit nemen). Daarnaast zijn gedragen omgangsvormen / cultuuraspecten van belang om de vergaderstructuur soepel te laten verlopen.
- *Goede vergaderstukken*, om als raad een zorgvuldig besluit te kunnen nemen dat recht doet aan alle belanghebbenden.
- *Een competente, betrokken en flexibele griffie*, om de raad te kunnen ondersteunen en adviseren.
- *Goed geïnformeerde en betrokken belanghebbenden / inwoners*, voor een zorgvuldige belangenafweging en een breed draagvlak voor de democratische besluitvorming. Belanghebbenden / inwoners worden daarom op een goede wijze betrokken en van informatie voorzien.

Activiteiten

De griffie probeert deze doelen te realiseren en in stand te houden door het leveren van goede advisering en ondersteuning. Dit vertaalt zich onder meer in activiteiten die gericht zijn op:

- goede wet- en regelgeving (waaronder verordeningen)
- gedragen bestuurlijke procedures en processen
- gedragen omgangsvormen
- een passende fysieke vergaderomgeving
- een effectief overleg binnen de driehoek
- een efficiënt relatiernetwerk (intern en extern)
- een goed management over de griffie
- goede en efficiënt georganiseerde vergaderingen en bijeenkomsten
- een gedragen lange termijn agenda / vergaderschema
- een goede ondersteuning en advisering van de raad en al haar organen, waaronder:
 - raadspresidium
 - auditcommissie
 - vertrouwenscie
 - rekenkamer
 - geloofsbriefvencie
 - werkgeverscie
- een goede ondersteuning en advisering van werkgroepen en klankbordgroepen uit de raad
- een goede en gedragen bijdrage ten behoeve van de jaarstukken
- een goede advisering, coaching en ondersteuning van (individuele) raadsleden, o.a. bij de toepassing van de raadsinstrumenten
- een passend aanbod van raadsinfo's / beeldvormende raadsbijeenkomsten: informatiebijeenkomsten, opleiding, excursies, werkbezoeken, scholing, hoorzittingen etc.
- goede en toegankelijke vergaderstukken die zoveel mogelijk digitaal en altijd tijdig beschikbaar zijn
- een efficiënt budgetbeheer
- een efficiënt en gebruikersvriendelijk raadsinformatiesysteem, waaronder webcasting, iPad ondersteuning en een vertrouwelijke subsite
- een efficiënte administratie en post en e-mail verwerking (waaronder archivering)
- een efficiënte verstrekking van informatie
- een efficiënte communicatie

Ontwikkelingen

De volgende ontwikkelingen zullen in 2018 (en daarna) actueel zijn. Deze ontwikkelingen behoeven veelal een zoektocht om er op de juiste wijze mee om te gaan.

Uitgangspunt daarbij is steeds: een hoogwaardige kwaliteit van bestuurlijke besluitvorming.

- Verminderde belangstelling voor "politiek" en opkomstbevordering
- inwoners worden mondiger: opkomst van burgerparticipatie en overheidsparticipatie.
- Groeiende intergemeentelijke samenwerking, met name binnen de Regio Twente.
- Meer aandacht voor integriteit.
- Digitalisering van het besluitvormingsproces: nieuwe communicatiemiddelen en digitaal vergaderen.
- Gemeenteraadsverkiezingen 2018.
- Burgemeestersbenoeming
- De beeldvormende fase binnen het besluitvormingsproces.

Budget

Op het budget voor griffie en raad is in deze raadsperiode fors bezuinigd. Voor de hierboven geschetste ontwikkelingen zijn derhalve amper gelden beschikbaar, tenzij deze door de gemeenteraad in de begroting worden opgenomen of achteraf worden geaccordeerd.

Voor 2018 worden in dit verband de volgende uitgaven voorzien:

- Gemeenteraadsverkiezingen 2018
Het gaat hier onder meer om opleidingsactiviteiten en aanschaf voorzieningen voor nieuwe raadsleden. Dit bedrag is reeds gedekt, aangezien hiervoor in de meerjarenbegroting van vorig jaar reeds een bedrag is opgenomen van EUR 25.000 voor 2018. (is al gereserveerd)
- Geluidsinstallatie raadszaal
De geluidsinstallatie in de raadszaal is gedateerd en vertoont diverse mankementen. Met lapmiddelen wordt de installatie (vooralsnog) operationeel gehouden, maar diverse onderdelen zijn al niet meer leverbaar. In de kadernota is een bedrag van EUR 100.000 opgenomen voor vervanging van de geluidsinstallatie. Onlangs is een delegatie vanuit de raad op bezoek geweest bij de gemeente Wierden om daar de geluidsinstallatie te bekijken. Naar aanleiding daarvan heeft het presidium geopteerd voor een draadloos systeem met een aantal losse schermen. De losse schermen kunnen in de raadszaal worden geplaatst zodat ook presentaties goed zichtbaar gemaakt kunnen worden. De kosten voor het basis-

draadloos-systeem, de schermen en de installatie worden ingeschat op EUR 50.000 tot EUR 75.000.

- Opkomstbevordering
Op 20 maart, 18 mei en 19 juni jongstleden zijn er drie bijeenkomsten geweest van vertegenwoordigers van fracties in de gemeenteraad, besturen van de politieke partijen, de gemeentelijke organisatie en de griffie onder voorzitterschap van de burgemeester. Doel van deze bijeenkomsten was om gezamenlijk te bekijken hoe de opkomst bij verkiezingen gestimuleerd zou kunnen worden. De diverse mogelijkheden zijn voorzien van een kostenoverzicht en aan het presidium voorgelegd. In haar bijeenkomst van 18 juli heeft het presidium gekozen voor de vervanging van de verkiezingsborden door zogenaamde 'trotters' en de uitgave van een verkiezingskrant die huis aan huis verspreid wordt en ook voor laaggeletterden goed begrijpelijk moet zijn. De kosten hiervan worden ingeschat op EUR 12.000 voor de 'trotters' en EUR 7.000 voor de verkiezingskrant.
- Burgemeestersbenoeming
In 2018 zal gestart worden met de procedure voor de benoeming van een nieuwe burgemeester. De kosten hiervoor zijn vooralsnog moeilijk in te schatten. Desalniettemin lijkt het verstandig om hiervoor een bedrag te reserveren van € 5000.

5.5 Paragraaf Verbonden partijen

Vanwege de bestuurlijke, beleidsmatige en of financiële belangen en mogelijke risico's wordt in de begroting en jaarstukken aandacht besteed aan derde rechtspersonen (de verbonden partij), waarmee de gemeente een bestuurlijke en financiële band heeft. De paragraaf verbonden partijen geeft inzicht in deze relaties van de gemeente. Onder verbonden partijen moet worden verstaan: privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties, waarin de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft, zoals deelnemingen (vennootschappen), gemeenschappelijke regelingen (Wet gemeenschappelijke regeling) en/of stichtingen en publiek private samenwerkingsconstructies. Onder 'bestuurlijk belang' wordt verstaan: een zetel in het bestuur of het hebben van stemrecht. Met een 'financieel belang' wordt bedoeld dat middelen ter beschikking zijn gesteld die verloren gaan in geval van faillissement van de 'verbonden partij' of als financiële problemen bij een 'verbonden partij' op de gemeente kunnen worden verhaald.

Wat willen we bereiken

Twenterand wil participeren in partijen die een publiek belang dienen, zodat de visies en beleidsdoelstellingen van de gemeente ondersteund en uitgedragen worden. Indien participatie leidt tot inkomsten voor de gemeente worden deze inkomsten ingezet als technisch onderdeel van de gemeentebegroting. Hierbij worden de risicobeperkingen, welke de Wet Financiering Decentrale Overheden gemeenten oplegt bij dergelijke deelnemingen, in acht genomen.

Wat doen we daarvoor

De gemeente Twenterand neemt actief deel in bestuurlijke overleggen van verbonden partijen, waarbij voorafgaand aan deze vergaderingen het college een standpunt inneemt ten aanzien van de agenda. Via de besluitenlijsten van het college worden de gemeenteraad en de inwoners over de externe vertegenwoordigingen geïnformeerd.

De verbonden partijen van de gemeente Twenterand zijn gerubriceerd naar de volgende categorieën:

- A. Gemeenschappelijke regelingen
- Regio Twente
 - Twentebedrijf
 - Veiligheidsregio Twente
 - GR Soweco
 - GR Stadsbank Oost Nederland
 - Gemeentelijk Belastingkantoor Twente

- B. Deelnemingen in vennootschappen (NV's, BV's, VOF's en CV's) en coöperaties
- Cogas N.V.
 - Vitens N.V.
 - Twence B.V.
 - N.V. Rova Holding
 - Wadinko N.V.
 - Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)
 - Enexis

- C. Deelnemingen in Stichtingen en Verenigingen
- Euregio

In bijlage D van deze begroting wordt, conform de richtlijnen van de BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) en de financiële verordening van de gemeente Twenterand, een nadere uitwerking per verbonden partij weergegeven. De eventuele risico's rondom de verbonden partijen zijn opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen.

A. Gemeenschappelijke regelingen
 Regio Twente, Enschede

Programma:
 Deze gemeenschappelijke regeling levert een bijdrage aan het realiseren van doelstellingen van alle programma's en diverse doelenbomen. Het grootste onderdeel is de wettelijke gemeentelijke taak GGD.

Doelstelling:
 Samenwerken aan een gezonde, veilige, leefbare en bereikbare regio.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:
 De aangesloten (14) gemeenten zijn: Almelo, Borne, Dinkelland, Enschede, Hof van Twente, Haaksbergen, Hengelo, Losser, Oldenzaal, Rijssen-Holtten, Tubbergen, Twenterand en Wierden. De werkzaamheden worden op een breed terrein verricht: algemeen bestuurlijk, economische zaken, volksgezondheid, milieu, volkshuisvesting en ruimtelijke ordening en recreatie en toerisme.

Financiële relatie / financieel belang:
 De gemeenten dragen gezamenlijk bij aan de kosten van de Regio Twente. Verdeling van deze bijdrage gebeurt in de meeste gevallen op basis van inwonertal. Een uitzondering hierop is de JGZ-bijdrage, deze wordt verdeeld op basis van het aantal jeugdigen.

Beleidsvoornemens:
 De gemeente Twenterand neemt deel aan de nieuwe Agenda voor Twente voor de periode 2018-2022. In deze regionale agenda, bedoeld om de sociaaleconomische structuur van Twente te versterken, staan vier actielijnen centraal: Techniek als motor; Arbeidsmarkt & talent; Bereikbaarheid & vestigingsklimaat; Circulaire economie & duurzaamheid.

Financiële informatie

(Bedragen x € 1.000)

Eigen vermogen begin 2018	3.972
Eigen vermogen eind 2018	6.749
Vreemd vermogen begin 2018	12.788
Vreemd vermogen eind 2018	12.656
Fin. resultaat 2016	534

5.5 Paragraaf Verbonden partijen

Twentebedrijf, Enschede

Programma:
 Deze gemeenschappelijke regeling levert een bijdrage aan het realiseren van doelstellingen van alle programma's en diverse doelenbomen.

Doelstelling:
 Samenwerken op het gebied van bedrijfsvoering.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:
 Naast de regio Twente zijn de (14) gemeenten uit Twente aangesloten.

Financiële relatie / financieel belang:
 Omdat er voorlopig geen activiteiten worden ondergebracht in de bedrijfsvoeringsorganisatie Twentebedrijf is besloten voor 2018 geen inhoudelijke begroting te maken, wat betekent dat de deelnemende gemeenten geen financiële bijdrage behoeven te leveren.

Beleidsvoornemens:
 Consolideren bestaande samenwerkingsvormen zoals Twentse Kracht, Traineeproject, OZJT en Kennispunt. Uitbouwen (en bundelen) van de salarisadministraties en e-hrm uitgevoerd door Wierden, met de salarisadministraties van andere partijen en verkennen bundelen personeelsadministraties. Uitbouw inkoop samenwerking Netwerkstad en 8TLG (landelijke gemeenten)). Samenhangend organiseren I&A-activiteiten (SSNT). Mogelijkheden voor samenwerking onderzoeken en labelen als Twentebedrijf.

Financiële informatie

(Bedragen x € 1.000)

Eigen vermogen begin 2018	0
Eigen vermogen eind 2018	0
Vreemd vermogen begin 2018	0
Vreemd vermogen eind 2018	0
Verwachte fin. resultaat 2018	0

Veiligheidsregio Twente, Enschede

Programma:
 Veiligheidsregio Twente (VRT) is een samenwerkingsverband van hulpverleningsdiensten en de veertien gemeenten in Twente. De samenwerking is gestoeld op de Wet Veiligheidsregio's en de Wet Gemeenschappelijke Regelingen. De organisatie is met ingang van 1 januari 2011 een zelfstandige entiteit. Tot en met 2010 maakte zij als Hulpverleningsdienst onderdeel uit van het meervoudige samenwerkingsverband Regio Twente. De basis voor de ambtelijke organisatie van de VRT wordt gevormd door de volgende organisatieonderdelen: 'Veiligheidsbureau', 'Brandweer Twente', 'GHOR' (Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio) en 'Gemeenten'. Deze organisatieonderdelen zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de wettelijke taken en werken onder de verantwoordelijkheid van het Algemeen Bestuur VRT multidisciplinair samen.

Doelstelling:
 Veiligheidsregio Twente zet zich in voor effectieve voorbereiding op en bestrijding van crises en rampen. De VRT kent vier programma's:
 Programma 1: Multidisciplinaire onderwerpen
 Programma 2: Brandweer
 Programma 3: GHOR
 Programma 4: Gemeenten
 In de programmabegroting 2017 van de VRT staat per programma benoemd wat de doelstellingen zijn en wat hier voor gedaan gaat worden.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:
 Op grond van de Wet Veiligheidsregio's werken de Twentse gemeenten samen binnen de gemeenschappelijke regeling op het gebied van crisisbeheersing en rampenbestrijding. Het Algemeen Bestuur van de VRT wordt gevormd door de Twentse burgemeesters.

Financiële relatie / financieel belang:
 De gemeentelijke bijdrage wordt verdeeld over de Twentse gemeenten. Sinds 2016 wordt hierbij gebruik gemaakt van de Cebeon-verdeelsystematiek (Cebeon is het bureau dat de verdeelsystematiek voor het gemeentefonds periodiek onderhoudt.) De gemeente Twenterand draagt in 2018 € 1.877.831 bij aan de VRT. Dit bedrag wordt gedekt vanuit de bijdrage die de gemeente Twenterand ontvangt vanuit het Gemeentefonds (cluster Openbare Orde en Veiligheid, subcluster Brandweer en Rampenbestrijding).

Beleidsvoornemens:
 In 2015 is door het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio Twente besloten om de crisisbeheersingsorganisatie door te ontwikkelen zodat deze flexibeler, slagvaardiger en meer naar buiten gericht wordt.

Financiële informatie

(Bedragen x € 1.000)

Eigen vermogen begin 2018	118
Eigen vermogen eind 2018	157
Vreemd vermogen begin 2018	56.652
Vreemd vermogen eind 2018	55.125
Fin. resultaat 2016	- 574 neq

5.5 Paragraaf Verbonden partijen

Soweco N.V., Almelo

Programma:
 Deze gemeenschappelijke regeling levert een bijdrage aan het realiseren van de doelstelling van programma Maatschappelijke ontwikkeling en zelfredzaamheid en programma Economie en vrijetijdsbesteding.

Doelstelling:
 Het doel van de GR Soweco is het uitvoeren van de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) voor de betrokken gemeenten. Deze wet is het bieden van een passende werkplek aan personen die uitsluitend onder aangepaste omstandigheden in staat zijn tot het verrichten van arbeid. Het werk is gericht op behoud, herstel en bevordering van de arbeidsgeschiktheid.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:
 De aangesloten gemeenten waarmee een samenwerkingsverband bestaat zijn Almelo, Hellen- doorn, Rijssen-Holten, Tubbergen, Wierden en Twenterand. De GR Soweco is ontstaan in 1969, toen de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) in werking trad.

Financiële relatie / financieel belang:
 De exploitatie van Soweco kent een negatieve resultaat (2018 € 6.644.000) dat gedragen moet worden door de deelnemende gemeenten, waaronder de gemeente Twenterand. Zie verder paragraaf weerstandsvermogen.

Beleidsvoornemens:
 De gemeenten hebben een grotere opgave in het sociale domein. Er moet in principe voor iedereen een passende werkplek te vinden zijn, zo mogelijk bij een reguliere werkgever. De kennis en ervaring van SOWECO wordt bij deze opgave benut maar vraagt ook van het bedrijf een doorontwikkeling naar een nieuwe maatschappelijke onderneming.

De ontwikkelingen maken dat SOWECO een andere positie inneemt. De traditionele uitvoeringsorganisatie voor de SW maakt steeds meer plaats voor een organisatie voor alle doelgroepen binnen de Participatiewet; voor participatie van alle mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt en/of arbeidsbeperking. De nieuwe positionering vraagt om aanpassingen en ontwikkeling van de organisatie. De ontwikkeling van de organisatie wordt gedreven door de noodzaak tot:

- Werkgeversgericht werken
- Innovatie in markt- en productontwikkeling
- Rendementsverbetering
- Vergrote handelingsvrijheid / Individuele autonomie

Deze nieuwe positionering betekent voor mensen met een SW status dat zij ondersteund blijven. Deze groep wordt geoormerkt gefinancierd door de landelijke overheid en heeft als kenmerk dat het rechten en plichten heeft op en basis van een eigen CAO. Het feit dat de landelijke overheid de financiering voor deze groep terugbrengt en dat de rechten en plichten van deze groep blijven bestaan, betekent dat het jaarlijkse verschil tussen loonkosten en financiering toeneemt. Dit is een last die wordt gedragen door de in de GR deelnemende gemeenten. Die gegeven last wordt gedempt door resultaten van bestaande en de nieuwe proposities.

De gemeente maakt gebruik van de expertise van het SW bedrijf op het gebied van:

- Wachtlijstproject
- Nieuwe Twenteranders
- Inzet loonkostensubsidies
- Project WIW/ID
- PSO door Extend
- Incidentele trajecten

 Dit draagt bij aan de drie geformuleerde doelen in de doelenboom Sociale zaken: ‘Naar vermogen participerende (niet)-uitkeringsgerechtigden in de maatschappij, “Financieel zelfredzame inwoners” en “Sociaal zelfredzame inwoners”’.

Financiële informatie	
<i>(Bedragen x € 1.000)</i>	
Eigen vermogen begin 2018	2.900
Eigen vermogen eind 2018	2.900
Vreemd vermogen begin 2018	7.600
Vreemd vermogen eind 2018	6.900
Verwachte fin. resultaat 2018	0

Stadsbank Oost Nederland, Enschede

Programma:
 Maatschappelijke ontwikkeling en zelfredzaamheid.

Doelstelling:
 De Stadsbank is een kredietbank, zoals bedoeld in de Wet op het consumentenkrediet. De Stadsbank heeft tot doel een verantwoord pakket aan te bieden van financiële dienstverlening.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:
 De GR wordt gevormd door 22 deelnemende gemeenten in de Achterhoek en Twente. De portefeuillehouder Sociale Zaken heeft zitting in zowel het Dagelijks Bestuur als in het Algemeen Bestuur.

Financiële relatie / financieel belang:
 De begrote bijdrage voor 2018 bedraagt € 247.749 Door genomen (preventieve) schuldhulpmaatregelen, zoals verwoord in het Beleidsplan Schuldhulpverlening, heeft geen stijging plaats gevonden.

Beleidsrelatie:
 De laatste jaren laat de gemeente Twenterand een stabiel uitgavenpatroon zien, namelijk een lichte daling van het aantal afgenomen budgetbeheerrekeningen en een lichte stijging van het aantal producten op het gebied van beschermingsbewind en bewindvoering. De daling van het aantal budgetbeheerrekeningen is een resultaat van het gevoerde beleid en de toename van het aantal producten op het gebied van beschermingsbewind en bewindvoering is een landelijke trend. Duidelijk is geworden dat de invoering van het nieuwe dienstverleningsmodel met ingang van 1 januari 2016 geen financiële impact heeft gehad voor de gemeente Twenterand.

Financiële informatie	
<i>(Bedragen x € 1.000)</i>	
Eigen vermogen begin 2018	1.538
Eigen vermogen eind 2018	1.541
Vreemd vermogen begin 2018	18.795
Vreemd vermogen eind 2018	18.795
Verwachte fin. resultaat 2018	0

5.5 Paragraaf Verbonden partijen

Gemeentelijk Belastingkantoor Twente

Programma:
 Het Gemeentelijk Belastingkantoor Twente (GBT) is een gemeenschappelijke regeling die een bijdrage levert aan het realiseren van de doelstelling van programma Klantgerichte organisatie en bestuur.

Doelstelling:
 Het heffen en invorderen van gemeentelijke belastingen en de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:
 Het GBT wordt gevormd door de gemeenten Almelo, Borne, Enschede, Haaksbergen, Hengelo, Losser, Oldenzaal en Twenterand.
 De gemeente Twenterand wordt in het algemeen bestuur vertegenwoordigd door de portefeuillehouder Financiën.

Financiële relatie / financieel belang:
 De gemeentelijke bijdrage wordt berekend op basis van het aantal aanslagen van de verschillende belastingen die voor de gemeente Twenterand worden uitgevoerd. De begrote bijdrage voor 2018 is € 430.677

Beleidsvoornemens:
 In 2016 is het visiedocument van het GBT opnieuw beoordeeld en is de nieuwe visie voor het GBT in samenspraak met het bestuur besproken. Groei is niet langer een doelstelling voor het GBT. De groeiambitie is losgelaten en verschoven naar optimale dienstverlening en kwaliteit. Om dit te realiseren zijn er een drietal speerpunten benoemd, te weten: I-centraal, Informatiebeveiliging en Kwaliteit. Deze speerpunten staan de komende jaren centraal om de gestelde doelen te bereiken.

Financiële informatie:

(Bedragen x € 1.000)

Eigen vermogen begin 2018	600
Eigen vermogen eind 2018	661
Vreemd vermogen begin 2018	4.355
Vreemd vermogen eind 2018	4.883
Verwachte fin. resultaat 2018	61

B. Deelnemingen in vennootschappen en coöperaties Cogas, ALmelo

Programma:
 Deze deelneming levert een bijdrage aan het realiseren van de doelstelling op het beleidsveld Milieu.

Doelstelling:
 Cogas voorziet onder meer in de behoefte aan openbare nutsvoorzieningen in de gemeenten die in de vennootschap deelnemen en in haar concessie-en machtigingsgebieden. Twenterand valt onder het verzorgingsgebied van Cogas. Oorspronkelijk doel van de Cogas N.V. was het voorzien in een dekkende en betrouwbare energie- en kabelinfrastructuur op het grondgebied van de deelnemende gemeenten. Momenteel zijn het realiseren van duurzame en innovatieve energieoplossingen belangrijke doelen geworden.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:
 De aandelen van de Naamloze Vennootschap Cogas Holding zijn in handen van 9 Overijsselse gemeenten. Cogas is gevestigd in Almelo. Aandeelhouders zijn de gemeenten Almelo, Borne, Dinkelland, Hardenberg, Hof van Twente, Oldenzaal, Tubbergen, Twenterand en Wierden.

Financiële relatie / financieel belang:
 Twenterand bezit 558 aandelen à € 454; totale (nominale) waarde van € 253.332. Dit betreft 11 % van de aandelen. Hierop wordt jaarlijks dividend uitgekeerd. De dividenduitkering aan Twenterand wordt voor 2018 geraamd op € 1.116.000. Dit dividend is gegarandeerd tot 2021 (uitkering in 2022).

Financiële informatie

(Bedragen x € 1.000)

Eigen vermogen begin 2016	181.069
Eigen vermogen eind 2016	185.933
Vreemd vermogen begin 2016	77.550
Vreemd vermogen eind 2016	78.871
Financieel resultaat 2016	0

5.5 Paragraaf Verbonden partijen

Vitens N.V., Utrecht / Zwolle

Programma:
 Deze deelneming levert een bijdrage aan het realiseren van de doelstelling op het beleidsveld Milieu.

Doelstelling:
 Vitens is het grootste drinkwaterbedrijf van Nederland en verzorgt de drinkwatervoorziening. Twenterand valt onder het verzorgingsgebied van Vitens N.V.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:
 Vitens N.V. is het grootste drinkwaterbedrijf in Nederland. De aandelen van de Naamloze Vennootschap Vitens zijn in handen van 5 provincies en 109 gemeenten. Vitens is gevestigd in Zwolle. De gemeente Twenterand is 1 van de 25 gemeentelijke aandeelhouders binnen de Provincie Overijssel.

Financiële relatie / financieel belang:
 In 2017 is € 132.313 dividend ontvangen overeenkomstig het vastgestelde beleid in 2010. Als gevolg van rijkswetgeving zullen de winsten de komende jaren aanzienlijk lager liggen dan de afgelopen jaren. Hierdoor zal ook het dividend drastisch teruglopen. Verwacht dividend voor 2018 ca. € 88.000. Dividenden voor 2019 en verder maximaal € 40.000 per jaar.

Financiële informatie

(Bedragen x € 1.000)

Eigen vermogen begin 2016	471.200
Eigen vermogen eind 2016	489.100
Vreemd vermogen begin 2016	1.242.700
Vreemd vermogen eind 2016	1.249.200
Financieel resultaat 2016	48.500

Twence Holding B.V., Hengelo

Programma:
 Deze deelneming levert een bijdrage aan het realiseren van de doelstelling van programma Veilig leefklimaat en specifiek aan het thema Milieu.

Doelstelling:
Openbaar belang
 Terugwinning van grondstoffen en energie uit huishoudelijk afval door duurzame en betaalbare verwerking van afval en bevordering van de samenwerking op het gebied van innovatief afvalbeleid (circulaire economie).

Welke doelen streeft de gemeente na met deze partij?
 - behouden van verwerkingscapaciteit voor huishoudelijk afval tegen marktconforme tarieven
 - In stand houden van een bedrijf dat op een duurzame wijze afval verwerkt tot grondstoffen en energie.
 - We stemmen alleen in met extra investeringen als deze bij kunnen dragen aan beleidsdoelen van de gemeente Twenterand

Beheren en exploiteren van milieuvoorzieningen, het verlenen van diensten op het gebied van milieubeheersing in het algemeen, het bewerken en verwerken van huishoudelijk afval en bedrijfsafval en het produceren en leveren van (duurzame) energie en secundaire grondstoffen;

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:
 Twence is een overheidsbedrijf (uitsluitend gemeentelijke aandeelhouders) voor de verwerking van afval tot grondstoffen en energie. De Twentse gemeenten hebben gezamenlijk een aandeel van 96.35 % in Twence Holding B.V.

Financiële relatie / financieel belang:
 Twenterand bezit 43.909 aandelen (5,17 %) ter waarde van € 43.909 (nominale waarde), waarop jaarlijks dividend wordt uitgekeerd. De dividenduitkering in 2018 wordt geraamd op € 345.841. In 2017 bedroeg het dividend € 184.590 (geraamd € 127.843) . In 2018 wordt een hogere uitkering verwacht omdat er geen superdividend meer wordt uitgekeerd ten behoeve van de Agenda van Twente. Naar aanleiding van het einde van de uitkering van dit superdividend zijn ook afspraken gemaakt om de verwerkingstarieven vanaf 2018 te verlagen naar marktconforme tarieven. De effecten van deze verlaging zijn verwerkt in tarieven Afvalstoffenheffing.

Beleidsvoornemens:
 In april 2017 heeft een meerderheid van de aandeelhouders besloten om Twence niet te verkopen en dat de stad Munster mag toetreden als aandeelhouder. De gemeenten Almelo en Oldenzaal (samen 16,1% van de aandelen) willen hun aandelen verkopen. De gemeenten hebben in dit verband besloten dat het bedrijf verder gaat als duurzaamheidsbevorderaar en zich meer gaat richten op het opwekken van duurzame energie en hergebruik van afvalstoffen. Twence verwacht voor de komende jaren een gemiddeld resultaat na vennootschapsbelasting van €10 miljoen. Uitzondering daarop is 2018. Als gevolg van de ombouw van de Bio-ElectriciteitCentrale BEC ligt de winstverwachting voor dat jaar op circa €7 à €8mio.

Financiële informatie

(Bedragen x € 1.000)

Eigen vermogen begin 2016	123.107
Eigen vermogen eind 2016	126.072
Vreemd vermogen begin 2016	175.012
Vreemd vermogen eind 2016	149.737
Fin. resultaat 2016	12.066

5.5 Paragraaf Verbonden partijen

N.V. Rova Holding, Zwolle

Programma:
 Deze deelneming levert een bijdrage aan het realiseren van de doelstelling van programma Veilig leefklimaat en specifiek aan het thema Milieu.

Doelstelling:
Openbaar belang
 Het bevorderen van en/of het doen realiseren van integraal afvalketenbeheer en het leveren van kwalitatief hoogwaardige dienstverlening op het terrein van verwijdering van afvalstoffen, waaronder begrepen beleidsondersteuning en collectieve aanbestedingen ten behoeve van deelnemende overheden

Welke doelen streeft de gemeente na met deze partij?
 - het inzamelen en verwerken van huishoudelijk afval tegen zo laag mogelijke kosten voor de inwoners
 - het in stand houden van een bedrijf dat op duurzame wijze diensten aan gemeenten verleend op het gebied van huisvuilinzameling, terugwinning van grondstoffen en BOR taken

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:
 Rova is een afvaladvies-, regie- en verwijderingsorganisatie. Het werkgebied van Rova telt 24 gemeenten in Midden-en Oost-Nederland. Het betreft de organisatie, beheer en uitvoering van publieke taken voortvloeiend uit de afvalzorg-plicht van de aangesloten gemeenten en de uitvoering van de gemeentelijke reinigingstaken

Financiële relatie / financieel belang:
 Twenterand bezit 335 aandelen (3 %) ter waarde van € 38.005,75 (nominale waarde) waarop jaarlijks dividend wordt uitgekeerd. Het normdividend bedraagt voor 2018 € 100.000. Dit bedrag wordt ondergebracht bij de algemene dekkingsmiddelen. De dividenduitkering aan Twenterand bedroeg in 2017 € 241.606. Dit hogere resultaat werd veroorzaakt door eenmalige effecten. Het aandeelhoudersrendement heeft de laatste drie jaar een positieve ontwikkeling doorgemaakt. ROVA verwacht over 2017 een netto bedrijfsresultaat van 4,1 miljoen. ROVA heeft ingang van 1 januari 2017 een tariefverlaging doorgevoerd van 2,1 miljoen euro. Bij de berekening van de tarieven Afvalstoffenheffing is hier rekening meegehouden.

Beleidsvoornemens:
 De ontwikkelvisie van ROVA houdt onder andere in dat afval als grondstof wordt gezien en dat ROVA er naar streeft om het dienstenpakket verder uit te breiden met taken op gebied van het Beheer van openbare ruimte. Nagenoeg alle ROVA gemeenten hebben de afgelopen jaren nieuwe afvalbeleidsprogramma's aangenomen in de vorm van een grondstoffenplan. In alle gemeenten zijn de resultaten zeer positief. Een aantal ROVA-gemeenten laat nu al resultaten zien tot minder dan 50 kilo per inwoner per jaar. Toch ziet ROVA nog voldoende ambities. Verdere optimalisaties in de inzameling waaronder het vinden van oplossingen voor hoogbouw en het vinden van recycling oplossingen voor overblijvende reststromen zoals luiers vormen nog steeds een uitdaging.

Financiële informatie
(Bedragen x € 1.000)

Eigen vermogen begin 2016	30.754
Eigen vermogen eind 2016	35.778
Vreemd vermogen begin 2016	51.158
Vreemd vermogen eind 2016	...50.476
Fin. resultaat 2016	9.142

Wadinko N.V., Zwolle

Programma:
 Deze deelneming levert een bijdrage aan het realiseren van de doelstelling van programma 2.

Doelstelling:
 Wadinko is een regionale participatiemaatschappij, die de bedrijvigheid en daarmee de werkgelegenheid wil bevorderen in Overijssel, de Noord-Oostpolder en Zuidwest Drenthe. Wadinko heeft op dit moment één participatie binnen de gemeente Twenterand.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:
 De aandelen van de Naamloze Vennootschap Wadinko zijn in handen van de provincie Overijssel en 24 gemeenten. Wadinko is gevestigd in Zwolle.

Financiële relatie / financieel belang:
 Met ingang van 2013 wordt jaarlijks € 42.500 aan dividend uitgekeerd.

Financiële informatie
(Bedragen x € 1.000)

Eigen vermogen begin 2016	65.284
Eigen vermogen eind 2016	65.500
Vreemd vermogen begin 2016	1.536
Vreemd vermogen eind 2016	1.441
Financieel resultaat 2016	1.537

5.5 Paragraaf Verbonden partijen

Bank Nederlandse Gemeenten (BNG), Den Haag

Programma:

Deze deelneming levert een bijdrage aan het realiseren van de doelstelling van programma 4 en specifiek aan het beleidsveld Middelen.

Doelstelling:

BNG vertaalt haar missie in de volgende strategische doelstellingen:
 - behoud van substantiële marktaandelen in de Nederlandse publieke sector en semipublieke domein;
 - behalen van een redelijk rendement voor aandeelhouders.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:

De BNG is opgericht in 1914 en gevestigd in Den Haag. Het is de bank van en voor de overheid en instellingen voor het maatschappelijke belang. De BNG probeert zo goedkoop mogelijke financiële dienstverlening aan de gemeenten te bieden. Daardoor heeft zij toegevoegde waarde voor haar aandeelhouders en de Nederlandse publieke sector. De BNG is een structuurvennootschap.

Financiële relatie / financieel belang:

De aandelen zijn voor de helft in handen van de Staat, de andere helft is in handen van gemeenten en provincies. De BNG is, gemeten naar balanstotaal, de grootste overheidsbank van Nederland. De nominale waarde van de aandelen BNG van de gemeente Twenterand is € 59.670 (23.868 aandelen à € 2,50). Voor 2018 wordt een dividend verwacht en geraamd van € 24.000.

Financiële informatie

(Bedragen x € 1.000)

Eigen vermogen begin 2018	4.486.000
Eigen vermogen eind 2018	4.486.000
Vreemd vermogen begin 201	145.514.000
Vreemd vermogen eind 2018	149.514.000
Financieel resultaat 2016	369.000

Enexis (voormalig Essent)

Programma:

Deze deelneming levert een bijdrage aan het realiseren van de doelstelling op beleidsveld Milieu en programma 4.

Doelstelling (van Enexis):

Een op zo duurzaam mogelijke wijze verzorgen van een betrouwbaar en betaalbaar energietransport nu en in de toekomst.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:

Twenterand bezit medio 2017 nog 42.621 aandelen Enexis. Dit betreft 0,0285% van het aandelenkapitaal. Ook is er nog een uitstaande lening aan Enexis van € 99.660, met een rentepercentage van 7,2 %. Jaarlijkse rente van € 7.176. Aflossing van deze lening vindt plaats in 2019.

Financiële relatie / financieel belang:

Voor 2017 en verder is € 32.000 begroot aan dividend.

Beleidsvoornemens:

Geen bijzonderheden-

Financiële informatie

(Bedragen x € 1.000)

Eigen vermogen begin 2018	3.617.000
Eigen vermogen eind 2018	3.617.000
Vreemd vermogen begin 2018	3.580..000
Vreemd vermogen eind 2018	3.580..000
Financieel resultaat 2016	208.000

5.5 Paragraaf Verbonden partijen

C. Deelnemingen in Stichtingen en Verenigingen
 Euregio, Gronau

Programma:
 Deze deelneming levert een bijdrage aan alle programma’s en diverse doelenbomen. Het gaat in het algemeen om bestuurlijke samenwerking en internationale contacten.

Doelstelling:
 De Euregio heeft tot doel het stimuleren, ondersteunen en coördineren van regionale grensoverschrijdende samenwerking.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:
 De Euregio is een grensoverschrijdend samenwerkingsverband van Nederlandse en Duitse gemeenten, steden en (Land-)Kreise.

Financiële relatie / financieel belang:
 Voor de Nederlandse gemeenten is de bijdrage aan de Euregio € 0,29 per inwoner. Voor de gemeente Twente-rand betekende dit voor 2017 een bedrag van € 9.823.

Beleidsvoornemens:
 De privaatrechtelijke rechtsvorm van Euregio, een ‘eigentrager Verein’ (geregistreerde vereniging) naar Duits recht (EUREGIO e.V), is omgezet in een publiekrechtelijk openbaar lichaam.

Financiële informatie

(Bedragen x € 1.000)

Eigen vermogen begin 2017	1.081
Eigen vermogen eind 2017	1.120
Vreemd vermogen begin 2017	0
Vreemd vermogen eind 2017	0
Verwacht fin. resultaat 2017	38

5.6 Paragraaf Grondbeleid

Onder grondbeleid kan worden verstaan het op zodanige wijze handhaven van bestaand grondbeleid dan wel het realiseren van gewenste veranderingen in dit grondgebruik dat dit past binnen de door de gemeenteraad vastgestelde doelstellingen in het kader van de ruimtelijke ordening. Het gemeentelijk grondbeleid is geen doel op zich maar een instrument voor het te voeren ruimtelijk beleid. Het gemeentelijk grondbeleid is sterk verbonden met doelstellingen uit andere beleidsvelden. Hierbij kan gedacht worden aan ruimtelijke ordening, volkshuisvesting, economische zaken, recreatie en toerisme, veiligheid en leefomgeving. De uitvoering van het grondbeleid is grotendeels onder gebracht bij het grondbedrijf. Maar binnen de Algemene Dienst bevinden zich gronden die kunnen bijdragen aan de gestelde beleidsdoelen. Hierbij valt onder meer te denken aan sport, recreatie, dorpscentra en veiligheid

De hoofdlijnen van het grondbeleid

In de nota grondbeleid zijn de hoofdlijnen voor het beleid vastgelegd. De actualisatie van deze nota in 2016 zal het nieuwe uitgangspunt zijn. Door de economische tijden is een faciliterende grondbeleid ingezet en zal verder gehanteerd worden. Voor de gebieden die de gemeente in ontwikkeling heeft is het uitgangspunt dat deze tenminste kostendekkend zijn. In 2017 zal verder gewerkt worden aan het optimaliseren van de processen rondom grondzaken. In deze paragraaf wordt de opgave geven van de voortgang van de uitvoering ervan in de bedrijfsvoering.

Weemelanden Oost

Binnen dit gebied zijn alle kavels verkocht.

Bedrijfsverplaatsingen

Na de locaties van Bakkerij Holland zijn ook op de Poorthuislocatie de in optie gegeven kavels op één kavel na verkocht. De voorbereidingen kunnen getroffen worden voor afronding van dit inbreidingsgebied. De locatie Schmidt aan het Oosteinde is verkocht.

Almeloseweg Oost

Er is nog 4,5 ha beschikbaar. Daarvan is 1,4 ha in optie gegeven.

Oosterweilanden (niet in ontwikkeling)

Dit plan is nog niet in uitvoering. Op 6 ha ligt de definitieve bestemming bedrijventerrein. Met de uitgifte wordt gestart wanneer het over grote deel van de grond in Almeloseweg Oost is verkocht.

Kruidenwijk

Het aantal geïnteresseerden neemt toe, maar tot op heden heeft het nog niet tot bouwactiviteiten geleidt.

Garstelanden IV

In verband met de aanhoudende vraag is het gehele gebied bouwrijp gemaakt. Er is nog 6.332 m2 aan bedrijfsgrond om uit te geven. Hiervan is 1.248 m2 in optie gegeven. Voor een verdere uitbreiding van Garstelanden zijn contacten gelegd met o.a. AZB-Westerhaar-Vriezenveensewijk.

Centrumvisie Vroomshoop

Van de twee uitwerkingen is er één die nu ter vaststelling voorligt bij het college. Voor de aanpassing van de bouwblokken van de door de gemeente uit te geven woningbouwkavels ligt nu het voorontwerp bestemmingsplan ter inzage.

Vroomshoop Oost

De door de gemeente uit te geven kavels binnen fase 2A zijn in principe verkocht. De ontwikkeling van de volgende fase (2B) loopt de bestemmingsplanprocedure. Hiermee kan de VOF kavels voor woningbouw blijven bieden.

Zuidmaten Oost

Er resteren nog een drietal kavels voor vrijstaande woningen. Hiervan is er één in optie gegeven. Voor de ontwikkeling van een volgende woningbouw fase wordt opgepakt met de uitkomsten van het woningmarktonderzoek in de kern Den Ham.

Smithoek

De voormalige schoolwoning is aan de zittende huurder verkocht. De basis voor de invulling van deze locatie met woningbouw ligt, samen met Zuidmaten Oost, bij de uitkomsten van het woningmarktonderzoek in de kern Den Ham.

Kroezenhoek-West

De ontwikkelaar van dit gebied heeft een eerste fase met woon-werk locaties op de markt gebracht.

Oosterweilanden (niet in ontwikkeling)

Met enkele voormalige eigenaren is er een verschil van mening over de hoogte van de nabetaling en de te betalen boete. Met enkele partijen (niet alle partijen) wordt hierover momenteel geprocedeerd. Daarnaast vinden er op dit moment gesprekken plaats met de verschillende eigenaren om te kijken of er een oplossing mogelijk is.

Restkavels woningen

De gemeente heeft nog voor enkele voormalige projectgebieden bouwrijpe kavels te koop staan. Het gaat om 6kavels die opgevangen zijn in dit complex.

Restkavels bedrijven

In dit complex zijn diverse bouwrijpe kavels opgenomen die nog uit voormalige, afgesloten projecten verkocht moeten worden. Het gaat om 9.997 m2.

Verwachte exploitatie uitkomsten

Woningbouw:

Complex	Boekwaarde 31-12-2015	Mutaties 2016	Boekwaarde 31-12-2016	Nog te maken kosten	Nog te realise- ren opbreng- sten	Verwacht re- sultaat
Schmidt	279.644	-279.644	-	-	-	-
Poorthuis	805.788	-186.277	619.512	65.934	-201.555	483.891
Kruidenwijk III	-184.284	26.517	-157.767	635.356	-3.533.064	-3.055.475
Vroomshoop centrum	-478.984	311.824	-167.161	281.621	-2.123.825	-2.009.364
Zuidmaten Oost	3.398.086	-276.163	3.121.924	2.840.632	-5.807.370	155.186
Smithoek	306.070	5.540	311.610	303.202	-797.998	-183.186
KOP Westerhaar	1.124.944	20.361	1.145.306			
Restkavels woningen	1.095.094	-345.025	750.069	-23.964	-1.408.745	-682.640
Totaal	6.346.359	-722.867	5.623.493	4.102.781	-13.872.557	-5.291.589

Verwachte exploitatie uitkomsten (vervolg)

Bedrijventerreinen:

Complex	Boekwaarde 31-12-2015	Mutaties 2016	Boekwaarde 31-12-2016	Nog te ma- ken kosten	Nog te realise- ren opbreng- sten	Verwacht resultaat
Oosterweilanden	2.965.596	62.690	3.028.286	6.385.662	-9.653.391	-239.443
Almeloseweg Oost	1.739.224	458.135	2.197.359	1.132.162	-4.732.448	-1.402.927
Garstelanden IV	633.548	43.862	677.410	1.569.056	-2.342.279	-95.813
Restkavels bedrijven	388.204	2.316	390.520	255.957	-827.960	-181.482
Totaal	5.726.573	567.003	6.293.576	9.342.837	-17.556.078	-1.919.665

Risico's en reserve

Per 1-1-2017 is de stand van de Reserve Grond-
bedrijf € 311.701. De verwachting is dat na 2019
door afsluiten van complexen winsten gefaseerd
worden toegevoegd. Vooralsnog is door de raad
een maximum van € 1.000.000 bepaald als om-
vang van de reserve Grondbedrijf. Op basis hier-
van kan de komende 10 jaar uiteindelijk ca. € 5
mln (op eindwaarde en per datum van de admi-
nistratieve afsluiting van de betreffende grond-
exploitaties) aan de Algemene Risico Reserve
worden afgedragen. Voor de verliesgevende
complexen is een voorziening gevormd.

5.7 Paragraaf Lokale heffingen

De intentie van deze paragraaf is om inzicht te bieden in de lokale belastingdruk binnen de gemeente Twenterand. Hierbij wordt met name ingegaan op de onroerendezaakbelasting (OZB), de rioolheffing, de afvalstoffenheffing, de hondenbelasting, de baatbelastingen en de toeristen- en forensenbelasting.

Gemeentelijk Belastingkantoor Twente (GBT)

Met ingang van 1 januari 2017 worden de gemeentelijke heffingen opgelegd en geïnd door het Gemeentelijk Belastingkantoor Twente.

Lokale heffingen hebben tot doel dat de gemeente door het verwerven van eigen middelen dekking vindt van haar uitgaven in het kader van de uitvoering van de gemeentelijke taken. De invoering, wijziging of intrekking van lokale heffingen dient door middel van een door de gemeenteraad vast te stellen verordening te geschieden. De definitieve vaststelling van de tarieven door de gemeenteraad vindt plaats in de laatste raadsvergadering van 2017.

De lokale heffingen bestaan uit de gemeentelijke belastingen, rechten en retributies. Deze vormen een belangrijke inkomstenbron voor de gemeente, welke vooral door de inwoners dienen te worden opgebracht. Lokale belastingen worden onderscheiden in heffingen waarvan de besteding gebonden dan wel ongebonden is. Ongebonden lokale heffingen (OZB en hondenbelasting) worden tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend, omdat zij niet aan een inhoudelijk begrotingsprogramma zijn gerelateerd. De besteding is niet gebonden aan een bepaalde taak. Gebonden heffingen, zoals de afvalstoffen- en rioolheffing, worden verantwoord op het betreffende programma en worden niet tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend. Voor het betalen van rechten en retributies verricht de gemeente diensten. De kosten van de gemeentelijke dienstverlening worden doorberekend in de tarieven. Het beleid is er op gericht deze kosten zoveel mogelijk te beperken en daar waar mogelijk rechtvaardiger te verdelen. Hierdoor wordt een evenwichtige lastenverdeling bereikt.

Volgens het Besluit Begroting en Verantwoording dient de paragraaf betreffende de lokale heffingen tenminste te bevatten:

- de geraamde inkomsten;
- het beleid ten aanzien van de lokale heffingen;
- een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen, waarin inzichtelijk wordt gemaakt hoe bij de

berekening van tarieven van heffingen, die hoogstens kostendekkend mogen zijn, wordt bewerkstelligd dat de geraamde baten de ter zake geraamde lasten niet overschrijden, wat de beleidsuitgangspunten zijn die ten grondslag liggen aan deze berekeningen en hoe deze uitgangspunten bij de tariefstelling worden gehanteerd.

- een aanduiding van de lokale lastendruk
- een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid.

Onroerendezaakbelastingen

Op basis van artikel 220 van de Gemeentewet kunnen gemeenten onroerende-zaakbelastingen (OZB) heffen. De OZB is een algemene belasting, er is geen relatie tussen de heffing en bepaalde taken van de gemeente. De opbrengst is onderdeel van de algemene middelen.

De OZB is een tijdstipbelasting. Dit betekent dat voor het bepalen van de belastingplicht de situatie per 1 januari van het belastingjaar geldt. Veranderingen in de loop van het jaar, bijvoorbeeld de verkoop van een huis, worden meegenomen in het volgende belastingjaar.

Belastingplichtige

- eigenaren van woningen;
- eigenaren van niet-woningen;
- gebruikers van niet-woningen.

Indien iemand zowel eigenaar als gebruiker is van een niet-woning, dan betaalt hij of zij beide belastingen.

Grondslag onroerende-zaakbelastingen

De grondslag voor de berekening van de OZB is de WOZ-waarde van de onroerende zaak. Deze wordt jaarlijks opnieuw bepaald. Het tarief van de OZB wordt uitgedrukt in een percentage van de WOZ-waarde. Voor iedere groep belastingplichtigen wordt een afzonderlijk tarief vastgesteld. De hoogte van het tarief leidt tot de opbrengst die met de begroting is vastgesteld. De beoogde opbrengst van de OZB per belastingplicht wordt eerst vastgesteld. Vervolgens wordt op basis van de totale WOZ-waarde van de belastingplicht het OZB-tarief berekend.

De ontwikkeling van het OZB-tarief is dus naast de ontwikkeling van de OZB-opbrengst afhankelijk van de ontwikkeling van de vastgoedmarkt. Als de gemiddelde waarde op de vastgoedmarkt stijgt, leidt dit tot een neerwaartse bijstelling van het OZB-tarief. Anders zou de OZB-opbrengst evenredig meestijgen. Andersom geldt hetzelfde. Een negatieve waardeontwikkeling van de vastgoedmarkt leidt tot een verhoging van het OZB-tarief, om te voorkomen dat de OZB opbrengst daalt.

De tariefaanpassing op basis van de ontwikkeling van de vastgoedmarkt heeft voor de gemiddelde eigenaar en gebruiker geen effect op de hoogte van de OZB-heffing. Immers, een gemiddeld vastgoedobject volgt de ontwikkeling op de vastgoedmarkt.

Afvalstoffenheffing

Afvalstoffenheffing wordt geheven op basis van artikel 15.33 van de wet Milieubeheer. Belastingplichtig zijn diegenen die in onze gemeente feitelijk gebruik maken van een perceel waarvan de gemeente verplicht is tot het inzamelen van huishoudelijke afvalstoffen.

Aan de raad wordt voorgesteld om de tarieven voor het aanbieden huishoudelijk afval aan te passen volgens de kaders uit het raadsvoorstel Aanpassing inzaamstructuur huishoudelijk afval en bijbehorende amendementen en motie d.d. 30 juni 2015. Door de lagere verwerkingstarieven van Twence (einde superdividend Agenda van Twente vanaf 2018) valt het vastrecht lager uit dan de raming uit 2015 (zie tabel Lokale lastendruk). Eind 2018 is de voorziening afvalverwerking gedaald onder het door de raad vastgestelde maximum van € 200.000.

Voor het vastrecht wordt een tarief voorgesteld van € 95,64 Voor de ledigingstarieven stellen wij voor om deze voor 2018 te bevriezen op het niveau van 2017 zijnde € 11,21 voor een 240 l. restafvalcontainer en € 6,80 voor een 140 l. restafvalcontainer.

Rioolheffing

De wettelijke basis voor het heffen van rioolheffing ligt in artikel 228a van de Gemeentewet. In de rioolheffing worden kosten doorgerekend die verbonden zijn aan het in stand houden van het gemeentelijk rioleringsstelsel.

Met de invoering in 2008 van de Wet gemeentelijke watertaken heeft de gemeente naast de zorgplicht voor het afvoeren van huishoudelijk afvalwater en regenwater ook de zorgplicht voor het grondwater. Daarmee is ook de mogelijkheid ontstaan om de kosten die verbonden zijn aan de taken die voortvloeien uit de Wet gemeentelijke watertaken, toe te rekenen aan de rioolheffing.

Elke gemeente is verplicht een Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) vast te stellen. In een GRP wordt meerjarig inzicht gegeven in de kosten die gemaakt worden voor de instandhouding van het gemeentelijk rioolstelsel. In 2014 heeft de gemeenteraad het GRP 2014-2018 vastgesteld.

Aan de raad wordt voorgesteld om het tarief voor rioolrechten te verhogen met 2% (conform het vastgestelde GRP).

Hondenbelasting

Op grond van artikel 226 van de Gemeentewet kan van de houder van een hond hondenbelasting worden geheven. De hondenbelasting is een algemene belasting. Dat houdt in dat de raad vrij is in de bepaling van de opbrengst: er hoeft geen relatie met de kosten te zijn. De hondenbelasting bedraagt een vast bedrag per hond per jaar. Indien een hond maar een deel van het jaar gehouden wordt, is de houder van de hond hondenbelasting verschuldigd over dat deel van het jaar dat hij of zij de hond in bezit heeft. Op 1 augustus 2017 waren er 2.947 geregistreerde honden in de gemeente. Voorgesteld wordt om het tarief van de hondenbelasting met een inflatiecorrectie van 0,32% te verhogen. Het tarief voor een tweede hond is gelijk aan het tarief voor de eerste hond.

Toeristenbelasting/forensenbelasting

Met ingang van het belastingjaar 2006 is er in onze gemeente een toeristenbelasting en een forensenbelasting ingevoerd. Dit conform de uitgangspunten van de door de raad vastgestelde Nota Recreatie en Toerisme. Er worden jaarlijks ca. 17 aanslagen toeristenbelasting en 20 aanslagen forensenbelasting opgelegd. Voor 2018 wordt een verhoging van 0,32% voorgesteld. Voor verschillende accommodaties wordt forfaitair het aantal overnachtingen bepaald, aan de hand hiervan wordt een aanslag opgelegd. De forensenbelasting betreft de recreatiebungalows. Hier wordt de belasting gerelateerd aan de W.O.Z.-waarde van de recreatiebungalows.

Automatische incasso

Evenals voorgaande jaren kan de inwoner in onze gemeente kiezen voor betaling van de belastingaanslag in meerdere termijnen via automatische incasso. Het alternatief is betaling in 2 termijnen. Het bovenstaande geldt ook voor de aanslag met betrekking tot de variabele kosten van de afvalstoffenheffing (aantal ledigingen). Vorderingen van in totaliteit minder dan € 50 worden via automatische incasso in 2 termijnen afgeschreven.

5.7 Paragraaf Lokale heffingen

Kwijtschelding

De gemeente moet bij het vaststellen van kwijtschelding landelijke regels toepassen. Binnen deze mogelijkheden zijn de volgende eigen beleidskeuzes gemaakt:

- Voor de ozb, riool- en voor de afvalstoffenheffing is kwijtschelding mogelijk, waardoor minima geen woonlasten betalen;
- Voor extra containers wordt geen kwijtschelding afvalstoffenheffing verleend en ook geen kwijtschelding rioolheffing bij een grondslag > 500m3
- Bij de normkosten van bestaan wordt uitgegaan van 100% van de bijstandsnorm;
- Ondernemers voor de privébelastingen zijn gelijkgesteld met particulieren;
- Kosten voor kinderopvang worden in aanmerking genomen als uitgaven bij de berekening van de betalingscapaciteit en;
- Bij de normkosten van bestaan voor AOW-ers wordt uitgegaan van 100% van de netto AOW-norm.

Ontwikkeling tarieven

De tarieven voor de riool- en afvalstoffenheffingen worden geraamd op basis van het uitgangspunt dat zoveel mogelijk wordt gestreefd naar 100% kostendekking. De voor 2017 geldende tarieven voor de overige belastingen en rechten stijgen met een inflatiecorrectie van 0,32%, uiteraard met uitzondering van die tarieven, die het rijk heeft vastgesteld, dan wel gemaximeerd.

Overzicht inkomsten gemeentelijke heffingen

Omschrijving lokale lasten	2016		2017	2018
	<i>raming</i>	<i>realisatie</i>	<i>raming</i>	<i>raming</i>
Afvalstoffenheffing	1.882.844	1.754.157	1.891.458	1.921.074
OZB eigenaren woning	3.282.801	3.237.170	3.405.585	3.522.928
OZB eigenaren niet-woning	933.675	868.039	1.015.650	1.109.764
OZB gebruikers niet-woning	612.325	573.281	666.565	730.008
Rioolheffing	3.271.271	3.302.179	3.365.257	3.432.562
Toeristenbelasting	37.500	49.949	37.500	37.500
Forensenbelasting	5.000	5.633	5.000	5.000
Hondenbelasting	172.000	161.774	172.000	172.000
Leges burgerzaken	411.370	592.382	411.370	411.370
Leges omgevingsvergunning	500.000	402.983	510.000	520.000
Leges overig	20.755	22.585	23.255	21.255
Begraafplaatsrechten	580.000	607.216	580.000	580.000
Totaal	11.709.541	11.577.348	12.083.640	12.463.461

Overzicht ontwikkeling lastendruk

Onderstaand treft u een overzicht aan van de lastendruk van een inwoner van onze gemeente die in het kader van de afvalstoffenheffing in 2018 1 restcontainer van 240 liter in gebruik heeft, welke 6 keer geleegd wordt.

<i>Eigen woning: € 203.000</i>	2017	2018	2019	2020	2021
			*		
Afvalstoffenheffing, vast deel	€ 91,68	€ 95,64	€ 114,72	€ 115,80	€ 118,12
Afvalstoffenheffing, variabel deel	€ 67,26	€ 67,26	€ 67,26	€ 67,26	€ 67,26
Rioolheffing	€ 245,16	€ 250,06	€ 255,06	€ 260,16	€ 265,36
OZB	€ 274,00	€ 281,00	€ 293,00	€ 291,00	€ 290,00
Totaal lastendruk	€ 678,10	€ 693,96	€ 730,04	€ 734,22	€ 740,74

<i>Eigen woning: € 240.000</i>	2017	2018	2019	2020	2021
Afvalstoffenheffing	€ 91,68	€ 95,64	€ 114,72	€ 115,80	€ 118,12
Afvalstoffenheffing, variabel deel	€ 67,26	€ 67,26	€ 67,26	€ 67,26	€ 67,26
Rioolheffing	€ 245,16	€ 250,06	€ 255,06	€ 260,16	€ 265,36
OZB	€ 324,00	€ 332,00	€ 346,00	€ 345,00	€ 343,00
Totaal lastendruk	€ 728,10	€ 744,96	€ 783,04	€ 788,22	€ 793,74

Huurwoning:

Afvalstoffenheffing	€ 91,68	€ 95,64	€ 114,72	€ 115,80	€ 118,12
Afvalstoffenheffing, variabel deel	€ 67,26	€ 67,26	€ 67,26	€ 67,26	€ 67,26
Rioolheffing	€ 245,16	€ 250,06	€ 255,06	€ 260,16	€ 265,36
Totaal lastendruk	€ 404,10	€ 412,96	€ 437,04	€ 443,22	€ 450,74

In 2018 wordt het vastrecht voor de laatste keer gedempt met een onttrekking uit de voorziening afvalverwerking (conform raadsbesluit 30 juni 2015). Hierdoor wordt in 2019 een verhoging van het vastrecht verwacht.

Omdat ten tijde van het maken van deze programmabegroting de definitieve WOZ-waardes van alle panden (woningen en niet-woningen) nog niet bekend waren, zijn bovenstaande bedragen voor te betalen OZB-heffing nog indicatief. Bij het vaststellen van de tarieven voor 2018 zal een definitief overzicht aan-geleverd worden.

5.7 Paragraaf Lokale heffingen

Overzicht kostendekkendheid heffingen

Overzicht van de taakvelden die geheel of deels in de heffing worden meegenomen

Rioolheffing	Lasten taakveld	Overhead (0.4)	BTW	Totale lasten	Heffing	Overige baten (0.8)	Totale baten	Kosten dek-kendheid
7.2 Riolering	2.536.058	500.000	238.709	3.274.767	3.432.562	-27.540	-3.460.102	105,66%
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	53.315		11.196	64.511			-	-1,97%
6.3 Inkomensregelingen	110.000	10.824		120.824			-	-3,69%
Totaal	2.699.373	510.824	249.905	3.460.102	-3.432.562	-27.540	-3.460.102	100,00%

Overzicht van de taakvelden die geheel of deels in de heffing worden meegenomen

Afvalstoffenheffing	Lasten taakveld	Overhead (0.4)	BTW	Totale lasten	Heffing	Overige baten (0.8)	Totale baten	Kosten dek-kendheid
7.3 Afval	1.917.506	400.000	438.653	2.756.159	-1.921.074	-900.085	-2.821.159	102,36%
6.3 Inkomensregelingen	65.000			65.000				-2,36%
Totaal	1.982.506	400.000	438.653	2.821.159	-1.921.074	-900.085	-2.821.159	100,00%

Overzicht van baten en lasten 2018

Programmabegroting 2018

6. Overzicht van baten en lasten 2016 - 2018

Omschrijving programma/doelenboom	Werkelijk 2016			Raming 2017			Raming 2018		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
1. Veilig leefklimaat									
Openbare orde en veiligheid	-4.032	1.898.115	1.894.083	86.200	2.005.636	2.091.836	-3.800	2.104.714	2.100.914
Openbare ruimte en verkeer	-3.794.493	10.467.695	6.673.202	-3.431.928	10.087.224	6.655.296	-3.496.773	10.177.602	6.680.829
Milieu en VTH	-3.142.044	2.746.483	-395.561	-3.063.790	2.958.164	-105.626	-2.834.036	2.877.172	43.136
Bouwen, wonen, ruimt. ondering en VTH	-3.985.836	6.291.209	2.305.373	-6.554.388	9.040.775	2.486.387	-3.967.051	6.300.812	2.333.761
2. Aantrekkelijke gemeente									
Cultuur	-386.160	1.760.085	1.373.925	-361.221	862.982	501.761	-357.656	1.746.353	1.388.697
Economie en toerisme	-49.366	807.119	757.753	-13.580	814.318	800.738	-33.682	1.295.225	1.261.543
Sport	-300.297	2.443.783	2.143.486	-326.271	2.289.837	1.963.566	-301.447	2.772.118	2.470.671
3. Maatsch.ontw. en zelfredzaamheid									
Sociale zaken	-15.983.935	19.521.334	3.537.399	-14.470.339	19.306.554	4.836.215	-15.080.253	19.461.239	4.380.986
Maatschappelijke ondersteuning	-7.545.200	11.722.923	4.177.723	-6.633.321	10.023.617	3.390.296	-5.989.114	11.074.321	5.085.207
Gezondheidszorg	-2.896	1.766.495	1.763.599	0	1.499.065	1.499.065	0	1.590.860	1.590.860
Onderwijs	-401.357	4.106.060	3.704.703	-358.856	4.818.362	4.459.506	-340.904	3.531.314	3.190.409
Jeugd	-7.885.808	10.180.684	2.294.876	-8.389.480	8.137.760	-251.720	-8.821.706	12.476.996	3.655.291
4. Klantgerichte organisatie en bestuur									
Dienstverlening en klantcontact	-598.557	2.767.449	2.168.892	-424.570	2.477.627	2.053.057	-424.570	2.498.283	2.073.713
Bedrijfsvoering	-2.105.383	7.092.424	4.987.041	-750.044	3.651.714	2.901.670	-842.597	4.224.163	3.381.566
Subtotaal programma's	-46.185.364	83.571.858	37.386.494	-44.691.588	77.973.635	33.282.047	-42.493.586	82.131.172	39.637.583
Algemene dekkingsmiddelen									
Lokale heffingen	-4.678.490		-4.678.490	-5.087.800		-5.087.800	-5.362.700		-5.362.700
Algemene uitkering	-28.034.227		-28.034.227	-27.200.112		-27.200.112	-29.408.424		-29.408.424
Dividend	-1.513.719		-1.513.719	-1.453.343		-1.453.343	-1.645.343		-1.645.343
Saldo financieringsfunctie	-152.626	837.411	684.785	-215.500	912.360	696.860	-109.176	1.404.982	1.295.806
Overige algemene dekkingsmiddelen	-2.271.593		-2.271.593	-2.023.320		-2.023.320	-1.358.945		-1.358.945
Subtot. alg. dekkingsmiddelen	-36.650.655	837.411	-35.813.244	-35.980.075	912.360	-35.067.715	-37.884.586	1.404.982	-36.479.606
Overhead (*)	0	0	0	0	5.034.044	5.034.044	0	5.565.302	5.565.302
Onvoorzien	0	0	0	0	0	0	0	1.000	1.000
Totaal saldo van baten en lasten	-82.836.019	84.409.269	1.573.250	-80.671.663	83.920.039	3.248.376	-80.378.177	83.537.154	3.158.977
Toevoegingen/onttrekkingen aan reserves									
1. Veilig leefklimaat	-477.291	167.007	-310.284	-312.609	0	-312.609	-717.604	0	-717.604
2. Aantrekkelijke gemeente	-1.054.111	493.739	-560.372	-749.177	40.645	-708.532	-615.248	0	-615.248
3. Maatsch. Ontw. en zelfredzaamheid	-2.572.976	2.200.876	-372.100	-1.911.563	0	-1.911.563	-1.844.173	0	-1.844.173
4. Klantgerichte organisatie en bestuur	-3.554.491	3.214.770	-339.721	-977.914	662.242	-315.672	-695.194	713.242	18.048
Totaal mutaties reserves	-7.658.869	6.076.392	-1.582.477	-3.951.263	702.887	-3.248.376	-3.872.216	713.242	-3.158.977
Gerealiseerd resultaat	-90.494.888	90.485.661	-9.227	-84.622.926	84.622.926	0	-84.250.396	84.250.396	0

(*) = in verband met een wijziging van het BBV zijn de overheadkosten in het begrotingsjaar 2017 voor het eerst afzonderlijk in beeld gebracht en dienen deze in 2017 bij de totale lasten van alle programma's opgeteld te worden.

In 2018 en het meerjarenperspectief zijn de overheadkosten eveneens berekend, maar zijn deze ook reeds verwerkt in de totale lasten per doelenboom onder de diverse programma's. Zodoende dient dit bedrag niet nogmaals meegeteld te worden bij de totale lasten.

6. Overzicht van baten en lasten 2019 - 2021

Omschrijving programma/doelenboom	Raming 2019			Raming 2020			Raming 2021		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
1. Veilig leefklimaat									
Openbare orde en veiligheid	-3.800	2.121.543	2.117.743	-3.800	2.142.117	2.138.317	-3.800	2.158.144	2.154.344
Openbare ruimte en verkeer	-3.565.975	10.152.630	6.586.655	-3.636.561	10.167.030	6.530.469	-3.707.986	10.074.255	6.366.269
Milieu en VTH	-2.866.029	2.867.620	1.591	-2.864.932	2.808.525	-56.408	-2.864.932	2.794.846	-70.087
Bouwen, wonen, ruimt. onderling en VTH	-8.669.146	10.884.900	2.215.754	-4.749.132	6.989.521	2.240.389	-4.749.132	6.885.048	2.135.916
2. Aantrekkelijke gemeente									
Cultuur	-359.642	1.727.471	1.367.829	-361.647	1.794.435	1.432.787	-361.647	1.677.596	1.315.949
Economie en toerisme	-33.682	1.292.308	1.258.626	-33.682	1.297.999	1.264.317	-33.682	1.285.506	1.251.824
Sport	-301.447	2.440.864	2.139.417	-301.447	3.085.722	2.784.275	-301.447	2.613.222	2.311.775
3. Maatsch.ontw. en zelfredzaamheid									
Sociale zaken	-13.562.465	17.717.832	4.155.367	-13.073.331	17.101.485	4.028.154	-13.073.331	16.900.689	3.827.358
Maatschappelijke ondersteuning	-5.672.556	10.686.661	5.014.105	-5.745.794	10.758.412	5.012.618	-5.602.128	10.792.362	5.190.234
Gezondheidszorg	0	1.522.804	1.522.804	0	1.540.867	1.540.867	0	1.548.667	1.548.667
Onderwijs	-340.904	3.704.665	3.363.761	-340.904	3.641.357	3.300.452	-340.904	3.620.286	3.279.382
Jeugd	-8.928.046	12.608.430	3.680.384	-9.122.921	12.707.471	3.584.551	-9.259.052	12.792.984	3.533.932
4. Klantgerichte organisatie en bestuur									
Dienstverlening en klantcontact	-424.570	2.440.721	2.016.151	-424.570	2.475.656	2.051.086	-424.570	2.395.633	1.971.063
Bedrijfsvoering	-842.541	4.282.369	3.439.828	-842.541	4.439.512	3.596.971	-842.541	4.475.716	3.633.175
Subtotaal programma's	-45.570.802	84.450.818	38.880.016	-41.501.263	80.950.107	39.448.844	-41.565.153	80.014.953	38.449.801
Algemene dekkingsmiddelen									
Lokale heffingen	-5.596.275		-5.596.275	-5.596.275		-5.596.275	-5.596.275		-5.596.275
Algemene uitkering	-30.150.216		30.150.216	-30.751.435		30.751.435	-31.243.343		-31.243.343
Dividend	-1.597.343		-1.597.343	-1.597.343		-1.597.343	-1.597.343		-1.597.343
Saldo financieringsfunctie	-109.176	1.413.263	1.304.087	-109.176	1.356.039	1.246.863	-109.176	1.303.514	1.194.338
Overige algemene dekkingsmiddelen	-1.211.213		-1.211.213	-1.177.202		-1.177.202	-1.106.124		-1.106.124
Subtot. alg. dekkingsmiddelen	-38.664.223	1.413.263	37.250.961	-39.231.431	1.356.039	37.875.392	-39.652.261	1.303.514	-38.348.747
Overhead (*)	0	5.334.985	5.334.985	0	5.460.930	5.460.930	0	5.334.148	5.334.148
Onvoorzien	0	1.000	1.000	0	1.000	1.000	0	1.000	1.000
Totaal saldo van baten en lasten	-84.235.025	85.865.081	1.630.055	-80.732.694	82.307.146	1.574.452	-81.217.414	81.319.468	102.054
Toevoegingen/onttrekkingen aan reserves									
1. Veilig leefklimaat	-644.821	0	-644.821	-569.113	0	-569.113	-572.659	0	-572.659
2. Aantrekkelijke gemeente	-547.692	0	-547.692	-1.338.163	0	-1.338.163	-550.773	0	-550.773
3. Maatsch. Ontw. en zelfredzaamheid	-231.288	0	-231.288	-175.714	0	-175.714	-162.432	0	-162.432
4. Klantgerichte organisatie en bestuur	-405.127	764.242	359.115	-510.113	815.242	305.129	-195.816	873.130	677.314
Totaal mutaties reserves	-1.828.928	764.242	-1.064.686	-2.593.103	815.242	-1.777.861	-1.481.680	873.130	-608.550
Gerealiseerd resultaat	-86.063.953	86.629.323	565.369	-83.325.797	83.122.388	-203.409	-82.699.094	82.192.598	-506.496

(*) = in verband met een wijziging van het BBV zijn de overheadkosten in het begrotingsjaar 2017 voor het eerst afzonderlijk in beeld gebracht en dienen deze in 2017 bij de totale lasten van alle programma's opgeteld te worden.

In 2018 en het meerjarenperspectief zijn de overheadkosten eveneens berekend, maar zijn deze ook reeds verwerkt in de totale lasten per doelenboom onder de diverse programma's. Zodoende dient dit bedrag niet nogmaals meegeteld te worden bij de totale lasten.

6. Overzicht van baten en lasten 2018

6.1 Toelichting bij financieel overzicht "baten en lasten per programma"

Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoorden Provincies en Gemeenten (B.B.V.), is het verplicht de gemeenteraad een begroting aan te bieden die is geschoond van stortingen in en onttrekkingen aan reserves. Dit is het zogenaamde resultaat voor bestemming. Vervolgens dient aangegeven te worden welke bedragen aan welke reserves moeten worden onttrokken dan wel worden toegevoegd en voor welke programma's dit dan moet. Na deze toevoegingen en onttrekkingen (de resultaatbestemming) volgt het resultaat na bestemming. Op deze manier wordt voor de raad inzichtelijk gemaakt hoeveel aan reserves wordt toegevoegd en onttrokken, zonder dat dit hun budgetrecht aantast. De ramingen op zowel programma- als op productniveau zijn dus exclusief de stortingen in en onttrekkingen aan de reserves.

Resultaatbestemming

Het inzichtelijk maken van deze regelgeving voor wat betreft de resultaatbestemming is door ons opgenomen onder het financiële overzicht "baten en lasten per programma". Zoals uit betreffende overzicht blijkt, sluit de begroting 2018, geschoond van stortingen in en onttrekkingen aan reserves, met een nadelig saldo van € 3.158.977. Dit noemen we het resultaat voor bestemming.

Berekening:

- lasten 2018	€ 83.537.154	
- baten 2018	€ 80.378.177	
- resultaat voor bestemming	€ 3.158.977	nadelig

Door de reguliere stortingen in en onttrekkingen aan de reserves middels resultaatbestemming weer toe te voegen is er voor 2018 sprake van een sluitende begroting.

Berekening:

- resultaat 2018 voor bestemming	€ 3.158.977
- resultaat bestemming	
- stortingen in reserves	€ 713.242
- onttrekkingen aan reserves	€ 3.872.219
- resultaat 2018 na bestemming	€ 0

De specificatie van de verschillende stortingen in en onttrekkingen aan de reserves onder de noemer resultaatbestemming kunt u terugvinden in de Staat van reserves en voorzieningen die in de toelichting bij deze programma-begroting is gevoegd

6.2 Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Ingevolge artikel 17 sub b van het Besluit Begroting en Verantwoording (B.B.V.) dient in de begroting een overzicht met toelichting van de geraamde algemene dekkingsmiddelen te worden opgenomen. Hierin wordt ingegaan op de middelen die vrij besteedbaar zijn. Het betreft met name de O.Z.B. en de uitkering uit het gemeentefonds. Deze middelen kennen in tegenstelling tot heffingen als het rioolrecht of de afvalstoffenheffing geen vooraf bepaald bestedingsdoel. Hieronder wordt een overzicht gegeven van de algemene dekkingsmiddelen.

Overzicht algemene dekkingsmiddelen (bedragen x 1.000)

Algemene dekkingsmiddelen	Raming 2017	Raming 2018	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021
Lokale heffingen (O.Z.B.)	5.087,8	5.362,7	5.596,3	5.596,3	5.596,3
Gemeentefonds (algemene uitkering)	27.200,1	29.408,4	30.150,2	30.751,4	31.243,3
Dividenden	1.453,3	1.645,3	1.597,3	1.597,3	1.597,3
Saldo financieringsfunctie	-696,9	-1.295,8	-1.304,1	-1.246,9	-1.194,3
Overige middelen	2.023,3	1.358,9	1.211,2	1.177,2	1.106,1
Totaal	35.067,7	36.479,6	37.251,0	37.875,4	38.348,7

6.2.1 Algemene uitkering gemeentefonds

Algemeen

De in de begroting 2018 opgenomen raming van de algemene uitkering uit het gemeentefonds is gebaseerd op de circulaire van 31 mei 2017. Deze circulaire stelt de raming voor de gemeentefonds-uitkering voor 2017 bij en geeft een raming voor 2018. Ook kijkt de circulaire vooruit naar de jaren 2019 tot en met 2022.

De ontwikkeling van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de rijksuitgaven (netto gecorrigeerde rijksuitgaven; NGRU). Volgens de normeringssystematiek (trap op trap af) hebben wijzigingen in de rijksuitgaven direct invloed op de omvang van de algemene uitkering. De jaarlijkse toename of afname van het gemeentefonds, voortvloeiend uit de normeringssystematiek, wordt het accres genoemd.

Uitkeringsfactor

De uitkeringsfactor voor het jaar 2018 wordt voorlopig vastgesteld op 1,502. Hierbij is rekening gehouden met de doorwerking van de ramingen over de vorige jaren en met de onderwerpen uit de meicirculaire 2017.

Accres

Aangezien het kabinet demissionair is geworden na de verkiezingen van 15 maart was er sprake van een beleidsarme circulaire.

Het grootste deel van de accresontwikkeling wordt verklaard door de hogere inflatie die doorwerkt in een hogere loon- en prijsontwikkeling op de rijksbegroting. Werd er bij de Miljoenennota 2017 nog uitgegaan van een inflatie van 0,6% voor 2017, in de CPB-raming die gebruikt is voor de meicirculaire is dit opgelopen naar 1,6%. Ook voor de jaren 2018-2021 ligt de geraamde inflatie nu hoger dan ten tijde van de Miljoenennota 2017. Voor de berekening van de loon- en prijsontwikkeling voor de rijksbegroting is ook de contractloonstijging voor de markt een belangrijke variabele. Deze is sinds de raming van de Miljoenennota 2017 ook opgelopen, voor het jaar 2017 met 0,2%-punt en voor 2018 zelfs 0,8%-punt.

Naast bovenstaande loon- en prijsontwikkelingen zijn er nog diverse mutaties binnen de rijksbegroting die van invloed zijn op de accresontwikkeling. Zo heeft het kabinet besloten om € 342 miljoen extra uit te geven als gevolg van de stijging van de pensioenpremie ABP. Verder zijn er mutaties bij de dividendstromen uit staatsdeelnemingen, extra uitgaven aan studieleningen en zijn er een aantal technische correcties uitgevoerd.

Rekening houdend met het vorenstaande kan de algemene uitkering voor het jaar 2018 geraamd worden op € 29.408.480.

6.2.2 Dividenden

De gemeente Twenterand ontvangt jaarlijks dividenduitkeringen uit hoofde van haar aandelenbezit. De ramingen betreffen conform het B.B.V. de te verwachten dividenden over het jaar 2017 die in 2018 ontvangen worden.

Aandelen

Cogas	
558 aandelen x € 454 = € 253.332.	
Van de nominale waarde is 25% gestort.	
Dividend 558 aandelen à € 2.000	1.116.000
Enexis	
64.662 aandelen x € 1 = € 64.662	
Dividend 64.662 aandelen	29.000
Vitens	
Gewone aandelen 39.379 x € 10 = € 393.790	
Dividend	88.000
Bank Nederlandse Gemeenten	
23.868 aandelen x € 2,50 = € 59.670	
Dividend	24.000
Wadinko	
85 aandelen	
Dividend 85 aandelen x € 500	42.500
ROVA	
335 aandelen	
(Norm)dividend	100.000
Regio Twente (Twence BV)	
Jaarlijks wordt een winst/dividenduitkering ontvangen, die gebaseerd is op een vaste uitkering en een bepaald deel van de winst.	
Deze bedragen worden toegerekend naar het inwoneraantal.	
Winst/dividenduitkering	<u>345.843</u>
Totaal dividend	<u>1.745.343</u>

6.2.3 Saldo van de financieringsfunctie

Onder het saldo van de financieringsfunctie wordt verstaan het saldo van (a) de betaalde rente over de aangegane leningen en over de aangetrokken middelen in rekening courant en (b) de ontvangen rente over de uitzettingen. Het geraamde saldo van de financieringsfunctie bedraagt € 696.860 negatief, waarvan de specificatie als volgt luidt:

A. Rente langlopende leningen	€	723.836	
Rente kortlopende leningen	€	<u>121.012</u>	
	€	844.848	
B. Ontvangen rente			
rente hypotheekverstrekkingen ambtenaren	€	75.000	
rente lening Vitens	€	27.000	
rente lening Essent	€	<u>7.176</u>	€ 109.176
Per saldo			<u>€ 735.672</u>

Financieringspositie

De financieringsstructuur van de gemeente wordt bepaald door:

- De boekwaarde van de investeringen;
- De financiering van de boekwaarde door middel van reserves, voorzieningen en vaste geldleningen;
- Het financieringstekort;
- Het rente-omslagpercentage.

Rente omslagpercentage

Het gemiddelde rentepercentage is voor 2018 berekend op 2,50%. Bij deze berekening is uitgegaan van een gemiddelde rente van 1% over het financieringstekort waarvoor kasgeldleningen worden aangetrokken.

Rentetoevoeging reserves

Voor het jaar 2018 wordt, door het besluit van de raad van 30 juni 2009, geen rente (inflatie-correctie) toegevoegd aan de reserves.

Het is in het belang van de gemeente, dat er gezond wordt gefinancierd, dat wil zeggen dat de kapitaaluitgaven in principe met vaste geldleningen worden gefinancierd, en dat er een zekere afstemming bestaat tussen de afschrijvingsduur van de kapitaaluitgaven en de looptijden van de aangetrokken geldleningen. De geraamde afschrijving bedraagt € 2.996.997 en de aflossing van vaste geldleningen € 3.970.357.

6.2.4 Overige algemene dekkingsmiddelen

Overige rente reserves/voorzieningen:

- Bespaarde rente reserves	786.964
- Bespaarde rente voorzieningen	357.481

Overige algemene dekkingsmiddelen:

- Hondenbelasting	172.000
- Forensenbelasting	5.000
- Toeristenbelasting	<u>37.500</u>
totaal	1.358.945

6.2.5 Onvoorziene uitgaven

In de begroting 2018 is voor onvoorzien een bedrag geraamd van € 1.000. Deze post kan alleen worden benut met betrekking tot uitgaven indien deze onvermijdbaar, onuitstelbaar en onvoorzienbaar zijn.

6.2.6 Overzicht van de geraamde incidentele baten en lasten

	2018	2019	2020	2021
Programma Veilig Leefklimaat				
<i>Lasten</i>				
Onderhoud wegen	170.000	170.000	0	0
Afronden wegen duurzaam veilig	65.000	65.000	0	0
Energieloket 2.1	15.000	15.000	0	0
Budget asbest	50.000	50.000		
<i>Baten</i>				
Subsidie Energieloket 2.1	-15.000	-15.000	0	0
Programma Aantrekkelijke gemeente				
<i>Lasten</i>				
Projectsubsidie Cultuur	20.000	0	0	0
Meerjarig bouwkundig onderhoud (totaal)	658.999	496.302	1.570.611	622.240
Programma Maatschappelijke ontwikkeling en zelf-redzaamheid				
<i>Lasten</i>				
Innovatiefonds Sociaal Domein	150.000			
Minimabeleid	42.470			
Laaggeletterdheid	25.000	25.000		
Programma Klantgerichte organisatie en bestuur				
<i>Lasten</i>				
Extra budget i.v.m. nieuwe raadsleden	25.000	0	0	0
Burgemeestersbenoeming	5.000	0	0	0
Kwaliteitsmeting dienstverlening	15.000	0	15.000	0
Toezicht en handhaving	49.500			
Transformatie DIV	110.000	0	0	0
Personeelsbudget Applicatiebeheer	142.000	142.000	0	0
Totaal incidenteel programma's	1.527.969	948.302	1.585.611	622.240
Resultaatbestemming:				
<i>Baten</i>				
Progr.1: Veilig leefklimaat	-351.050	-278.267	-202.559	-206.105
Progr.2: Aantrekkelijke gemeente	-444.446	-376.890	-1.167.361	-379.971
Progr.3: Maatsch.ontw. en zelfredzaamheid	-1.681.896	-69.011	-13.437	-155
Progr.4: Klantgerichte organisatie en bestuur	-318.577	-47.724	-187.254	-36.009
Totaal resultaatbestemming	-2.795.969	-771.892	-1.570.611	-622.240

6.2.7 Structurele mutaties reserves

	2018	2019	2020	2021
Toevoegingen:				
Reserve Onderhoud gebouwen, bruggen en kunstwerken	713.242	764.242	815.242	866.242
Onttrekkingen:				
Uitvoering Plattelandsnota	20.000	20.000	20.000	20.000
Agenda van Twente	280.000	280.000	280.000	280.000
Kapitaallasten de Smithoek	75.000	75.000	75.000	75.000
Kapitaallasten Brede School Westerhaar	57.323	57.323	57.323	57.323
Brede School Vroomshoop	23.390	23.390	23.390	23.390
Tractiemiddelen	38.079	20.931	15.928	-6.888
Kosten Prestatieafspraken wonen	60.000	60.000	60.000	60.000
Kosten STADO	15.000	15.000	15.000	15.000
Kapitaallasten sportaccommodatiebeleid	81.242	81.242	81.242	81.242
Kapitaallasten sportzaal Weemelanden	33.768	33.768	33.768	33.768
Kapitaallasten kulturhus	35.792	35.792	35.792	35.792
Kapitaallasten brug de Slenke	2.344	2.344	2.344	2.344
Kosten picknicktafels	2.750	2.750	2.750	2.750
Kapitaallasten begraafplaatsen	6.460	6.460	6.460	6.460
Kosten zittend vervoer	6.564	6.564	6.564	6.564
Reserve dividend Vitens	172.534	172.534	145.058	-
Kapitaallasten gemeentewerf	50.938	50.938	50.938	50.938
Kapitaallasten gemeentehuis	115.066	113.000	110.935	108.869
Totaal onttrekkingen	1.076.250	1.057.036	1.022.492	852.552
Per saldo structureel	-363.008	-292.794	-207.250	13.690

Financiële positie

Programmabegroting 2018

7 Financiële positie

7.1 Uitgangspunten samenstelling begroting 2018

De hoofddoelstelling met betrekking tot de ramingen voor het begrotingsjaar 2018 was evenals voorgaande jaren te komen tot het opstellen van een evenwichtige begroting. Daarvoor zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd.

- Basis.**
 De basis voor de begroting 2018 wordt gevormd door:
- A. de ramingen en budgetten van de goedgekeurd begroting 2017 en de wijzigingen daarop;
 - B. de meerjarenramingen 2018-2020;
 - C. de jaarrekening 2016;
 - D. de Berap 2017;
 - E. Kadernota 2018.

Loonontwikkeling.
 Bij de berekening van de loonkosten 2018 is uitgegaan van de verwachte formatie per 1 januari 2018. Als salarisniveau voor 2018 is uitgegaan van de nieuwe cao die is ingegaan in mei 2017. Ook de toe te kennen periodieken zijn in de raming meegenomen. Voor de periode na de cao is een stijging van 1% meegenomen.

Prijspeil.
 Voor 2018 is bij het samenstellen van de begroting 2018 rekening gehouden met een prijsstijging van in principe 0% voor kosten derden, waarbij met betrekking tot die posten waarvan zeker was dat de stijging hoger wordt dan voornoemd percentage van dit hogere percentage uitgegaan is. Voor de O.Z.B. is rekening gehouden met hetgeen is bepaald bij de behandeling van de Kadernota 2018, voor de rioolheffing met een verhoging van 2,00% en voor de afvalstoffenheffing is uitgegaan van hetgeen is besloten op 30 juni 2015. Voor 2018 wordt voorgesteld de leges met 0,32% te verhogen.

Volume-effecten.
 Voor zover daarvan sprake is of zou kunnen zijn, is rekening gehouden met uit aanvaard en bestaand beleid voortvloeiende financiële gevolgen van voor 2018 verwachte volume-effecten.
 De volume-effecten kunnen zich onder andere voordoen bij budgetten welke (mede) gebaseerd zijn op het aantal inwoners, woonruimte, leerlingen, uitkeringsgerechtigden, lengte van wegen en oppervlakte groen. Voor de inkomstenramingen, zoals ten aanzien van huren en pachten, leges en andere rechten, belastingen, uitkeringen en bijdragen is er eveneens uitgegaan van volume-

effecten.
Gemeenschappelijke regelingen.
 Voor de ramingen van het aandeel in het nadelige saldo van de gemeenschappelijke regelingen zijn de door die regelingen in hun begrotingen opgenomen bijdragen als uitgangspunt opgenomen of als daar sprake van is de afspraken in regionaal verband.

Algemene uitkering uit het gemeentefonds.
 De raming van de algemene uitkering uit het gemeentefonds is gebaseerd op de meicirculaire van 31 mei 2017. Voor de berekening daarvan wordt uitgegaan van 33.850 inwoners en 13.850 woonruimten per 1 januari 2018.

Onvoorzien.
 Als budget voor onvoorziene uitgaven éénmalig is opgenomen een bedrag van € 1.000

7.2 Budgettaire ontwikkelingen

De afgelopen jaren is via diverse kanalen (programmabegroting, beraps, brieven etc.) steeds verwoord dat, evenals veel andere gemeenten, de gemeente Twenterand ook te maken heeft met financieel zwaar weer. Er is nog steeds grote onzekerheid over de financiële gevolgen van het rijksbeleid. Vooral bij de decentralisaties staat de gemeente nog voor een hele opgave de kosten in lijn te krijgen met de baten.

Voor een nadere toelichting op de budgettaire ontwikkelingen verwijzen wij u naar de inleiding bij deze programmabegroting.

7.3 Stand en verloop van reserves

De stand van de algemene reserves en bestemmingsreserves per 31-12-2018 luidt als volgt:
 Algemene reserves:

Algemene reserves:	
saldo per 1-1-2018	2.598.587
toevoegingen	0
	2.598.587
onttrekkingen	6.460
saldo per 31-12-2018	2.592.127

Bestemmingsreserves:	
saldo per 1-1-2018	23.633.543
toevoegingen	713.242
	24.346.785
onttrekkingen	3.865.759
saldo per 31-12-2018	20.481.026

Voor een nadere toelichting verwijzen wij u naar de in deze begroting opgenomen staat van reserves en voorzieningen met toelichting.

7.4 Stand en verloop van de voorzieningen

De stand van de voorzieningen per 31-12-2018 luidt als volgt:

Voorzieningen:

saldo per 1-1-2018	11.916.034
toevoegingen	<u>756.051</u>
	12.672.085
onttrekkingen	<u>2.521.463</u>
saldo per 31-12-2018	10.150.622

7.5 Investerings

De totale raming voor investeringen in 2018 bedraagt € 2.595.131. Voor investeringen met economisch nut is een bedrag van € 2.044.500 geraamd en voor investeringen met maatschappelijk nut in de openbare ruimte een bedrag van € 550.631.

Meerjarenraming 2019 - 2021

Programmabegroting 2018

8. Meerjarenraming 2019 - 2021

8.1 Inleiding

Ter voldoening aan het gestelde in de Gemeentewet en in hoofdstuk III van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten leggen wij aan u voor de meerjarenramingen 2019 t/m 2021. De meerjarenraming bevat een raming van de financiële gevolgen voor de drie jaren volgend op het begrotingsjaar, waaronder de baten en lasten van het bestaande en nieuwe beleid dat in de programma's is opgenomen.

De toelichting op de meerjarenraming bevat tenminste de gronden waarop de ramingen zijn gebaseerd en een toelichting op belangrijke ontwikkelingen ten opzicht van de meerjarenraming van het vorige begrotingsjaar. Door onder andere hiermee rekening te houden kan de meerjarenbegroting uitwijzen of de doelstelling van een sluitende begroting op termijn wordt gerealiseerd.

8.2 Uitgangspunten meerjarenraming

De begroting 2018 als basis;

- De meerjarenramingen zijn opgesteld met als uitgangspunt 0% stijging, m.u.v. posten waarvan de stijging c.q. daling in te schatten is of vastligt voor de komende jaren;
- Voor salarissen is een stijging van 1% meegenomen en de periodieke verhogingen;
- Bij de berekening van de Algemene uitkering is geen rekening gehouden met volumegroei voor inwoners en woonruimten. Overigens is uitgegaan van de in de meicirculaire 2017 opgenomen indicatieve gegevens;
- Een groei van de opbrengst onroerende zaakbelastingen zoals besloten bij de Kadernota 2018;
- De onttrekkingen en toevoegingen aan reserves en voorzieningen zijn verwerkt;

8.3 Financiële ontwikkelingen

Algemene uitkering gemeentefonds.

Voor de ontwikkeling van het gemeentefonds zijn vooral de volgende punten van belang:

- De ontwikkeling van het aantal decentralisatie-uitkeringen en integratie-uitkeringen naast de algemene uitkering;
- Het groot onderhoud van het gemeentefonds dat grotendeels is uitgevoerd;
- De gevolgen van de ontwikkeling van het accres, rekening houdend met de ontwikkelingen die genoemd zijn in de meicirculaire 2017.
- De financiële gevolgen van de decentralisatie-uitkeringen met betrekking tot de 3D's zijn verwerkt.

Salarissen/sociale lasten

De gevolgen van de cao, welke loopt vanaf 1 mei 2017, alsmede de toe te kennen periodieken, zijn in de raming van 2018 meegenomen. In de meerjarenraming is voor de salarissen en de eindejaarsuitkering een stij-

ging van 1,0% meegenomen voor de periode na de looptijd van de cao. Mocht de nieuwe cao aangepast worden dan kan dit voor- of nadelen opleveren voor de begroting.

Investeringslijsten

Uit de in de begroting opgenomen investeringslijsten voor de periode 2019 t/m 2021 blijkt dat voor deze jaren de volgende investeringen, exclusief riolering, worden geraamd, te weten:

- 2019	€ 493.131
- 2020	€ 388.631
- 2021	€ 561.131

8.4 Berekende/geraamde budgetprognose 2019 t/m 2021

De resultaten van vorenstaande leidt tot de resultaten zoals vermeld in het hoofdstuk 'Overzicht van baten en lasten 2018'.

Bijlagen

Programmabegroting 2018

A. Investeringslijsten 2018 - 2021

Jaarschijf 2018

			Investering- gen 2018	Kapitaallasten			
Omschrijving		Afschr. termijn		2018	2019	2020	2021
Themagroep: Openbare ruimte en Verkeer							
Openbare verlichting	v	20	133.631	5.011	9.939	9.772	9.605
Waarschuwingsborden	n	15	5.000	229	454	446	438
Vervanging riool	v	60	1.791.000	14.925	74.252	73.506	72.759
Nimos Kipkar UK 25-SK	n	8	5.000	375	742	727	711
Nimos Kipkar UK 258 NL	n	8	5.000	375	742	727	711
Nimos Kipkar SK NL 2,5t	n	8	6.500	488	965	945	924
Bayle kipkar K.G.-2-60	n	8	7.500	563	1.113	1.090	1.066
Bayle kipkar K.G.-2-60	n	8	7.500	563	1.113	1.090	1.066
Verdonk VA-TA-MT, A130GB oprijaanhanger	n	8	7.500	563	1.113	1.090	1.066
Veenhuis oprijwagen	n	8	15.000	1.125	2.227	2.180	2.133
Agria	n	8	5.000	375	742	727	711
Votex bermmaaier met sideshift	n	8	16.000	1.200	2.375	2.325	2.275
Nido Stratos B17-18 AWALN	n	8	35.000	2.625	5.195	5.086	4.977
Nido SNK 300 EPZ sneeuwploeg	n	8	10.000	750	1.484	1.453	1.422
Nido SNK 300 EPZ sneeuwploeg	n	8	10.000	750	1.484	1.453	1.422
Schaftwagen BW 2400	n	8	6.000	450	891	872	853
			2.065.631	30.365	104.832	103.486	102.139
Themagroep: Burgerzaken							
Trotters verkiezingen	n	10	12.000	750	1.485	1.455	1.425
			12.000	750	1.485	1.455	1.425
Themagroep: Dienstverlening							
Werkbudget Twenterand digitaal	n	4	200.000	27.500	54.375	53.125	51.875
			200.000	27.500	54.375	53.125	51.875
Themagroep: Economie en Werkgelegenheid							
Revitalisering bedrijventerein Weitzelpoort	n	40	200.000	5.000	9.938	9.813	9.688
			200.000	5.000	9.938	9.813	9.688
Themagroep: Bedrijfsvoering							
Verv.meubilair/bureaus	v	10	10.000	625	1.238	1.213	1.188
Hapert BL 2700 Kipaanhanger	n	8	5.000	375	742	727	711
Wesco WK 2700 kipaanhanger	n	8	6.500	488	965	945	924
Doornwaard D2000 FW dranghekkenaanhanger	n	8	4.500	338	668	654	640
Trias 151-20 luxe actiewagen/borden	n	8	7.500	563	1.113	1.090	1.066
Verdonk VA 1300 EA1 aanhanger	n	8	3.000	225	445	436	427
Weiro BME-D-22s aanhanger	n	8	3.000	225	445	436	427
Tijhof TA 125 1 as-aanhanger	n	8	3.000	225	445	436	427
Geluidsinstallatie raadszaal	v	10	75.000	4.688	9.281	9.094	8.906
			117.500	7.750	15.343	15.029	14.715
Totaal investeringen			2.595.131	71.365	185.973	182.907	179.841

A. Investeringslijsten 2018—2021

Jaarschijf 2019

Jaarverslag 2019

		Afschr. termijn	Investerin- gen 2019	Kapitaallasten		
				2019	2020	2021
Themagroep: Openbare ruimte en Verkeer						
Openbare verlichting	v	20	133.631	5.011	9.939	9.772
Waarschuwingsborden	n	15	5.000	229	454	446
Vervanging riool	v	60	629.550	5.246	26.100	25.838
Holaras H-220HV-FR sneeuwbezem hydro	n	8	8.000	600	1.188	1.163
Holaras A-220HV-FR sneeuwbezem mechanisch	n	8	8.000	600	1.188	1.163
VW T5 Pick-up TDI 75 KW	n	8	27.500	2.063	4.082	3.996
			811.681	13.749	42.950	42.376
Themagroep: Dienstverlening						
Werkbudget Twenterand digitaal	n	4	150.000	20.625	40.781	39.844
			150.000	20.625	40.781	39.844
Themagroep: Bedrijfsvoering						
Verv.meubilair/bureaus	v	10	10.000	625	1.238	1.213
John Deere 6330	n	8	80.000	6.000	11.875	11.625
Ahlmann AZ 150 E (shovel)	n	8	65.000	4.875	9.648	9.445
Bouwers schafwagen	n	8	6.000	450	891	872
			161.000	11.950	23.652	23.155
Totaal investeringen			1.122.681	46.324	107.383	105.375

Jaarschijf 2020

Jaarconijn: 2020

		Afschr.	Investeringen	Kapitaallasten	
		termijn	2020	2020	2021
Themagroep: Openbare ruimte en Verkeer					
Openbare verlichting	v	20	133.631	5.011	9.939
Waarschuwingborden	n	15	5.000	229	454
Vervanging riool	v	60	624.656	5.205	25.897
Nido stratos B20-27 VAXN	n	8	40.000	3.000	5.938
			803.287	13.446	42.228
Themagroep: Dienstverlening					
Werkbudget Twenterand digitaal	n	4	150.000	20.625	40.781
			150.000	20.625	40.781
Themagroep: Bedrijfsvoering					
Verv.meubilair/bureaus	v	10	10.000	625	1.238
Volkswagen Crafter	n	8	50.000	3.750	7.422
			60.000	4.375	8.659

Jaarschijf 2021

jaarsoort 2021

		Afschr.	Investeringen	Kapitaallasten
		termijn	2021	2021
Themagroep: Openbare ruimte en Verkeer				
Openbare verlichting	v	20	133.631	5.011
Waarschuwingborden	n	15	5.000	229
Vervanging riool	v	60	1.206.511	10.054
Nido Stratos B17-21 AVCLN-280	n	8	35.000	2.625
Hitachi ZX17U-2	n	8	27.500	2.063
VW T5	n	8	25.000	1.875
			1.432.642	21.857
Themagroep: Dienstverlening				
Werkbudget Twenterand digitaal	n	4	150.000	20.625
			150.000	20.625
Themagroep: Bedrijfsvoering				
Verv.meubilair/bureaus	v	10	10.000	625
MAN TG8.180 2222BW (hoogwerker)	n	8	50.000	3.750
Palfinger TKA 16 (hoogwerker opbouw)	n	8	75.000	5.625
Hangsha (heftruck)	n	8	10.000	750
Bemford klepelmaaier	n	8	40.000	3.000
			185.000	13.750
Totaal investeringen			1.767.642	56.232

B. EMU-saldo begroting 2018

Omschrijving	2017	2018	2019
	x € 1000,- Volgens realisatie tot en met sept. 2017, aangevuld met raming reste- rende periode	x € 1000,- Volgens begroting 2018	x € 1000,- Volgens meerjaren- raming in begroting 2018
1 Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)			
	-3.230	-3.159	-1.631
2 Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	2.973	2.997	2.837
3 Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie minus de vrijval van de voorzieningen ten bate van de exploitatie	749	756	777
4 Investerings in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	2.885	2.595	1.123
5 Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4			
6 Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op exploitatie verantwoord			
7 Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)			
8 Baten bouwgrondexploitatie: Baten voorzover transacties niet op exploitatie verantwoord			
9 Lasten op balanspost Voorzieningen voorzover deze transacties met derden betreffen	2.241	2.609	919
10 Lasten ivm transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten			
11 Verkoop van effecten:	Nee	Nee	Nee
a Gaat u effecten verkopen? (ja/nee)			
b Zo ja wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie?			
Berekend EMU-saldo	-4.634	-4.610	-59

C. Staat van reserves en voorzieningen begroting 2018 - 2021

		Begroting 2018	Begroting 2018	Begroting 2018	Begroting 2018
Nr.	Omschrijving	Saldo per 1-1-2018	Toevoegingen 2018	Onttrekkingen 2018	Saldo per 31-12-2018
	Algemene reserves				
1	Algemene risico reserve	2.598.587,47	0,00	6.460,00	2.592.127,47
	Totaal	2.598.587,47	0,00	6.460,00	2.592.127,47
	Bestemmingsreserves				
2	Reserve wegvallen dividend Vitens	490.126,00	0,00	172.534,00	317.592,00
3	Reserve Zittend vervoer Almelo	29.266,13	0,00	6.564,00	22.702,13
4	Reserve Minimabeleid	42.470,00	0,00	42.470,00	0,00
5	Reserve Brede Scholen	982.249,03	0,00	23.390,00	958.859,03
6	Reserve Sociaal Domein	3.805.340,00	0,00	1.630.000,00	2.175.340,00
7	Reserve Exploitatie begraafplaatsen	257.089,17	0,00	0,00	257.089,17
8	Reserve STADO centrum Vriezenveen	712.105,56	0,00	15.000,00	697.105,56
9	Reserve Risico's Grondbedrijf	292.401,38	0,00	0,00	292.401,38
10	Reserve Tractiemiddelen	494.852,33	0,00	38.079,00	456.773,33
11	Reserve Beheer openbaar groen	300.725,52	0,00	2.750,00	297.975,52
12	Reserve Onderh.Gebouwen, Bruggen en Kunstwerken	2.076.049,02	713.242,00	661.343,00	2.127.948,02
13	Reserve Uitvoering Nota Platteland	210.923,45	0,00	70.000,00	140.923,45
14	Reserve Agenda van Twente	1.400.000,00	0,00	280.000,00	1.120.000,00
15	Reserve Prestatieafspraken Wonen	415.039,90	0,00	60.000,00	355.039,90
16	Reserve Duurzaamheid	1.250,41	0,00	0,00	1.250,41
17	Reserve Uitwerking bestuursakkoord	615.090,00	0,00	414.500,00	200.590,00
18	Reserve Heroriëntatie organisatie	105.260,37	0,00	0,00	105.260,37
19	Reserve Speeltoestellen	60.000,00	0,00	0,00	60.000,00
	Totaal bestemmingsreserves	12.290.238,27	713.242,00	3.416.630,00	9.586.850,27
	Bestemmingsreserves (economisch nut)				
20	Reserve Centralisatie gemeentehuis	1.613.104,26	0,00	115.066,00	1.498.038,26
21	Reserve Gymlokaal Weemelanden	814.279,44	0,00	33.768,00	780.511,44
22	Reserve Kulturhus	930.597,00	0,00	35.792,00	894.805,00
23	Reserve Sportaccommodatiebeleid	813.213,54	0,00	81.242,00	731.971,54
24	Reserve Brede School De Smithoek	2.550.000,00	0,00	75.000,00	2.475.000,00
25	Reserve Brede School Weemelanden	1.297.778,00	0,00	0,00	1.297.778,00
26	Reserve Brede School Westerhaar	1.948.990,89	0,00	57.323,00	1.891.667,89
27	Reserve Gemeentewerf Vroomshoop	1.375.341,35	0,00	50.938,00	1.324.403,35
	Totaal bestemmingsreserves (economisch nut)	11.343.304,48	0,00	449.129,00	10.894.175,48

		Begroting 2018	Begroting 2018	Begroting 2018	Begroting 2018
Nr.	Omschrijving	Saldo per -1-2018	Toevoegingen 2018	Onttrekkingen 2018	Saldo per 31-12-2018
	Voorzieningen				
28	Voorziening Dubieuze Debiteuren	1.085.663,13	0,00	0,00	1.085.663,13
29	Voorziening Woonrijpmaken afgewikkelde bestemmingsplannen	216.033,82	0,00	87.480,31	128.553,51
30	Voorziening Grondbedrijf	253.505,25	0,00	0,00	253.505,25
31	Voorziening Vordering Vennootschap BV	190.940,21	0,00	0,00	190.940,21
	Subtotaal voorzieningen 1)	1.746.142,41	0,00	87.480,31	1.658.662,10
32	Voorziening Pensioen politieke ambtsdragers	3.093.092,00	0,00	0,00	3.093.092,00
33	Voorziening Gronden Oosterweilanden	464.051,80	0,00	0,00	464.051,80
34	Voorziening riolering	8.053.553,92	756.051,00	2.368.500,00	6.441.104,92
35	Voorziening Afvalverwerking	305.336,57	0,00	152.962,50	152.374,07
	Subtotaal voorzieningen	11.916.034,29	756.051,00	2.521.462,50	10.150.622,79
	Totaal	39.894.306,92	1.469.293,00	6.481.161,81	34.882.438,11

C. Algemene Reserve

1. Algemene risicoreserve

Doel: Reserve is ingesteld om de risico's af te kunnen dekken, die in de begroting, in de paragraaf weerstandsvermogen, worden vermeld.

Deze reserve kan alleen worden benut met betrekking tot uitgaven indien deze onvermijdbaar, onuitstelbaar en onvoorzienbaar zijn.

Voeding: Ingebracht wordt € 125,-- per inwoner en zal maximaal € 4.250.000,-- bedragen, en minimaal 50% hiervan, € 2.125.000,--.

Tevens wordt de reserve op niveau gehouden door voordelige resultaten van de jaarrekening hiervoor te bestemmen en/of door toevoeging van incidentele inkomsten, windstafdrachten uit bestemmingsplannen, samenwerkingsovereenkomsten etc.

Looptijd: Onbepaald.

Saldo per 1-1-2018	2.598.587,47
Af: Begraafplaatsen WHR/BRH	6.460,00
Saldo per 31-12-2018	<u>2.592.127,47</u>

C. Bestemmingsreserves

2. Reserve Wegvallen dividend Vitens

Doel: Opvangen van de lagere reguliere dividenduitkering in de komende jaren.

Voeding: Eenmalige storting deel rekeningsaldo 2006.

Looptijd: t/m 2020.

Saldo per 1-1-2018	490.126,00
Af: Aflossing 2018	172.534,00
Saldo per 31-12-2018	<u>317.592,00</u>

3. Reserve Zittend vervoer Almelo

Doel: Reservering ter dekking van de aflopende verplichtingen van het Zittend Vervoer Almelo.

Voeding: Eenmalige dotatie uit Algemene Risicoreserve in 2007.

Looptijd: t/m 2023.

Saldo per 1-1-2018	29.266,13
Af: Kosten 2018	6.564,00
Saldo per 31-12-2018	<u>22.702,13</u>

4. Reserve Minimabeleid

Doel: Reservering ter dekking van de kosten van het minimabeleid, conform het in 2011 vastgestelde Minimabeleidsplan "Een Steuntje in de rug". Gezien het open-einde karakter van deze regeling dient deze reserve ook als risicodekking.

Voeding: Eventueel overschot jaarlijks budget minimabeleid.

Looptijd: t/m 2018.

Saldo per 1-1-2018	42.470,00
Af: Minimabeleidsplan 2015-2018	42.470,00
Saldo per 31-12-2018	<u>0,00</u>

5. Reserve Brede Scholen

Doel: Reservering ten behoeve van de kosten van de Brede Scholen.

Voeding: Eenmalige storting rekeningsaldo 2008 en niet bestede middelen uit jaarlijks budget onderhoud schoolgebouwen.

Looptijd: Onbepaald.

Saldo per 1-1-2018	982.249,03
Af: Bijdrage Brede School Vroomshoop	23.390,00
Saldo per 31-12-2018	<u>958.859,03</u>

C. Bestemmingsreserves

6. Reserve Sociaal Domein

Doel: Reservering ter dekking van de kosten Sociaal Domein.

Voeding: Eenmalige storting vanuit Reserve Participatie en Reserve Decentralisatie WMO/Jeugd

Looptijd: Onbepaald

Saldo per 1-1-2018			3.805.340,00
Af:	Laaggeletterdheid	25.000,00	
	Saldo kadernota	1.455.000,00	
	Innovatiefonds Sociaal Domein	150.000,00	1.630.000,00
Saldo per 31-12-2018			<u>2.175.340,00</u>

7. Reserve Exploitatie begraafplaatsen

Doel: Reservering ten behoeve van egalisatie exploitatiekosten graven.

Voeding: Eenmalige dotatie vanuit de Algemene Risicoreserve, ontvangen bijdragen/afkoopsommen.

Looptijd: Onbepaald.

Saldo per 1-1-2018	257.089,17
Saldo per 31-12-2018	<u>257.089,17</u>

8. Reserve STADO Centrum Vriezenveen

Doel: Reservering ten behoeve van uitvoeringswerken in verband met centrumvorming in Vriezenveen.

Voeding: Diverse subsidies en bijdragen uit de exploitatie.

Looptijd: Onbepaald.

Saldo per 1-1-2018		712.105,56
Af:	Kosten 2018 Stado	15.000,00
Saldo per 31-12-2018		<u>697.105,56</u>

9. Reserve Risico's Grondbedrijf

Doel: Reservering ten behoeve van risicoafdekking voor bestemmingsplannen binnen het Grondbedrijf.

Voeding: Winsten bestemmingsplannen tot een maximum van € 1.000.000,--.

Looptijd: Onbepaald.

Saldo per 1-1-2018	292.401,38
Saldo per 31-12-2018	<u>292.401,38</u>

C. Bestemmingsreserves

10. Reserve Tractiemiddelen

Doel: Reservering ten behoeve van het opvangen van fluctuaties in kapitaallasten van de tractiemiddelen.

Voeding: Voordelig saldo van het verschil in kapitaallasten en het vastgesteld kostenniveau.

Looptijd: Onbepaald.

Saldo per 1-1-2018		494.852,33
Af	Onttrekking 2018	38.079,00
Saldo per 31-12-2018		<u>456.773,33</u>

11. Reserve Beheer openbaar groen

Doel: Egalisatiereserve ten behoeve van renovatiekosten die nodig zijn voor het vervangen van met name groenvoorzieningen na een bepaalde omlooperperiode. Aangezien er een aantal grote projecten gepland staan en het jaarlijkse budget minimaal is, zal deze reserve hiervoor aangesproken dienen te worden.

Voeding: Niet bestede middelen van het vastgestelde budget voor openbaar groen.

Looptijd: Onbepaald

Saldo per 1-1-2018		300.725,52
Af:	Picknicktafels	2.750,00
Saldo per 31-12-2018		<u>297.975,52</u>

12. Reserve Onderhoud gebouwen, Bruggen en Kunstwerken

Doel: Reservering ten behoeve van dekking kosten meerjarig onderhoud gemeentelijke gebouwen, bruggen en kunstwerken.

Voeding: Samenvoeging van Reserve Onderhoud gebouwen en Reserve Bruggen en kunstwerken. Bijdrage uit de gewone dienst o.b.v. het onderhoudsplan.

Looptijd: Onbepaald.

Saldo per 1-1-2018		2.076.049,02
Bij:	Storting 2018	<u>713.242,00</u>
		2.789.291,02
Af:	Meerjarig onderhoud 2018	<u>661.343,00</u>
Saldo per 31-12-2018		2.127.948,02

13. Reserve Uitvoering Nota Platteland

Doel: Reserve ten behoeve van dekking kosten Uitvoering Nota Platteland voor de periode 2013-2025.

Voeding: Dotatie Reserve Grote Projecten (bij begroting 2008).

Looptijd: t/m 2025.

Saldo per 1-1-2018			210.923,45
Af:	Kosten 2018	20.000,00	
	Kosten Budget Asbest	50.000,00	70.000,00
Saldo per 31-12-2018			140.923,45

C. Bestemmingsreserves
14. Reserve Agenda van Twente

Doel: Reserve ten behoeve van dekking kosten Agenda van Twente

Voeding: Eenmalige voeding uit Cogas-gelden

Looptijd: 2018 t/m 2022

Saldo per 1-1-2018	1.400.000,00
Af: Kosten 2018	280.000,00
Saldo per 31-12-2018	1.120.000,00

15. Reserve Prestatieafspraken Wonen

Doel: Dekking van kosten voor realisatie van herstructurering- en transformatieprojecten binnen de bebouwde kom om woningtypen te realiseren waar behoefte aan is (raadsbesluit 4-10-2011).

Voeding: Provinciale subsidie in het kader van Prestatieafspraken Wonen.

Looptijd: Onbepaald.

Saldo per 1-1-2018	415.039,90
Af: Kosten 2018	60.000,00
Saldo per 31-12-2018	355.039,90

16. Reserve Duurzaamheid

Doel: Dekking van de kosten voor de uitvoering van projecten in het kader van duurzaamheid.

Voeding: Budget SLOK.

Looptijd: Onbepaald.

Saldo per 1-1-2018	1.250,41
Saldo per 31-12-2018	1.250,41

17. Reserve Uitwerking bestuursakkoord

Doel: Dekking van de kosten voor de Uitwerking van het bestuursakkoord

Voeding: Diverse reserves

Looptijd: Onbepaald.

Saldo per 1-1-2018	615.090,00
Af: Subsidie cultuur	20.000,00
Wegen/duurzaam veilig/Oude Hoeven-weg	235.000,00
Toezicht en handhaving	49.500,00
Personeelsbudget Stelselbeheer	110.000,00
Saldo per 31-12-2018	414.500,00
	200.590,00

C. Bestemmingsreserves
18. Reserve Heroriëntatie organisatie

Doel: Dekking van de kosten voor de heroriëntatie van de organisatie

Voeding: Diverse reserves

Looptijd: Onbepaald

Saldo per 1-1-2018	105.260,37
Saldo per 31-12-2018	105.260,37

19. Reserve Speeltoestellen

Doel: Dekking van de kosten van speeltoestellen

Voeding: Uit Voorziening Woonrijpmaken afgewikkelde bestemmingsplannen en storting begroting 2017

Looptijd: Onbepaald

Saldo per 1-1-2018	60.000,00
Saldo per 31-12-2018	60.000,00

C. Bestemmingsreserves (economisch nut)
20. Reserve Centralisatie gemeentehuis

Doel: Reservering ter dekking van (een gedeelte van) de jaarlijkse kapitaallasten.

Voeding: Dotatie vanuit de Reserve Grote Projecten, niet geraamde dividenduitkeringen en de boekwinst door de verkoop van het gemeentehuis in Den Ham.

Looptijd: t/m 2047.

Saldo per 1-1-2018	1.613.104,26
Af: Afdekking kapitaallasten	115.066,00
Saldo per 31-12-2018	1.498.038,26

21. Reserve Gymlokaal Weemelanden

Doel: Reservering ter dekking van (een gedeelte van) de jaarlijkse kapitaallasten.

Voeding: Eenmalige dotatie van uit de Reserve Grote Projecten.

Looptijd: t/m 2044.

Saldo per 1-1-2018	814.279,44
Af: Afdekking kapitaallasten Weemelanden	33.768,00
Saldo per 31-12-2018	780.511,44

C. Bestemmingsreserves (economisch nut)

22. Reserve Kulturhus

Doel: Reservering ter dekking van (een gedeelte van) de jaarlijkse kapitaallasten.

Voeding: Eenmalige dotatie vanuit de Reserve Grote Projecten, een toevoeging vanuit de exploitatie van KOP Westerhaar en verkoop grond "oude" Klaampe.

Looptijd: t/m 2044. Onttrekking wordt aangepast na duidelijkheid over bestemming Marijkestraat.

Saldo per 1-1-2018	930.597,00
Af: Afdekking kapitaallasten Kulturhus	35.792,00
Saldo per 31-12-2018	894.805,00

23. Reserve Sportaccommodatiebeleid

Doel: Reservering ter dekking van (een gedeelte van) de jaarlijkse kapitaallasten.

Voeding: Eenmalige dotatie vanuit de Reserve Grote Projecten.

Looptijd: t/m 2027.

Saldo per 1-1-2018	813.213,54
Af: afdekking kapitaallasten	81.242,00
Saldo per 31-12-2018	731.971,54

24. Reserve Brede School De Smithoek

Doel: Reservering ter dekking van (een gedeelte van) de jaarlijkse kapitaallasten.

Voeding: Eenmalige dotatie vanuit de Reserve Grote Projecten.

Looptijd: t/m 2051.

Saldo per 1-1-2018	2.550.000,00
Af: Afdekking kapitaallasten	75.000,00
Saldo per 31-12-2018	2.475.000,00

25. Reserve Brede School Weemelanden

Doel: Reservering ter dekking van (een gedeelte van) de jaarlijkse kapitaallasten.

Voeding: Eenmalige dotatie vanuit de Reserve Grote Projecten, een bijdrage vanuit het

bestemmingsplan Weemelanden en een toevoeging van resterende budgetten uit 2009 en 2011.

Looptijd: t/m 2022.

Saldo per 1-1-2018	1.297.778,00
Saldo per 31-12-2018	1.297.778,00

C. Bestemmingsreserves (economisch nut)

26. Reserve Brede School Westerhaar

Doel: Reservering ter dekking van (een gedeelte van) de jaarlijkse kapitaallasten.

Voeding: Eenmalige dotatie vanuit diverse reserves en dotaties vanuit het grondbedrijf.

Looptijd: t/m 2050.

Saldo per 1-1-2018	1.948.990,89
Af: Afdekking kapitaallasten	57.323,00
Saldo per 31-12-2018	1.891.667,89

27. Reserve Gemeentewerf Vroomshoop

Doel: Reservering ter dekking van (een gedeelte van) de jaarlijkse kapitaallasten.

Voeding: Eenmalige dotatie vanuit de Reserve Grote Projecten en boekwinsten op de verkoop van de oude werven.

Looptijd: t/m 2046.

Saldo per 1-1-2018	1.375.341,35
Af: Afdekking kapitaallasten	50.938,00
Saldo per 31-12-2018	1.324.403,35

C. Voorzieningen

28. Voorziening Dubieuze Debiteuren

Doel: Het afdekken van toekomstige risico's met betrekking tot dubieuze debiteuren.

Voeding: Het jaarlijks opnemen van verwachte dubieuze vorderingen.

Looptijd: Onbepaald.

Saldo per 1-1-2018	1.085.663,13
Saldo per 31-12-2018	1.085.663,13

29. Voorziening Woonrijpmaken afgewikkelde bestemmingsplannen

Doel: Reservering ten behoeve van uitvoering laatste werken woonrijpmaken bestemmingsplannen.

Voeding: Bijdragen uit exploitatie van bestemmingsplannen.

Looptijd: Onbepaald.

Saldo per 1-1-2018	216.033,82
Af: Kosten 2018	87.480,31
Saldo per 31-12-2018	128.553,51

C. Voorzieningen

30. Voorziening Grondbedrijf (vh Bedrijfsverplaatsingen)

*Doel: Reservering ten behoeve van het nadelig saldo op het complex Bedrijfsverplaatsingen.
Dit bedrag is gelijk aan de te verwachten opbrengsten uit de zandwinning Oosterweilanden.
Voeding: Storting vanuit rekeningsaldo 2012.
Looptijd: t/m afwikkeling complex Bedrijfsverplaatsingen.*

Saldo per 1-1-2018	253.505,25
Saldo per 31-12-2018	253.505,25

31. Voorziening Vordering Vennootschap BV

*Doel: Reservering ten behoeve van risico lening Vennootschap BV. Deze lening is door RWE bedongen ter verzekering van betaling van eventuele schadeclaims. Vanwege de onzekerheid over het aflossen van deze lening moet hiervoor een voorziening worden gevormd.
Voeding: Verkoop aandelen Essent.
Looptijd: Onbepaald.*

Saldo per 1-1-2018	190.940,21
Saldo per 31-12-2018	190.940,21

32. Voorziening Pensioen politieke ambtsdragers

*Doel: (Verplichte) afdekking risico's wachtgeld- en pensioenverplichtingen politieke ambtsdragers ter voorkoming van fluctuaties in de begroting.
Voeding: Overdracht van de pensioenverplichtingen voormalige werkgever(s) en jaarlijkse dotatie ten laste van de gewone dienst tot een maximum van de verplichtingen.
Looptijd: Onbepaald.*

Saldo per 1-1-2018	3.093.092,00
Saldo per 31-12-2018	3.093.092,00

33. Voorziening gronden Oosterweilanden

*Doel: ter dekking van de kosten voor nabetaling van aankoop grond Oosterweilanden.
Voeding: eenmalige dotatie uit de exploitatie
Looptijd: Onbepaald*

Saldo per 1-1-2018	464.051,80
Saldo per 31-12-2018	464.051,80

C. Voorzieningen

34. Voorziening Riolering

*Doel: Voorziening ten behoeve van de kosten onderhoud en vervanging riolering.
Voeding: Overschotten op het product Rioolbeheer.
Looptijd: Onbepaald.*

Saldo per 1-1-2018	8.053.553,92
Bij: Storting 2018/Onttrekking 2018	756.051,00
	8.809.604,92
Af: GRP	2.368.500,00
Saldo per 31-12-2018	6.441.104,92

35. Voorziening Afvalverwerking

*Doel: Voorziening met betrekking tot de kosten van afvalinzameling en -verwerking. Het maximum van deze reserve is door de raad vastgesteld op € 200.000
Voeding: Eventuele jaarlijkse overschotten op het product Huisvuil.
Looptijd: Onbepaald.*

Saldo per 1-1-2018	305.336,57
Af: Exploitatie 2018	152.962,50
Saldo per 31-12-2018	152.374,07

C. Staat van reserves en voorzieningen begroting 2018 - 2021

Nr.	Omschrijving	Begroting 2019	Begroting 2019	Begroting 2019	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2020	Begroting 2020	Begroting 2020
		Saldo per 1-1-2019	Toevoegingen 2019	Onttrekkingen 2019	Saldo per 31-12-2019	Saldo per 1-1-2020	Toevoegingen 2020	Onttrekkingen 2020	Saldo per 31-12-2020
	Algemene reserves								
1	Algemene risico reserve	2.592.127,47	0,00	6.460,00	2.585.667,47	2.585.667,47	0,00	6.460,00	2.579.207,47
	Totaal	2.592.127,47	0,00	6.460,00	2.585.667,47	2.585.667,47	0,00	6.460,00	2.579.207,47
	Bestemmingsreserves								
2	Reserve wegvallen dividend Vitens	317.592,00	0,00	172.534,00	145.058,00	145.058,00	0,00	145.058,00	0,00
3	Reserve Zittend vervoer Almelo	22.702,13	0,00	6.564,00	16.138,13	16.138,13	0,00	6.564,00	9.574,13
5	Reserve Brede Scholen	958.859,03	0,00	23.390,00	935.469,03	935.469,03	0,00	23.390,00	912.079,03
6	Reserve Sociaal Domein	2.175.340,00	0,00	25.000,00	2.150.340,00	2.150.340,00	0,00	0,00	2.150.340,00
7	Reserve Exploitatie begraafplaatsen	257.089,17	0,00	0,00	257.089,17	257.089,17	0,00	0,00	257.089,17
8	Reserve STADO centrum Vriezenveen	697.105,56	0,00	15.000,00	682.105,56	682.105,56	0,00	15.000,00	667.105,56
9	Reserve Risico's Grondbedrijf	292.401,38	0,00	0,00	292.401,38	292.401,38	0,00	0,00	292.401,38
10	Reserve Tractiemiddelen	456.773,33	0,00	20.931,00	435.842,33	435.842,33	0,00	15.928,00	419.914,33
11	Reserve Beheer openbaar groen	297.975,52	0,00	2.750,00	295.225,52	295.225,52	0,00	2.750,00	292.475,52
12	Reserve Onderh.Gebouwen, Bruggen en Kunstwerken	2.127.948,02	764.242,00	498.646,00	2.393.544,02	2.393.544,02	815.242,00	1.572.955,00	1.635.831,02
13	Reserve Uitvoering Nota Platteland	140.923,45	0,00	70.000,00	70.923,45	70.923,45	0,00	20.000,00	50.923,45
14	Reserve Agenda van Twente	1.120.000,00	0,00	280.000,00	840.000,00	840.000,00	0,00	280.000,00	560.000,00
15	Reserve Prestatieafspraken Wonen	355.039,90	0,00	60.000,00	295.039,90	295.039,90	0,00	60.000,00	235.039,90
16	Reserve Duurzaamheid	1.250,41	0,00	0,00	1.250,41	1.250,41	0,00	0,00	1.250,41
17	Reserve Uitwerking bestuursakkoord	200.590,00	0,00	200.590,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
18	Reserve Heroriëntatie organisatie	105.260,37	0,00	0,00	105.260,37	105.260,37	0,00	0,00	105.260,37
19	Reserve Speeltoestellen	60.000,00	0,00	0,00	60.000,00	60.000,00	0,00	0,00	60.000,00
	Totaal bestemmingsreserves	9.586.850,27	764.242,00	1.375.405,00	8.975.687,27	8.975.687,27	815.242,00	2.141.645,00	7.649.284,27
	Bestemmingsreserves (economisch nut)								
20	Reserve Centralisatie gemeentehuis	1.498.038,26	0,00	113.000,00	1.385.038,26	1.385.038,26	0,00	110.935,00	1.274.103,26
21	Reserve Gymlokaal Weemelanden	780.511,44	0,00	33.768,00	746.743,44	746.743,44	0,00	33.768,00	712.975,44
22	Reserve Kulturhus	894.805,00	0,00	35.792,00	859.013,00	859.013,00	0,00	35.792,00	823.221,00
23	Reserve Sportaccommodatiebeleid	731.971,54	0,00	81.242,00	650.729,54	650.729,54	0,00	81.242,00	569.487,54
24	Reserve Brede School De Smithoek	2.475.000,00	0,00	75.000,00	2.400.000,00	2.400.000,00	0,00	75.000,00	2.325.000,00
25	Reserve Brede School Weemelanden	1.297.778,00	0,00	0,00	1.297.778,00	1.297.778,00	0,00	0,00	1.297.778,00
26	Reserve Brede School Westerhaar	1.891.667,89	0,00	57.323,00	1.834.344,89	1.834.344,89	0,00	57.323,00	1.777.021,89
27	Reserve Gemeentewerf Vroomshoop	1.324.403,35	0,00	50.938,00	1.273.465,35	1.273.465,35	0,00	50.938,00	1.222.527,35
	Totaal bestemmingsreserves (economisch nut)	10.894.175,48	0,00	447.063,00	10.447.112,48	10.447.112,48	0,00	444.998,00	10.002.114,48
	Voorzieningen								
28	Voorziening Dubieuze Debiteuren	1.085.663,13	0,00	0,00	1.085.663,13	1.085.663,13	0,00	0,00	1.085.663,13
29	Voorziening Woonrijpmaken afgewikkelde bestemmingsplannen	128.553,51	0,00	73.269,22	55.284,29	55.284,29	0,00	0,00	55.284,29
30	Voorziening Grondbedrijf	253.505,25	0,00	0,00	253.505,25	253.505,25	0,00	0,00	253.505,25
31	Voorziening Vordering Vennootschap BV	190.940,21	0,00	0,00	190.940,21	190.940,21	0,00	0,00	190.940,21
	Subtotaal voorzieningen 1)	1.658.662,10	0,00	73.269,22	1.585.392,88	1.585.392,88	0,00	0,00	1.585.392,88
32	Voorziening Pensioen politieke ambtsdragers	3.093.092,00	0,00	0,00	3.093.092,00	3.093.092,00	0,00	0,00	3.093.092,00
33	Voorziening Gronden Oosterweilanden	464.051,80	0,00	0,00	464.051,80	464.051,80	0,00	0,00	464.051,80
34	Voorziening Riolering	6.441.104,92	777.043,00	846.050,00	6.372.097,92	6.372.097,92	813.143,00	1.404.559,00	5.780.681,92
35	Voorziening Afvalverwerking	152.374,07	0,00	0,00	152.374,07	152.374,07	0,00	0,00	152.374,07
	Subtotaal voorzieningen	10.150.622,79	777.043,00	846.050,00	10.081.615,79	10.081.615,79	813.143,00	1.404.559,00	9.490.199,79
	Totaal	34.882.438,11	1.541.285,00	2.748.247,22	33.675.475,89	33.675.475,89	1.628.385,00	3.997.662,00	31.306.198,89

C. Staat van reserves en voorzieningen begroting 2018 - 2021

Nr.	Omschrijving	Begroting 2021	Begroting 2021	Begroting 2021	Begroting 2021
		Saldo per 1-1-2021	Toevoegingen 2021	Onttrekkingen 2021	Saldo per 31-12-2021
	Algemene reserves				
1	Algemene risico reserve	2.579.207,47	0,00	6.460,00	2.572.747,47
	Totaal	2.579.207,47	0,00	6.460,00	2.572.747,47
	Bestemmingsreserves				
3	Reserve Zittend vervoer Almelo	9.574,13	0,00	6.564,00	3.010,13
5	Reserve Brede Scholen	912.079,03	0,00	23.390,00	888.689,03
6	Reserve Sociaal Domein	2.150.340,00	0,00	0,00	2.150.340,00
7	Reserve Exploitatie begraafplaatsen	257.089,17	0,00	0,00	257.089,17
8	Reserve STADO centrum Vriezenveen	667.105,56	0,00	15.000,00	652.105,56
9	Reserve Risico's Grondbedrijf	292.401,38	0,00	0,00	292.401,38
10	Reserve Tractiemiddelen	419.914,33	6.888,00	0,00	426.802,33
11	Reserve Beheer openbaar groen	292.475,52	0,00	2.750,00	289.725,52
12	Reserve Onderh.Gebouwen, Bruggen en Kunstwerken	1.635.831,02	866.242,00	624.584,00	1.877.489,02
13	Reserve Uitvoering Nota Platteland	50.923,45	0,00	20.000,00	30.923,45
14	Reserve Agenda van Twente	560.000,00	0,00	280.000,00	280.000,00
15	Reserve Prestatieafspraken Wonen	235.039,90	0,00	60.000,00	175.039,90
16	Reserve Duurzaamheid	1.250,41	0,00	0,00	1.250,41
18	Reserve Heroriëntatie organisatie	105.260,37	0,00	0,00	105.260,37
19	Reserve Speeltoestellen	60.000,00	0,00	0,00	60.000,00
	Totaal bestemmingsreserves	7.649.284,27	873.130,00	1.032.288,00	7.490.126,27
	Bestemmingsreserves (economisch nut)				
20	Reserve Centralisatie gemeentehuis	1.274.103,26	0,00	108.869,00	1.165.234,26
21	Reserve Gymlokaal Weemelanden	712.975,44	0,00	33.768,00	679.207,44
22	Reserve Kulturhus	823.221,00	0,00	35.792,00	787.429,00
23	Reserve Sportaccommodatiebeleid	569.487,54	0,00	81.242,00	488.245,54
24	Reserve Brede School De Smithoek	2.325.000,00	0,00	75.000,00	2.250.000,00
25	Reserve Brede School Weemelanden	1.297.778,00	0,00	0,00	1.297.778,00
26	Reserve Brede School Westerhaar	1.777.021,89	0,00	57.323,00	1.719.698,89
27	Reserve Gemeentewerf Vroomshoop	1.222.527,35	0,00	50.938,00	1.171.589,35
	Totaal bestemmingsreserves (economisch nut)	10.002.114,48	0,00	442.932,00	9.559.182,48
	Voorzieningen				
28	Voorziening Dubieuze Debiteuren	1.085.663,13	0,00	0,00	1.085.663,13
29	Voorziening Woonrijpmaken afgewikkelde bestemmingsplannen	55.284,29	0,00	0,00	55.284,29
30	Voorziening Grondbedrijf	253.505,25	0,00	0,00	253.505,25
31	Voorziening Vordering Vennootschap BV	190.940,21	0,00	0,00	190.940,21
	Subtotaal voorzieningen 1)	1.585.392,88	0,00	0,00	1.585.392,88
32	Voorziening Pensioen politieke ambtsdragers	3.093.092,00	0,00	0,00	3.093.092,00
33	Voorziening Gronden Oosterweilanden	464.051,80	0,00	0,00	464.051,80
34	Voorziening Riolering	5.780.681,92	867.631,00	1.730.411,00	4.917.901,92
35	Voorziening Afvalverwerking	152.374,07	0,00	0,00	152.374,07
	Subtotaal voorzieningen	9.490.199,79	867.631,00	1.730.411,00	8.627.419,79
	Totaal	31.306.198,89	1.740.761,00	3.212.091,00	29.834.868,89

D. Overzicht taakvelden

Taakveld	Lasten 2018	Baten 2018	Lasten 2019	Baten 2019	Lasten 2020	Baten 2020	Lasten 2021	Baten 2021
0.1 Bestuur	3.237.652	-135	3.211.734	-135	3.233.590	-135	3.169.459	-135
0.10 Mutaties reserves	713.242	-3.872.219	764.242	-1.828.928	815.242	-2.593.103	873.130	-1.481.680
0.2 Burgerzaken	1.757.291	-423.570	1.730.556	-423.570	1.744.426	-423.570	1.687.154	-423.570
0.4 Overhead	5.565.302	0	5.334.985	0	5.460.930	0	5.334.148	0
0.5 Treasury	926.355	-3.111.370	886.667	-2.915.638	860.691	-2.881.627	833.912	-2.810.549
0.61 OZB Woningen	904.998	-4.632.692	909.643	-4.835.708	911.705	-4.835.708	892.610	-4.835.708
0.62 OZB niet-woningen	0	-730.008	0	-760.567	0	-760.567	0	-760.567
0.64 Belastingen overig	0	-222.000	0	-222.000	0	-222.000	0	-222.000
0.7 Algemene uitkering/ov.uitk. GF	0	-51.150.156	0	-50.797.885	0	-51.176.362	0	-51.658.997
0.8 Overige baten en lasten	-527.501	0	-313.415	0	-280.114	0	-155.061	0
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	1.997.655	-4.800	2.015.669	-4.800	2.035.322	-4.800	2.051.964	-4.800
1.2 Openbare orde en veiligheid	295.917	-7.380	298.395	-7.380	300.585	-7.380	293.652	-7.380
2.1 Verkeer en vervoer	3.208.082	-33.860	3.169.593	-33.860	3.100.494	-33.860	3.061.188	-33.860
3.1 Economische ontwikkeling	1.113.651	-25.102	1.116.177	-25.102	1.118.362	-25.102	1.109.209	-25.102
3.2 Fysieke bedr.infrastructuur	1.476.440	-1.520.980	4.578.350	-4.693.380	2.349.993	-2.421.052	2.349.178	-2.421.052
3.3 Bedrijvenloket en bedr.reg.	79.076	-8.580	78.789	-8.580	78.929	-8.580	78.268	-8.580
3.4 Economische promotie	0	-42.500	0	-42.500	0	-42.500	0	-42.500
4.1 Openbaar basisonderwijs	4.400	0	4.205	0	4.216	0	4.202	0
4.2 Onderwijshuisvesting	1.168.267	0	1.123.618	0	1.064.897	0	1.045.756	0
4.3 Onderwijsbeleid/leerlingzaken	2.193.664	-336.404	2.418.442	-336.404	2.409.599	-336.404	2.411.112	-336.404
5.1 Sportbeleid en activering	470.142	-3.310	364.941	-3.310	323.091	-3.310	263.990	-3.310
5.2 Sportaccommodaties	1.673.095	-298.137	1.461.521	-298.137	2.138.777	-298.137	1.732.902	-298.137
5.3 Cultuurpres./-productie/-part.	186.879	0	162.980	0	164.123	0	175.187	0
5.4 Musea	124.751	-13.332	76.238	-13.332	112.570	-13.332	38.929	-13.332
5.5 Cultureel erfgoed	22.552	0	32.885	0	35.928	0	28.061	0
5.6 Media	788.421	0	796.283	0	803.761	0	812.248	0
5.7 Openbaar groen/recreatie	2.366.174	-2.811	2.361.309	-2.811	2.382.748	-2.811	2.342.005	-2.811
6.1 Samenkracht/burgerparticipatie	3.507.383	-349.449	3.599.740	-351.435	3.614.360	-353.440	3.571.243	-353.440
6.2 Wijkteams	727.850	0	667.186	0	668.632	0	668.530	0
6.3 Inkomensregelingen	9.008.640	-7.521.912	8.104.120	-6.786.210	8.127.821	-6.786.210	8.113.163	-6.786.210
6.4 Begeleide participatie	16.934.277	0	15.405.014	0	14.801.012	0	14.661.311	0
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	380.054	0	380.517	0	380.568	0	379.698	0
6.71 Maatwerkdienstverl. 18+	2.525.591	-626.859	2.852.135	-728.562	2.860.578	-730.283	2.861.509	-732.021
6.72 Maatwerkdienstverl. 18-	8.689.657	0	8.768.065	0	8.856.090	0	8.927.629	0
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	1.237.191	0	1.248.371	0	1.260.919	0	1.271.122	0
7.1 Volksgezondheid	1.284.880	0	1.280.931	0	1.298.045	0	1.307.113	0
7.2 Riolering	2.891.923	-3.460.102	2.970.292	-3.529.304	3.013.705	-3.599.890	3.012.410	-3.671.315
7.3 Afval	2.202.505	-2.819.036	2.203.934	-2.851.029	2.201.656	-2.864.932	2.200.530	-2.864.932
7.4 Milieubeheer	242.186	-15.000	239.519	-15.000	101.314	0	98.372	0
7.5 Begraafplaatsen/crematoria	700.643	-580.000	700.679	-580.000	687.659	-580.000	699.519	-580.000
8.1 Ruimtelijke ordening	749.885	-120.000	738.683	-170.000	695.693	-170.000	624.448	-170.000
8.2 Grondexploitatie (niet-bedr.)	2.243.254	-1.798.191	3.713.302	-3.267.886	2.112.119	-1.620.200	2.106.876	-1.620.200
8.3 Wonen en bouwen	1.177.973	-520.500	1.173.028	-530.500	1.272.350	-530.500	1.255.923	-530.500
	84.250.396	-84.250.396	86.629.322	-86.063.953	83.122.388	-83.325.797	82.192.597	-82.699.094

E. Lijst met verklaring afkortingen Programmabegroting 2018

AED	Automatische externe defibrillator	HTTV	Hammer Tafeltennis Vereniging
AMvB	Algemene Maatregel van Bestuur	I&A	Informatisering & Automatisering
AMW	Algemeen Maatschappelijk Werk	ICT	Informatie en Communicatie Technologie
APV	Algemene Plaatselijke Verordening	IMGeo	Informatiemodel Geografie
Awb	Algemene wet bestuursrecht	IND	Immigratie- en Naturalisatiedienst
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten	IOAW	Inkomensvoorziening Oudere en gedeelt.Arbeidsongeschikte werkloze Werknemers
AZC	Asielzoekerscentrum	IOAZ	Inkomensvoorziening Oudere en gedeelt.Arbeidsongeschikte werkloze Zelfstandigen
BAG	Wet Basisregistraties Adressen en Gebouwen	IPR	Internationaal Privaatrecht
BBV	Besluit begroting en verantwoording	ISV	Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing
BBZ	Bijstand voor zelfstandigen	JGZ	Jeugdgezondheidszorg
BCF	Beleidsgestuurde Contract Financiering	KB	Koninklijk Besluit
BCM	Bestandscontrolemodule	KOP	Kernontwikkelingsplan
BDU	Brede Doel Uitkeringen	KRW	Kader Richtlijn Water
BGT	Basisregistratie Grootchalige Topografie	LGB	Lokaal Gezondheidsbeled
BHV	BedrijfsHulpverlening	MER	Milieu Effect Rapportage
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten	MEV	Macro Economische Verkenning
BOA	Bijzonder Opsporings Ambtenaar	Mfa	multifunctionele accomodaties
BOR	Begeleide OmgangsRegeling	MJOP	Meerjarenonderhoudsplan
BRP	Basisregistratie Personen	MT	Management Team
BTW	Belasting over Toegevoegde Waarde	OM	Openbaar Ministerie
BUIG	Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten	OOV	Openbare orde en veiligheid
BW&RO	Bouwen, wonen en ruimtelijke ontwikkeling	OR&V	Openbare ruimte en verkeer
B&W	Burgemeester en wethouders	OZB	Onroerendezaakbelasting
CAO	Collectieve Arbeids Overeenkomst	OZJT	Organisatie voor Zorg en Jeugdhulp in Twente
CIV	Civision	P & O	Personeel & Organisatie
CJG	Centrum voor Jeugd en Gezin	P&C	Planning & Control
CPB	Centraal Plan Bureau	PAS	Programmatische Aanpak Stikstof
CPO	Collectief Particulier Opdrachtgeverschap	PGB	Persoonsgebonden budget
DIV	Documentaire Informatie Voorziening	PIOFACH	Personeel, Informatie, Organisatie, Financiën, Automatisering, Communicatie, Huisvesting incl. Juridisch
DUO	Dienst Uitvoering Onderwijs	PMB	Project Management Bureau
EBDV	Engbertsdijkvenen	pMJP	provinciaal Meerjarenprogramma Plattelandsontwikkeling
EHBO	Eerste Hulp Bij Ongelukken	PO	Primair Onderwijs
EHS	Ecologische Hoofd Structuur	PPS	Publiek Private Samenwerking
EMU	Europese Economische en Monetaire Unie	PW	Participatiewet
EVP	Extern veiligheidsplan	R&T	Recreatie & Toerisme
EZ	Economische Zaken	RIS	RaadsInformatieSysteem
GBA	Gemeentelijke Basis Administratie	R.O.	Ruimtelijke Ordening
GGD	Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst	RSO	Richtlijn Sportdeelname Onderzoek
GGZ	Geestelijke GezondheidsZorg	RUD	Regionale UitvoeringsDienst
GHOR	Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen	RvC	Raad van Commissarissen
GMP	Gemeentelijk MobiliteitsPlan	SEV	Sociaal Economische Visie
GR	Gemeenschappelijke regeling	SER	Sociaal-Economische Raad
GRP	Gemeentelijk RioleringsPlan	SMART	Specifiek , Meetbaar, Acceptabel, Realistisch, Tijdgebonden
HR	Human Resource	SPP	Strategische PersoneelsPlanning
HRM	Human Resource Mangament		

E. Lijst met verklaring afkortingen Programmabegroting 2018

SOT	Schoolondersteuningsteam
SON	Stadsbank Oost Nederland
SoZa	Sociale Zaken
SSNT	Shared Services Netwerk Twente
START	Specifiek, Toetsbaar, Acceptabel, Realistisch, Tijdgebonden
SPP	Strategische personeels planning
SW	Sociale werkplaatsen
SZST	Stichting ZorgSaam Twenterand
TTI	Subsidieregeling Technologische Topinstituut
UP	Uitvoeringsprogramma
VBR	Vecht en Beneden Regge
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VO	Voortgezet Onderwijs
VPB	Vennootschapsbelasting
VRT	Veiligheidsregio Twente
VSO	Verbond Sectorwerkgevers Overheid
VTE	Vrijtijdseconomie
VTH	Vergunningen, Toezicht en Handhaving
VVE	Voor- en vroegschoolse educatie
VvG	Vereniging van Grondbedrijven
Wabo	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
Wajong	Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten
WCK	Wet Consumenten Krediet
Wet BIBOB	De Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur
Wet BOPZ	Bijzondere Opnemingen in Psychiatrische Ziekenhuizen
Wet FIDO	Wet Financiering Decentrale Overheden
Wet OKE	Wet Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie
Wet WIJ	Wet investeren in jongeren
Wgr	Wet gemeenschappelijke regelingen
Wgs	Wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening
Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning
WOB	Wet Openbaarheid van Bestuur
WOZ	Wet Onroerende Zaakbelasting
Wro	Wet ruimtelijke ordening
Wsw	Wet sociale werkvoorziening
WT-4	West Twente 4 gemeenten
Wtcg	Wet Tegemoetkoming Chronisch zieken en gehandicapten
WW-uitkering	Werkloosheidsuitkering
Wwb	Wet werk en bijstand
ZAT	Zorg- en adviesteam

F. Overzicht subsidies 2018 die niet in subsidieplafond zijn opgenomen

De Algemene wet bestuursrecht schrijft voor dat subsidieverlening enkel kan geschieden op grond van een wettelijk voorschrift. Subsidie wordt in Twenterand dan ook verleend op grond van de Algemene Subsidieverordening gemeente Twenterand 2017 (ASV) en de bijbehorende nadere subsidieregelingen. Zonder een dergelijke grondslag kan er geen subsidie worden verleend.

Op deze regel bestaat een uitzondering. Wanneer in de begroting de subsidieontvanger en het (maximale) bedrag waarop de subsidieontvanger een beroep kan doen vermeld worden, kan de begroting dienen als grondslag voor subsidieverlening. Onze wetgever is de mening toegedaan dat hiermee de publieke controle op subsidies ook mogelijk is.

	Organisatie	Doel	Maximaal bedrag
1	Artikel 1 Overijssel	exploitatiebijdrage	€ 9.200,00
2	Delta FM	exploitatiebijdrage	€ 17.300,00
3	De Nieuwe Organisatie (AMW)	Huiselijk geweld	€ 28.500,00
4	De Nieuwe Organisatie (AMW)	Tijdelijk huisverbod	€ 27.500,00
5	Stichting Mee IJsseloevers	Clientondersteuning	€ 291.309,00
6	Stichting Mee IJsseloevers	Integrale vroeghulp	€ 3.464,00
7	St. Evenmens	exploitatiebijdrage	€ 30.000,00
8	Stichting Boot	exploitatiebijdrage	€ 20.000,00
9	Stichting Hulpfonds	exploitatiebijdrage	€ 2.500,00
10	Stichting Manna	exploitatiebijdrage	€ 12.500,00
11	Oranjarah Den Ham	activiteiten Koningsdag	€ 500,00
12	Mooi dat het zo kan	activiteiten Koningsdag	€ 500,00
13	Oranjevereniging Vroomshoop	activiteiten Koningsdag	€ 500,00
14	Oranjevereniging Westerhaar	activiteiten Koningsdag	€ 500,00
15	4mei comite Den Ham	activiteiten 4 mei	€ 200,00
16	4 mei comite Vriezenveen	activiteiten 4 mei	€ 200,00
17	4 mei comite Vroomshoop	activiteiten 4 mei	€ 200,00
18	4 mei comite Westerhaar	activiteiten 4 mei	€ 200,00
19	St. Openbare Bibliotheek Twenterand	activiteiten laaggeletterdheid	€ 14.200,00
20	Plaatselijk Belang De Pollen	activiteiten burgerparticipatie	€ 775,00
21	Dorpsraad Den Ham	activiteiten burgerparticipatie	€ 1.325,00
22	St. Dorpsraad Vriezenveen	activiteiten burgerparticipatie	€ 2.150,00
23	St. Dorpsraad Vroomshoop	activiteiten burgerparticipatie	€ 1.600,00
24	Plaatselijk Belang Westerhaar	activiteiten burgerparticipatie	€ 1.050,00
25	St. Openbare Bibliotheek Twenterand	Huurkosten Kulturhus	€ 50.285,00
26	St. ZorgSaam Twenterand	Huurkosten Kulturhus	€ 37.036,00
27	Stichting De Klup	huurkosten Kulturhus	€ 7.561,00
28	De Nieuwe Organisatie (AMW)	huurkosten Kulturhus	€ 9.631,00
29	St. Openbare Bibliotheek Twenterand	Huurkosten Het Punt	€ 21.067,00
30	St. ZorgSaam Twenterand	Huurkosten Het Punt	€ 24.146,00
31	Stichting Vluchtelingenwerk	Huurkosten Het Punt	€ 5.089,00
32	St. Openbare Bibliotheek Twenterand	Huurkosten Brede School Den Ham	€ 34.679,00
33	Museum oud Vriezenveen	Huurkosten museum Oud V'Veen	€ 7.453,00
34	Peddemorsboerderij	Huurkosten Peddemorsboerderij	€ 5.795,00
35	Kulturhus de Klaampe	exploitatiebijdrage	€ 30.000,00
36	Activiteitscentrum Het Punt	exploitatiebijdrage	€ 201.665,00
37	Chr. Muziekvereniging Juliana Den Ham	activiteiten muziekonderwijs	€ 25.920,00
38	Chr. Muziekvereniging Soli Deo Gloria Westerhaar	activiteiten muziekonderwijs	€ 13.440,00
39	Harmonie Vroomshoop	activiteiten muziekonderwijs	€ 15.360,00
40	Vriezenveense Harmonie	activiteiten muziekonderwijs	€ 65.280,00

TOTAAL

€ 1.020.580

Programmabegroting 2018

Aldus vastgesteld door de raad van de gemeente Twenterand
in zijn openbare vergadering van 7 november 2017

de griffier,

de voorzitter.